

คุณธรรม นำธุรกิจ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
Office of the National Anti-Corruption Commission

คุณธรรม นำธุรกิจ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
Office of the National Anti-Corruption Commission

“...คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษา และน้อมนำมาปฏิบัติ มีอยู่สี่ประการ

- ประการแรก** คือการรักษาความสัจความจริงใจต่อตัวเอง
ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
- ประการที่สอง** คือการรู้จักข่มใจตนเองฝึกใจตนเอง
ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น
- ประการที่สาม** คือการอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วง
ความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
- ประการที่สี่** คือการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต
และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อ
ประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง...”

พระราชดำรัส ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ ที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕

คำนำ

ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551 - 2555) ยุทธศาสตร์ที่ 1 รณรงค์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต แผนงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และวินัย โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) และบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ประกอบกับแนวทางการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003 (United Nations Convention Against Corruption : UNCAC) ให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบุคคล และกลุ่มต่าง ๆ นอกจากภาครัฐในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน และองค์กรระดับชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้จัดตั้งสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน โดยมอบหมายภารกิจในการขับเคลื่อนส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) และบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และเพื่อบรรลุผลตามภารกิจดังกล่าว สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน จึงได้รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ตลอดจนหลักการดำเนินธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม หรือ CSR (Corporate Social Responsibility) ในรูปแบบหนังสือ “**คุณธรรม นำธุรกิจ**” โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้นำความรู้ดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างแนวคิดร่วมกัน ในการส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างกว้างขวาง อันจะส่งผลให้ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาพรวมของประเทศด้วย

ขอขอบคุณนักวิชาการ ผู้เขียนบทความ และคณะทำงานดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดทำเอกสารสื่อประชาสัมพันธ์ สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้หนังสือ “**คุณธรรม นำธุรกิจ**” เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และจะได้พัฒนาปรับปรุงให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

สารจากประธานกรรมการ ป.ป.ช. : นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	6
คำนิยมของกรรมการ ป.ป.ช. : ศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิศิริ	
“แนวความคิดการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน”	8
บทความเชิงวิชาการ	
ศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว	
“นักเศรษฐศาสตร์มองความรับผิดชอบต่อของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมอย่างไร ?”	11
ดร.โสภณ พรโชคชัย	
“แนวทางการแก้ปัญหาทุจริตคดโกงในภาคธุรกิจเอกชน”	23
นายสถาพร โคธีรานุรักษ์	
“การเสริมสร้างบรรษัทภิบาลในภาคธุรกิจเอกชน	35
นายพัฒนชัย กุลศิริสวัสดิ์	
“จรรยาบรรณทางธุรกิจ ไม่ทำแล้วจะเสียใจ”	57
ดร.เอกชัย อภิกตักดีกุล	
“ความรับผิดชอบต่อของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมจากภาวะสู่ยุทธศาสตร์”	65
ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์	
“ปาฐกถาเรื่องเศรษฐกิจในยุคลูกโลกาภิวัตน์ : ทุนนิยม VS ศีลธรรม”	77
ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์	
“คอร์รัปชัน ธรรมชาติ และจริยธรรมในสังคมไทย”	87
มานิดา ชินเมอร์แมน	
“บรรษัทภิบาล” ทำไม และเพื่อใคร	105
Business Thai	
“บรรษัทภิบาลปลูกไม่ขึ้น เมื่อกำไรมีเหนือภาพลักษณ์”	109
สถานการณ์ปัญหาการคอร์รัปชัน	113
ภาคผนวก	129

สารจากประธานกรรมการ ป.ป.ช.

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ

ประธานกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือที่รู้จักกันในนาม “สำนักงาน ป.ป.ช.” ได้จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือ “คุณธรรม นำธุรกิจ” เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคธุรกิจเอกชนประกอบการด้วยหลักบรรษัทภิบาลที่ดี (Good Corporate Governance) ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) และหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจและในภาพรวมของประเทศ ในโอกาสนี้ ผมขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านนักธุรกิจ และพี่น้องประชาชนที่เคารพรักทุกท่าน

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการพัฒนาประเทศของเรามาอย่างต่อเนื่อง ไม่มีผู้ใดประสงค์จะให้เกิดขึ้นภายในบ้านเมืองของตน หรือแม้กระทั่งภายในองค์กร หน่วยงาน สถาบัน บริษัท ห้าง ร้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ หรือภาคธุรกิจเอกชน ก็ย่อมไม่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

ในระดับสากลการทุจริตคอร์รัปชันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์ความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจของบ้านเมืองเรามาแล้ว และได้ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจเอกชนโดยตรงอีกด้วย วิกฤติการณ์ดังกล่าวได้ถูกจารึกลงในประวัติศาสตร์ที่พวกเราจะต้องจดจำไว้เป็นบทเรียนแห่งความผิดพลาดไปอีกยาวนาน หากเราไม่ร่วมมือกันป้องกันแก้ไขแล้ว ในอนาคตปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชนอาจเกิดขึ้นอีก และอาจทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่สามารถแก้ไขให้คืนสู่สภาวะที่ประชาชนจะอยู่ดีกินดีได้อีกต่อไป

ปัญหาสำคัญนี้ องค์การสหประชาชาติในฐานะของเวทีประชาคมโลกได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นผลให้เกิดอนุสนธิสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้แสดงบทบาทสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวอย่างแข็งขันมาโดยตลอด ซึ่งการดำเนินการที่จะส่งผลให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการรวมพลังจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนที่จะต้องให้ความร่วมมือกันผลักดันขับเคลื่อนให้ความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เป็นปัญหาสำคัญนี้ได้บรรลุผลสำเร็จ

ผมขอขอบคุณท่านผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ช่วยสนับสนุนและมีส่วนร่วมทำให้การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือ **“คุณธรรม นำธุรกิจ”** นี้เกิดขึ้น และขอเรียนให้ท่านทั้งหลายทราบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับงานด้านการป้องกันการทุจริตไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานทางด้านการปราบปรามการทุจริต ซึ่งหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานด้านการป้องกันการทุจริต หากการดำเนินงานด้านป้องกันการทุจริตเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพแล้ว ก็เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่างานทางด้านการปราบปรามการทุจริตก็จะลดน้อยลง และยังสามารถบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผมจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นโอกาสดีที่ทุกท่านโดยเฉพาะผู้ประกอบการในภาคธุรกิจเอกชนจะได้รับองค์ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการรวมพลังกันรณรงค์สร้างกระแสในการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคธุรกิจเอกชนประกอบการด้วยหลักบรรษัทภิบาลที่ดี (Good Corporate Governance) มีประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) และนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและในภาพรวมของประเทศให้ลดน้อยลง อันจะส่งผลให้บ้านเมืองของเรามีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดการป้องกันการค้าทุจริตกอบน

ศ.ดร.ภักดี โพธิศิริ

กรรมการ ป.ป.ช.

ปัจจุบันกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมได้ไหลบ่าเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาวะสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในแต่ละประเทศอย่างใหญ่หลวงทั้งใน ด้านบวกและด้านลบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลกในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งมีการแข่งขันของภาคธุรกิจเอกชนที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น จนบางครั้งไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมายหรือแม้กระทั่งคุณธรรม จริยธรรม จนทำให้เกิดปัญหาวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจในหลายประเทศในเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยเมื่อปี 2540 หรือกรณีเกิดการฉ้อฉลทางธุรกิจ

อสังหาริมทรัพย์และการประกอบการด้านธุรกิจการเงินของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2551 ยังผลให้ธุรกิจขนาดใหญ่ต้องล้มละลายและส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกอย่างใหญ่หลวง จึงเห็นได้ว่าภาคธุรกิจเอกชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการดำเนินธุรกิจที่โปร่งใสเป็นสำคัญ ภาคธุรกิจเอกชนอีกหลายส่วนที่ยังขาดบรรษัทภิบาล มีปัญหาการทุจริตทั้งภายในองค์กรเองและการดำเนินการระหว่างองค์กร นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปถึงข้าราชการประจำในแทบทุกระดับ ตลอดจนนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อันเกี่ยวด้วยการจัดซื้อหรือจ้างในโครงการต่าง ๆ ของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการขนาดใหญ่ที่มีการใช้งบประมาณจำนวนมากแทบทุกโครงการล้วนแล้วแต่จะต้องมีนักการเมือง ข้าราชการประจำ และนักธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องร่วมกันในการทำทุจริตแทบทั้งสิ้น

บทบาทและความสำคัญของภาคธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในระดับสากลดังเช่นที่ปรากฏในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC) ข้อบทที่ 12 ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีของอนุสัญญาดังกล่าว (ปัจจุบันมี 135 ประเทศ) จักต้องกำหนดให้ภาคเอกชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่อต้านการทุจริตเช่นเดียวกับภาครัฐ ในส่วนของประเทศไทยก็ได้มีการกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึงภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยในกรณีของภาคเอกชนนั้นได้เน้นหลักการของบรรษัทภิบาลหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) และประมวลจริยธรรม (Code of Conduct in Business Sector) ให้เป็นแนวทางประกอบการของภาคธุรกิจเอกชนเพื่อ

ให้เกิดความโปร่งใสไร้การทุจริตและประสบผลสำเร็จในการประกอบธุรกิจของตน

สำหรับ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ รวมถึงในภาคเอกชนก็ได้ดำเนินการปรับโครงสร้างภายในให้มีหน่วยงานระดับสำนักขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบกลุ่มเป้าหมายภาคเอกชนในการดำเนินการด้านการป้องกันการทุจริตเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้กิจกรรมหลัก ๆ ตามแผนงานโครงการที่ได้กำหนดขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2551 เป็นต้นมา มีทั้งการรวบรวมองค์ความรู้ การจัดการประชุมเสวนา และเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการตามหลักบรรษัทภิบาล CSR และประมวลจริยธรรมอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ทั้งนี้โดยเน้นกลุ่ม SMEs เป็นพิเศษเนื่องจากปัจจุบันเห็นว่าธุรกิจในกลุ่มนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใด ๆ ในการกำกับดูแลให้ต้องยึดหลักบรรษัทภิบาลในการประกอบธุรกิจต่างจากบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีกฎหมายบังคับไว้แล้ว อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมต้องขึ้นอยู่กับการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนเองด้วย หากทางภาคธุรกิจเอกชนให้ความร่วมมือในการต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจังแล้วปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยจะสามารถลดลงได้อย่างแน่นอน

ดังนั้น ในโอกาสที่สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ได้จัดทำหนังสือ **“คุณธรรม นำธุรกิจ”** ขึ้นเพื่อเป็นเอกสารเผยแพร่องค์ความรู้ให้เกิดการดำเนินธุรกิจอย่างสุจริตและโปร่งใสโดยยึดถือหลักบรรษัทภิบาล จึงขอแสดงความยินดีมา ณ โอกาสนี้

บทความเชิงวิชาการ

ศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว

“นักเศรษฐศาสตร์มองความรับผิดชอบต่อของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมอย่างไร?”

ดร.โสภณ พรโชคชัย

“แนวทางการแก้ปัญหาทุจริตคดโกงในภาคธุรกิจเอกชน”

นายสทภาพร โคธีธานุรักษ์

“การเสริมสร้างบรรษัทภิบาลในภาคธุรกิจเอกชน”

นายพัฒนชัย กุลสิริสวัสดิ์

“จรรยาบรรณทางธุรกิจ ไม่ทำแล้วจะเสียใจ”

ดร.เอกชัย อภิกคิตกุล

“ความรับผิดชอบต่อของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมจากภาวะสู่ยุทธศาสตร์”

ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

“ปาฐกถาเรื่องเศรษฐกิจธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ : ทุนนิยม VS ศีลธรรม”

ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์

“คอร์รัปชัน ธรรมาภิบาล และจริยธรรมในสังคมไทย”

และบทความอื่น ๆ โดย

มานิดา ชินเมอร์แมน “บรรษัทภิบาล” ทำไม และเพื่อใคร

Business Thai “บรรษัทภิบาลปลูกไม่ขึ้น เมื่อทำไมมีเหนือภาพลักษณ์”

นักเศรษฐศาสตร์มองความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน ต่อสังคมอย่างไร?

โดย ศ.ดร.เมธี ครองแก้ว
กรรมการ ป.ป.ช.

1. บทนำ

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกหรือการตัดสินใจของคนในสังคม โดยตั้งอยู่บนสมมุติฐานของการศึกษาว่าผู้เลือกหรือผู้ตัดสินใจทำไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด แต่ยอมรับข้อเท็จจริงว่ามีความจำกัติดอยู่ในสิ่งที่เลือกได้และการเลือกแต่ละครั้งจะมีต้นทุนและผลประโยชน์ผูกพันอยู่เสมอ หมายความว่าเมื่อเลือกอะไรหนึ่งอย่างก็คือ การไม่ได้เลือกอะไรอีกอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่าง ซึ่งแต่ละอย่างก็จะมีต้นทุนและผลประโยชน์แตกต่างกันออกไป อย่างน้อยเศรษฐศาสตร์จะตอบเราได้ว่าสิ่งที่แต่ละคนเลือกนั้นให้ผลประโยชน์สุทธิกว่าทางเลือกอื่นๆ ที่ไม่ได้เลือก

ภายใต้โครงสร้างความจริงทางสังคมเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าเศรษฐศาสตร์จะมีคำอธิบายต่อพฤติกรรม การเลือกของมนุษย์หรือคนในสังคมเสมอ แต่คำอธิบายดังกล่าวจะเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นหรือผู้ฟังในสังคมหรือไม่เป็นเรื่องที่ไม่อาจคาดเดาได้ แต่อย่างน้อยเศรษฐศาสตร์ก็มีวิธีที่จะแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่านักเศรษฐศาสตร์สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติ หรือการทดลองทางสังคมอื่น ๆ เพื่อจะโน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นว่าหรือยอมรับว่าการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์นั้นมีตรรกะหรือความมีเหตุมีผล และมีความคงเส้นคงวาที่น่าเชื่อถือได้

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ก็เช่นเดียว นักเศรษฐศาสตร์จะมีมุมมองเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่อาจจะแตกต่างไปจากนักวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์อื่น ๆ ซึ่งผลจากการมีมุมมองที่ต่างกันไปเอง อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เหมือนกับมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจหรือการจัดการ แต่มุมมองที่แตกต่างกันนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจเรื่อง CSR อย่างถ่องแท้หรือลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ในบทความนี้ ผู้เขียนจะรวบรวมแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อ CSR เพื่อตอบโจทย์ที่ตั้งเป็น

ชื่อของบทความนี้ว่า “นักเศรษฐศาสตร์มอง CSR อย่างไร” คงพูดไม่ได้ว่านักเศรษฐศาสตร์เห็นเหมือนกันหมดเกี่ยวกับ CSR แต่อย่างน้อยผู้อ่านจะได้เห็นแนวการวิเคราะห์ที่ใช้หลักเศรษฐศาสตร์ตามที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น โดยส่วนที่ 2 ของบทความนี้ จะเป็นการรวบรวมความหมายหรือคำนิยามของ CSR มองจากมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ และจากความหมายหรือคำนิยามนี้ บทความนี้จะเริ่มเจาะลึกเข้าไปในเนื้อหาของ CSR ในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นส่วนหลักของบทความนี้ ว่า CSR มีผลทางเศรษฐศาสตร์อย่างไร? จริงหรือไม่ที่บริษัทที่สนใจใน CSR มักจะประสบผลสำเร็จในการประกอบการทางธุรกิจที่ดีกว่าบริษัทที่ไม่สนใจใน CSR และควรหรือไม่ หรือจำเป็นหรือไม่ที่บริษัทจะต้องสนใจใน CSR ในแง่มุมทางเศรษฐศาสตร์ ส่วนที่ 4 จะสรุปและกล่าวถึงข้อเสนอทางการศึกษาเพิ่มเติมและการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม

2. ความหมายของ CSR ในทางเศรษฐศาสตร์

ก่อนที่จะเรากล่าวถึงความหมายของ CSR คงเป็นการเหมาะที่เราจะได้พูดถึงวิวัฒนาการของระบบการบริหารธุรกิจ และการจัดการในระบบทุนนิยมเสรีในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้เห็น

ว่าบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมได้พัฒนา
มาอย่างไร? เป็นที่ทราบกันดีว่า รูปแบบของการ
บริหารจัดการบริษัทในระบบทุนนิยมเสรีได้เปลี่ยนไป
มากตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และ
การเมือง และการพัฒนาเทคโนโลยี Henderson
(2005, 2007) ได้แบ่งการพัฒนารูปแบบของการบริหาร
จัดการบริษัทตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง
ปัจจุบัน ออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่หนึ่ง ระหว่าง
ทศวรรษที่ 1950 และ 1960 เป็นช่วงที่อาจเรียกได้ว่า
เป็นระบบทุนนิยมโดยผู้จัดการ (Managerial
Capitalism) โดยผู้จัดการในบริษัทใหญ่ๆ ในประเทศ
อุตสาหกรรมตะวันตกมีอำนาจในการตัดสินใจมาก
ในการใช้ทรัพยากรของบริษัทเพื่อทำในสิ่งซึ่งจะทำให้
บริษัทมีความสำเร็จในธุรกิจ ในช่วงเวลานี้บทบาทของ
ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทจะมีไม่มากนัก

ในช่วงเวลาที่ 2 ซึ่งครอบคลุมทศวรรษที่ 1970
ถึง 1990 เป็นช่วงที่บทบาทของผู้จัดการบริษัท และ
ถูกแทนที่โดยผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนในบริษัท (หรือ
เจ้าของบริษัทนั่นเอง) ช่วงนี้เป็นช่วงที่เรียกว่าเป็น
ระบบทุนนิยมของผู้ลงทุน (Investor Capitalism) ใน
ช่วงนี้ผู้จัดการจะถูกกดดันให้ทำหน้าที่เพื่อสนองตอบ
ค่าความต้องการของผู้ถือหุ้น หากผู้จัดการไม่สามารถ
สร้างผลกำไรให้เป็นที่น่าพอใจของผู้ถือหุ้นได้ก็มีโอกาส
ต้องถูกเปลี่ยนตัวมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

ในช่วงเวลาที่ 3 คือ ช่วงเวลาในทศวรรษ
ที่ 2000 สภาพการสื่อสาร คมนาคม และการค้าของ
โลกที่เปลี่ยนไปทำให้โลกเล็กลง ประชาชนมีความ
ใกล้ชิดกันมากขึ้น ติดต่อกันง่ายขึ้น และมีส่วนร่วมรับรู้
ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นมาเป็นไปในการ
บริหารจัดการของบริษัทมากขึ้น บทบาทของทั้ง
ผู้จัดการและเจ้าของบริษัท (ผู้ถือหุ้น) ถูกจำกัด
ให้แคบลงโดยการมีส่วนร่วมและ/หรือส่วนการรับรู้ของ
ประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นทั้งผู้ซื้อสินค้าและบริการ

ของบริษัท และผู้สนับสนุนบริษัทในด้านอื่น ๆ ช่วงนี้
เองเป็นช่วงที่อยู่ในระบบทุนนิยมของการมีความรับผิดชอบ
ต่อสังคม (Socially Responsible Capitalism) และ
เป็นช่วงที่ความสำคัญของ CSR ได้ถูกทำให้เผยแพร่
กระจายออกไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม โดยความ
เป็นจริงแล้วความนิยมใน CSR เกิดขึ้นหลัง
ปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งในช่วงต้น
ทศวรรษ 1980 ปรากฏการณ์ที่ว่านี้คือ การที่องค์การ
สหประชาชาติได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง
มีชื่อว่า คณะกรรมการระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อม
และการพัฒนา (World Commission on Environment
and Development หรือ WCED) เมื่อปี ค.ศ. 1983
โดยมี Dr. Gro Harlem Brundtland อดีตนายกรัฐมนตรี
ของนอร์เวย์ เป็นประธาน เพื่อศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มี
ต่อสถานะแวดล้อมของมนุษย์และการใช้ทรัพยากร
ทางธรรมชาติของโลก ผลการศึกษาของคณะกรรมการ
ชุดนี้ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า Brundtland Report
on Our Common Future ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
ในปี ค.ศ. 1987 ได้กล่าวถึงการพัฒนาที่เหมาะสม
หรือพึงประสงค์ของมนุษยชาติ โดยเรียกการพัฒนานี้ว่า
“การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)
โดยให้ความหมายอย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นการพัฒนาที่
มุ่งมั่นที่จะสนองตอบต่อความต้องการและความมุ่งหวัง
ของประชากรโลกในปัจจุบัน โดยไม่ให้มีผลไปบั่นทอน
ความสามารถในการทำอย่างเดียวกันของประชากร
โลกในอนาคต” ซึ่งเมื่อขยายความแล้วให้หมายถึง
การพัฒนาที่มีส่วนประกอบของ 3 สิ่งพร้อม ๆ กัน คือ
การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และ
การพัฒนาทางสังคม

ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
สารสนเทศ ทำให้คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร
โทรคมนาคมแพร่ขยายมากขึ้น มีส่วนช่วยในการขยาย

การค้าระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านอื่น ๆ จึงอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในยุคทศวรรษ 1990 ต่อทศวรรษ 2000 จึงมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก การล่มสลายของระบบสังคมนิยมของโซเวียตและประเทศในยุโรปตะวันออกในช่วงปลายทศวรรษ 1980 มีส่วนช่วยให้ระบบทุนนิยมเสรีที่ภาคธุรกิจเอกชนมีบทบาทเป็นตัวละครหรือผู้เล่นหลักในระบบเศรษฐกิจได้รับการขยายบทบาทยิ่งมากขึ้นไปอีก ดูเหมือนว่าธุรกิจเอกชนจะแสดงบทบาทเป็นพระเอกมากขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอยู่หรือเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในภาพของการบริหารจัดการภาคธุรกิจโดยทั่วไปแล้ว บทบาทที่เพิ่มขึ้นนี้ก็คือบทบาทในการช่วยสังคม ซึ่งโดยปกติเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่ารัฐบาลทำได้ไม่เต็มที่เพราะขาดทรัพยากร หรือเพราะว่าระบบราชการไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรือ

เชื้องข้าสู่การทำงานของภาคธุรกิจเอกชนไม่ได้ตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมจะเห็นได้จากแนวนโยบายของคณะมนตรีระดับโลกของภาคธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Business Council for Sustainable Development หรือ WBCSD) ซึ่งเป็นองค์กรของภาคธุรกิจเอกชน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง (CEOs) ของบริษัทต่าง ๆ ในหลายประเทศ (สำนักงานกลางตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์) ได้ระบุถึง CSR ว่าเป็นพันธกิจของภาคธุรกิจเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยควรทำงานร่วมกันกับพนักงานลูกค้า ครอบคลุมของคณงานเหล่านี้ ชุมชนท้องถิ่นและสังคมส่วนรวม เพื่อให้คุณภาพชีวิตของคนเหล่านี้ดีขึ้น จะสังเกตเห็นว่าความเข้าใจของผู้นำขององค์กรนี้ไม่ได้พูดถึงเรื่องของการและความต้องการของผู้ถือหุ้นแต่อย่างใด

ตรงนี้เป็นจุดที่นักเศรษฐศาสตร์จะสามารถกระโดดเข้ามาร่วมวงสังสรรค์ด้วยได้ ในทาง

เศรษฐศาสตร์นั้น เมื่อตกลงกันได้แล้วว่าวิธีที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด คือการแบ่งงานกันทำตามความสามารถหรือความเหมาะสม (Division of Labour) แล้วในแต่ละงานผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะดำเนินการให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยใช้ต้นทุนต่ำสุด ซึ่งหมายความว่าความคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ที่จะเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มคุณภาพของงานนั้น ๆ ด้วย ถ้างานที่ว่านี้คืองานทางด้านผู้ผลิตสินค้าหรือการให้บริการผู้ที่เกี่ยวข้องคือผู้บริหารในภาคธุรกิจเอกชน ก็จะมีเป้าหมายที่จะทำให้องค์กรหรือบริษัทของตนมีกำไรสูงสุดจากการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพสูงสุด ต้นทุนต่ำสุด ในราคาที่ผู้ซื้อยินดีซื้อสูงสุด

เมื่อปี ค.ศ. 1970 ศาสตราจารย์ Milton Friedman นักเศรษฐศาสตร์มีชื่อชาวอเมริกัน ซึ่งต่อมาได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ได้เปิดฉากวิจารณ์แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน (Friedman, 1970) จะสังเกตว่าในขณะนั้นคำว่า CSR ยังไม่เกิด แต่คำว่าความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) มีการพูดถึงกันบ้างแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความหมายว่า บริษัทที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคมควรจะเอาใจใส่เรื่องทางสังคมเพิ่มขึ้นด้วย Friedman ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีตั้งแต่สมัยนั้นแล้วว่า เป็นผู้สนับสนุนระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีอย่างยิ่งยวด จะทำทุกวิถีทางที่จะไม่แทรกแซงกลไกตลาด แต่จะปล่อยให้มีการแข่งขันโดยเสรี และหากมีความจำเป็นอันใดที่จะต้องมีการดำเนินการเพื่อผลหรือสวัสดิการทางสังคม ก็จะต้องปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเฉพาะเท่าที่จำเป็น

Friedman อ้างว่าผู้จัดการบริษัทมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตรงและอย่างเป็นทางการหรือที่

เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Fiduciary Duty ต่อผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทเท่านั้น และการทำหน้าที่ดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จก็คือ การเพิ่มกำไรของบริษัทเป็นสำคัญ แต่การเพิ่มผลกำไรนี้จะต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้อยู่ในขณะนั้นโดยไม่มีภารกิจหรือหลอกลวง แน่แน่นอนว่าผู้จัดการคนนี้อาจมีจิตอันเป็นกุศล ชอบที่บริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์หรือช่วยเหลือกิจการทางด้านสังคม แต่เงินบริจาคหรือเวลาของผู้จัดการคนนี้จะต้องเป็นเงินหรือเวลาส่วนตัว ไม่ใช่เงินหรือเวลาของบริษัท ถ้าเขาทำเช่นนั้นโดยไม่ใช้เงินหรือเวลาตัวเองแล้ว ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นลดลงก็แสดงว่าเขาใช้เงินของผู้ถือหุ้นนั่นเอง หรือหากเขาทำเช่นนั้นแล้วทำให้ราคาสินค้าหรือบริการของบริษัทสูงขึ้น ก็แสดงว่าเขากำลังใช้เงินของผู้บริโภคนั่นเอง Friedman ได้พูดถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างนี้ “ในระบบเศรษฐกิจเสรีที่เอกชนเป็นเจ้าของ ผู้จัดการบริษัทเป็นลูกจ้างของบริษัทนั้น ๆ ผู้จัดการคนนี้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อตรงต่อนายจ้างของตน ความรับผิดชอบที่ว่านี้คือ การบริหารจัดการบริษัทให้เป็นไปตามความประสงค์ของเจ้าของ ซึ่งโดยทั่วไปก็หมายถึง ทำรายได้ให้มากที่สุดภายใต้เงื่อนไข หรือกฎหมายของสังคมในรูปของกฎหมายและประเพณีที่ดีงาม” (Friedman, 1970)

เพราะฉะนั้นในความเห็นของ Friedman แล้ว ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเอกชนมองจากมุมมองของผู้จัดการบริษัทแล้วไม่มีหรือไม่ต้องมี หากจะต้องบังคับให้ผู้จัดการเหล่านี้ทำตัวเหมือนข้าราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต่องานทางด้านสังคมด้วย ระบบเศรษฐกิจที่ว่าก็จะกลายเป็นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ไม่ใช่ระบบแบบทุนนิยมเสรีอีกต่อไป¹

¹ Peter Drucker (1986) ปรมาจารย์ทางการตลาดของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า “ความรับผิดชอบต่อประการแรกของธุรกิจ คือ การหาทำไรที่เพียงพอที่จะครอบคลุมต้นทุนในอนาคต หากความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนนี้ยังไม่เกิด ความรับผิดชอบต่อสังคมอื่น ๆ ก็ไม่สามารถเกิดได้”

ถ้ามองอย่างผิวเผินแล้วจะมองว่าความคิดของ Friedman เกี่ยวกับ CSR ในความหมายที่ใช้หรือรู้จักกันอยู่ในปัจจุบันเป็นความคิดสุดโต่งก็ได้ นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ในเวลาต่อมามีได้มองบทบาทของผู้จัดการเฉพาะเป็น “ลูกน้อง” (Agent) ที่ต้องทำกำไรให้ “ลูกพี่” (Principal) คือผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทให้มากที่สุดแต่เพียงอย่างเดียว เป็นไปได้ว่าผู้ถือหุ้นเองอาจจะเสนอแนะหรือแนะนำแม้กระทั่งบังคับ ให้ผู้จัดการบริษัทมีแผนการบริหารจัดการที่ช่วยสังคม นอกเหนือไปจากการบริหารจัดการกิจกรรมของบริษัทแต่อย่างเดียวนั่นก็ได้ ดังนั้น การตีความบทบาททางสังคมของบริษัทธุรกิจเอกชนในปัจจุบันอาจจะกว้างกว่าความหมายที่ Friedman มีอยู่ในใจ ในที่นี้เราจะหยิบยกความหมายหรือคำนิยามทางเศรษฐศาสตร์ของ CSR ของนักเศรษฐศาสตร์เพียง 2 หรือ 3 คน เพื่อให้เห็นแนวทางหรือทิศทางการสื่อความหมายทางเศรษฐศาสตร์ของ CSR

ยกตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ David Henderson แห่งสหราชอาณาจักร (Henderson, 2001, 2007) อาจจะไม่ได้พูดถึงคำนิยามของ CSR ในทางเศรษฐศาสตร์โดยตรง หากแต่ใช้ความหมายของ CSR เหมือนกับที่ WBCSD ได้วางกรอบไว้ตามที่เราได้กล่าวถึงแล้วแต่ต้น ในส่วนที่ว่าด้วยการพัฒนาแบบยั่งยืน หรือที่เรียกขานกันอีกลักษณะหนึ่งว่า CSR หมายถึง การบรรลุถึงวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการของการทำธุรกิจในปัจจุบัน (หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Triple Bottom Lines”) คือการประสบความสำเร็จในทางเศรษฐกิจโดยมีกำไร (Profits) ในทางสิ่งแวดล้อมโดยการรักษาสีเขียวของโลกเอาไว้ (Planet) และในทางสังคมโดยทำให้คนมีความสุข (People) แต่ Henderson ก็ใช้แนวคิดหรือความเข้าใจเชิงเศรษฐศาสตร์โจมตีความหมายของ CSR ตามที่

กล่าวถึงข้างต้นว่า เลื่อนลอย (Vague) ไม่สามารถใช้เป็นหลักการหรือแนวทางในระดับปฏิบัติในสภาพความเป็นจริงได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจที่ว่า CSR มีความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้เพราะโลกในปัจจุบันประสบกับความล้มเหลวในบทบาทของรัฐบาลในกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ภาคธุรกิจเอกชนต้องออกมาแสดงบทบาทเพิ่มขึ้นนั้น Henderson ก็เห็นว่าไม่เป็นความจริง และการเข้ามามีบทบาทในสังคมที่มากขึ้นของภาคธุรกิจเอกชนอาจมีผลทำให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์หรือการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ อาจทำให้การเจริญเติบโตลดลง และเป็นผลเสียหรือผลร้ายต่อสวัสดิการของประชาชนด้วยซ้ำ โดยรวมก็คือนักเศรษฐศาสตร์คนนี้ก็ไม่น่าจะศรัทธาต่อ CSR ด้วยอีกคน

นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มหนึ่งของมหาวิทยาลัย Harvard พยายามจะให้ความหมายของ CSR ด้วยความเป็นกลางมากขึ้นโดยใช้การศึกษาเชิงประจักษ์ที่หาความสัมพันธ์ในเชิงปริมาณระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการประกอบการทางธุรกิจและระดับความสนใจบทบาทของธุรกิจนั้นต่อสังคม แนวคิดเช่นนี้จะตรงความหมายในทางเศรษฐศาสตร์ของ CSR มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น Paul R. Portney (2005, 2008) อธิบายว่า CSR คือรูปแบบของกิจกรรมที่บริษัทธุรกิจเอกชนกระทำนอกเหนือไปจากภารกิจหรือกิจกรรมที่ต้องกระทำตามกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขภาพของคนงาน และการลงทุนในชุมชนซึ่งบริษัทธุรกิจนั้นดำเนินกิจการอยู่ หรือพูดอย่างง่าย ๆ ก็คือ CSR เป็นสิ่งที่บริษัททำเกินไปจากสิ่งที่ต้องทำหรือถูกบังคับให้ทำ (Beyond - Compliance Activities) นั่นเอง

Einer Elhauge (2005) อธิบายความหมายของ CSR ให้แคบลงไปอีก โดยกล่าวว่า CSR หมายถึง

การยอมเสียสละกำไรของบริษัทเพื่อกิจกรรมหรือประโยชน์ทางสังคม (Sacrificing Profits in the Social Interest) ความหมายนี้เข้าใจง่ายและสามารถใช้เป็นเงื่อนไขในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการเพื่อให้บริษัทมีกำไรและการตัดสินใจเสียสละกำไรส่วนหนึ่งไปในการทำกิจกรรมทางสังคมแนวทางการมอง CSR ในแนวนี้นักเศรษฐศาสตร์หลายคนใช้เพื่อศึกษาต่อเพื่อให้ทราบถึงความหมายและความสำคัญที่แท้จริงของ CSR²

3. ประสบการณ์ CSR จากมุมมองทางเศรษฐศาสตร์

จากแนวทางการให้คำนิยามของ CSR ว่าคือ ส่วนแบ่งของกำไรบริษัทที่ใช้ไปในกิจกรรมทางสังคม ทำให้นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มหนึ่งซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ Forest L. Reinhardt ศาสตราจารย์ Robert N. Stavins และศาสตราจารย์ Richard H.K. Victor สามารถทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้ CSR ในธุรกิจเอกชนทั้งในประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา นักเศรษฐศาสตร์ที่สอนและวิจัยทางด้านการบริหารธุรกิจและการจัดการเหล่านี้ (Reinhardt, Stavins and Vietor, 2008) ได้ตั้งโจทย์หรือคำถามเกี่ยวกับ CSR ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. บริษัทอาจเสียสละกำไรเพื่อประโยชน์ของสังคมได้หรือไม่?
2. บริษัทสามารถเสียสละกำไรเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างต่อเนื่องได้หรือไม่?

3. ในความเป็นจริง บริษัทเสียสละกำไรเพื่อประโยชน์ทางสังคมหรือไม่? และ

4. บริษัทควรเสียสละกำไรเพื่อประโยชน์ทางสังคมหรือไม่?

คำถามที่ 1 : บริษัทอาจเสียสละกำไรเพื่อประโยชน์ของสังคมได้หรือไม่?

คำถามนี้เป็นคำถามในเชิงกฎหมาย กล่าวคือ ในประเทศต่าง ๆ มีกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบริษัท หรือองค์กรทางธุรกิจอื่น ๆ อย่างไรบ้าง? การปฏิบัตินอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดอาจทำได้หรือไม่? อย่างไร? ทั้งนี้เพราะว่า CSR หมายความว่าถึงกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือไปจากหน้าที่พื้นฐานที่กำหนดในกฎหมาย

Reinhardt, Stavins and Vietor (RSV) ได้อธิบายว่ามีหลักหรือทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางกฎหมายของบริษัท (Corporation) อย่างน้อย 4 หลักหรือทฤษฎีด้วยกัน หลักแรกคือ หลักว่าด้วยความสำคัญลำดับแรกของผู้ถือหุ้น (Shareholder Primary) ซึ่งคล้าย ๆ กับแนวคิดของ Friedman ที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น หลักที่สองคือ หลักการทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์โดยคณะกรรมการบริษัทจากการประกอบธุรกิจให้ผู้ถือหุ้นซึ่งถือเสมือนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เนื่องจากผู้ถือหุ้นอาจจะลำบากใจในการที่จะลงทุนบางอย่างที่อาจไม่ได้อผลตอบแทนคืนมา หลักที่สามคือ หลักการให้ผู้จัดการบริษัทมีอำนาจในการพิจารณาดำเนินการกิจกรรมด้านสังคมที่เป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทำสืบเนื่องกันมาในส่วนนี้ถ้าเป็นในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว

² Martin Daniel Siyaranamual (2007) เป็นนักเศรษฐศาสตร์อีกคนหนึ่งที่มีมุมมองเกี่ยวกับความหมายของ CSR ที่น่าสนใจ เขามองว่า CSR คือการที่บริษัทเอกชนขายสินค้าเอกชน (Private Goods) ไปพร้อมๆ กับการจัดหาสินค้าสาธารณะ (Public Goods) ให้แก่สังคม

นักเศรษฐศาสตร์สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็น
เครื่องมือทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติ หรือการทดลองทางสังคมอื่น ๆ
เพื่อจะโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นว่าหรือยอมรับว่าการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์นั้น
มีตรรกะหรือความมีเหตุมีผล และมีความคงเส้นคงวาที่น่าเชื่อถือได้

ทางฝ่ายตุลาการจะยึดหลักสิทธิการตัดสินใจของฝ่าย
ธุรกิจ (Business Judgment Rule) กล่าวคือ ทางฝ่าย
ผู้พิพากษาจะไม่เข้าไปก้าวล่วงอำนาจการตัดสินใจ
ทางธุรกิจของผู้จัดการบริษัท ในประเทศอื่นที่ใช้ระบบ
กฎหมายแนวหลักปฏิบัติทั่ว ๆ ไป (Common Law
System) เช่น ประเทศสหราชอาณาจักรหรือ
ออสเตรเลียก็จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน ส่วนหลักที่สี่
นั้น เป็นหลักที่สนับสนุนให้บริษัทมีบทบาทในทาง
สังคมอย่างเต็มที่ ทั้งหมดนี้แสดงว่าแนวคิดเกี่ยวกับ
บทบาทที่เหมาะสมของบริษัทต่อ CSR มีหลักหรือ
ทฤษฎีสนับสนุนได้ตั้งแต่ไม่ยอมให้บริษัททำอะไรนอก
จากหากำไรสูงสุดอย่างเดียวจนถึงช่วยสังคมได้อย่าง
ออกหน้าออกตา คำถามคือ เราเลือกอย่างไร?

คำถามที่ 2 : บริษัทสามารถเสียสละกำไร เพื่อประโยชน์ทางสังคมอย่างต่อเนื่องได้หรือไม่?

ถึงแม้กฎหมายจะไม่ได้ห้ามไว้ว่าบริษัทจะนำ
ผลกำไรไปทำกิจกรรมทางสังคมได้โดยเสรี แต่อย่าง
น้อยจะต้องทำหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น
(Fiduciary Duty) ให้เสร็จสิ้นก่อน แล้วจึงจะมีส่วนที่
เกินไปจากที่ต้องทำตามกฎหมาย ประเด็นก็คือว่า
ถึงแม้บริษัทดังกล่าวจะเสียสละกำไรเพื่อทำกิจกรรม
ทางสังคมได้แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสามารถทำ
กิจกรรมดังกล่าวได้อย่างยั่งยืนหรือต่อเนื่องภายใต้
การแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรง RSV ได้กล่าวถึง
เหตุผล 6 ประการว่าทำไมบริษัทจึงอยากจะสนใจทำ
กิจกรรมด้าน CSR คือ

(1) ต้องทำตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบของรัฐ
เหมือนกับบริษัทอื่น ๆ ทุกบริษัทในโครงการบางอย่าง
ที่มีผลทางสังคมร่วมกัน

(2) กิจกรรมที่ทำนั้น มิได้เป็นภาระแก่บริษัท
แต่อย่างไร เช่น บริษัทขายอาหารเอาอาหารเหลือไป
บริจาคให้ผู้ยากไร้ เป็นต้น

(3) เป็นไปได้ว่ากิจกรรมทางสังคมที่บริษัททำ
อาจจะช่วยลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของบริษัทมากกว่า
ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมทางสังคมที่บริษัทต้องเสียไป

(4) กิจกรรมทางสังคมที่ว่าอาจจะช่วยเพิ่ม
รายได้ของบริษัท

(5) บริษัทตั้งใจจะทำกิจกรรมทางสังคม
นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อให้
ภาพลักษณ์ของบริษัทดูดีในสายตาของผู้คุมกฎหรือ
รัฐบาลเพื่ออาจจะได้รับการปฏิบัติที่ดีในอนาคตหรือ
ในโอกาสอื่น

(6) ในทางกลับกัน บริษัทอาจจะตั้งใจทำ
กิจกรรมทางสังคมให้เกินเลยไป เพื่อกระตุ้นให้มีการ
เปลี่ยนแปลงกฎหรือระเบียบให้ไปในทิศทางนั้น เพื่อ
เอาชนะคู่ต่อสู้ทางธุรกิจ

คำถามที่ RSV ถาถามต่อไปก็คือว่า ภายใต้
เงื่อนไขอะไรจึงจะมีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้
ทางเศรษฐศาสตร์ที่บริษัทจะยอมเสียสละกำไรเพื่อ
CSR ในกรณีนี้บริษัทอาจจะทำกิจกรรมด้าน CSR (1)
โดยสมัครใจ (2) โดยไม่ค่อนแคะแต่ถูกบีบให้ทำ
สำหรับบริษัทที่สมัครใจทำ CSR ด้วยความเต็มใจอาจ

เป็นเพราะว่าบริษัทได้ประโยชน์จาก CSR มากกว่าต้นทุนที่เสียไป (จากส่วนแบ่งของกำไรบริษัท) และในหลาย ๆ กรณี ผู้บริโภคบางคนหรือบางกลุ่มยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าที่ผลิตจากวิธีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในราคาที่สูงขึ้นกว่าสินค้าโดยทั่วไป หรือลูกจ้างหรือคนงานของบริษัทอาจจะแสดงตัวช่วยงานการกุศลโดยไม่คิดค่าจ้าง หากการกระทำดังกล่าวมีส่วนในการสร้างภาพความเอาใจใส่ต่อสังคมของลูกจ้างหรือเจ้าพนักงานของบริษัทนี้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการอุดหนุนสินค้าหรือบริการของบริษัทนี้ต่อไป

สำหรับบริษัทที่ “จำใจ” ต้องทำกิจกรรมด้าน CSR เพราะถูกแรงกดดันทางสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าความเสมอไปว่าการจำใจมีกิจกรรมด้าน CSR จะมีแต่ผลเสียเสมอไป อันที่จริงแล้วบริษัทในสภาพดังกล่าวอาจคำนวณของต้นทุนของการกระทำดังกล่าวอยู่ในต้นทุนการผลิตของบริษัททั้งหมด เพราะฉะนั้นก็จะไม่ถือว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นภาระของบริษัทที่ต้องเผชิญนอกเหนือความคาดหมาย และในบางกรณีอาจถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจเอาคืนได้ (Sunk Cost) และไม่มีผลต่อการรับนโยบายเพื่อหากำไรสูงสุดของบริษัทแต่อย่างใด

คำถามที่ 3 : มีบริษัทยอมเสียสละกำไรเพื่อ CSR จริงหรือ?

คำถามนี้เราได้ตอบไปแล้วในทางหลักการว่า อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้แล้วแต่เหตุผลของแต่ละบริษัท แต่คำตอบที่เป็นจุดเน้นของส่วนนี้จะเป็นคำตอบที่อาศัยการศึกษาในเชิงประจักษ์ กล่าวคือ จะมีการศึกษาพฤติกรรมของบริษัทต่าง ๆ ที่เคยร่วมอยู่ในกิจกรรม CSR ว่าจริงหรือที่มีการเสียสละกำไรจริง ๆ

เรื่องนี้ Portney (2005, 2008) ได้รวบรวมผลการศึกษาในเชิงประจักษ์ของนักวิจัยหลายคนซึ่งพยายามหาวิธีตอบคำถามข้างต้นโดยคำนวณความแตกต่างของผลกำไรระหว่างบริษัทที่ทำ CSR หรือมีโครงการ CSR กับบริษัทที่ไม่ได้ทำหรือไม่มีโครงการ CSR ยกตัวอย่างเช่น RSV (2008, หน้า 23-24) ได้อ้างรายงานผลการศึกษาของ Margolis, Elfenbein and Walsh (2003) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเงิน (Financial Performance) กับการมีกิจกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) และได้พบว่าร้อยละ 27 ของบริษัทที่เป็นตัวอย่างของการศึกษาทั้งหมด 169 บริษัท แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวก ร้อยละ 58 ไม่แสดงผลอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีสาระสำคัญในเชิงสถิติ และร้อยละ 2 แสดงผลในทางลบ จากการศึกษาครั้งนี้ Margolis, Elfenbein and Walsh จึงสรุปว่าโดยทั่วไปแล้ว CSR มีผลน้อยต่อการมีกำไรของบริษัท³

ยังมีงานวิจัยเชิงประจักษ์อีกหลายชิ้นที่ Portney และ RSV สำนวน ซึ่งผลก็ออกมาคล้าย ๆ กันคือ บริษัทส่วนใหญ่จะรวมเอากิจกรรมทางด้านสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการทำธุรกิจโดยทั่วไป เช่น การลงทุนด้านโฆษณา หรือการวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นต้น ไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีบริษัทใดยอมเสียสละกำไรของบริษัทเพื่อทำกิจกรรมทางสังคมอย่างไม่นับยะบันยัง หากแต่จะทำกิจกรรมทางสังคมที่ในที่สุดแล้วจะมีผลดีต่อกำไรหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเงินของบริษัทในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามมีการวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ Portney และ RSV ไม่ได้พูดถึง แต่ให้ผลการศึกษาในทางตรงกันข้าม ยกตัวอย่างเช่น Orlitzky, Schmidt and

³ อย่างไรก็ตาม RSV ได้ตั้งข้อสังเกตว่าถึงแม้ผลในทางตรงจะบอกว่า CSR ไม่มีผลต่อกำไรของบริษัท แต่ผลในทางกลับกันจะมีน้ำหนักหรือความเกี่ยวข้องมากกว่า กล่าวคือ บริษัทที่มีกำไรดีจะมีความโน้มเอียงที่จะทำ CSR มากกว่าบริษัทที่ไม่ค่อยมีกำไร

Rynes (2003) ได้ใช้วิธีวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมของบริษัท (Corporate Social/ Environmental Performance หรือ CSP) กับความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเงิน (Corporate Financial Performance หรือ CFP) นักวิจัยกลุ่มนี้ได้พบว่าจากการนำข้อมูลจากผลการศึกษา 52 ชิ้น มาศึกษาเปรียบเทียบในรูปแบบจำลองเดียวกัน (Meta - Analysis) ซึ่งเทียบเท่ากับการมีข้อมูลตัวอย่างเกือบ 34,000 ตัวอย่าง ผลการศึกษาแสดงอย่างชัดเจนว่า กิจกรรมหรือความสนใจต่อสังคมมีผลในทางบวกต่อผลกำไรหรือความสำเร็จทางการเงินของบริษัทอย่างชัดเจน กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ บริษัทที่ลงทุนทางด้าน CSR มีแนวโน้มจะได้ผลตอบแทนในด้านผลกำไรสูงกว่าบริษัทที่ไม่มีกิจกรรมหรือการลงทุนทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

เมื่อสรุปผลการวิจัยเชิงประจักษ์ทั้งหมดแล้วขณะนี้คงยังไม่สามารถพูดได้เต็มปากเต็มคำว่าการลงทุนทางด้านสังคมจะมีผลบวกหรือลบต่อผลประกอบการของบริษัทอย่างหนึ่งอย่างใด บางทีบทสรุปของ RSV ในเรื่องนี้อาจจะมีความเหมาะสมที่สุดก็ได้ เมื่อนักวิจัยกลุ่มนี้กล่าวว่าบริษัทบางบริษัทอาจทำกำไรในระยะยาวจากกิจกรรมทางสังคมบางกิจกรรมในบางเวลา (RSV, 2008, หน้า 25)

คำถามที่ 4 : บริษัทควรเสียสละกำไรเพื่อผลประโยชน์ของสังคมหรือไม่?

คำถามนี้เป็นคำถามในเชิงปทัสฐานนิยม (Normative Question) กล่าวคือ ไม่ตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ที่ทุกคนเห็นด้วยทั้งหมด แต่ขึ้นอยู่กับผู้ตอบแต่ละคน เพราะฉะนั้นคงเป็นการยากที่จะหาคำตอบสุดท้ายได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางเศรษฐศาสตร์เรามีวิธีที่จะรับมือกับคำถามในทำนองนี้โดยการใช้

หลักว่าผู้จัดการบริษัทหรือเจ้าของบริษัทจะทำอะไรก็แล้วแต่จะใช้หลักเกณฑ์ว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้นต่อหน่วยของกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นนั้น จะไม่สูงกว่ากำไรหรือผลประโยชน์จากหน่วยกิจกรรมเดียวกันนั้น และจุดสมดุลของการลงทุนจะอยู่ที่ต้นทุนและผลประโยชน์ส่วนเพิ่มต่อหน่วยกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นมีขนาดเท่ากัน ผู้จัดการอาจมีการวัดผลประโยชน์และต้นทุนของกิจกรรมที่นอกเหนือจากทางเศรษฐกิจ (Non-Economic Activities) หรือกิจกรรมที่มองเห็นหรือจับต้องไม่ได้ (Non-Tangible Activities) ที่สามารถนำมาเปรียบเทียบในทางเศรษฐศาสตร์ได้

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในบทความนี้เราได้พิจารณาถึงความรับผิดชอบของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคมหรือ CSR จากมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ซึ่งศึกษาพฤติกรรมและการเลือกของคนในสังคมภายใต้สมมุติฐานของอรรถประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง และการเกิดค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ในทุกการเลือกภายใต้ข้อสมมุติฐานนี้ นักเศรษฐศาสตร์มองว่า ผู้จัดการบริษัทซึ่งต้องทำงานสนองตอบต่อความต้องการของเจ้าของบริษัท (หรือผู้ถือหุ้น) มีข้อต้องพิจารณาว่าจะตัดสินใจดำเนินกิจกรรมที่มีผลทางสังคมนอกเหนือจากหน้าที่หรือวัตถุประสงค์โดยตรงของบริษัทอย่างไร หรืออย่างน้อยเพียงใด? ถ้าหากทางผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมิได้สั่งให้ทำกิจกรรมด้าน CSR ผู้จัดการคนนี้ก็อาจไม่มีความรับผิดชอบต่อความเป็นทางการที่จะต้องไปยุ่งเกี่ยวกับ CSR นั้น แต่ถ้าหากจะทำการตัดสินใจส่วนตัวของผู้จัดการโดยไม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของบริษัทแต่อย่างใด แต่ถ้าเป็นนโยบายของบริษัทผ่านมติของผู้ถือหุ้น การตัดสินใจทำ CSR ของผู้จัดการก็อาจจะมองได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ ซึ่งอาจจะต้องได้รับผลตอบแทนคืนมา

ในรูปของราคาสินค้าหรือบริการที่สูงขึ้น หรือต้นทุนการประกอบการในด้านอื่น (เช่น ค่าจ้างหรือค่าใช้จ่ายบริษัทด้านอื่น) ที่ลดลง หรือบริษัทอาจมีนโยบายที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางสังคมจริง ๆ โดยยอมลดกำไรของบริษัทลง แต่ก็เป็นไปได้ว่าภาพลักษณ์ของบริษัทที่ดีจากการทำ CSR ดังกล่าวจะมีผลทำให้ความต้องการสินค้าหรือบริการของบริษัทนั้นสูงขึ้นโดยความรู้สึกที่ดี (Goodwill) ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคที่มีต่อบริษัท ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าโดยมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์แล้วไม่มีอะไรที่ได้มาฟรี ๆ หรือมีการตัดสินใจอะไรที่เกิดขึ้นโดยไม่มีต้นทุน คำตอบสุดท้ายอยู่ที่การสร้างสมดุลระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ของการเลือกทุกอย่างโดยการเลือกสุดท้ายคือการเลือกที่มีประโยชน์สุทธิสูงสุด

เพราะฉะนั้นคำถามที่ว่าบริษัทหรือภาคธุรกิจเอกชนควรจะต้องเอาใจใส่ต่อ CSR หรือไม่จึงเป็นคำถามที่จะต้องนำประเด็นหรือหลักคิดในทางเศรษฐศาสตร์มาพิจารณาด้วย เพราะการตัดสินใจทุกอย่างของบริษัทมีผลต่างตอบแทนหรือการได้/เสียอย่าง (Trade Off) ทั้งสิ้น ที่สำคัญที่สุดคือผู้รับผิดชอบการบริหารงานของบริษัทจะต้องดำเนินการให้ธุรกิจอยู่ได้ก่อน โดยการมีกำไรพอสมควรหรืออย่างน้อยที่สุดคือไม่ขาดทุน แต่การอยู่ได้นี้ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้อยู่ได้ แต่เป็นการอยู่ได้ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ใช่การทำลายคู่แข่งหรือคู่ต่อสู้ด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม หรือหากำไรโดยหลอกลวงหรือเอาเปรียบลูกค้า แต่เอาชนะกันด้วยความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถและประสิทธิภาพในการผลิต และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพของผลผลิต

ในประเด็นนี้ผู้เขียนเคยตั้งกฎเกณฑ์ไว้ว่าความรับผิดชอบต่อธุรกิจเอกชนต่อสังคมจะต้องผ่านกฎเกณฑ์พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ 5 ข้อก่อน ก่อนที่จะไปคิดทำอย่างอื่นที่นอกเหนือไปจากนี้กฎเกณฑ์ 5 ข้อนี้คือ (1) ผู้บริหารจัดการธุรกิจเอกชนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อรัฐ คือ ปฏิบัติตามระเบียบของรัฐและไม่หลีกเลียงหน้าที่ เช่น ไม่โกงภาษีรัฐ (2) มีความซื่อสัตย์ต่ออุตสาหกรรมหรือกิจกรรมที่ตนเองประกอบการอยู่ หมายความว่าไม่ทำให้วงการอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมนั้นเสื่อมเสีย เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน (เช่น ไม่สนใจกรณีอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม) (3) มีความซื่อสัตย์ต่อคู่แข่งทางการค้าโดยแข่งขันกันในการคิดหาทางการค้าที่เป็นธรรมและเอาชนะกันด้วยประสิทธิภาพและความสามารถในการหาความก้าวหน้าตามที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น (4) มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าโดยการไม่หลอกลวงลูกค้า และ (5) มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าโดยให้ค่าจ้างที่เป็นธรรมและดูแลสวัสดิการในการทำงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เมื่อทำครบทั้ง 5 ข้อนี้แล้ว เกือบจะเรียกได้ว่า ไม่มีความจำเป็นต้องคิดทำอะไรเพิ่มเติมให้สังคมอีกแล้ว เพราะสังคมจะได้ประโยชน์ไปเต็ม ๆ เรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าจะทำอะไรเพิ่มเติมเป็นพิเศษไปกว่านี้ก็ย่อมได้ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องสามารถอธิบายเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ของการกระทำนั้น ๆ ได้ การกระทำกิจกรรมทางสังคมจนมีผลทำให้บริษัทต้องขาดทุนหรือเสียหายไม่ใช่เรื่องที่ถูกต้อง แต่ถ้าเป็นการลดกำไรลงเพื่อคืนประโยชน์ให้สังคมก็สามารถอธิบายได้ และไม่เป็นเรื่องที่เสียหายและอาจเป็นเรื่องที่คืนประโยชน์กลับมาให้บริษัทได้อีกในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Drucker, Peter. (1986). *Frontiers of Management*. Butterworth-Heinemann.
- Elhauge, Elnor. (2005). "Corporate Managers' Operational Discretion to Sacrifice Corporate Profits in the Public Interest", in Bruce Hay, Robert Stavins, and Richard Vietor (eds.) *Environmental Protection and the Social Responsibility of Firms*. Washington DC: Resources for the Future.
- Friedman, Milton. (1970). "The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits", *The New York Times Magazine*, 13 September.
- Henderson, David. (2001). *Misguided Virtue: False Notions of Corporate Social Responsibility*. London: Institute of Economic Affairs, December.
- Henderson, David. (2007). "Misguided Corporate Virtue and the Role of Business Today" Presented to a Net Impact Conference at the Melbourne Business School, 23 February (http://www.nzbr.org.nz/documents/speeches/070223_misguided_virtue.pdf)
- Margolis, Joshua, Hillary Elfenbein and James Walsh. (2007). "Does It Pay to Be Good? A Meta-analysis and Redirection of Research on the Relationship Between Corporate Social and Financial Performance". Harvard Business School Working Paper.
- Orlitzky, Marc, Frank Schmidt and Sara Raynes. (2003). "Corporate Social and Financial Performance: A Meta-Analysis", *Organization Studies*, vol. 23, no. 3, pp. 403-441.
- Portney, Paul R. (2005). "Corporate Social Responsibility: An Economic and Public Policy Perspective", in Bruce Hay, Robert Stavins and Richard Vietor (eds.) *Environmental Protection and the Social Responsibility of Firms*. Washington DC: Resources for the Future.
- Portney, Paul R. (2008). "The (Not So) New Corporate Social Responsibility: An Empirical Perspective", *Review of Environmental Economics and Policy*, vol. 2., issue 2, Summer, pp. 261-275.
- Reinhardt, Forest L., Robert N. Stavins and Richard H.K. Vietor. (2008). "Corporate Social Responsibility Through An Economic Lens". National Bureau of Economic Research Working Paper 13989, May.
- Siyaranamual, Martin Daniel. (2007). "The Economic of Corporate Social Responsibility (CSR): Selling to Someone who Has Personal Valuation.", Department of Economics. Padjadjaran University Working Paper in Economics and Development Studies no. 200706, June.
-

แนวทางการแก้ปัญหาทุจริตคดโกง ในภาคธุรกิจเอกชน

โดย ดร.โสภณ พรโชคชัย

CORRUPTION

ซึ่งแปลภาษาไทยว่า การทุจริต ประพฤติมิชอบ โกงกิน และติดสินบน แพร่หลายเป็นอย่างมากและในแทบทุกวงการในประเทศไทยของเรา ผมจำได้ว่าเมื่อ 30 ปีที่แล้วสมัยผมยังเป็นนักศึกษาปริญญาตรี มีคำขวัญที่โด่งดังว่า “ช่วยขจัดคอร์รัปชันให้สิ้น เพื่อแผ่นดินไทยอยู่รอด” บัดนี้คนที่เคยโกงกินเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ก็คงหมดอำนาจหรือตายไปเกือบหมดแล้ว แต่คนโกงกินรุ่นใหม่ก็กลับมาสืบทอด “เจตนารมณ์” อย่างไม่ขาดสาย!

การทุจริต ซึ่งเป็นคำไทยที่ต่อไปนี้จะใช้แทนภาษาอังกฤษว่า Corruption นั้นมักพุ่งเป้าไปที่การประพฤติมิชอบในวงราชการ แต่ในบทความนี้มุ่งชี้ให้เห็นถึงการทุจริตในภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการทุจริตภาครัฐเช่นกัน

อย่างไรจึงเป็นการทุจริต

หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่ชื่อว่า United Nations Development Program (UNDP) ได้จัดทำ Anti-Corruption: Practice Note ⁽¹⁾ ขึ้น ใจความสำคัญสรุปได้ว่าการทุจริตนั้นเป็นความล้มเหลวของการบริหารจัดการที่แสดงถึงการขาดความโปร่งใสและการตรงไปตรงมา และไม่ได้เป็นการปกปิดโดยระบบนิติรัฐที่ถือกฎหมายเป็นหลัก ปราบปรามการฉ้อโกงเช่นนี้ในประเทศไทยของเราสะท้อนจากอาการ “คนไทยกลัวตำรวจ แต่ไม่กลัวกฎหมาย” ซึ่งต่างจากประเทศตะวันตกอย่างเด่นชัด ⁽²⁾

UNDP ได้สรุปผลร้ายของการทุจริตหลายประการ ได้แก่

1. ลดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนจากต่างประเทศ

ผมเคยไปเป็นที่ปรึกษาของกระทรวงการคลังในประเทศเพื่อนบ้าน 2-3 แห่ง บริษัทขนาดใหญ่ที่จะเข้าไปทำธุรกิจต่างต้องเสีย “ค่าตั้ง” ให้กับข้าราชการใหญ่ เช่น ธุรกิจโทรคมนาคม หากไม่ก็จะไม่ได้รับสัมปทาน เป็นต้น

2. ลดทอนรายได้ของภาครัฐที่จะนำมาเพื่อการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย

ทำให้ผู้มีรายได้น้อยยิ่งยากจนลง ส่งผลเสียต่อประเทศโดยรวม จะเห็นได้ว่าประเทศในภูมิภาคนี้อาจมีความแตกต่างกันไม่มากนักเมื่อราว 50 ปีก่อน แต่ในขณะนี้แตกต่างกันมาก ประเทศที่มีการทุจริตมากย่อมเจริญน้อยกว่าประเทศที่มีการทุจริตน้อย

3. จัดสรรทรัพยากรผิด

ทำให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งแทนที่จะนำไปพัฒนาประเทศ กลับนำไปใช้ในวงการอื่นที่อาจมีความจำเป็นน้อยกว่า เช่น ในด้านงบประมาณการทหาร เป็นต้น

4. ทำให้กฎหมายบ้านเมืองขาดความศักดิ์สิทธิ์

ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศน์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5. เป็นการทำลายระบบสิทธิมนุษยชน

สร้างวงจรความชั่วร้ายจากการทุจริต กลุ่มที่อยู่เหนือกฎหมายย่อมกระทำการให้ผู้อื่นเสียสิทธิอันชอบธรรม และส่งผลต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมโดยรวม

การจัดการทุจริตจึงเป็นภาระหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยทุกคน การร่วมกันขจัดการทุจริตจึงเป็นกุศโลบายที่ทำแล้วจะเป็นมงคลต่อชีวิต

(1) โปรดดูรายละเอียดได้ที่ : http://www.undp.org/governance/docs/AC_PN_English.pdf

(2) โปรดอ่านกรณีเปรียบเทียบกับประเทศฟินแลนด์: ดร.โสภณ พลิชชชัย. สนทนาเรื่องรัฐสวัสดิการกับอาจารย์บุญส่ง ชเลธร (กุมภาพันธ์, 2552) ที่ : <http://www.thaiappraisal.org/Thai/Market/Market234.htm>

เหนือกว่าการทำบุญใด ๆ แต่ในความเป็นจริงก็อาจ “โชคร้าย” ถูกทำลายชีวิตและทรัพย์สินได้เช่นกัน

รูปแบบการทุจริตในภาคเอกชน

บางท่านอาจนึกภาพไม่ออกว่าการทุจริตในภาคเอกชนเป็นอย่างไร เพราะส่วนมากเห็นแต่การทุจริตในภาครัฐ รูปแบบการทุจริตในภาคเอกชนมีตั้งแต่การที่ถูกปัจจัยภายนอกบังคับให้ทำการทุจริต เช่น จำเป็นต้องจ่ายเงิน “ใต้โต๊ะ” หากไม่ก็ไม่อาจประกอบธุรกิจได้ (โดยสะดวก) การทุจริตคองโดยผู้บริหารบริษัทนั่นเอง การทุจริตภายในวิสาหกิจซึ่งกระทำโดยพนักงานเอง เป็นต้น

1. การทุจริตที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

ในที่นี้หมายถึง การที่วิสาหกิจเอกชนจำเป็นต้องติดสินบนเจ้าพนักงานเพื่อให้สามารถทำธุรกิจได้ (โดยสะดวก) หรือโดยไม่ถูกขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ปรากฏการณ์เช่นนี้ มีเห็นอยู่ทั่วไปในวงการการรับ-ส่งสินค้าระหว่างประเทศ การขอรับใบอนุญาตต่าง ๆ จากทางราชการ แม้แต่วิสาหกิจชั้นดีที่มีธรรมาภิบาลสูงจากต่างประเทศก็ต้องยอมติดสินบน เช่น การเข้าไปทำธุรกิจไตรมาสแรกในประเทศโลกที่สาม เป็นต้น

ในประเทศตะวันตกที่มีระบบการต่อสู้กับการทุจริตที่ดี ปรากฏว่าต้นทุนในการเลี้ยงภาษีสูงกว่ามูลค่าของการเสียภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในกรณีประเทศกำลังพัฒนา ต้นทุนในการเลี้ยงภาษีกลับต่ำกว่า จึงทำให้นักธุรกิจยินดีหรือจำเป็นต้องติดสินบนเพื่อให้การทำธุรกิจเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยถือต้นทุนนี้เป็นต้นทุนปกติหนึ่งของการทำธุรกิจนั่นเอง

2. การตั้งใจคองโดยเจ้าของวิสาหกิจ

กรณีนี้ถือเป็นการมุ่งกระทำอาชญากรรมโดยใจแจ้ง ได้แก่ การตั้งวงธุรกิจแชร์ลูกโซ่ หรืออาชญากรรมเศรษฐกิจผ่านการขายสินค้าด้วยระบบขายตรงบางรายการ เป็นต้น กรณีนี้ถือเป็นการคองลูกค้หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่น สมควรที่จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด

เมื่อเร็ว ๆ นี้พนักงานผู้ช่วยเลขานุการของผมคนหนึ่งยินดีลาออกจากงานเพื่อไปสมัครงานในบริษัทใหม่ ซึ่งเป็นของเพื่อนและจ่ายเงินเดือนมากกว่าผมถึง 40% ผมก็ยินดีให้ลาออกไป แต่พนักงานผู้นี้ทำงานได้เพียงเดือนเศษ ๆ ก็ลาออกเพราะพบว่าบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่เข้าข่าย “ต้มตุ๋น” ประชาชนในระหว่างทำงานก็ทำด้วยความไม่สบายใจ เพราะมีผู้รักษากฎหมายเข้ามาตรวจและจับกุมผู้บริหารบริษัทบ่อยครั้ง แต่ผู้บริหารก็ไม่ได้ถูกจับไป ซึ่งก็คงเป็นเพราะได้ติดสินบนเจ้าพนักงานนั่นเอง

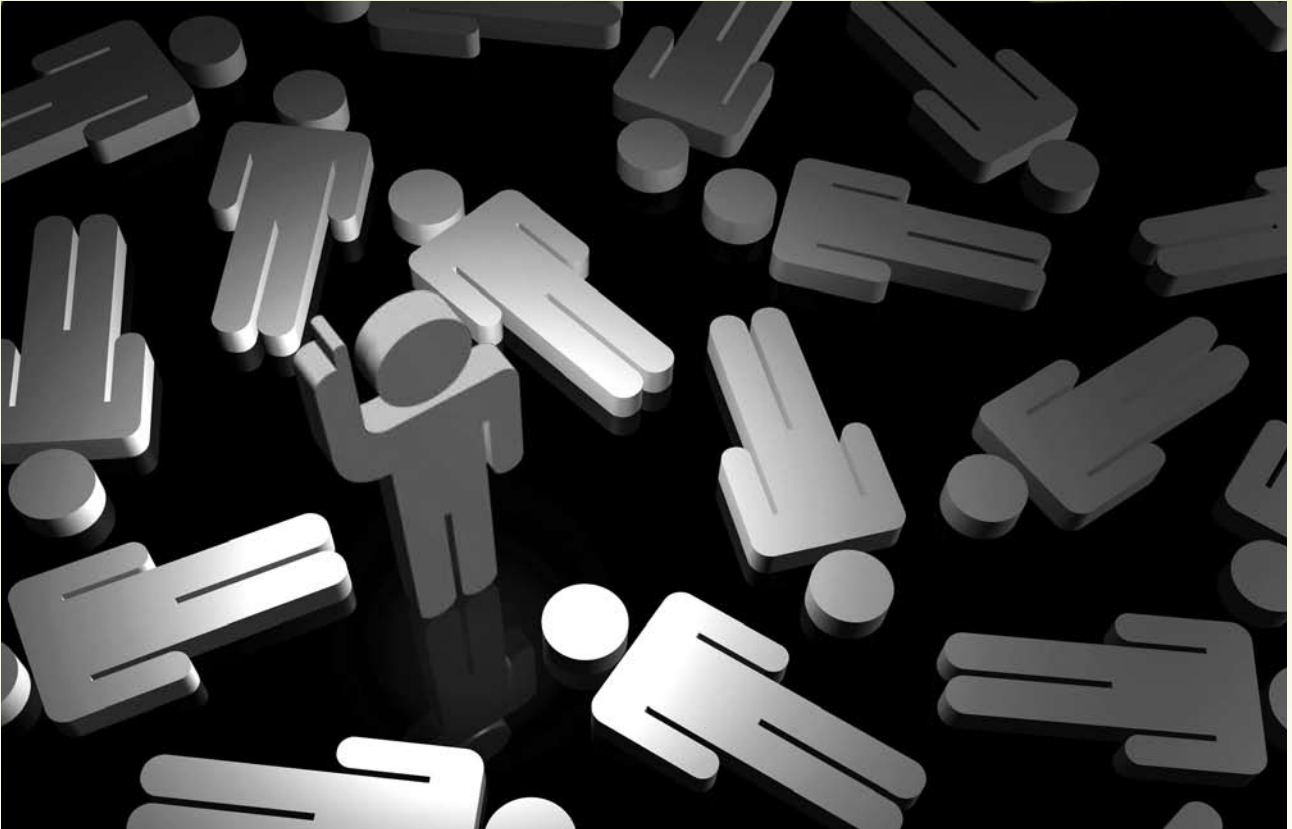
3. การทุจริตของผู้บริหาร-พนักงาน

ผมเป็นกรรมการที่ปรึกษาของสมาคมสินเชื่อที่อยู่อาศัยมาหลายสมัย ทราบจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่า การทุจริตในวงการสถาบันการเงินนั้น ส่วนมากมาจากการทุจริตจากบุคคลภายใน เช่น โดยผู้บริหารหรือพนักงาน ไม่ใช่การคองจากลูกค้ภายนอก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการทุจริตจากภายในนี้ เป็นการทุจริตที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ โปรดดูพาดหัวข่าวเฉพาะในวงการสถาบันการเงินที่มีระบบตรวจสอบที่ดีที่สุดแล้ว ยังมีข่าวออกบ่อย ๆ ดังต่อไปนี้

- แจ้งจับผู้ช่วย ผกก.แบงก์ธนชาตโกง 17 ล. (คมชัดลึก, 3 เมษายน 2552) ⁽³⁾

(3) แจ้งจับผู้ช่วย ผกก.แบงก์ธนชาตโกง 17 ล.

- จำคุกเกริกเกียรติ 20 ปี ชดใช้ปีปีซี 1.5 พัน ล. (กรุงเทพธุรกิจ, 11 มีนาคม 2552)
- ศาลสั่งจำคุกสาวแบงก์ 492 ปี ฐานโกงเงิน ลูกค้ากว่า 65 ล้านบาท (โพสต์ทูเดย์, 27 กันยายน 2551)
- ผ.ช.ผจก.สาวแบงก์โกง 200 ล. ตร.ประกาศจับทั่ว ปท. (ข่าวสด, 6 พฤษภาคม 2550)
- พนักงาน ธ.กรุงเทพ โกงเงินลูกค้าเกือบ 3 ล้านบาท (28 กันยายน 2550)
- รวบหนุ่มแบงก์โกง 45 ล. ติดหอยงอมแงม (ไทยรัฐ, 26 พฤศจิกายน 2548)
- สาวแบงก์ทหารไทยโกงเงินลูกค้า 13 ล. นานกว่า 3 ปี (ข่าวสด, 25 กุมภาพันธ์ ไม่ทราบปี)

4. การรับประโยชน์ที่มีควรได้

ประโยชน์ที่มีควรได้ ประกอบด้วย การ “กินตามน้ำ” ในกระบวนการจัดซื้อของวิสาหกิจ ซึ่งมักมีความไม่โปร่งใสต่าง ๆ ทั้งนี้รวมไปถึงการรับประโยชน์ทางอ้อมต่าง ๆ อันได้แก่ ใบหุ้น หรือการ

ได้รับการอำนวยความสะดวกในการจับจ่ายหรือการรีนรมย์ต่าง ๆ เช่น การเช่าแหล่งบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้บริหารของวิสาหกิจขนาดใหญ่โดยเฉพาะที่เป็นบริษัทมหาชนนั้นทำการผูกขาด ตัดตอนบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ในกรณีสถาบันการเงิน ผู้บริหารนั้น ๆ อาจตั้งบริษัทขเงิน บริษัทยาม บริษัทประเมินค่าทรัพย์สิน ฯลฯ เพื่อให้บริการแก่สถาบันการเงินของตนเอง การนี้ย่อมทำให้สถาบันการเงินไม่ได้รับสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ เนื่องจากขาดการแข่งขันเสรีจนได้รับบริการที่ดีที่สุด ณ ราคาที่ถูกที่สุด ทำให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายได้รับความเสียหาย

5. สวัสดิการที่สูงเกินควร

วิสาหกิจขนาดใหญ่หลายแห่งโดยเฉพาะบริษัทมหาชนจ่ายสวัสดิการที่สูงเกินจริง เช่น ในวงการสายการบิน สายการบินที่มีชื่อเสียงชั้นนำของโลกบางแห่ง ให้อดีดพนักงานสามารถซื้อตั๋วเดินทางในอัตราราคาเพียงไม่กี่ร้อยบาท ในขณะที่ผู้ใช้บริการทั่วไปต้องเสียค่าบริการหลายหมื่นบาท เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า พนักงานของวิสาหกิจขนาดใหญ่หลายแห่งมีประสิทธิภาพการทำงานที่ต่ำ ทำงานอยู่ในลักษณะเสมือน “ทาก” “กาฝาก” หรือ “พยาธิ” ที่เกาะกินวิสาหกิจขนาดใหญ่ ในบางหน่วยงานอาจสามารถ “ดุน” พนักงานเหล่านี้ออกไปแล้ว ก็เชื่อว่า จะหางานทำได้ในตลาดแรงงานทั่วไป เพราะคงมีคุณภาพต่ำเกินกว่าจะหางานตามอัตราเงินเดือนที่ ได้รับอยู่ในวิสาหกิจปัจจุบัน

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบของการทุจริต ซึ่งสรุปจากกระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก มีดังนี้

- กลโกงในการประมูล
- การ “ฮั้ว” ประมูล
- การโกงในเรื่องสัญญา
- การโกงในระบบการตรวจสอบ
- การโกงในการจัดซื้อ-ต้นทุนสินค้า/บริการ
- การติดสินบน
- การโกงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเดินทาง
- การขโมยและการยกยอกทรัพย์สินขององค์กร

ความคาดหวังของสังคม

ความคาดหวังของสังคมต่อการไม่ทุจริตของวิสาหกิจต่าง ๆ นั้นสามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ หรือธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม (SMEs: Small and Medium Enterprises) ล้วนต้องไม่กระทำการทุจริต ดังนี้

1. ธุรกิจ SMEs

หลายท่านคงเคยได้ยินว่า แม่ค้าขายขนมจีนเอากะดาศิขชุมมาผสมในน้ำยา นัยว่าเพื่อลดต้นทุนให้ขายได้ราคาถูก ช่วยให้ขายได้ดีขึ้น หรือใส่ผงชูรสมากมายเพียงเพื่อให้คนติดใจในรสชาติโดยขาดความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่เสื่อมคุณภาพมาขายจนกระทั่งเด็กนักเรียนกินแล้วอาเจียนกันทั้งโรงเรียน เป็นต้น

ในธุรกิจไม่ว่าระดับ SMEs หรือธุรกิจขนาดใหญ่ มีคติชั่วร้ายอยู่อย่างหนึ่งก็คือ “ด้านได้-อายอด” กล่าวคือ ทำอะไรก็ได้ที่ขอเพียงให้ได้ผลตอบแทนงดงามในวันนี้โดยไม่รับผิดชอบ การทำธุรกิจเช่นนี้ย่อมไม่ยั่งยืนและยังเสี่ยงกับการถูกสั่งปิด เราจึงควรส่งเสริมธุรกิจให้รับผิดชอบต่อหาไม่ถือเป็นการละเมิดเป็นการกระทำผิดกฎหมาย เป็นอาชญากรรมที่ต้องถูกลงโทษ

2. บริษัทมหาชน

ข่าวในหนังสือพิมพ์อาจพบเห็นได้ว่าเจ้าของเดิมของบริษัทมหาชน ทั้งกิจการของตนเองหลังจากชำระหนี้เงินในตลาดหลักทรัพย์ได้แล้ว ผู้บริหารบางคนโกงบริษัทของตนเอง หรือใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยเพื่อบำรุงความสุขสบายของผู้บริหาร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ตลาดหลักทรัพย์และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ต่างมีมาตรการควบคุมบริษัทมหาชนรัดกุมกว่าแต่ก่อน และถือเป็นมาตรฐานที่ดีสำหรับวิสาหกิจอื่น ๆ นอกตลาดหลักทรัพย์เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และเปิดโอกาสการทุจริต

3. นายธนาคาร

เราคงเคยได้ยินว่า ธนาคารหลายแห่งที่เจ๊งไปนั้นเป็นเพราะการปล่อยกู้ยืมอย่างขาดความรับผิดชอบให้เครือญาติโดยขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เพียงพอ ธนาคารหลายแห่งขโมยโครงการที่มีแนวคิดการตลาดดี ๆ ไปทำเสียเอง หรืออาจจะกู้เงินได้ก็ต้องจ่ายเบี้ยบำนาญทางให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อ ผู้จัดการสาขา และผู้จัดการเขต เป็นต้น

ธนาคารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมก็คือการรับผิดชอบต่อลูกค้าเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าที่มาฝากเงินหรือที่มากู้เงิน โดยการ “กวาดบ้าน” ตัวเองก่อน ปิดโอกาสที่จะเกิดทุจริต ทำให้ลูกค้าไว้วางใจ เป็นต้น

3. สื่อมวลชน

เราได้ยินปัญหาของสื่อมวลชนอยู่เนือง ๆ เช่น การเขียนเชียร์ดารา หรือผู้มีอุปการคุณที่ลงโฆษณา หรือที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ การใช้ปากกาเป็นอาวุธในการทำร้ายคนอื่น ชาวในหน้าหนังสือพิมพ์มักเป็นข่าวที่ได้จากการแถลงข่าวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเสนอข่าวอาจคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภค น้อยกว่าผู้จ่ายเงินโฆษณาที่ทำให้สื่อมวลชนอยู่ได้ หนังสือพิมพ์จึงอาจเป็นเพียง “กระบอกเสียง” หรือเป็นเพียง “กระดาดเขื่อนหมึก” ไปในบางครั้ง

สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่ทุจริตจึงไม่ควรเป็นเครื่องมือของประเทศมหาอำนาจ นายทุนข้ามชาติ หรือนายทุนในประเทศรายใหญ่ ๆ ที่มุ่งการเสนอข่าวเฉพาะบางมุมบางด้าน อันถือเป็นการ “ปิดฟ้าด้วยฝ่ามือ” และเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อโดยไม่รับผิดชอบต่อ

4. ห้างสรรพสินค้า

ห้างสรรพสินค้าที่ขายของราคาแพงเกินเหตุ หลอกขายของที่คุณภาพไม่สมราคาหรือหลอกลวงด้วยกลยุทธ์ลดแลกแจกแถมที่ฉ้อฉล ย่อมถือเป็นการละเมิด กระทำการทุจริตต่อลูกค้า ห้างสรรพสินค้าที่ไม่ทุจริตก็คือไม่ตั้งราคาสินค้าเกินควรในเชิงเปรียบเทียบกับคู่แข่ง

5. นักพัฒนาที่ดิน

ความคาดหวังของสังคมต่อนักพัฒนาที่ดิน เช่น ผู้ประกอบการบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดก็คือ การไม่ฉ้อโกงลูกค้า การไม่ใช้วัสดุหรือการส่งมอบบ้านและบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีคุณภาพด้อยกว่าที่โฆษณาไว้ เป็นต้น รวมทั้งการไม่หลอกขายบ้านในราคาที่สูงเกินจริง เป็นต้น

6. บริการวิชาชีพ

บริการวิชาชีพอาจถือเป็น SMEs เราคงเคยได้ยินบริษัทบัญชี หรือผู้ตรวจสอบบัญชีบางรายฉ้อฉลด้วยการลงลายมือชื่อตรวจสอบบริษัทนับแสนรายต่อปี บริษัทที่ปรึกษา เช่น ผู้ประเมินค่าทรัพย์สิน บางแห่งไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงผู้ประกอบวิชาชีพเรียกรับเงินจากลูกค้า หรือร่วมกับลูกค้าออกรายงานประเมินโรงงานอาคาร หรือร่วมมือกับผู้บริหารธนาคารโรงงานอาคารที่ดินบริหารอยู่ เป็นต้น ดังนั้น นักวิชาชีพที่ดีต้องไม่ “พ่ายเรือให้โจรนั่ง” แต่ควรดำเนินวิชาชีพตามกฎหมาย ไม่ละเมิดจรรยาบรรณของวิชาชีพเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

การควบคุมวิชาชีพนั้น รัฐบาลมักเป็นผู้ดำเนินการควบคุมโดยตั้งเป็นสภาวิชาชีพ เช่น แพทยสภา สภาวิศวกร และสภาสถาปนิก ในประเทศไทยยังมีวิชาชีพอีกหลายแขนงที่ยังไม่มีสภาวิชาชีพ อาจกล่าวได้ว่าในประเทศที่ไม่ค่อยพัฒนายังไม่มีระบบควบคุมนักวิชาชีพเพื่อให้ความไม่มีความมีระบบ และขาดการควบคุมนี้เป็นช่องทางการโกงกินต่าง ๆ โดยใช้นักวิชาชีพเป็นตรายาง (Rubber Stamp) ต่อไป

การไม่ทุจริตกับ CSR

หลักการรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจ (CSR: Corporate Social Responsibility) ตาม The UN Global Compact ซึ่งเป็นกรอบที่วางโดยองค์การสหประชาชาติ⁽⁴⁾ ให้วิสาหกิจดำเนินตามหลักการ 10 ประการนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม และการไม่ยอมรับการโกงกินสินบน ในขณะนี้วิสาหกิจเข้าร่วมลงนามเป็นจำนวนมาก โดยถือเป็นกลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดในโลก

(4) โปรดดูรายละเอียดได้ที่ : <http://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/index.html>

วิสาหกิจใดที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ UN Global Compact จะต้องลงนามตกลงปฏิบัติตามหลักการ 10 ประการอย่างเคร่งครัด ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม และการไม่ร่วมมือกับการติดสินบนหรือทุจริต ดังนี้

1. ด้านสิทธิมนุษยชน

หลักข้อที่ 1 : ธุรกิจควรสนับสนุนและเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

หลักข้อที่ 2 : ธุรกิจไม่พึงข้องแวะกับการกระทำที่ขัดหลักสิทธิมนุษยชน

2. ด้านมาตรฐานแรงงาน

หลักข้อที่ 3 : ธุรกิจควรส่งเสริมและตระหนักถึงเสรีภาพในการก่อตั้งสหภาพแรงงานของพนักงาน

หลักข้อที่ 4 : ธุรกิจต้องร่วมบริหารจัดการบังคับการใช้แรงงาน

หลักข้อที่ 5 : ธุรกิจต้องร่วมบริหารจัดการใช้แรงงานเด็ก

หลักข้อที่ 6 : ธุรกิจต้องไม่กีดกันการจ้างงานและอาชีพ

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 7 : ธุรกิจควรสนับสนุนการดำเนินการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 8 : ธุรกิจควรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ต่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 9 : ธุรกิจควรส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการไม่ยอมรับการทุจริต

หลักข้อที่ 10 : ธุรกิจควรดำเนินไปโดยปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ รวมทั้งการบังคับ ชูตริต และการติดสินบน ทั้งนี้อาจพิจารณาในกรณีภายในวิสาหกิจ และการให้สินบนอันเป็นการทุจริตในวงราชการก็เป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยง

การปฏิบัติให้ครบถ้วนหรือไม่ละเมิดตามหลักการข้างต้นจึงถือว่าวิสาหกิจนั้น ๆ มี CSR ดังนั้น CSR จึงไม่ใช่การไปทำบุญเอาหน้า หรือสักแต่ทำที่ดูแลสิ่งแวดล้อม หรือเลียงไปทำดีทางอื่นในหน้าฉาก แต่หลังจากกลับชุดรีด ซัอล เอาเปรียบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยไม่ละอายและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ว่าด้วยธรรมาบรรณ

ในการป้องกันการทุจริตนั้น จรรยาบรรณถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่ง จรรยาบรรณนั้นถือเป็น Soft Law หรือ “กฎหมายอย่างอ่อน” ซึ่งไม่ใช่กฎหมาย Hard Law แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับมรรยาทมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณธุรกิจหรืออะไรทำนองนี้ในวงวิชาชีพต่าง ๆ มี Soft Law ซึ่งสังคมทั่วไปก็เคยได้ยินอยู่บ้าง เช่น จรรยาบรรณแพทย์ มรรยาททนาย มาตรฐานบัญชี เป็นต้น ดังนั้นนักวิชาชีพที่มี CSR ก็คือ นักวิชาชีพที่มีการปฏิบัติตาม Soft Law โดยเคร่งครัดจนสร้างความไว้วางใจและความเชื่อถือต่อผู้ใช้บริการและสังคมโดยรวม

ทำไมจึงมีการบังคับใช้หลักนิติรัฐโดยห้ามละเมิด หรือมีการวางและบังคับใช้ Soft Law โดยเคร่งครัด เหตุผลก็คือเพื่อผู้บริโภคนั่นเอง เพราะในทางกฎหมายก็ถือว่าอำนาจเป็นของปวงชน ในทางรัฐศาสตร์ก็ถือว่าประชาชนคือเจ้าของประเทศ หรือแม้แต่ในทางการตลาดก็ถือว่า “ลูกค้าคือพระเจ้า” ดังนั้นนักวิชาชีพจึงต้องให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นอันดับแรก

ประชาชนนี้ไม่ใช่สิ่งลอย ๆ แต่หมายถึงผู้บริโภค ลูกค้าของเรานั่นเอง หากประชาชนวางใจใช้บริการ ก็ย่อมถือเป็นมงคลต่อวิสาหกิจ การถือประชาชนเป็นที่ตั้งจึงเป็นหนทางเดียวที่จะพัฒนาธุรกิจหรือวิชาชีพให้ดีขึ้น เราจึงต้องเริ่มต้นที่ประชาชนก่อน ไม่ใช่ที่ประโยชน์ของนักวิชาชีพ หากไม่นักวิชาชีพก็คงเป็นเพียง “แก๊งค์” หรือ “ช่องโจร” ไป

การทุจริตนั้นเป็นความล้มเหลวของการบริหารจัดการที่แสดงถึง การขาดความโปร่งใสและการตรงไปตรงมา และไม่ได้เป็นการปกปิด โดยระบบนิติรัฐที่ถือกฎหมายเป็นหลัก

การควบคุมทางวิชาชีพ ได้แก่

1. การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

หลายท่านคงจำภาพยนตร์เรื่อง “องค์บาก” ได้ ในภาพยนตร์ดังกล่าวมีเรื่องใบอนุญาตเล่นดนตรี ซึ่งตามท้องเรื่องดูน่าขัน แต่ในความเป็นจริงนับเป็นความน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง หากมีการออกใบอนุญาตในวิชาชีพต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยนั้น วิชาชีพต่าง ๆ ก็จะมีการพัฒนา โดยทั่วไปในแต่ละวิชาชีพก็จะมีการจัดระดับ นักวิชาชีพก็จะพยายามเพิ่มพูนความรู้เพื่อการยกระดับตนเองอยู่เสมอ

2. การควบคุมการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ

เพื่อให้ นักวิชาชีพปฏิบัติงานโดยยึดถือมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพโดยเคร่งครัด หากไม่ จะถูกลงโทษในสถานต่าง ๆ ตั้งแต่การตักเตือนจนถึงการยึดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หกทางท่ามา หากินในวิชาชีพอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาต่าง ๆ ไม่ใช่หน้าที่ขององค์กรควบคุมวิชาชีพ เพราะถือเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่มีผู้ให้บริการทั่วไป เช่น สถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งหลาย หากองค์กรวิชาชีพจัดการศึกษาเสียเอง ก็เท่ากับผู้บริหารองค์กร “ทำมาหากิน” กับการจัดการศึกษา ทำให้ขาดความเป็นกลางในการควบคุมทางวิชาชีพไป

ในการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ รัฐบาลต้องออกหน้ามาควบคุม โดยเสนอกฎหมายให้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพต่าง ๆ และจัดตั้งสภาวิชาชีพตามกฎหมาย เช่น แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาวิชาชีพบัญชี เป็นต้น ในแต่ละวงการ เช่น แพทย์ อาจมีแพทยสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือ มีสมาคมแพทย์เฉพาะทางต่าง ๆ มากมาย แต่เพื่อการควบคุมวิชาชีพที่เป็นกลาง จึงต้องตั้งสภาวิชาชีพ

สมาคมวิชาชีพไม่สามารถเป็นผู้ควบคุม นักวิชาชีพได้ เพราะสมาคมประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถ้าปล่อยให้กรรมการสมาคมซึ่งเป็นบริษัทคู่แข่งหนึ่ง มาคอยตัดสินหรือควบคุมบริษัทคู่แข่งอื่น ก็ย่อมไม่เกิดความเป็นธรรม สมาคมวิชาชีพอาจทำหน้าที่ปกป้องผู้ประกอบการวิชาชีพ จัดงานสังสรรค์ หรืออื่น ๆ อย่างสมาคมนักบัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย แต่เดิมก็จัดการศึกษา แต่เมื่อมีสภานักบัญชี สมาคมนักบัญชีก็ยุบเลิกไป เพราะไม่มีหน้าที่ควบคุมวิชาชีพ เป็นต้น สมาคมในวิชาชีพอื่นก็อาจยังอยู่ แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ควบคุมวิชาชีพ

สภาวิชาชีพจะประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐบาล ซึ่ง (โดยทางทฤษฎี) ถือเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชน นอกจากนี้ยังมีผู้แทนนักวิชาชีพ ผู้แทนผู้ใช้บริการ ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การควบคุมวิชาชีพจึงเป็นเครื่องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของนักวิชาชีพโดยแท้ ในสังคมไทยยังมีนักวิชาชีพอีกมากที่รัฐบาลยังไม่ได้ควบคุม โดยเฉพาะนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน และอาจสร้างความเสียหายได้ในวงกว้าง เช่น ตัวแทนนายหน้า ผู้บริหารทรัพย์สิน ผู้ประเมินค่าทรัพย์สิน เป็นต้น

ประเทศที่ขาดการควบคุมทางวิชาชีพ ย่อมเป็นการเปิดช่องให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ทำให้ปัญหาการฉ้อโกงทั้งในสังคมและการฉ้อโกงชาติเกิดขึ้นอย่างดกตื้น การควบคุมและพัฒนาให้นักวิชาชีพยอมทำให้นักวิชาชีพมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำโดยมิชอบ และจะเป็นการช่วยสังคมตรวจสอบความถูกต้องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ยังมีจรรยาบรรณทางธุรกิจที่ไม่ใช่ของนักวิชาชีพ แต่เป็นของผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) เช่น กรณียจรรยาบรรณหอการค้าไทย จรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย⁽⁵⁾ เป็นต้น

ศีลธรรมไม่ใช่แนวทางการแก้ไข

ในการแก้ไขปัญหาทุจริตไม่ใช่แค่ “อมพระมาพูด” ในเชิงสากล การใช้ศีลธรรมมาแก้ไขปัญหาทุจริตไม่ได้

1. ขีดจำกัดของการรณรงค์ให้ทำดี

โดยทั่วไปมีการรณรงค์ให้ประชาชนยึดมั่นในศาสนา กิจกรรมรณรงค์อาจมากขึ้น แต่การเข้าถึงศาสนากลับน้อยลง สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ การยกศาสนาหรือความดีมานำเสนอนั้น คนที่ได้ดีเพิ่มขึ้นอาจไม่ใช่คนฟังแต่เป็นคนพูด ที่อย่างน้อยก็ได้หน้า ได้ภาพลักษณ์ ยิ่งถ้าพูดหรือสรรหาคำคมได้ประทับใจเพียงใด ยิ่งได้ผลเพียงนั้น ในวงการศาสนาทุกท่านก็คงเคยได้ยินว่าพระรูปใดที่มีน้ำเสียงการเทศน์ที่ไพเราะก็มักเป็นที่นิยมของญาติโยม การนี้แสดงว่าเรายังยึดติดอยู่ในเปลือกหรือรูปแบบมากกว่าแก่นหรือสาระ

การอธิบายเรื่องการทำดีนั้น แทนที่จะเอาความเชื่อทางศาสนามาอ้างอิง เราควรอธิบายโดยอาศัยความเป็นจริง เช่น ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้านั้นไม่ใช่การทำดีตามที่บัญญัติในหลักศาสนาหรือเพราะกลัวตกนรก แต่ต้องทำในภาคบังคับตามกฎหมาย คือหากไม่ซื่อสัตย์ ข้อโกงลูกค้า ก็อาจถูกลูกค้าฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายได้ ทำให้เสียชื่อเสียง ความเชื่อถือหมดไป การทำงานอย่างซื่อสัตย์จึงทำให้ธุรกิจยั่งยืน ลูกค้าต้อนรับและเติบโตต่อไปด้วยบริการหรือสินค้าที่มี

คุณภาพสมราคา การอธิบายเช่นนี้จะเข้าใจได้ง่าย และชัดเจนโดยไม่ต้องอาศัยบทบัญญัติของศาสนาใดมากล่าวอ้าง

2. ไม่ควรอ้างความดีโดดๆ

การพร่ำพูดว่าเราควรทำดี (เพิ่มขึ้น) นั้นอาจไม่เกิดประโยชน์นัก เพราะคนดีก็ทำดีอยู่แล้ว แต่ปัญหาทุกวันนี้ไม่ใช่อยู่ที่ทำดีน้อยไปแต่อยู่ที่การละเมิดกฎหมายกันอย่างแพร่หลาย โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกลับเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ต่างหาก เราจึงควรรณรงค์ป้องกันไม่ให้ทำผิดกฎหมาย ส่วนช่องโหว่ของกฎหมายที่มีบางคนเล็ดลอดได้ประโยชน์เป็นเพียงส่วนน้อยนิดซึ่งต้องหาทางอุดหรือปรับปรุงเป็นระยะ ๆ โปรดสังวรวาการรณรงค์ให้ทำความดีบางครั้งอาจเป็นไปได้เพื่อชวนเร้นการทำชั่วจนเข้าทำนองอ้างว่ามีคุณธรรมแต่ละเมิดกฎหมาย

ยิ่งกว่านั้น เราควรรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักปกป้องและหวงแหนสิทธิของตนเองตามกฎหมายและไม่เฉยชาต่อการกระทำผิดกฎหมายของผู้อื่นที่ส่งผลต่อตนเอง ชุมชน และสังคม การเพิกเฉยหรือละเลยต่อหน้าที่ยังถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งด้วย และยังเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้หาผลประโยชน์โดยมิชอบและไม่ตระหนักว่าค่าใช้จ่ายในการแก้ปัญหามากกว่าการป้องกันหลายเท่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือชีวิตมนุษย์ซึ่งสร้างคนใหม่มาทดแทนคนเก่าไม่ได้ รัฐบาลที่เพิกเฉยเช่นนี้เท่ากับเป็นรัฐบาลที่อยู่ข้างอาชญากรหรือเป็นหัวหน้าอาชญากรเสียเอง

3. ระวังคนทำดีแต่เป็นอาชญากร

บางคนดูคล้ายมีคุณธรรม แต่มักละเมิดกฎหมาย มีคนทำดีมากมายแต่ประกอบอาชญากรรมอยู่เป็นนิจ บริษัทพัฒนาที่ดินบางแห่งอาจดูประสบความสำเร็จ ทำบุญทำกุศลมากมายเจ้าของก็ดูมี

(5) โปรดอ่านจรรยาบรรณหอการค้าได้ที่

http://www.thaiechamber.com/cms/content.jsp?id=com.tms.cms.section.Section_61e4dc43-c0a81019-6dd81100-17a390b6

และจรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ที่ http://www.fti.or.th/Fti%20Project/ethics_fti.aspx

ชื่อเสียง ไม่เคยถูกสื่อมวลชนติติงแต่กลับ “รีดเลือดกับปู” ต่อผู้รับเหมาทำมรดกของชาติที่ ยุ่งใหญ่หรือทำสาธารณประโยชน์มากมาย แต่ภายในสถาบันการเงินนั้นกลับขาดธรรมาภิบาล ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้บริหารกองสถาบันการเงินของตัวเอง พนักงานเรียกเก็บเงินใต้โต๊ะกับผู้มาขอกู้ ผู้บริหารให้สินเชื่อกฎหมายโดยไม่มีหลักประกันจนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สุดท้ายสถาบันการเงินแห่งนั้นก็ล้มไป

อีกกรณีหนึ่งสถาบันการเงินบางแห่งอาจเป็นผู้อุปถัมภ์งานมรดกของชาติที่ยิ่งใหญ่หรือทำสาธารณประโยชน์มากมาย แต่ภายในสถาบันการเงินนั้นกลับขาดธรรมาภิบาล ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้บริหารกองสถาบันการเงินของตัวเอง พนักงานเรียกเก็บเงินใต้โต๊ะกับผู้มาขอกู้ ผู้บริหารให้สินเชื่อกฎหมายโดยไม่มีหลักประกันจนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สุดท้ายสถาบันการเงินแห่งนั้นก็ล้มไป

4. ระวังทำดีเพื่อปกปิดคนผิดและความผิด

การทำดีแบบแอบแฝงและไร้ประสิทธิผล นอกจากจะได้ดีเฉพาะคนทำดีแล้ว บ่อยครั้งยังเป็นการช่วยปกปิดความชั่วของคนชั่วที่ซ่อนตัวอยู่ภายใต้เสื้อคลุมของคนดี เช่น เรารณรงค์ปลูกป่ากันใหญ่ แต่ไม่เคยใส่ใจว่าเราจะรณรงค์กันปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ากันอย่างไร ท่านทราบหรือไม่ในปี 2504 มีพื้นที่ป่าไม้อยู่ 273,629 ตร.กม. (53% ของพื้นที่ประเทศไทย) แต่ ณ ปี 2547 เหลืออยู่เพียง 167,591 ตร.กม. (33% ของพื้นที่ประเทศไทย) ⁽⁶⁾ หรือหายไปเท่ากับ 68 เท่าของพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือเท่ากับเราสูญเสียพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออกรวมกัน

แนวทางการแก้ไข

แนวทางการแก้ไขปัญหาทุจริตของวิสาหกิจเอกชนนั้น สามารถพิจารณาได้ในหลายมิติ อย่างไรก็ตามพึงเริ่มต้นที่ผู้บริหารเป็นอันดับแรก และตามด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวมทั้งการตรวจสอบที่เข้มงวด

1. เริ่มต้นที่ผู้บริหาร

ผมเคยอ่านหนังสือประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งแปลโดย ท่าน สวรรสนา โสติตระกูล และสามี ว่าในสมัยพุทธกาล ในราชสำนักของพระเจ้าสุทโธทนะก็มีปัญหาขุนนางทุจริต แต่ก็แก้ไขอะไรไม่ได้มาก เพราะพวกขุนนางทุจริตเหล่านี้ ค้ำจุนบัลลังก์อยู่ ขุนนางเหล่านี้ต่างก็จับเคียวกันเพื่อมุ่งปกป้องและสร้างฐานอำนาจของตนเอง ไม่ใช่มุ่งขจัดความทุกข์ยากให้ผู้ยากไร้ พระพุทธเจ้าได้เห็นความเป็นจริงข้อนี้ จึงไม่คิดที่จะเป็นกษัตริย์ ⁽⁷⁾

การที่จะแก้ปัญหายุติได้ จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหารก่อน หากผู้บริหารมีความตั้งใจ (Strong Commitment) ที่จะแก้ไข ปัญหาก็คงได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไป

2. เน้นที่การปฏิบัติตามกฎหมาย

การที่จะแก้ปัญหายุติได้ เราต้องบังคับใช้ Hard Laws หรือให้ประเทศมีลักษณะนิติรัฐ โดยเคร่งครัด อย่างไรก็ตามกฎหมายต่าง ๆ อาจมีช่องโหว่บ้าง เราก็ควรแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่เป็นระยะ ๆ หากไม่แก้ไขกฎหมายก็เท่ากับส่งเสริมการ

(6) โปรดดูข้อมูลของกรมป่าไม้ ณ <http://www.forest.go.th/stat/stat49/TAB4.htm>

(7) ดร.โสภณ พรโชคชัย. พระพุทธเจ้า ผู้ประกาศศักยภาพความเป็นมนุษย์

(<http://www.thaiappraisal.org/Thai/Market/Market172.htm>)

ซึ่งเขียนจากหนังสือ “คือเมฆสีขาว ทางก้าวเก่าแก่” วรรณกรรมพุทธประวัติในทัศนะใหม่ ที่แปลมาจากหนังสือ Old Path White Clouds: Walking in the Footsteps of the Buddha ซึ่งเป็นหนังสือพุทธประวัติที่เขียนโดยภิกษุ ดิษ นัท ธันห์ และได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยโดย คุณรสนา โสติตระกูล และคุณสันติสุข โสภณศิริ จัดพิมพ์โดยมูลนิธิโกมลคีมทอง

ทำผิดกฎหมาย เปิดช่องให้อยู่รอดไป เช่น ในวงการประเมินค่าทรัพย์สิน มีการจัดสอบและจัดการศึกษาให้บริษัทประเมินอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการทำได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ช่องโหว่ที่ไม่ได้แก้ก็คือการปล่อยให้บริษัทมหาชนว่าจ้างบริษัทประเมินกันเอง ซึ่งย่อมมีโอกาสประเมินตามใจชอบ อันอาจทำให้ประชาชนผู้ถือหุ้นเสียประโยชน์ได้ นี่จึงเป็นตัวอย่งที่ชัดเจนว่าหากเรา “ปลื้ม” กับการทำดีในระดับหนึ่ง (จัดสอบและจัดการศึกษา) แต่ละเลยสาระสำคัญคือการอุดช่องโหว่ที่เท่ากับเราเปิดโอกาสให้เกิดการฉ้อฉล

เราจะหวังให้กฎหมายสมบูรณ์แบบ ไร้ช่องโหว่คงไม่ได้ บางคนอาจอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อหาผลประโยชน์ใส่ตัวบ้าง แต่กรณีนี้ก็เกิดขึ้นได้น้อยมาก และคงต้อง “ยกประโยชน์ให้จ้เลย” ไป เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ จึงไม่ถึงเป็นความผิดและกฎหมายทั้งหลายก็มักไม่มีผลย้อนหลัง อย่างไรก็ตามปัญหาส่วนมากที่เกิดขึ้นก็คือ การที่ผู้รักษากฎหมายร่วมมือตีความกฎหมายอย่างบิดเบื้อเพื่อฉ้อฉลมากกว่า เช่น การสร้างอาคารพาณิชย์ในพื้นที่ต้องห้ามบางบริเวณตามผังเมือง ด้วยการหลีกเลี่ยงไปสร้างเป็นบ้านเดี่ยวที่ดูคล้ายอาคารพาณิชย์ โดยแต่ละหลังห่างกันแค่คืบเดียว กรณีเช่นนี้ถือว่าผิดกฎหมายชัดเจน แต่ผู้รักษากฎหมายคงตีความสง่เดช หรือ “เอาหูไปนา เอาตาไปไร่” มากกว่า

ข้อพึงสังวรประการสำคัญก็คือ เราจะให้ใครมาละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้ หากไม่ก็จะเป็นการยอมรับอาชญากรรม ดังนั้น เราจึงต้องเริ่มต้นที่การทำให้ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ก่อนเพื่อยึดถือปฏิบัติตามกติกาที่ขอบธรรมฉบับเดียวกัน ผู้ไม่ยึดถือกฎหมาย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ย่อมไม่มีคุณธรรมหรือจริยธรรม เพราะการละเมิดกฎหมายเป็นการล่วงเกินหรือเอาเปรียบบุคคลอื่น เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้สังคมโดยรวม

3. พัฒนาระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง

ลำพังการมีกฎหมาย (Hard Law) ที่ทันสมัย มีบทลงโทษที่เข้มงวดโดยไม่เลือกปฏิบัติ และการมีจรรยาบรรณ (Soft Law) ที่ชัดเจนในแต่ละวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค ยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหายุติธรรม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง เข้มงวด ต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสอย่างแท้จริง การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะเป็นการป้องปรามในลักษณะ “เขียนเสือให้วัวกลัว” แล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ควรดำเนินการต่อเนื่องเพื่อประกันระบบคุณภาพให้เข้าที่และอยู่กับร่องกับรอยอย่างสม่ำเสมอ

ระบบตรวจสอบสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ

- การตรวจสอบภายใน โดยใช้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในวิสาหกิจเองเป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้ตรวจสอบต้องมีความเป็นอิสระ และขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุดในวิสาหกิจ การใช้ผู้ตรวจสอบภายในซึ่งคุ้นเคยกับวิสาหกิจของตนเองจะช่วยให้สามารถค้นพบข้อผิดพลาดหรือกรณีทุจริตต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
- การตรวจสอบภายนอก ทั้งนี้ ใช้ในกรณีที่การตรวจสอบภายในอาจมีข้อบกพร่อง หรือใช้ในกรณีการตรวจสอบภายใน รวมถึงการเพิ่มมุมมองใหม่ ๆ จากภายนอกเพื่อให้ปัญหาทุจริตสามารถได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้จึงอาจว่าจ้างผู้ตรวจสอบจากภายนอกเพื่อให้มุมมองที่แตกต่างออกไป

กรณีศึกษาส่งท้าย

ในฐานะที่ผมเคยเป็นที่ปรึกษาในต่างประเทศให้กับรัฐบาลเวียดนาม อินโดนีเซีย และบรูไน ผมได้พบเห็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจหลายประการ แต่บางประการอาจอ้างอิงชื่อประเทศไม่ได้ เพราะอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจ 2 กรณีที่พึงอ้างอิงได้ เพราะเป็นข่าวที่ลงในสำนักข่าวต่างประเทศมาแล้ว

1. กรณีกักขังเวียดนามแอร์ไลน์

ในกรณีนี้กักขังดังกล่าวซื้อเครื่องเสียงจากต่างประเทศเข้าประเทศของตนเอง แต่ทางราชการเวียดนามจับได้ กักขังผู้ซื้อคร่ำครวญดังกล่าวกฎได้ออกทั้งที่ราคาเครื่องเสียงเป็นเงินเพียงราวแสนกว่าบาทเท่านั้น กรณีนี้ผิดกับในบางประเทศที่เจ้าหน้าที่การบินนำสินค้าหนีภาษีเข้าประเทศจนผู้ค้าสินค้าหนีภาษีประกอบกิจการจนร่ำรวย

2. กรณีนักฟุตบอลทีมชาติ (8)

เมื่อคราวแข่งขันกีฬาซีเกมส์ที่กรุงมนิลา พ.ศ. 2548 นักฟุตบอลทีมชาติเวียดนามได้รับการติดสินบนให้ชนะพม่าเพียง 1:0 และผลการสอบสวนพบว่า นักฟุตบอล 8 คนมีความผิด โดย 2 คนติดคุก (ขณะนี้ยังไม่ออกจากคุก) ท่านจะสังเกตได้ว่าเรื่องเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในแผ่นดินไทย

จากกรณีตัวอย่างเช่นนี้ ชี้ให้เห็นว่าวันหนึ่งเวียดนามจะแซงหน้าประเทศไทยอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะประเทศของเขาพยายาม “ปิดกวดบ้าน” ทำความสะอาดระบบต่าง ๆ ภายในประเทศจนการทุจริตลดน้อยลง ซึ่งจะส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของเวียดนามสูงขึ้นกว่าไทยในอนาคต

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันต้องดำเนินการอย่างจริงจังเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงแค่การรณรงค์ให้คนทำดีมีศีลธรรม ต้องมีมาตรการป้องปรามที่ดีจึงจะเกิดผล การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติเพื่อความสามารถในการแข่งขันที่เป็นธรรมของภาคธุรกิจไทย ทำให้ประเทศชาติของเราดูหน้าไปอย่างยั่งยืน

เกี่ยวกับผู้เขียน

ดร.โสภณ พรโชคชัย วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ที่ดินที่อยู่อาศัยจากสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ประกาศนียบัตรการประเมินค่าทรัพย์สินจากสถาบันนโยบายที่ดินลินคอล์น และการพัฒนาที่อยู่อาศัยจากมหาวิทยาลัยคาทอลิกลูแวง ปัจจุบันเป็นผู้บริหารธุรกิจเอกชนในฐานะประธานศูนย์ข้อมูล วิจัย และประเมินค่าอสังหาริมทรัพย์ AREA ในทางสังคมเป็นกรรมการหอการค้าสาขาจรรยาบรรณ สาขาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นที่ปรึกษาสมาคมสินเชื่อบริษัทอสังหาริมทรัพย์ เป็นประธานกรรมการมูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย เป็นคณายกสมาคมอสังหาริมทรัพย์นานาชาติ เป็นที่ปรึกษาสถาบันประเมินค่าทรัพย์สินแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจัดตั้งโดยสภาหอการค้า เป็นต้น ดร.โสภณได้มีโอกาสช่วยราชการสำนักงาน ป.ป.ช. โดยเป็นวิทยากรและเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดทำเอกสารสื่อประชาสัมพันธ์

(8) ข่าว “Vietnam jails footballers for fix” โปรดดูที่: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6301647.stm>

การเสริมสร้างบรรษัทภิบาล ในภาคธุรกิจเอกชน

โดย นายสถาพร โคธีรานุรักษ์

ความหมายบรรษัทภิบาล

บรรษัทภิบาล (Good Corporate Governance) ในภาคเอกชนคือ หลักการสำคัญในการบริหารงานยุคใหม่ที่ทุกกิจการต้องให้ความสนใจ

ความหมายของ Good Corporate Governance เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจรัฐเพื่อการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนา ด้วยเหตุนี้เองคำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงถูกนำมาใช้ในภาครัฐ และเมื่อเวลาผ่านไป กระแสเรียกร้องให้องค์กรภาคธุรกิจปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลก็มีมากขึ้น โดยเฉพาะกิจการที่มีผลต่อนักลงทุน เช่น บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และกลายเป็นปัจจัยหลักของการพิจารณาการลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

วิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี 2540 และได้ลุกลามไปอีกหลายประเทศในเอเชีย นั้น สาเหตุสำคัญเกิดจากการขาดบรรษัทภิบาล โดยที่วิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงปลายเหตุ ดังนั้น ธนาคารโลกจึงได้พิจารณาว่าตัวชี้วัดที่สำคัญที่แสดงถึงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจากวิกฤติเอเชียไม่ใช่เพียงตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับ การฟื้นตัวของการพัฒนาบรรษัทภิบาล

ผลการดำเนินงานของภาคเอกชนจำนวนไม่น้อยขาดพื้นฐานที่ดี ขาดพื้นฐานบรรษัทภิบาลที่คอยค้ำจุนการเติบโตให้มั่นคงและยั่งยืน ขาดความสุจริตต่อผู้ถือหุ้น ต่อภาครัฐ และต่อภาคสังคม โดยมุ่งเน้นให้เกิดกำไรสูงสุดในระยะสั้น

ดังนั้น ปัญหการขาดความเข้าใจในหลักบรรษัทภิบาล และการขาดความเชื่อมโยงที่จะแสดงให้เห็นถึงประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมของการปฏิบัติตามหลักบรรษัทภิบาล จึงน่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการนำระบบบรรษัทภิบาลมาใช้กับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด

โดยแต่ละองค์กร แต่ละประเทศ ก็ย่อมที่จะมีเกณฑ์กำหนดแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้คือ

1. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และสังคม (Responsibility)

องค์กรจะต้องกำหนดภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ทุกคนทุกฝ่ายรู้หน้าที่ของตนว่าจะต้องทำอะไร และเข้าใจในหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม

2. ความรับผิดชอบต่อการกระทำ (Accountability)

กิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบต่อในการทำต่อทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน รวมทั้งทราบขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงาน ตลอดจนวิธีการทำงาน

3. ความยุติธรรม (Fairness)

เป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการทำธุรกิจ การสร้างความยุติธรรมในการดำเนินธุรกิจควรเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ จะต้องมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียม มีหลักการที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

4. ความโปร่งใส (Transparency)

เป็นหลักสำคัญอีกประการหนึ่งของการบริหารงานตามหลักบรรษัทภิบาล ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานและภายในทางการเงินที่บริษัทเปิดเผยจะต้องโปร่งใส เชื่อถือได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ถือหุ้น สถาบันการเงิน หน่วยงานราชการ เป็นต้น

5. คุณค่าระยะยาว (Long-term Value)

หลักบรรษัทภิบาลให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าในระยะยาวแก่กิจการมากกว่าระยะสั้น ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จะมุ่งมั่นที่ทำธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าในระยะยาวเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของกิจการ

6. การปฏิบัติการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Best Practices)

กิจการต้องมุ่งส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งสร้างความสมบูรณ์แบบ โดยมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจการ โดยผลักดันและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

แนวทางในการสร้างบรรษัทภิบาลในภาคเอกชน ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริษัท (Board of Directors)

เป็นคณะกรรมการที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและทิศทางการดำเนินงานของกิจการ คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ในการกำกับดูแล และตรวจสอบการบริหารงานให้เป็นไปอย่างยุติธรรม ต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มและได้รับผลประโยชน์สูงสุด ดังนั้น คุณสมบัติของคณะกรรมการบริษัทจึงมีส่วนสำคัญต่อกิจการ

2. ผู้บริหาร (Executive)

เป็นคณะบุคคลที่มีความสำคัญในการนำนโยบายจากคณะกรรมการมาสู่ภาคปฏิบัติ โดยต้องประสานงานกับทุกภาคส่วน รวมถึงพนักงานระดับต่าง ๆ ให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. พนักงานบริษัท (Staffs)

เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นกลจักรสำคัญขององค์กรที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจการ ดังนั้น ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งตามหลักบรรษัทภิบาล โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกพนักงานเข้าทำงาน ควรใช้ระบบคุณธรรมไม่ควรใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ทำ กิจการควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสวัสดิการให้เหมาะสม

การเปลี่ยนแปลงในระบบบรรษัทภิบาลที่ดีในภาคเอกชน

นอกจากวิกฤติการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อันมีสาเหตุมาจากการขาดวินัยทางการเงินและขาดบรรษัทภิบาลที่ดีแล้ว ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น กล่าวคือ บริษัทเอนรอน ซึ่งถือเป็นบริษัทชั้นนำของประเทศได้ล่มสลายลงอย่างรวดเร็ว อันเกิดจากระบบธรรมาภิบาลที่มีปัญหาโดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และการหาประโยชน์จากข้อมูลภายใน (Insider) รวมทั้งการตกแต่งตัวเลขทางด้านบัญชีอย่างมหาศาลจึงเกิดกระบวนการปรับปรุงบรรษัทภิบาลในหลายภาคส่วน เช่น ระบบการตรวจสอบบัญชี มาตรฐานการบัญชี เป็นต้น

ดังนั้น การปรับปรุงระบบบรรษัทภิบาลที่เกิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีและการตรวจสอบบัญชีให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน การมีบัญชีที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงทางการเงินของบริษัทเป็นสิ่งที่

สำคัญยิ่งเพราะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนอื่น ๆ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานและความมั่นคงทางการเงินของบริษัทเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการลงทุน การกำกับดูแลการวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการหารายได้เข้ารัฐ

ถ้าข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินขาดความเชื่อถือแล้ว การเปิดเผยข้อมูลก็ไม่มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความเสียหาย ดังนั้น การพัฒนาระบบข้อมูลทางการเงินเชื่อถือได้แล้ว รัฐควรที่จะส่งเสริมให้กิจการมีระบบการควบคุมภายในที่ดี (Internal Control) ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีการตรวจสอบการบริหารงาน (Monitoring) จากภายนอกมากขึ้น เช่น

1. พัฒนาคาตลาดทุนโดยการส่งเสริมให้มีการลงทุนในระยะยาวมากขึ้น

2. ส่งเสริมให้มีผู้ลงทุนรายใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์ เช่น บริษัทกองทุนรวม (Mutual Funds) บริษัทประกันภัย เป็นต้น เพื่อที่จะให้ผู้ลงทุนเหล่านี้ช่วยตรวจสอบการบริหารงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

3. กระตุ้นให้ธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น (Corporate Social Responsibility)

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility)

ในปัจจุบันการบริหารธุรกิจที่มุ่งให้เกิดกำไรมีความซับซ้อนมากกว่าการคิดถึงแค่ต้นทุนและผลตอบแทน ธุรกิจต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกกลุ่ม ตั้งแต่ผู้ถือหุ้นไปจนถึงลูกค้าและสังคมโดยรวม นอกจากนี้ ยังต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นโดยมิได้คาดคิดได้ตลอดเวลา เช่น

ภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเกิดจากมนุษย์ เป็นต้น ธุรกิจยังต้องเผชิญกับการแข่งขันสูงและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ต้องสามารถตอบคำถาม และการตรวจสอบของหน่วยงานราชการและกลุ่มประชาสังคมต่าง ๆ ได้

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีกิจการขนาดใหญ่หลายแห่งได้ล้มสลายลงเนื่องจากประกอบธุรกิจโดยขาดหลักคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยรวม ดังนั้น กิจการในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการบริหารงานแบบใหม่เพื่อเป็นหลักประกันผลกำไรและการเติบโตที่ยั่งยืน

การบริหารงานแบบใหม่ดังกล่าวเกิดแนวคิดเรื่องการจัดการความเสี่ยง การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บรรษัทภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีมิติเพิ่มขึ้นอีก 2 ด้าน คือ

ด้านแรก แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงนำเสนอกระบวนการสำหรับการวางแผนและการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของธุรกิจที่มีเป้าหมายอยู่ที่ผลกำไรที่ยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการทั้งสามประการของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นกรอบบูรณาการสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่สร้างภูมิคุ้มกัน ในองค์กรต่อความเสี่ยงภายนอก มีบรรษัทภิบาล และมีความระมัดระวังต่อผลกระทบที่จะเกิดกับชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม

ด้านที่สอง แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแสดงให้เห็นถึงระดับของความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าการกระทำตามกฎหมายและกติกาเท่านั้น มีบริษัทใหญ่ในเมืองไทยจำนวนไม่น้อยที่พบว่าการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาซึ่งนำการบริหารธุรกิจและการสร้างความเข้าใจในปรัชญานี้ให้เกิดขึ้นร่วมกันในหมู่พนักงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ สามารถทำให้เกิดวัฒนธรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวได้อย่างดียิ่ง

จรรยาบรรณหอการค้าไทย

เนื่องด้วยระบบบรรษัทภิบาลได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าการที่ได้ปฏิบัติตามระบบดังกล่าวควรได้มีการส่งเสริมและเผยแพร่คุณงามความดีต่าง ๆ ให้กับสาธารณชนได้ทราบเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี หอการค้าจึงจัดให้มีรางวัลจรรยาบรรณดีเด่นขึ้น

หอการค้าไทย เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้าเสรีวิสาหกิจ โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเกี่ยวกับเศรษฐกิจการค้า การบริหาร อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการเงิน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมของชาติโดยรวม

หอการค้าไทยดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้เนื่องจากกรรมการ สมาชิก และเจ้าหน้าที่ของหอการค้าไทยทุกระดับล้วนประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม การดำเนินงานของหอการค้าจึงราบรื่นและได้รับความเชื่อมั่นจากบุคคลภายนอกและสังคมด้วยดีเสมอมา

เพื่อส่งเสริมให้กรรมการ สมาชิก เจ้าหน้าที่ของหอการค้าไทยมีแนวปฏิบัติอันดีงามและเป็นแบบแผนเดียวกัน เพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรี และความเชื่อมั่นที่สาธารณชนมีต่อหอการค้าไทย จึงได้ประมวลร่างจรรยาบรรณของหอการค้าไทยเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ณ ที่นี้ โดยแบ่งเป็น 3 ภาคคือ

ภาคแรก จริยธรรมในการดำเนินงานของหอการค้าไทย ซึ่งเป็นแนวทางที่หอการค้าไทยพึงปฏิบัติต่อสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง สังคม และเศรษฐกิจโดยรวม

ภาคที่สอง เป็นข้อพึงปฏิบัติของกรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทย

ภาคที่สาม เป็นข้อพึงปฏิบัติของสมาชิกหอการค้าไทย และหลักบรรษัทภิบาลสำหรับสมาชิกหอการค้าไทย

จรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจ

หลักปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างและยกระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน ตลอดจนเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดเรื่อง

จรรยาบรรณ

เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม และถูกทำนองคลองธรรม ซึ่งในการปฏิบัติให้ถูกต้องทำนองคลองธรรมนั้น จะต้องทำด้วยจิตสำนึกที่ดี ผลงานก็จะเป็นผลดีต่อตนเองและส่วนรวม

ดังนั้น องค์กรจะต้องจัดทำระบบเพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามจิตสำนึกที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 2 ประการ

1. พื้นฐานจิตที่ดีของบุคลากร

2. สิ่งแวดล้อมที่ดี คือ การมีระบบงานและการควบคุมดูแลที่ดี มีความโปร่งใส สามารถชี้แจงได้ และก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรคำนึงในการกำหนดจรรยาบรรณ

1. ความถูกต้องตามกฎหมาย ในเรื่องของจรรยาบรรณนั้น นอกจากถูกต้องตามกฎหมายแล้ว จะหมายถึงถึงความถูกต้องตามนโยบาย ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ขององค์กร ความถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่ท้องถิ่นปฏิบัติ

2. ความสมดุล ในเรื่องของจรรยาบรรณนั้น จะหมายถึงการปฏิบัติต่อทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นองค์กร ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า ผู้ร่วมค้า คู่แข่ง และรวมถึงความผิตชอบต่อสังคมด้วย แนวทางเรื่องความสมดุลนี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นธรรม ความมีคุณธรรมและศีลธรรมของผู้บริหารองค์กร ในการดำเนินธุรกิจนั้น ผู้บริหารจะต้องสร้างความสมดุลของผลประโยชน์ให้กับหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า และสังคม เป็นต้น

3. ความสบายใจ ในเรื่องของจรรยาบรรณนั้น จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าอะไรทำได้ อะไรที่ไม่ควรทำ เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเกิดความสบายใจต่อสิ่งที่ได้กระทำไป ทุกคนจะต้องทำให้สิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเอง เช่น ให้ลองถามตัวเองว่า สิ่งที่ตั้งใจจะทำนั้นสามารถเปิดเผยต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา

และ/หรือครอบครัวที่บ้านได้หรือไม่ ถ้าคิดว่าสามารถเปิดเผยได้ทุกระดับก็เชื่อว่าสิ่งที่ตั้งใจจะทำนั้นมีความถูกต้อง

จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ

ข้อพึงปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างทุกคนได้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. ผู้ถือหุ้น องค์การจะต้องดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โปร่งใส เกิดผลการดำเนินการที่ดีอย่างต่อเนื่องและมั่นคง สร้างผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่ผู้ถือหุ้น รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

2. ลูกค้า องค์การต้องมุ่งมั่นในการปกป้องผลประโยชน์ของลูกค้าตลอดเวลา เอาใจใส่ รับผิดชอบต่อและสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้าด้วยการนำเสนอบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3. พนักงาน องค์การจะต้องถือว่าพนักงานทุกคนเป็นทรัพยากรที่มีค่า ดังนั้น องค์การจะต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานให้มีความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพและให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และผลการปฏิบัติงาน

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ องค์การต้องมีนโยบายให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม

อย่างต่อเนื่อง ในด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา ตลอดจนเรื่องสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งเรื่องน้ำ อากาศ และ อุณหภูมิ (โลกร้อน)

5. ความรับผิดชอบต่อคู่แข่งทางธุรกิจ องค์การต้องมีนโยบายส่งเสริมการแข่งขันภายใต้กรอบกติกาที่เป็นธรรม โปร่งใส ไม่แสวงหาข้อมูลที่เป็นความลับของคู่แข่งด้วยวิธีที่ไม่สุจริต ไม่ทำลายชื่อเสียงของคู่แข่งด้วยการกล่าวร้าย หรือกระทำการใด ๆ ที่ไม่เป็นธรรม

6. รักษาความลับของลูกค้า องค์การต้องมีความมุ่งมั่นในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าทุกราย โดยปกป้องและรักษาข้อมูลของลูกค้าไว้เป็นความลับ องค์การจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของลูกค้า นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากลูกค้า

7. ความซื่อสัตย์ ยุติธรรมและมีคุณธรรมในวิชาชีพ องค์การต้องมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ

8. ความรู้ ความสามารถในการประกอบธุรกิจ องค์การต้องมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินธุรกิจในระดับเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ โดยให้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ผสมผสานด้วยความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

1. บริษัท กิฟฟารีน สกายไลน์ ยูนิตี้ จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“สิ่งที่ดิฉันยึดถืออยู่เสมอก็คือ ทุกคนที่อยู่รายรอบตัวเราไม่ว่าจะเป็นใครควรได้รับความสุข ความยุติธรรม โอกาสและสิ่งที่ดีในชีวิต เพราะสิ่งที่สะท้อนกลับมาคือความสุขของตัวเองในอันที่จะมั่นใจได้ว่าเรา...มีชีวิตรอยู่อย่างคนที่สร้างความสุขและความสำเร็จให้กับใคร ๆ ได้อย่างแท้จริง”

พ.ญ.นลินี ไพบูลย์

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

2. บริษัท คิว.ที.ซี.ทรานสปอร์ตเมอร์ จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“มีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรให้สินค้าที่เราผลิตมีคุณภาพดี มาตรฐานสูงระดับ World Class สามารถแข่งขันได้ในตลาดทุกแห่งในโลก ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากร องค์กร รวมถึงคู่ค้าของเราด้วยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน เป็นที่พึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า และจะต้องพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพนักงานในองค์กรให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและพอเพียง สื่อสตัย มีคุณธรรมในการทำงาน พร้อมกับการสร้างความมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร และปลูกจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติ”

คุณพูลพิพัฒน์ ตันธนสิน
ประธานกรรมการบริษัท

3. บริษัท โซติวัฒน์อุตสาหกรรม การผลิต จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“บริษัทมุ่งมั่นที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียในทุกด้าน รวมทั้งมีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการ และสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสร้างคุณค่าให้ลูกค้า และเพื่อดำรงไว้เพื่อความเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืนขององค์กร”

คุณเจริญศรี เจริญกุล

รองกรรมการผู้จัดการ

4. บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“การดำเนินธุรกิจของบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด ยึดมั่นต่อการสร้างความแข็งแกร่งด้านการเงินสูงสุด ด้วยการแสวงหากำไรที่เหมาะสม ไม่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด ในขณะที่เดียวกันยังเชื่อมั่นในหลักมนุษยนิยม โดยถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร นอกจากนี้ยังมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์หลักประกันที่มั่นคงให้กับครอบครัวไทย และคำนึงถึงความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้าเป็นสำคัญ ตลอดจนรวมถึงเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อร่วมสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

คุณไชย ไชยวรรณ

กรรมการผู้จัดการใหญ่

5. บริษัท ไทยอีสเทิร์น รับเบอร์ จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“ในอุตสาหกรรมการเกษตรที่ราคามีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา องค์กรที่ดีจะต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อลูกค้า ชื้อขายสินค้าอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส และเป็นธรรม องค์กรจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงและคำมั่นสัญญาแม้จะทำให้เกิดผลขาดทุน แต่ในระยะยาวองค์กรก็จะได้รับความเชื่อถือและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน พนักงานควรได้รับการเอาใจใส่ มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี และมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเติบโต นอกจากนี้ องค์กรควรมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชนเพื่อสร้างสังคมที่ดี”

คุณสินุช โภกนุทาภรณ์
รองกรรมการผู้จัดการ

6. บริษัท น้ำตาลมิตรกาฬสินธุ์ จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“เป็นองค์กรต้นแบบที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตามมาตรฐานสากล”

7. บริษัท น้ำตาลสิงห์บุรี จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“เป็นองค์กรต้นแบบที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

คุณชัยยุทธ เล็กอ่อง
ผู้อำนวยการโรงงานน้ำตาลมิตรกาฬสินธุ์

8. บริษัท นู สกินเอ็นเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“สำหรับ นู สกิน แล้ว จรรยาบรรณคือสิ่งที่เราให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเราถือว่าการทำงานอย่างซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมต่อผู้บริโภค ผู้แทนจำหน่าย และพนักงาน เป็นการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และยังก่อให้เกิดเป็นความเชื่อมั่นระหว่างบริษัทและผู้แทนจำหน่าย เพราะสำหรับ นู สกิน แล้ว สิ่งสำคัญไม่ใช่แค่การทำยอดขายให้สูงเพียงอย่างเดียว แต่คือการเป็นพลังแห่งความดีที่แผ่ไปทั่วโลก เสริมศักยภาพให้ผู้คนสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น และเรายังสนับสนุนให้ผู้แทนจำหน่ายเคารพและทำงานภายใต้จรรยาบรรณซึ่งเป็นไปตามปณิธานของ นู สกิน”

คุณภคพรรณ ลีวุฒินันท์
ผู้จัดการทั่วไป

9. บริษัท ยูพีดี โบรคเกอร์ จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“ซื่อสัตย์ โปร่งใส (Good Governance) ต่อผู้เอาประกันภัย บริษัทประกันภัย และพันธมิตรร่วมอาชีพ การบริการให้ลูกค้าพึงพอใจสูงสุด และชี้แจงให้ผู้เอาประกันทราบถึงเงื่อนไข ความคุ้มครอง สิทธิประโยชน์ให้ชัดเจน”

คุณมนัญญา วิภัติภูมิประเทศ
กรรมการผู้จัดการ

10. บริษัท สยาม รีคอนดิชัน อินดัสตรี จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“บริษัทจะดำเนินธุรกิจด้านเครื่องถ่ายเอกสารและเทคโนโลยีการจัดการงานเอกสารภายใต้ Concept “Ecocopy” โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ให้บริการ และประเทศชาติโดยรวมเป็นสำคัญ”

คุณธีระรัช รัตนกุลพร
กรรมการผู้จัดการ

11. บริษัท โอ. อี. โอ. พาร์ท จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

- ผลิตสินค้าดีมีคุณภาพ ด้วยราคาที่เหมาะสม ปลอดภัย และรักษาความลับของลูกค้า
- สนับสนุนให้มีมาตรฐานในระบบการบริหารคุณภาพ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และซื้อ ขาย ด้วยความยุติธรรม
- ให้ผลตอบแทนด้วยความเที่ยงธรรม ยกย่องความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธ
- ไม่สร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด
- บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนการศึกษา ศาสนา สาธารณสุข พัฒนาชุมชน ถวายทอดความรู้ ประสพการณ์ให้กับผู้สนใจทั่วไป

12. บริษัท ไอเอ็นจีประกันชีวิต จำกัด หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“The mission of ING Life Limited is to set the standard in helping our customers manage their financial future. Every employee represents our company values : Customer first, Simplicity and timeliness, High quality and high ethical standards. We believe that our high ethical standards form the foundation of building our success and customer”

ตราสัญลักษณ์ Q-MARK

ความเป็นมา

แนวโน้มของการแข่งขันในเวทีการค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น สินค้าไทยส่วนใหญ่ยังมักไม่ได้รับการยอมรับ ความเชื่อมั่นและการไว้วางใจ เทียบเท่ากับสินค้าที่มีตราสินค้าของต่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่สินค้าของประเทศไทยหลายประเภทมีคุณภาพทัดเทียมและได้ดำเนินธุรกิจตามหลักการบริหารจัดการที่ดี แต่ไม่สามารถสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายได้เพราะข้อจำกัดในค่าใช้จ่ายของการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก

คณะกรรมการร่วม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย หรือ กกร. จึงร่วมกันทำโครงการตราสัญลักษณ์ Q-MARK ขึ้น ด้วยความมุ่งมั่นและความพยายามในการที่จะสร้างผู้ประกอบการไทยให้เป็นที่ยอมรับ ทำให้ผู้ใช้และผู้บริโภคเกิดความเชื่อถือไว้วางใจในคุณภาพสินค้าและบริการของผู้ประกอบการไทย เพราะผ่านการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาตรฐาน มีความปลอดภัยและสามารถใช้ได้สมประโยชน์ตามฉลากของสินค้า โครงการตราสัญลักษณ์ Q-MARK มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึก

ของผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้ให้บริการ ในการผลิตสินค้า และให้บริการที่ได้มาตรฐานและมีจริยธรรมในการทำ ธุรกิจต่อผู้บริโภค เพื่อสร้างกระแสการแข่งขันด้าน คุณภาพและความน่าเชื่อถือ การที่มีผู้ประกอบการ ในอุตสาหกรรม/บริการ ได้ตราสัญลักษณ์หลาย ๆ รายก็จะจูงใจให้ผู้ที่ยังไม่ได้รับตราสัญลักษณ์ Q-MARK พยายามปรับตัวให้ทัดเทียมกับผู้ที่ได้รับ ตราสัญลักษณ์แล้ว จึงเป็นการสร้างกระแสการผลิต หรือบริการ มุ่งคุณภาพความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีผล ต่อความนิยมในสินค้าและบริการของผู้ประกอบการ ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดเล็กและ ขนาดย่อมให้เติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับความ เชื่อมั่นในสินค้าและบริการของผู้ประกอบการไทย

เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการเอาใจใส่ ต่อการผลิตสินค้าและบริการของตนให้เป็นไปตาม มาตรฐาน มีคุณภาพตามฉลาก มีการจัดการอาชีว อนามัย ความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม และ การประหยัดพลังงาน

เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อ ลูกค้า/ผู้ใช้ และผู้บริโภค ตลอดจน ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องและสังคม โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการ ประกอบการและบริหารจัดการธุรกิจอย่างมีจริยธรรม

การเริ่มต้นโครงการตราสัญลักษณ์

Q-MARK

โครงการตราสัญลักษณ์ Q-MARK ได้เริ่มต้นเมื่อ วันพฤหัสบดีที่ 10 มีนาคม 2548 ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนปาร์ค สุขุมวิท โดยมีนายพินิจ จารุสมบัติ รองนายกรัฐมนตรี นายชาติศิริ โสภณพนิช ประธาน คณะกรรมการร่วมฯ (กกร.) และประธานสมาคม ธนาकारไทย ดร.อาชว์ เตาลานนท์ ประธานสภา

หอการค้าแห่งประเทศไทย นายประพัฒน์ โปธิ์วคุณ ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ นายสมภพ อมาตยกุล ประธานคณะกรรมการบริหาร โครงการตราสัญลักษณ์ Q-MARK ได้ร่วมกันมอบ ตราสัญลักษณ์ Q-MARK ให้แก่ 6 บริษัทเอกชนผู้ผ่าน การประเมิน ดังนี้

ภาคการค้า การบริการ

- บริษัท เอ็มเค เรสโตรองต์ จำกัด
- บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด

ภาคการผลิต

- บริษัท เอกรัฐ วิศวกรรม จำกัด (มหาชน)
- บริษัท ลีโอนิคส์ จำกัด
- บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด
- บริษัท เอส. ซี. โอ. อีเลคตริก แม็นนิวแพ็ค เซอเรอ จำกัด

คุณสมบัติของตราสัญลักษณ์

Q-MARK

Q-MARK เป็นตราสัญลักษณ์ที่แสดงว่าได้มีการ ตรวจประเมินกิจการของผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้ให้บริการ ถึงความรับผิดชอบต่อในการส่งมอบสินค้าและบริการที่มี คุณภาพ ตลอดจนการเอาใจใส่ต่อผู้บริโภคและ มีจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ

• ได้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วว่า สินค้าและบริการมีความน่าเชื่อถือ มีความปลอดภัย มีสมรรถนะ และมีคุณภาพตรงตามที่ผู้ผลิตระบุไว้ใน ฉลาก หรือตรงตามที่ผู้ผลิตอ้างอิงไว้

• ผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้ให้บริการมีความ รับผิดชอบต่อสินค้าและบริการหลังการขายที่ดี และ มีจริยธรรมในการทำธุรกิจและรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวชี้วัดที่สำคัญที่แสดงถึงการปรับตัวของเศรษฐกิจจากวิกฤติเอเชียไม่ใช้เพียงตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของการพัฒนาบริษัทกิจการ

ตราสัญลักษณ์ Q-MARK กับ ISO หรือ มอก.

มอก. เป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม ซึ่งผ่านการตรวจรับรองว่ามีมาตรฐานตามที่สำนักงานกำหนด ส่วนใหญ่จะมีมาตรฐานกำหนดไว้สำหรับสินค้าหลัก ๆ ที่มีระดับความสำคัญกับภาคเศรษฐกิจหรือสังคม

- ISO เป็นกระบวนการการบริหารคุณภาพ
- ผู้ประกอบการที่ขอใช้ตราสัญลักษณ์ Q-MARK นั้น ต้องมี มอก. หรือ ISO สำหรับสินค้าที่ควรต้องมี สำหรับสินค้าที่ไม่มี มอก. ก็ต้องมีการทดสอบว่ามีคุณภาพตรงตามฉลาก และมีการประเมินเพิ่มเติมในด้านธรรมาภิบาล ความรับผิดชอบต่อลูกค้า ดูแลสิ่งแวดล้อม และมีการประหยัดพลังงานด้วย

ประเภทของตราสัญลักษณ์ Q-MARK

การประเมินเพื่อให้ใช้ตราสัญลักษณ์ Q-MARK แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ภาคการค้าและบริการ
- (2) ภาคการผลิต
- (3) ภาคการเงินและการธนาคาร

- การให้ใช้ตราสัญลักษณ์ Q-MARK แบ่งเป็น 3 กรณี คือ

กรณี 1 : ตราสัญลักษณ์ Q-MARK ที่ใช้ทั้งองค์กร

กรณี 2 : ตราสัญลักษณ์ Q-MARK ที่ใช้เฉพาะประเภทของสินค้า หรือบริการ หรือบางสาขาของธุรกิจ

กรณี 3 : ตราสัญลักษณ์ Q-MARK ที่ใช้เฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านการประเมิน

- ตราสัญลักษณ์ที่ให้สำหรับผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ผ่านการประเมิน แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

- คุณภาพตรงตามฉลาก
- คุณภาพตามมาตรฐานกลุ่มอุตสาหกรรม
- คุณภาพตามมาตรฐานประเทศคู่ค้า
- คุณภาพตามมาตรฐานประเทศไทย

หลักจริยธรรมในการบริหาร

- มีการกำหนดและประกาศจริยธรรมองค์กรให้เห็นชัดเจน

- ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

- ดูแลสวัสดิการพนักงาน

- มีกระบวนการตรวจสอบภายใน

- ประกอบธุรกิจในกรอบของกฎหมายแรงงานการผลิต เสียภาษีถูกต้อง

- รับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้บริโภคที่ได้ซื้อสินค้าหรือบริการ

- มีความรับผิดชอบในเรื่องความปลอดภัย สุขอนามัยของพนักงาน ลูกค้า และสังคม
- มีบริการรับข้อร้องเรียนและนำไปแก้ไขปรับปรุง
- รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ของตราสัญลักษณ์

Q-MARK

ประโยชน์ต่อองค์กร

ความเชื่อถือและวางใจจากลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้บริษัทที่ได้รับตราสัญลักษณ์ Q-MARK ทำธุรกิจในประเทศและส่งออกตลาดต่างประเทศได้อย่างมีคุณค่ามากขึ้น บริษัทขนาดใหญ่สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกบริษัทขนาดเล็กที่ได้รับตราสัญลักษณ์ Q-MARK ไปปรับเหมาะแบ่งเบาภาระงานที่ไม่ใช่งานหลัก (Outsource) ทำให้บริษัทมีความคล่องตัวมากขึ้น

ประโยชน์ต่อส่วนรวม

ตราสัญลักษณ์ Q-MARK สร้างความกระตือรือร้นการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้ได้มาตรฐาน มีกระแสร่วมด้านมาตรฐานและคุณภาพทำให้เกิดความร่วมมือและการรวมตัวกลุ่มคลัสเตอร์ อุตสาหกรรมและการค้าที่เข้มแข็ง

วิสาหกิจหลาย ๆ แห่งอาจรวมตัวเป็นกลุ่มคลัสเตอร์และกำหนดมาตรฐานของกลุ่มขึ้นเพื่อขอรับการประเมินเพื่อใช้ตราสัญลักษณ์ Q-MARK

สิทธิในการใช้ตราสัญลักษณ์

Q-MARK

ผู้ได้รับ Q-MARK มีสิทธิ์ใช้เครื่องหมายตราสัญลักษณ์ เป็นเวลา 2 ปี

(1) เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งคุณภาพสินค้าและบริการ

(2) เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้ให้บริการในการเอาใจใส่ต่อคุณภาพสินค้าและบริการ

ผู้ที่ได้รับอนุญาตมีสิทธิโฆษณาประชาสัมพันธ์การได้รับ Q-MARK ผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ สามารถแสดงเครื่องหมายรับรองตราสัญลักษณ์ Q-MARK ได้อย่างเปิดเผย

ตัวอย่างบริษัทที่มีปัญหาทางด้าน

ธรรมาภิบาล

บริษัท เอส จำกัด (มหาชน)

จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 11 พ.ย. 2548

ประเภทธุรกิจ โรงงานประกอบ ไขว้รวมศูนย์บริการ ตัวแทนจำหน่าย อู่ซ่อม

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัท เอส จำกัด (มหาชน)

ธ.ค. 2551

- ตลาดหลักทรัพย์ขึ้นเครื่องหมาย “NP” หลักทรัพย์ SECC
- บันทึกบัญชีโดยไม่มีรายการรถยนต์ (สินค้า)
- พบใบหุ้นปลอมกว่า 10 ล้านหุ้น
- กู้เงินจากสถาบันการเงินโดยปลอมแปลงเอกสาร

- กรรมการผู้จัดการของบริษัทหลบหนีออกนอกประเทศ

ม.ค. 2552

- ผู้ถือหุ้นรายย่อย เล็งฟ้องเรียกค่าเสียหาย SECC 1 พันล้านบาท
- ก.ล.ต. สั่งอายัดทรัพย์สินกรรมการผู้จัดการกับผู้เกี่ยวข้องและห้ามออกนอกประเทศ
- SECC แจ้งกรรมการผู้จัดการพ้นสภาพพนักงานบริษัทแล้ว

ก.พ. 2552

- ก.ล.ต. เร่งตรวจสอบเอกสาร (SECC) เนื่องจากกังวลว่าจะถูกฟ้องกลับ

มี.ค. 2552

- บริษัท เอส ไม่ยอมแพ้ ขอเปิดศูนย์บริการต่อ

บริษัท ไวร์ จำกัด

จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 13 พ.ย. 2546

ประเภทธุรกิจ ภัตตาคาร ห้องอาหาร บาร์ ไนท์คลับ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัท ไวร์ จำกัด

ม.ค. 2552

- 1 ม.ค. 2552 เวลาประมาณ 00.20 น เกิดเหตุเพลิงไหม้มีผู้เสียชีวิต 66 ราย บาดเจ็บกว่า 200 ราย
- ออกหมายจับกรรมการบริษัทและผู้เกี่ยวข้อง
- ย้ายฟ้าผ่า 2 ผอ.เขต ช่วยราชการสำนักปลัด กทม.

ก.พ. 2552

- ส่งคดีให้ DSI สืบต่อ เนื่องจาก

1. ความผิดปกติในงบดุลของบริษัท คือ มีเงินสด 20 ล้านบาท เข้ามาในบัญชีโดยไม่ทราบที่มา

2. ไม่เคยมีการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตเลย

3. มีคราบเฮโรइनและโคเคนติดอยู่ในห้องบัญชีและห้องนักดนตรี

4. มีการปลอมลายมือชื่อวิศวกรและสถาปนิกในการก่อสร้าง

บริษัท ประกันภัย จำกัด

จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 13 ส.ค. 2518

ประเภทธุรกิจ บริษัทประกันภัยที่ให้บริการการประกันวินาศภัยทุกชนิด เช่น ประกันรถทุกชนิด ประกันเรือ ขนส่ง ธุรกิจ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัท ประกันภัย จำกัด

ก.ค. 2550

- กระทรวงพาณิชย์ สั่งให้หยุดรับประกันภัยเป็นการชั่วคราว
- มีปัญหาเรื่องการบริหารงาน ขาดเงินกองทุน มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนมาก
- สำนักงาน คปภ. ได้เร่งรัดให้บริษัทแก้ไขฐานะการเงิน

ส.ค. 2550

- บริษัทได้เสนอแผนปรับปรุงธุรกิจต่อกรรมการประกันภัย ในการแก้ไขฐานะการเงิน โดยมีการนำเงินเข้ามาเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขฐานะการเงินและจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ประชาชน
- ช่วงแรก ระหว่างเดือน ส.ค.-ธ.ค. 2550 จำนวน 643 ราย เป็นเงิน 7.41 ล้านบาท

• ช่วงที่สอง ระหว่างวันที่ 7-23 ก.ค. 2551 อีกจำนวน 1,113 ราย เป็นเงิน 5.36 ล้านบาท

• เจรจากับบริษัทต่างชาติ 4 ราย เพื่อเข้ามา รวมทุน โดยจ้างบริษัทที่ปรึกษาการลงทุน เพื่อ ประสานดูแลการเจรจาให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้เสร็จภายใน 60 วัน

มี.ค. 2552

• ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจ ประกันวินาศภัย เกิดจากสาเหตุ

• ปัญหาขาดเงินกองทุนที่ต้องดำรงไว้ตาม กฎหมาย

• มีหนี้สินเกินกว่าทรัพย์สิน 748.15 ล้านบาท

• มีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายที่มาร้องเรียน ต่อสำนักงาน คปภ. 16,585 ราย เป็นเงิน 701.41 ล้านบาท

• มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ (บีบีซี)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับธนาคาร

ปี 2535

• นาย ก ได้เข้ารับตำแหน่งเป็นกรรมการ ผู้จัดการ

ปี 2538

• นาย ก ได้แต่งตั้งนาย ร เข้ามาเป็นที่ปรึกษา

• อนุมัติสินเชื่อให้บริษัท ชฟ

• ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีคำสั่งให้ ตรวจสอบการอนุมัติสินเชื่อที่มีวงเงินเกิน 30 ล้านบาท ต้องผ่านการกลั่นกรองของคณะกรรมการบริหาร เพื่อพิจารณาความสามารถ ในการชำระหนี้

• ให้บริษัท ชฟ ได้เปิดบัญชีกระแสรายวันกับ บีบีซี

ระหว่างปี 2538 - 2539

• นาย ก ได้ใช้บัตรผ่านรายการ (บัตรอิเล็กทรอนิกส์) ในการอนุมัติสินเชื่อให้กว่า 2,000 ล้านบาท

• บริษัท ชฟ ไม่ได้ทำสัญญาใด ๆ

• นาย ก ได้อนุมัติการต่อเวลาการชำระ หนี้สินเชื่อให้อีก 6 เดือน

• ขยายวงเงินสินเชื่อให้อีกกว่า 380 ล้านบาท รวมทั้งอนุมัติเงินกู้ระยะสั้นอีก 100 ล้านบาท

• ได้เปิดบริษัทหลายแห่งแล้วเข้ามาขอกู้จาก ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

• ได้ขอกู้เงินจาก ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ เพื่อโอนถ่ายเงิน โดยไม่ได้ทำธุรกิจจริง

• ได้ใช้หลักทรัพย์ที่ตีราคาสูงเกินจริงค้ำประกัน

• ปลอมกู้ที่มีความเสี่ยงสูงและกิจกรรมที่ใช้เงิน ทุนสูงมากให้พรรคพวกที่เป็น “นักการเมือง” จำนวนหลายหมื่นล้านบาท

• “ตบแต่งบัญชี” ให้มีผลกำไรนับร้อยนับ พันล้านบาท

• นาย ก, นาย ร และผู้เกี่ยวข้องได้ยกยอก ทรัพย์สิน BBC จำนวน 1,228,896,438 บาท จากการลงนามทำสัญญาแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ ธนบัตร ระหว่าง BBC กับบริษัท ไฟแนนซ์

• ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเสียหายอย่าง รุนแรง จนต้องล้มละลาย มีหนี้สินมหาศาล ราว 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เกือบ 1.2 แสน ล้านบาท)

• สถาบันการเงินกว่า 50 แห่งปิดตัวลง

ตราใบในสังคมยังมีทั้งคนดีและไม่ดีอยู่ร่วมกัน คนไม่ดีก็พยายามหาช่องทางในการหลบลีกกฎหมาย กฎหมายต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และพวกพ้องโดยขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรม แม้ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม

- ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ายึดกิจการไปบริหารจัดการแทน
- นาย ก รับผิดชอบในการบริหารผิดพลาดหรือปลดออกจากตำแหน่ง
- นาย ร หนีออกจากประเทศไทย
- ทางกรมไทยออกหมายจับนาย ร
- นาย ร ถูกจับกุมที่เมืองวิสต์เลอร์ ประเทศแคนาดา

ปี 2540

- เข้าสู่วิกฤติเศรษฐกิจเงินในเอเชียหรือที่เรียกว่า “โรคต้มยำกุ้ง”
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ข้อเท็จจริงกรณีปัญหาธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

ปี 2548

- นาย ก ถูกศาลอาญากรุงเทพใต้ตัดสินจำคุก รวมทั้งหมด 3 คดี คดีละ 10 ปี รวมเป็น 30 ปี และปรับรวมกันทั้งหมด 3,330 ล้านบาท

มี.ค. 2552

- ผู้พิพากษาแคนาดาสั่งปล่อยตัวนาย ร เป็นการชั่วคราว ในระหว่างรอการพิจารณาคดีความ
- ศาลแคนาดา พิพากษาสั่งตัวนาย ร เป็นผู้ร้ายข้ามแดน ให้กับประเทศไทยศาลอาญามีคำพิพากษา เห็นว่า นาย ก, บริษัท อเมริกัน

และนาย พ กระทำผิดต่อหน้าที่โดยทุจริต

- ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกนาย ก เป็นเวลา 20 ปี และให้ปรับเป็นเงินกว่า 3,134 ล้านบาท รวมทุกคดี จำคุก 110 ปี
- บริษัท อเมริกัน เป็นเงิน 2,000 ล้านบาท และลงโทษนาย พ เป็นเวลา 10 ปี และให้ปรับ 2,000 ล้านบาท
- นายเอกชัยและนายวันชัย ให้ยกฟ้อง เนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอพ้องได้ว่าร่วมกระทำความผิดด้วย
- ให้นาย ก, บริษัท อเมริกัน และนาย พ ร่วมกันชำระค่าปรับให้ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ เป็นเงินจำนวนกว่า 1,567 ล้านบาท

บริษัท ปาน จำกัด

ผู้ก่อตั้งบริษัท นาง ป กับนาย ช

ประเภทธุรกิจ ค่าน้ำมัน ติดต่อซื้อขายน้ำมันกับหลายบริษัท

ปี 2547

- ศาลสั่งล้มละลาย เนื่องจากทำการค้าไม่ประสบผลสำเร็จทำให้มีหนี้สินจำนวนมาก ทำให้มีคดีติดตัว เฉพาะปี 2547 กว่า 60 คดี รวมมูลค่าความเสียหายทั้งหมด 8,241,692,091.73 บาท
- มีเจ้าหนี้รายใหญ่ อาทิ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) กว่า 5,000 ล้านบาท ธนาคาร

ทหารไทย กว่า 800 ล้านบาท บริษัท บริหารสินทรัพย์ไทย กว่า 500 ล้านบาท บริษัทบริหารสินทรัพย์พญาไท จำกัด กว่า 200 ล้านบาท

- นาง ป ได้ไปขอทำบัตรประชาชนใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็นนาง ก
- หลังเกิดเหตุสึนามิ นาย ช สามีไปแจ้งความกับตำรวจว่ามีพลเมืองดีแจ้งพบศพ นาง ก ลอยอยู่ในทะเล มีหลักฐานเป็นบัตรประจำตัวประชาชนของภรรยาพร้อมบัตรเครดิตในศพ

ม.ค. 2548

- เจ้าหน้าที่ออกไปมรณะบัตรให้นาง ก
- ได้รับสินไหมทดแทนจากบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด จำนวน 900,000 บาท และจากบริษัท เอไอเอ อีก 1.2 ล้านบาทด้วย
- นาง ก เดินทางไปทำศัลยกรรมที่ประเทศจีน แล้วใช้บัตรประชาชนเป็นบุคคลอื่น โดยมีชื่อปลอมถึง 3 ชื่อ

มี.ค. 2548

- สวมบัตรประชาชน น.ส. ช

พ.ค. 2548

- สวมบัตรประชาชน น.ส. ณ

มิ.ย. 2548

- ตำรวจออกหมายจับ ข้อหาร่วมกันฉ้อโกง น้ำมันเชื้อเพลิงรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 14,640,100 บาท
- ใช้โฉนดที่ดินใน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่รวมประมาณ 4 ไร่ มูลค่า 20 ล้านบาท เป็นหลักทรัพย์ เพื่อขอประกันตัว แต่เจ้าของคดีคัดค้านการประกันตัว

- ตำรวจออกหมายจับในข้อหาปลอมและใช้เอกสารสิทธิ์ปลอมและฉ้อโกง 2 ใบ
- ใช้ชื่อว่า น.ส. พ ไปขอทำบัตรประชาชนใหม่
- เจ้าหน้าที่สมุทรสาครไม่ทำบัตรประชาชนให้พบว่าลายนิ้วมือไปตรงกับกับ นาง ก
- ได้นำหลักฐานในนามของ น.ส. พ ไปยื่นขอทำบัตรประชาชนที่ จ.สุพรรณบุรี และสามารถทำได้

ก.ค. 2548

- สวมบัตร น.ส. พ

ส.ค.2548

- บจก. โชคชัยมหาชัย กับพวกเจ้าหน้าที่ได้เข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน บก.ป. ให้ตรวจสอบสาเหตุการเสียชีวิตของนาง ก

ปลายปี 2548

- นาย ช ปลอมบัตรประชาชนนาย ว แล้วนำไปทำประกันชีวิต
- วางแผนหลอกหลวงชาวพม่ารายหนึ่งเพื่อสังหารแล้วนำไปแอบอ้างเป็น นาย ว เสียชีวิตเพื่อจะได้เรียกรับเงินค่าประกันชีวิตของนาย ว

ปี 2550

- นาย ช ได้ทำกรรมธรรม์ประกันชีวิตกับบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต โดยใช้ชื่อนาย พ วงเงิน 2 ล้านบาท และ 4 ล้านบาท
- นาย ช ในชื่อนาย พ ยังได้ทำประกันชีวิตกับบริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนลแอสซิวรันส์ หรือ เอไอเอ วงเงิน 3 ล้านบาท ส่วนอีกฉบับเป็นของบริษัท ไทยพาณิชย์นิวยอร์กไลฟ์ประกันชีวิต ไม่ทราบวงเงิน

- นาย ช ใช้ชื่อนาย พ ไปขอกู้เงินจำนวน 10 ล้านบาท จากธนาคารกรุงเทพ

ปี 2552

- ดำรวจเข้าจับกุมในชอยนราธิวาสราชชนครินทร์ 14 เขตยานนาวา กทม.
- ถูกส่งตัวไปคุมขังที่เรือนจำกลาง จ.สมุทรสาคร
- ดำรวจเข้าตรวจค้นทาวนเฮ้าส์ 3 ชั้น ได้ยึดบัตรประจำตัวประชาชน เอกสารการทำธุรกิจ ชื่อขาย บัตรเครดิต ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ปืน 2 กระบอก
- ถูกแจ้งข้อหา รวม 63 คดี รวมมูลค่าความเสียหาย 8,241 ล้านบาท

ตัวอย่างบริษัทต่างประเทศที่มีปัญหา

ทางด้านบรรษัทภิบาล

บริษัท อ จำกัด (มหาชน)

จดทะเบียน ปี 2504 ในชื่อ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จำกัด (มหาชน)

ประเภทธุรกิจ ธนาคาร เอ เป็นบริษัทในเครือของบริษัท อ ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทผู้นำของโลกที่ให้บริการระหว่างประเทศด้านธุรกิจประกันภัย และการบริการทางการเงิน เปิดให้บริการทางการเงินอย่างครบวงจร ซึ่งให้บริการแก่ธุรกิจ หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งลูกค้ารายบุคคลด้านธุรกิจการประกันวินาศภัยและการประกันชีวิตผ่านระบบเครือข่ายที่มีครอบคลุมอยู่ทั่วโลก

ส.ค. 2550

- บริษัท อ เปิดเผยกำไรไตรมาส 2 พุ่งขึ้น 34% แต่ระดับ 4.28 พันล้านดอลลาร์ และไม่มีการประกาศลดมูลค่าสินทรัพย์ทางบัญชีใน

สินทรัพย์ที่เข้าไปลงทุนในตลาดชัปไพร์ม สวทนากับที่นักวิเคราะห์หลายสำนักคาดว่า บริษัท อ จะขาดทุน 3.25 พันล้านดอลลาร์

- ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารความเสี่ยงของบริษัท อ ออกมายืนยันว่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่บริษัท อ ถือครองในตลาดชัปไพร์มจะไม่ได้รับความเสียหาย นอกเสียจากว่าตลาดอสังหาริมทรัพย์ของสหรัฐจะทรุดตัวลงขั้นรุนแรง

พ.ย. 2550

- บริษัท อ เผยกำไรไตรมาส 3 ร่วงลง 27% แต่ระดับ 3.09 พันล้านดอลลาร์ เนื่องจากบริษัท อ ต้องขายสินทรัพย์บางส่วนที่ลงทุนไว้ในตลาดอสังหาริมทรัพย์เพื่อปกป้องบริษัทไม่ให้ขาดทุน

- บริษัท อ กล่าวในการประชุมว่า “ธุรกิจและการลงทุนของบริษัท อ ในตลาดอสังหาริมทรัพย์สหรัฐยังราบรื่นดี”

- บริษัท อ ประกาศซื้อหุ้นคืนมูลค่า 8 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นเวลา 6 วัน หลังจากราคาหุ้นของบริษัทดิ่งลงไปแต่ระดับต่ำสุดในรอบ 52 สัปดาห์ที่ 56 ดอลลาร์

ธ.ค. 2550

- ซีอีโอ บริษัท อ กล่าวว่า แม้บริษัท อ มีการปรับลดมูลค่าสินทรัพย์ทางบัญชีเนื่องจากขาดทุนในตลาดอสังหาริมทรัพย์ของสหรัฐ แต่สถานการณ์ด้านการเงินของบริษัทยังอยู่ในระดับที่ “จัดการได้” ซึ่งการยืนยันครั้งนั้นช่วยหนุนราคาหุ้นบริษัท อ ดีดขึ้นกว่า 4% แต่ที่ 58.15 ดอลลาร์

ก.พ. 2551

- บริษัท อ เปิดเผยในรายงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สหรัฐว่า บริษัทขาดทุนจากการทำสวอปในตลาดสินเชื่อมากกว่าที่ประกาศไว้ก่อนหน้านี้ถึง 4 เท่า คิดเป็นวงเงิน 4.88 พันล้านดอลลาร์ในช่วงเดือน ต.ค.-พ.ย. ปี 2550 ซึ่งชาวดังกล่าวได้ลดราคาหุ้นบริษัท อ ดิ่งลง 12% และที่ 44.74 ดอลลาร์
- บริษัท อ เปิดเผยยอดขาดทุนไตรมาสที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ 89 ปีของบริษัท หลังจากต้องปรับลดมูลค่าสินทรัพย์ทางบัญชีเป็นวงเงิน 1.11 หมื่นล้านดอลลาร์ โดยในช่วงไตรมาส 4 บริษัทขาดทุนสุทธิ 5.29 พันล้านดอลลาร์ และประกาศระงับแผนการซื้อหุ้นคืนทันที
- บริษัท อ ออกมาแสดงความตื่นตระหนกในตลาดด้วยการเปิดเผยว่า บริษัทยังมีเงินทุนเกินบัญชีอยู่ 1.45-1.95 หมื่นล้านดอลลาร์

พ.ค. 2551

- บริษัท อ เปิดเผยตัวเลขขาดทุนอย่างหนักระลอกที่สอง โดยในไตรมาสแรกของปี 2551 ขาดทุนถึง 7.81 พันล้านดอลลาร์ และยังคงระดมทุนเพิ่มอีก 1.25 หมื่นล้านดอลลาร์เพื่อป้องกันไม่ให้บริษัทต้องปรับลดมูลค่าสินทรัพย์ทางบัญชีลงอีก การขาดทุนครั้งนี้ส่งผลให้ S&P และฟิทช์ เรตติ้งส์ ประกาศลดอันดับเครดิตบริษัท อ
- บริษัท อ ยอมรับว่า ก.ล.ต. และกระทรวงยุติธรรมสหรัฐ กำลังตรวจสอบแนวทางการทำ

สวอปในตลาดสินเชื่อของบริษัท อ ซึ่งทางบริษัทก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ชาวดังกล่าวได้ลดราคาหุ้นบริษัท อ ดิ่งลง 6.8% และที่ 33.93 ดอลลาร์

ส.ค. 2551

- บริษัท อ เปิดเผยตัวเลขขาดทุนรายไตรมาสอีก 5.36 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นการขาดทุนติดต่อกัน 3 ไตรมาสซ้อน ขณะที่ผู้บริหารของบริษัท อ ยอมรับว่าบริษัทจำเป็นต้องระดมทุนเพิ่ม ส่งผลให้ราคาหุ้นดิ่งลงไปอีก 18%

ก.ย. 2551

- บริษัท อ หาทางระดมทุนโดยใช้หลักทรัพย์ค้าประกันกว่า 1.3 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐจากบริษัทต่าง ๆ อาทิ Kohlberg Kravis Roberts & Co. และ J.C. Flowers & Co. อีกทั้งมีข่าวว่าบริษัท อ ยื่นหนังสือขอกู้เงินโดยตรงจากเฟด ส่งผลให้ราคาหุ้นบริษัท อ ดิ่งลงอีก 61% จนมูลค่าหุ้นเหลือเพียง 4.76 ดอลลาร์ และยังถูกมูตีสปรับลดอันดับเครดิต
- เฟดตัดสินใจปล่อยวงเงินกู้ฉุกเฉินให้กับบริษัทอเมริกัน มูลค่า 8.5 หมื่นล้านดอลลาร์ โดยออกแถลงการณ์ว่า “การขาดสภาพคล่องของ บริษัท อ อาจซ้ำเติมตลาดการเงินที่เปราะบางอยู่แล้ว ให้แย่ลงไปอีก อีกทั้งจะยิ่งจุดรั้งเศรษฐกิจให้ชะลอตัวลงมากกว่าเดิม การปล่อยวงเงินกู้ฉุกเฉินจะช่วยให้บริษัท อ คล่องตัวทางการเงินจนสามารถดำเนินการตามภาระผูกพันเมื่อถึงเวลากำหนด และเงินกู้ดังกล่าวจะช่วยให้กระบวนการที่บริษัท อ จะขายธุรกิจบางส่วนเป็นไปอย่างราบรื่น และเพื่อไม่ให้เกิดภาวะชะงักงันต่อเศรษฐกิจโดยรวมของสหรัฐ”

Q-MARK เป็นตราสัญลักษณ์ที่แสดงว่าได้มีการตรวจประเมินกิจการของ ผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้ให้บริการ

ปี 2552

- ถูกโจมตีเรื่องตั้งเงินโบนัสจำนวนสูงแบ่งผู้บริหาร ขณะที่ขอรับเงินช่วยเหลือฉุกเฉินจากรัฐบาลเพื่อพยุงฐานะ โดยใช้เงินไป 218 ล้านดอลลาร์เพื่อจ่ายโบนัส ซึ่งตัวเลขมากกว่าจำนวน 165 ล้านดอลลาร์ ที่เปิดเผยไปก่อนหน้านี้ถึง 32% เอกสารยังระบุด้วยว่ามีเจ้าหน้าที่ของธนาคาร เอ 73 คนได้รับเงินโบนัสคนละกว่า 1 ล้านดอลลาร์ ขณะที่ 5 คน ได้รับมากกว่า 4 ล้านดอลลาร์
- สมาชิกสภานิติบัญญัติและประชาชนทั่วไปเกิดความรู้สึกโกรธและไม่พอใจอย่างรุนแรงเนื่องจากเงินโบนัสจำนวนดังกล่าวมาจากบัญชีวิกฤติการเงินของรัฐบาลสหรัฐที่แบ่งมาช่วยเหลือธนาคาร เอ แล้วกว่า 1.7 แสนล้านดอลลาร์ตั้งแต่กันยายน 2551
- วุฒิสภาสหรัฐเตรียมที่จะลงคะแนนเสียงร่างกฎหมายจัดเก็บภาษีเงินโบนัส 90% กับธนาคาร เอ
- บริษัท อ ได้เปิดเผยรายชื่อธนาคารทั้งในสหรัฐและยุโรป ซึ่งได้รับเงินชดเชยรวมถึง 9.3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 3.34 ล้านล้านบาท) จากการที่บริษัท อ เข้าไปค้าประกันการลงทุนในตราสาร CDS แล้ว ซึ่งก่อให้เกิดเสียงโจมตีไปทั่วสหรัฐในขณะนี้ เนื่องจากเงินดังกล่าวมาจากเงินภาษีชาวอเมริกัน ที่รัฐบาลอัดฉีดช่วยบริษัท อ ธนาคารที่ได้รับเงินชดเชยครั้งนี้

- ผู้บริหารและพนักงานของธนาคาร เอ บางส่วนตกลงยอมคืนเงินโบนัส คาดจะได้คืนราวครึ่งหนึ่งของเงินโบนัสทั้งหมด
- สำหรับเงินโบนัสที่เหลืออีก 85 ล้านเหรียญ อัยการนิวยอร์กบอกว่าธนาคาร เอ ได้จ่ายให้แก่พนักงานที่ประจำอยู่ต่างประเทศ จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ทางการสหรัฐจะทวงเงินดังกล่าวคืน
- ผู้บริหารส่วนหนึ่งของธนาคาร เอ ได้ลาออกแล้ว

บริษัท บ

ดำเนินธุรกิจ มายาวนานกว่า 40 ปี

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- นาย บ เริ่มกระจายเครือข่ายแชร์ลูกโซ่มาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ 80

ปี 2503

- นาย บ ก่อตั้งบริษัท ชื่อ บ

ปี 2513

- น้องชายของนาย บ ซึ่งสำเร็จด้านกฎหมายมาร่วมงาน

ปี 2534, 2536

- นาย บ ได้รับเลือกเป็นประธานตลาดหุ้นแนสแดค

ปี 2535, 2547

- นักลงทุนเริ่มสงสัยในพฤติกรรมการลงทุนได้ส่งคณะกรรมการกำกับดูแล

ปี 2550

- หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เข้าตรวจสอบแต่ไม่พบพฤติกรรมที่ผิดปกติ

ปี 2551

- นาย บ ได้สร้างชื่อเสียงในการเป็นผู้จัดการกองทุนชื่อดังมานานกว่า 30 ปี
- นาย บ มีสินทรัพย์ ในการบริหารจัดการคิดเป็นมูลค่า 1.7 หมื่นล้านดอลลาร์
- นาย บ เข้าไปเจาะลูกค้าจากคลับไฮโซฯ หรือสโมสรของชนชั้นนำในสังคม
- ลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุดในฟลอริดา โดยมีความสัมพันธ์เป็นเพื่อนฝูง ครอบครัว และเพื่อนนักธุรกิจในวงการเดียวกัน
- นาย บ ให้ผลตอบแทนสูงถึง 10.5% เพื่อให้นักลงทุนมาลงทุนกับกองทุนใน S&P 100
- กองทุนของนาย บ มีผลตอบแทนเป็นบวก ในขณะที่ดัชนีเอสแอนด์พีลดลงกว่า 7.5%
- นาย บ อ้างว่า ใช้กลยุทธ์แบบพีระมิดในการลงทุน
- นาย บ อ้างถึงการใช้กลยุทธ์การลงทุนแบบ Split-Strike Conversion เป็นวิธีการซื้อและขาย Stock และ Index Options ควบคู่กับการลงทุนในหุ้น เพื่อลดความผันผวนจากการลงทุน
- Aksia เป็นบริษัทที่ปรึกษาการลงทุน ให้ความเห็น S&P 100 Options ที่นาย บ ลงทุนนั้น มีมูลค่าน้อยมากเกินกว่าที่จะใช้ในการบริหารความเสี่ยงของพอร์ตการลงทุนในหุ้นของกองทุนได้

- นาย บ อาศัยชื่อเสียงของตนเองที่มีอยู่ในวอลล์สตรีท ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของบุคคลจำนวนมาก ทำให้เขาสามารถปลอมแปลงเอกสารผลการลงทุนได้เนียนมาก
- นาย บ ซื้อขายหุ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่ค่อยให้ลูกค้าและนักลงทุน บริษัทตรวจสอบบัญชีเข้าไปดูรายละเอียดของการลงทุน ทำให้ยากที่จะติดตามผลกำไรหรือขาดทุนได้อย่างละเอียด
- นาย บ เลือกจ้างบริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดเล็ก ที่มีพนักงานเพียง 3 คน
- นาย บ ยังมีการทำ Front-Running หรือ การซื้อขายหุ้นก่อนคำสั่งซื้อขายของลูกค้าหรือกองทุน
- นาย บ ได้จ่ายเงินใต้โต๊ะให้แก่ผู้บริหารกองทุนหรือ Fund Manager บางคน เพื่อให้มาลงทุนในกองทุนของตน
- นาย บ ลงทุนในกองทุนที่ตัวเองมีความสัมพันธ์อันดี เป็นแหล่งการผ่อนถ่ายเงินจากกองทุนอีกวิธีหนึ่ง
- นาย บ ได้สารภาพต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ และหน่วยงานสืบสวนสอบสวนของสหรัฐฯ ว่า เขาฉ้อโกงประชาชน โดยโน้มน้าวให้เหยื่อมาลงทุนในลักษณะของ Ponzi Scheme โดยเขาเอาเงินจากนักลงทุนอีกคนหนึ่งมาจ่ายให้กับคนแรกๆ เป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไป ทำแบบนี้มานานหลายปีแล้ว

- Ponzi Scheme คือ พฤติกรรมการฉ้อโกงที่มีลักษณะเป็นแชร์ลูกโซ่ โดยลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการลงทุนในอัตราสูง ๆ หากสามารถหาลูกค้ามาลงทุนต่อเนื่องเป็นไปเรื่อย ๆ

- FBI ได้บุกจับกุมตัวนาย บ ในข้อหาจัดตั้งกองทุนเฮดจ์ฟันด์ในรูปแบบของแชร์ลูกโซ่ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้สถาบันการเงิน กองทุน นักลงทุน สูญเงินไปเป็นวงเงินถึง 5 หมื่นล้านดอลลาร์

- ผู้พิพากษาศาลกรุงนิวยอร์กมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินทั้งหมดของนาย บ

- ศาลอนุญาตให้นาย บ ได้รับการประกันตัวออกไปโดยใช้สินทรัพย์มูลค่า 10 ล้านดอลลาร์

ปี 2552

- ศาลชั้นต้นได้พิพากษาจำคุกเขาไว้ถึง 150 ปี

- ศาลสหรัฐฯ สั่งอายัดทรัพย์สินทั้งหมดของนาย บ

- อนุญาตให้ประกันตัวได้ในวงเงิน 10 ล้านเหรียญ

- ไม่สามารถหาเงินมาประกันตัวได้ จึงขอให้ควบคุมตัว ห้ามออกจากบ้านตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โทษที่จะได้รับคือจำคุก 20 ปี และเสียค่าปรับจำนวน 5 ล้านเหรียญ ไม่รวมกับคดีฟ้องร้องของนักลงทุนที่มียาวเป็นบัญชี

- อัยการร้องขอต่อผู้พิพากษาให้ยกเลิกการให้ประกันตัวและให้ส่งเขาเข้าเรือนจำระหว่างรอการพิจารณาคดี

- นาย บ ได้ส่งทรัพย์สินมีค่า เช่น นาฬิกา และเครื่องประดับอัญมณี เป็นมูลค่ารวม 1 ล้านดอลลาร์ ไปให้กับญาติๆ และเพื่อน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งอายัดทรัพย์สิน

สรุป

การพัฒนาในระบบธรรมาภิบาลยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตราบใดในสังคมยังมีทั้งคนดีและไม่ดีอยู่ร่วมกัน คนไม่ดีก็พยายามหาช่องทางในการหลบหลีกกฎหมาย กฏหมายต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องโดยขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรม แม้ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม

ดังนั้น ระบบกลไกต่างๆ ในระบบธรรมาภิบาลจึงต้องพยายามทำให้คนดีสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโดยได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม จากทุกภาคส่วน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. รายงานวิจัยเรื่อง ประชาชนและธรรมาภิบาล : การสำรวจทัศนคติของคนไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

www.thairath.co.th

www.breakingnews.com

www.news.sanook.com

www.oic.or.th

www.giggog.com

www.sampanhins.com

www.thannews.com

จรรยาบรรณทางธุรกิจ ไม่ทำแล้วจะเสียใจ

โดย นายพัฒนชัย กุลสิริสวัสดิ์

บทความนี้จะขอแนะนำเรื่องจรรยาบรรณทางธุรกิจแบบสบายๆ ในลักษณะถาม-ตอบ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและทัศนคติร่วมกัน จากนั้นค่อยมาหาข้อสรุปร่วมกันว่าควรจะทำหรือไม่ทำดี แต่ผมได้บอกไว้แต่ต้นแล้วว่า “ไม่ทำแล้วจะเสียใจ” ท่านจะเชื่อไหม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

เรื่องของจรรยาบรรณทางธุรกิจนี้ การที่จะทำสำเร็จหรือไม่สำเร็จนั้น จากประสบการณ์ของผม ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการคือ 1. แนวคิด 2. ศรัทธา 3. ความมุ่งมั่นของผู้นำ และ 4. การทำงานเป็นทีม

1. แนวคิด มาดูที่แนวคิดกันก่อนดีกว่าไหมครับ เพราะมันง่ายดีแต่ลึกล้ำ หากผมถามท่านว่า ท่านชอบแบบไหนในการดำเนินธุรกิจ และให้ท่านเลือกตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้นนะครับ ในแต่ละคำถาม ห้ามเลือกตอบทั้ง 2 ข้อ ในคำถามเดียวกันอย่างเด็ดขาด พร้อมไหมครับ ท่านชอบแบบไหน

- มั่งคั่ง หรือ มั่นคง
- ยิ่งให้ยิ่งหมด หรือ ยิ่งให้ยิ่งมี
- เป็นไปไม่ได้ หรือ เราทำได้

หากแนวคิดของท่าน เลือก มั่นคง ยิ่งให้ยิ่งมี และเราทำได้ ถ้าเป็นเช่นนี้การเสริมสร้างจรรยาบรรณทางธุรกิจในองค์กรของท่านสามารถเดินหน้าต่อไปได้ทันที แต่ถ้าท่านยังมีแนวคิดในการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นไม่แบ่งปันให้กับใครเลย เพราะกลัวว่าให้แล้วจะหมด และแถมยังคิดต่อไปอีกว่าองค์กรของเราคงทำไม่ได้หรอกเรื่องจรรยาบรรณ หากท่านมีแนวคิดเช่นนี้ท่านต้องใจเย็น ๆ กลับไปนอนซุกตื้น ไปวัด ฟังธรรม ไปเยี่ยมเยียนองค์กรอื่น ๆ ที่มีจรรยาบรรณ หรือไปพบปะพูดคุยกับนักธุรกิจอื่น ๆ ที่เขายึดมั่นในจรรยาบรรณดู หากท่านมีใจ มีความเลื่อมใสว่าคนทำดียอมได้ดี ท่านก็สามารถที่จะเริ่มปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการของท่านให้มีจรรยาบรรณทางธุรกิจได้อย่างไม่ยาก

2. ศรัทธา เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะความศรัทธาจะทำให้เกิดความเลื่อมใส และความเลื่อมใสจะนำไปสู่ความสำเร็จได้นั่นเอง คนเราพอศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จิตใจก็จะยินดีและเปิดรับพร้อมที่จะศึกษาหาข้อมูล คิด วิเคราะห์ พอประจักษ์ในสาระก็จะยอมรับและน้อมนำไปสู่การปฏิบัติ เมื่อนำไปปฏิบัติได้สักพักก็จะเกิดความประทับใจว่าที่จริง ๆ แล้วนั้นทำดียอมได้ดีอย่างแน่นอน ก็เกิดความทุมเทที่จะทำอย่างสม่ำเสมอและมั่นคง พอทำต่อไปได้อีกสักพักก็จะเกิดปัญหาที่จะคิด จะวิเคราะห์ด้วยตนเอง หากมั่นใจว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีที่ควรแล้วก็จะยึดถือเป็นมาตรฐานของการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปนั่นเอง ความศรัทธานั้นสำคัญยิ่ง ลองถามตัวเองดูก็ได้ว่า หากเราไม่ศรัทธาเรื่องความรู้ เราจะยอมมานั่งอ่าน นั่งเรียนกันอยู่ทำไม เราศรัทธาคำสอนของศาสดา ก็น้อมนำเราไปสู่การเป็นคนดีมีศีลธรรมนั่นเองพูดได้ง่าย ๆ ว่า ศรัทธาคือจุดเริ่มต้นของความสำเร้จนั่นเอง

3. ความมุ่งมั่นของผู้นำ ผู้นำในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเบอร์หนึ่งคนเดียว แต่หมายถึงเบอร์หนึ่งและผู้ที่รายงานตรงต่อเบอร์หนึ่งทุกท่าน พูดง่าย ๆ ก็ 3 ระดับบนนั่นเอง ทุกท่านในที่นี้ของผู้นำองค์กรต้องมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการดำเนินการเรื่องจรรยาบรรณทางธุรกิจ ห้ามทำแล้วหยุด หยุดแล้วทำแบบสามวันดีสี่วันไข้ วันนี้อาจทำก็ทำ วันนี้ไม่อยากทำก็ไม่ทำ ห้ามเด็ดขาด หากผู้นำไม่มีความมุ่งมั่นที่มั่นคงแล้วไซ้ รับรองได้ว่าละเป็นใจอย่างแน่นอนง่าย ๆ วันนี้ สั่งเพื่อนร่วมงานทุกคนว่าเราต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม ถือความสัตย์ พอสามวันผ่านไปทำแบบปากว่าตาขยิบ ลูกค้มาซื้อสินค้ามูลค่า

สามล้านบาท แต่ไม่ต้องการไปกำกับภาษีเพราะหากออกไปกำกับภาษีต้องบวกภาษีมูลค่าเพิ่มไปอีก 7% รวมแล้วลูกค้าต้องจ่ายเงินให้กับเรา สามล้านสองแสนหนึ่งหมื่นบาท ทีนี้ก็เกิดอาการกลัวว่าจะไม่ได้ขายขึ้นมา ก็เลยตาขยิบให้ลูกน้องทำ ท่านว่าจะละเอียดไหม ผมบอกได้โดยไม่ต้องคิดเลยว่าสิ่งที่ท่านพูดพร่ำและทำมาทั้งหมดนั้น มันจะพลันสลายหายไปในปีถัดไป เพราะอะไรหรือครับ หากผมถามท่านว่าลูกน้องหรือผู้ได้บังคับบัญชาของเรานั้นเขาเชื่อในสิ่งที่เราพูด หรือเชื่อในสิ่งที่เราทำ ผมมั่นใจว่า ลูกน้องของเราทุกคนจะเชื่อในสิ่งที่ผู้นำทำมากกว่าสิ่งที่ผู้นำพูด ดังนั้น สิ่งที่ท่านได้ทำลงไป แบบที่ยกตัวอย่างตาขยิบไปแล้วนั้น มันจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างพังทลายลงอย่างง่ายดายในมุกกลับกัน หากผู้นำมีอิทธิบาท 4 ในเรื่องของจรรยาบรรณทางธุรกิจ อีกทั้งมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะทำให้องค์กรของตนมีจรรยาบรรณทางธุรกิจ แบบที่ว่าถึงไหนถึงกัน อะไรที่ดีที่ถูกไม่เคยปล่อยวาง ขอรับรองได้ว่าผืนนี้ต้องเป็นจริงอย่างแน่นอน

4. การทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม ฟังดูก็เหมือนไม่มีอะไรแต่องค์กรที่ต้องการมีจรรยาบรรณทางธุรกิจที่ดีได้นั้น ขอเรียนให้ทราบเลยว่า องค์กรของท่านต้องเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมให้ได้ อย่างน้อยระดับ 3 หรือถ้าจะให้ดีก็ต้องให้ถึงระดับ 4 ให้ได้ มิฉะนั้นจรรยาบรรณทางธุรกิจที่ว่านี้มันจะเดินไปดั้นมาและสำเร็จได้ยาก หากเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมเหมือนกีฬา ก็จะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เริ่มที่กีฬากอล์ฟกันก่อนเลย เป็นการทำงานเป็นทีมแบบเริ่มต้น ใช้หลักตัวใครตัวมัน ต่างคนต่างเล่น ต่างคนต่างดี ลูก เมื่อตีเสร็จก็เอาคะแนนมารวมกันเป็นผลงานของทีมต่างกับกีฬาฟุตบอล ที่คนในทีมต่างช่วยกันเล่น ช่วยกันต้านทานการบุกและถล่มยังช่วยกันรุก ช่วยกันส่งลูกและทำประตู แต่พอไปแล้วการทำงานเป็นทีมแบบกีฬาฟุตบอล ก็ยังมีเรื่องของตำแหน่งเข้ามายุติ

มีศูนย์หน้า กองกลาง กองหลัง ประตู แน่จริงต้องการทำงานเป็นทีมระดับ 3 คือไม่มีการยึดติดตำแหน่งเพื่อนร่วมทีมสามารถสลับตำแหน่งกันเล่นช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ตลอดเวลา วันนี้คุณไม่อยู่ วันนี้คุณไม่ว่าง ฉันสามารถทำแทนได้ทันที กีฬาที่ว่าเป็นคือกีฬาอะไรครับ ตัวอย่างกีฬาชนิดนี้ก็เช่น บาสเกตบอล ที่ผู้เล่นทุกคนสามารถสลับตำแหน่งกันเล่นได้หมด หากองค์กรของเรามีการทำงานเป็นทีมแบบนี้ รับรองว่าการเสริมสร้างจรรยาบรรณทางธุรกิจ จะเป็นไปแบบสบาย ๆ ได้อย่างแน่นอน ส่วนระดับ 4 นั้นเหนือกว่าระดับ 3 ตรงที่นอกจากจะสลับตำแหน่งกันเล่นได้แล้ว เพื่อนร่วมทีมยังแคร่ความรู้สึกของเพื่อน ๆ ในทีมอีกด้วย คือเอาใจเขามาใส่ใจเรา หากเราทำดีเพื่อนเราก็ตีดีด้วย แต่ถ้าหากเราทำแย่เพื่อนเราก็ก้าวไกล เช่น กีฬาเทนนิสคู่ หากเราเสิร์ฟลูกโด่งไปให้ฝ่ายตรงข้ามเพื่อนเราก็ก้าวไกล หากเราเสิร์ฟลูกแบบตัวเอสคู่แข่งขึ้นรับยาก เพื่อนเราก็ก้าวไกล หากเราทำงานของเราอย่างมีคุณภาพตรงตามความต้องการอีกทั้งส่งมอบงานให้กับเพื่อนก่อนล่วงหน้า เพื่อที่เพื่อนจะได้มีเวลาเพียงพอที่จะเตรียมตัวไปนำเสนอให้กรรมการบริหารทราบ แบบนี้เป็นเรา เราก็คงชอบครับ

ทำไปทำไม ทำแล้วได้อะไร

คำถามยอดนิยม และก็ไม่รู้ว่าจะแก้ได้อย่างไร ในเร็ววัน เพราะมันกำลังจะกลายเป็นวัฒนธรรมของคนไทยไปเสียแล้วที่ต้องการจะเป็นผู้รับมากกว่าที่จะเป็นผู้ให้จนเสียนิสัย ถ้าไม่ได้ ไม่ทำ ถ้าได้น้อยก็ไม่พอใจอีก ทำไม่มองสั้นไม่มองไกล หากเจอคนมาถามว่าออกกำลังกายแล้วได้เท่าไรคนประเภทนี้ มองสั้นไม่คิดถึงความมั่นคงและความยั่งยืน และหากไปเจอคำถามว่าออกกำลังกายนั้นดี เห็นด้วยทุกอย่าง แต่ไม่มีเวลาออกกำลังกายเอง ดังนั้น จะไปจ้างคนอื่นมาออกกำลังกายแทนเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงจะได้ไหม? จะตอบอย่างไรดี

หากมีใครมาถามว่า “ไปวัด ไปทำไม ไปแล้วได้อะไร” หรือถามว่า “ทำบุญทำไปทำไม ทำแล้วได้อะไร” หากเจอคำถามแบบนี้ต้องใจเย็น ๆ ต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับของการกระทำให้ผู้ถามได้ทราบ ผมเชื่อมั่นว่า หากใจไม่ด้านพอดและมีแนวคิดอย่างที่ผมได้อธิบายไปแล้ว รับรองว่าร้อยละร้อยยอมที่จะปรับปรุงและพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีจรรยาบรรณทางธุรกิจด้วยกัน ทั้งนั้น เมื่อรู้แล้วว่าทำไปแล้วได้ประโยชน์อย่างไร คำถามที่ว่าทำไปทำไมก็จะจบไปด้วยกัน

ผลประโยชน์ที่จะได้รับ ผมขอยกตัวอย่างมาให้ดูประมาณ 10 ประการ แต่ถ้าหากจะพูดไปแล้ว ผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นยังมีมากกว่านี้ และจะขออธิบายเพิ่มเติมของผลประโยชน์ที่จะได้รับให้ทราบเพียงสังเขป

1. ความเชื่อถือ
2. ความทุ่มเท
3. ภาพลักษณ์ที่ดี
4. เพิ่มรายได้
5. เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
6. ความสุขในการทำงาน
7. สร้างทุนมนุษย์
8. ลดความเสี่ยงทางธุรกิจ
9. เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย
10. การลดหย่อนทางสังคม

ความเชื่อถือ คนเราหากไม่เชื่อถือกันแล้วทำอะไรก็จะไม่ไว้วางใจกัน ระวังไปหมด แต่ถ้าหากเชื่อถือ ก็จะเชื่อใจ ว่าไงว่าตามกันเพราะรู้ว่าคนคนนี้ไม่โก่งแน่นอน คนคนนี้คบได้ อย่างคำกล่าวที่ว่า ‘ไม่ล้มข้ามได้’ แต่คนที่มีความน่าเชื่อถือ ข้ามไม่ได้

บก. ชัยบุญธร บราเดอร์ส ของผมเคยประสบปัญหาเรื่องการเปลี่ยนชื่อยี่ห้อหรือตราสินค้า เพราะในอดีตเราซื้อวัตถุดิบในการผลิตหมึกพิมพ์สกรีนมาจากต่างประเทศ เมื่อผลิตได้แล้วก็ขอใช้ตราสินค้าหรือยี่ห้อของเขา ติดบนสินค้าของเรา เนื่องจากยี่ห้อหรือตราสินค้าของเขาเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วโลก อย่างที่เรารู้จักกันว่า แบรินด์ดิง นั่นเอง เขาเองก็ชอบเพราะยังเป็นการประชาสัมพันธ์ ตราสินค้าของเขาให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้น ผมก็ขายหมึกพิมพ์สกรีนที่ผมผลิตเอง และก็ใช้ตราสินค้าของเขามานานนับสิบปี และแล้ววันหนึ่งก็มาถึง คือวันที่อายุของสัญญาหมดลง เนื่องด้วยเจ้าของเดิมได้ขายบริษัทนี้ไปแล้ว ดังนั้นจึงมีทีมบริหารของบริษัทใหม่ที่ได้ออกกิจการติดต่อมา และในที่สุดผู้บริหารของเขาก็บินมาพบพร้อมสัญญาฉบับใหม่ที่มีความหนาเป็น 100 หน้า เมื่อเทียบกับสัญญาเก่าที่ทำกับเจ้าของเดิมนั้นมีเพียง 2 หน้า คือหน้าแรกและหน้าหลัง เพราะเราต่างรู้ว่าอะไรควรทำ และอะไรไม่ควรทำ เรียกว่าสัญญาสุภาพบุรุษ ซึ่งเราต่างก็ใช้ร่วมกันมา 15 ปี ไม่เคยเกิดปัญหาใด ๆ ผมใช้เวลาหนึ่งอ่านสัญญาใหม่อยู่ 2 วัน อ่านจบแล้วก็พูดกับตัวเองว่า เราไม่สามารถต่อและเซ็นสัญญานี้ได้อย่างเด็ดขาด เพราะมีแต่ข้อผูกมัด มีแต่ห้าม ไม่มีให้ ต้องการได้ แต่ไม่ต้องการแบ่งปัน ผมและทีมงานนั่งคุยกับเขาอยู่ 3 รอบ สุดท้ายเราก็ต้องกลายจากคู่ค้ามาเป็นคู่แข่ง เพราะไม่สามารถเซ็นสัญญานี้ได้ แต่แม้ว่าจะเปลี่ยนมาเป็นคู่แข่ง แต่สัมพันธ์ไมตรีที่เรามีต่อกันมาหลายสิบปีไม่เคยเปลี่ยนแปลง ยังคงคบหาสมาคมกันเหมือนเดิม พอต่อสัญญาไม่ได้ ก็ต้องเลิกใช้ตราสินค้าของเขา จึงต้องมาตั้งชื่อตราสินค้าของเราใหม่ โดยเราใช้ชื่อตราสินค้า เป็นชื่อเดียวกับชื่อ บริษัทของเรา คือ “ชัยบุญธร” ทั้งนี้ เพราะชื่อของบริษัทเป็นที่รับรู้และรู้จักกันอย่างแพร่หลายมานาน แต่ก็ยังไม่วายกินไม่ได้นอนไม่หลับ กลัวมาก ๆ และ

วิตกเป็นที่สุด เพราะหากลูกค้าไม่เข้าใจ และไม่ยอมรับตราสินค้าใหม่ อะไรจะเกิดขึ้น พูดได้สั้น ๆ คำเดียวว่า เจ็บแน่ ๆ ถึงขั้นปิดกิจการเลยก็ได้ ทำนองนี้นักดูจิตรับว่าหากลูกค้าคิดไปว่า อ้อเปลี่ยนตราสินค้าใหม่ ไม่ใช่ตราสินค้าที่เป็นของนอก แสดงว่าคุณภาพต้องลดลง เขาถึงไม่ให้ใช้ หรืออาจจะคิดไปต่าง ๆ นานาได้ร้อยแปด สรุปได้ง่าย ๆ คือขาดความเชื่อมั่นในตราสินค้านั่นเอง และผลที่ตามมาก็คือการเลิกซื้อ ในช่วงนั้นเราต้องออกเดินสายไปพบลูกค้าทุกวัน เพื่อชี้แจงให้ทราบว่ามันผลิตหมึกพิมพ์สกรีนมานานกว่า 15 ปี แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมาเราใช้ตราของนอกเท่านั้น วันนี้ก็ยังคงผลิตเองอยู่เหมือนเดิมแต่เปลี่ยนมาใช้ตราสินค้าของเราเอง ส่วนคุณภาพไม่เคยเปลี่ยน แถมยังปรับราคาลงเพราะไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ ลูกค้าเกือบทุกรายจะมองหน้าเราและพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ผมไม่สน” เมื่อได้ยินคำนี้เราต้องกลืนน้ำลายและค่อยถามกลับไปว่า ที่ว่าไม่สนนั้นหมายถึงอะไร ในใจตีความเอาไปเองว่า ลูกค้าไม่สนใจตราสินค้าใหม่ของเราและคงไม่ต้องการซื้อสินค้าจากเราอีกต่อไป แต่เราคาดผิด ลูกค้าทุกรายพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ที่ไม่สนนั้น คือไม่สนใจในตราสินค้าใหม่ แต่สนใจว่าใครขายมากกว่า ลูกค้าบอกว่าต่อให้ผมเปลี่ยนอีก 10 ตราสินค้าเขาก็ไม่สน เขาบอกว่ารู้จักบริษัทของเรามานาน และตลอดเวลาที่ค้าขายกันมา รู้ดีว่าบริษัทของเรามีจรรยาบรรณทางธุรกิจดี มีความจริงใจและมุ่งมั่นที่จะเป็นหุ้นส่วนกับลูกค้า ดังนั้น ไม่ต้องกังวลว่าจะหายไปไหน ยิ่งภักดีและจะซื้อสินค้าจากบริษัทของเราต่อเนื่องตลอดไป และจะช่วยบอกต่อให้กับเพื่อน ๆ ได้ทราบด้วยอีกทางหนึ่ง

ผมขอสรุปเรื่องนี้ว่า ด้วยความเชื่อมั่นที่ลูกค้ามีให้กับเรา จึงทำให้ผ่านพ้นวิกฤติครั้งนั้นมาได้นั่นเอง

จรรยาบรรณทางธุรกิจจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) แนวคิด 2) ศรัทธา 3) ความมุ่งมั่นของผู้นำ 4) การทำงานเป็นทีม

ความทุ่มเท เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินธุรกิจ หากองค์กรไหนเพื่อนร่วมงานทุกคนต่างทุ่มเท ได้รับความรู้ความสามารถในการทำงานกันอย่างเต็มที่ องค์กรนั้นจะประสบความสำเร็จที่คาดหวังไว้ได้อย่างไม่ยากเย็น ในมุมกลับกัน หากองค์กรใดเพื่อนร่วมงานต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างไปคนละทิศคนละทาง เชื่อได้เลยว่าความล้มเหลวย่อมไม่อยู่ไกล คนเราจะทุ่มเทให้กับองค์กร เมื่อองค์กรนั้น โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มีลัทธิลอบคมใน ผู้นำต้องใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงาน เอกสาร ข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญที่จำเป็นในแต่ละระดับ ต้องแบ่งปันกันให้ได้รับทราบ และหากไม่เข้าใจหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมสามารถสอบถามที่ไปที่มาได้ องค์กรที่มีลักษณะเช่นนี้ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานจะเต็มไปด้วยความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความทุ่มเทก็จะเกิดขึ้นได้ทันที ความทุ่มเทนี้จะเป็นพลังที่มีค่ามหาศาลในการผลักดันองค์กรให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร้ขีดจำกัด ตัวอย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์ ที่ประเทศของเขาได้รับการจัดอันดับจาก IMD ว่าเป็นกลุ่มประเทศที่มีความโปร่งใสในการทำงานอันดับหนึ่งของโลก นักธุรกิจที่นั่นพูดคำไหน เป็นคำนั้น รัฐบาลกับประชาชนพูดคุยและแลกเปลี่ยนสารสนเทศซึ่งกันและกัน ใครไม่เข้าใจอะไร ต้องการทราบเรื่องอะไร สามารถสอบถามรัฐบาลได้ตลอด ประเทศฟินแลนด์มีสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็นและมีประชากรประมาณ 4 ล้านคน แต่กลับเป็นประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ มีการจัดการที่ดีเยี่ยม และมีการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลในการดำเนิน

ธุรกิจ มีความสามารถในการผลิตสินค้าที่ดีและมีคุณภาพ ออกมาจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่องแพร่หลายทั่วโลกและสินค้าหนึ่งที่เรารู้จักกันดีนั่นคือ โทรศัพท์มือถือ Nokia

ภาพลักษณ์ที่ดี ภาพลักษณ์เป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่งแต่เป็นสินทรัพย์ประเภทที่จับต้องไม่ได้สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้นี้ยิ่งใช้จะยิ่งเพิ่มค่า เช่น ความรู้ ภาพลักษณ์ชื่อเสียง จรรยาบรรณ ฯลฯ ต่างกับสินทรัพย์ที่จับต้องได้ เช่น อาคาร อุปกรณ์ เมื่อเรายิ่งใช้จะยิ่งเสื่อมค่าลง การสร้างภาพลักษณ์สามารถทำได้หลากหลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่ดี ทรงคุณค่า และมีพลัง นั่นคือการเป็นองค์กรที่มีจรรยาบรรณทางธุรกิจ หากท่านต้องไปซื้อสินค้ากับองค์กร 4 ประเภทนี้ ท่านจะเลือกซื้อสินค้าจากองค์กรไหนบ้าง ประเภทที่ 1 เป็นองค์กรที่ดีและเก่ง ประเภทที่ 2 เป็นองค์กรที่ดีแต่ไม่เก่ง ประเภทที่ 3 เป็นองค์กรที่ไม่ดีแต่เก่ง ประเภทที่ 4 คือเป็นองค์กรที่ทั้งไม่ดีและไม่เก่ง ผมมั่นใจว่าประเภทที่ 1 คือองค์กรที่เราต้องการคบค้ามากที่สุด และในมุมกลับกันองค์กรประเภทที่ 4 คือองค์กรที่เราไม่ต้องการคบค้ามากที่สุด ปัญหาจึงมาอยู่ที่องค์กรประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 ผมมั่นใจว่าท่านต้องเลือกองค์กรประเภทที่ 2 กันทุกท่าน เพราะเราต่างยอมรับองค์กรที่แม้จะไม่เก่งแต่ซื่อสัตย์ไม่คดโกง ต่างกับองค์กรประเภทที่ 3 ที่เก่งแต่ไม่มีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ คบหาไปรังแต่จะสร้างปัญหาให้กับองค์กรของเราได้ในระยะยาว ดังนั้น การเป็นองค์กรที่ไม่มีจรรยาบรรณทางธุรกิจ นานไปเข้าจะไม่มีใครมาคบหา

นั่นเอง คำถามที่พบบ่อย ๆ คือ ภาพลักษณ์นั้นทานไม่ได้ ทำไปไม่มีประโยชน์ ทำไมต้องมาทำให้เสียเวลาด้วย ขอให้ท่านคิดเองและตอบเองจะดีกว่า สมมติว่าวันนี้ ท่านไปซื้อ Note Book มีอยู่สองยี่ห้อให้เลือก ท่านจะเลือกซื้อยี่ห้อไหนดี ยี่ห้อ IBM ราคา 22,000 บาท หรือยี่ห้อ ABC ซึ่งมีคุณสมบัติและหน้าตาไม่แตกต่างไปจากยี่ห้อ IBM แต่ขายที่ราคา 20,000 บาท ท่านเลือกซื้อ IBM ไซ้ใหม่ ทั้งที่ราคาก็สูงกว่า สรุปได้ว่าภาพลักษณ์ทำให้ขายสินค้าได้และยังขายได้ราคาที่ดีกว่าสินค้าที่ไม่มีภาพลักษณ์

ความสุขในการทำงาน องค์กรที่มีพนักงานที่มีจรรยาบรรณ การทำงานทุกอย่างจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องมากกว่าความถูกต้องใจ เมื่อเป็นเช่นนี้การทำงานก็จะสนุก การทำงานทุกอย่างจะมีมาตรฐานการทำงานที่ทุกคนร่วมกันสร้าง ทุกคนต่างรู้ว่าต้องทำอะไร ทำอย่างไร ดังนั้น กฎ ระเบียบจึงไม่ต้องมาเข้มงวดกันมาก และหากใครขยัน ทุ่มเท ย่อมมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานตามความสามารถ องค์กรเช่นนี้เราเรียกว่าองค์กรแห่งความสุข

สร้างทุนมนุษย์ องค์กรที่โปร่งใสในการจัดการ เป็นองค์กรที่ดี องค์กรที่ซื่อสัตย์ ย่อมเป็นองค์กรที่คนทั่วไปค้นหาที่จะร่วมงานด้วย ดังนั้น โอกาสที่จะหาเพื่อนร่วมงานที่ดี มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาร่วมงานย่อมไม่ใช่เรื่องยาก ต่างกับองค์กรที่ไม่มีจรรยาบรรณทางธุรกิจ ซึ่งใครก็ไม่อยากจะคบหา

8. ถูกต้องของการสร้างจรรยาบรรณในองค์กร

หากท่านสนใจและคิดที่จะสร้างองค์กรของท่านให้เป็นองค์กรที่มีจรรยาบรรณทางธุรกิจขอแนะนำให้ดำเนินการตาม 8 ขั้นตอนนี้

1. ความเข้าใจที่ถูกต้อง ถือเป็นกระดุมเม็ดแรกที่สำคัญยิ่ง หากใส่กระดุมเม็ดแรกผิด เม็ดที่เหลือใส่ไปก็เสียเวลาเปล่า ๆ เพราะต้องมาเสียเวลาถอดออกอีกในภายหลัง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่าจรรยาบรรณทางธุรกิจนั้นคืออะไร จรรยาบรรณนั้นต่างกับกฎหมาย เพราะกฎหมายหากไม่ทำถือว่าผิดทันที แต่จรรยาบรรณเป็นความประพฤติดีที่ถือว่าถูกหรือผิด ที่อาจแตกต่างกันไปได้ในแต่ละองค์กร ไม่ได้มีหลักยึดที่ตายตัว ตัวอย่างเช่น บางองค์กร สามีภรรยาสามารถทำงานร่วมกันได้แต่บางองค์กรไม่ได้ การจะสรุปว่าเรื่องใดถูกหรือเรื่องใดผิดของจรรยาบรรณนั้นส่วนใหญ่จะมาจาก วัฒนธรรม ประเพณี สังคม ค่านิยม บางองค์กรห้ามนำโทรศัพท์มือถือเข้ามาในสถานที่ทำงาน แต่บางองค์กรเปิดเสรี บางประเทศผู้ชายต้องไปขอผู้หญิงหากต้องการแต่งงาน แต่บางประเทศผู้หญิงกลับเป็นฝ่ายไปขอผู้ชาย ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันให้ชัดเจนเสียก่อน ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูก และอะไรคือสิ่งที่ผิด จรรยาบรรณในองค์กรของเรา เราอาจใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจได้โดยยึดหลักของประโยชน์นิยม (เน้นที่ประโยชน์เป็นที่ตั้ง) สังคมนิยม (เน้นตามหลักของศาสนา) และมนุษยธรรมนิยม (เน้นในเรื่องของความเห็นอกเห็นใจ)

2. ความคิดที่ถูกต้อง เมื่อเข้าใจถูก ก็จะได้คิดถูก คิดถูกแล้วอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ เราก็จะประจักษ์ในสาระว่ามีหลายเรื่องหลายประเด็นที่เราต้องเลิกทำและในมุมกลับก็มีหลายเรื่องหลายประเด็นที่เราต้องช่วยกันทำเพื่อสร้างองค์กรของเราให้มีจรรยาบรรณทางธุรกิจที่เข้มแข็งให้ได้ ดังนั้น เราต้องมาปรึกษาร่วมกันว่า เรื่องอะไรบ้างที่เราต้องดำเนินการเพื่อสร้างจรรยาบรรณทางธุรกิจ ให้เกิดขึ้นใน

องค์กรของเรา

3. ความทุ่มเทที่ถูกต้อง คือการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่เราคิดไว้แล้วว่าต้องการจะทำ เนื่องจากเรามีทรัพยากรจำกัด เราไม่สามารถทำทุกเรื่องในเวลาเดียวกันได้พร้อมกันหมด หากเราไม่จัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะทำให้ดี ท้ายสุดเราจะได้ดีซึกเรื่องนั่นเอง จะทานอาหารให้อร่อยต้องค่อย ๆ ทานทีละคำอย่ามูมมาม

4. การกระทำที่ถูกต้อง ให้นำเรื่องที่จัดลำดับความสำคัญแล้วมาจัดแผนปฏิบัติการให้ชัดเจน ว่าใครจะทำ ทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร และงบประมาณที่ต้องใช้เป็นเท่าไร ประเด็นนี้สำคัญมาก เพราะหากวางแผนดีก็มีชัยไปแล้วกว่าครึ่ง

5. การควบคุมที่ถูกต้อง เพื่อให้แผนปฏิบัติการดำเนินการเป็นไปได้อย่างดี จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการตรวจติดตามว่ากิจกรรมทุกอย่างดำเนินไปตามแผนงานหรือไม่ ต้องการทรัพยากรหรือความช่วยเหลือใด ๆ เพิ่มเติมหรือเปล่า และท้ายสุดจำเป็นจะต้องมีการปรับแผนหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนปฏิบัติการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

6. การประเมินที่ถูกต้อง คือการประเมินว่าผลการดำเนินการของแผนปฏิบัติการเมื่อเทียบกับ

เป้าหมายเป็นอย่างไร หากผลดำเนินการเหนือกว่าเป้าหมาย เราจะเร่งใช้ประโยชน์อย่างไรในการนำไปต่อยอดเพื่อให้การดำเนินการสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าผลดำเนินการต่ำกว่าเป้าหมาย เราจะมีแผนในการแก้ไขหรือปรับปรุงร่วมกันได้อย่างไร

7. การปรับปรุงที่ถูกต้อง ประเด็นที่สำคัญที่สุดของเรื่องนี้คือ การปรับปรุงทุกอย่างต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือต้องสอดคล้องซึ่งกันและกันในของทุกเรื่องและของทุกแผนปฏิบัติการ ที่เราดำเนินการ เพราะถ้าหากแต่ละแผนปฏิบัติการมีความขัดแย้งกัน จะทำให้เกิดแรงต้าน แต่ถ้าหากทุกแผนปฏิบัติการสอดคล้องประสานกลมกลืนกัน จะเป็นการช่วยเสริมแรงให้การดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้โดยง่ายและรวดเร็ว

8. การพัฒนาที่ถูกต้อง เมื่อเราดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง จนองค์กรและเพื่อนร่วมงานของเราเริ่มมีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจแล้ว สิ่งที่ต้องทำต่อไปคือการสร้างศรัทธาในจรรยาบรรณ ต้องทำให้เรื่องของจรรยาบรรณทางธุรกิจนี้อยู่ในจิตสำนึกของเพื่อนร่วมงานทุกคนในองค์กรให้ได้ เมื่อฝังรากลึกลงในจิตสำนึกได้แล้ว เมื่อนั้นจรรยาบรรณทางธุรกิจนี้จะยั่งยืนและมั่นคงตลอดไป

ความรับผิดชอบต่อสังคม
ของภาคธุรกิจเอกชนต่อสังคม
จากการสู่ยุทธศาสตร์

โดย ดร.เอกชัย อภิศักดิ์กุล

บทคัดย่อ

ปัญหาความล้มเหลวทางธุรกิจ และการประพฤติดีมิชอบในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องชี้ให้เห็นว่า การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมีความสำคัญองค์กรธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทต้องมีการกระทำที่เสมอภาคและโปร่งใส การมีกฎกติกาเกี่ยวกับจริยธรรมในการประพฤติดนของผู้บริหาร สามารถช่วยให้จัดหาเงินทุนได้ง่ายและต้นทุนต่ำ และเมื่อธุรกิจมีขอบเขตการดำเนินงานกว้างขึ้น และอยู่ในภาวะการแข่งขันสูงภาคเอกชน เช่น บริษัทดังกล่าว จึงจำเป็นต้องสร้างเสริมความเข้มแข็ง ให้บริษัทที่เข้าร่วมทุนและร่วมงานด้วย มีคุณลักษณะที่เหนือกว่าบริษัทอื่น โดยเฉพาะคุณสมบัติที่เชื่อมโยงกับการมีลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทนั้นๆ ตลอดจนการมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ชัดเจน ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน เนื่องจากสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรธุรกิจเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดไป

Abstract :

The problem of business failure and various forms of misconduct occurring continuously reflect the fact that operating business with social responsibility is important. Private business organization such as companies must have fair and transparent actions. Having clear morality rules and agreements governing the administrators' behavior helps the company in finding funds and saving costs. When business expands and enters the highly competitive environment, the company has also to strengthen its partners and the joint investors. They must be characterized to stand out above other companies, especially in regard to the social responsibility of the company. They should as well run the business in systematic way which assures its profits. Such process has to be sustained as it could effectively and efficiently create value added to the business organizations on the continuous basis.

กระแสโลกในเรื่องความรับผิดชอบต่อองค์กรธุรกิจต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เริ่มมีความชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1999 เมื่อ Kofi Annan เสนอบัญญัติ 9 ประการสำหรับธุรกิจ (The UN Global Compact) ซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวดหลัก คือ ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน แรงงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจด้วย ในการประชุม World Economic Forum โดยสหประชาชาติได้มีการผลักดันและประกาศเรื่องนี้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2000 (www.unglobalcompact.org) และในปีเดียวกันนั้นเอง องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ซึ่งได้แก่ องค์กรของกลุ่มประเทศร่ำรวยที่สุดของโลกได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (Guidelines for MNE's-revision 2000) โดยเสนอแนะให้บริษัทข้ามชาติมี CSR และยังเสนอให้บริษัทข้ามชาติติดต่อกับลูกค้าทั่วโลกเฉพาะที่มี CSR (ศิริชัย สาครรัตนกุล, 2548) องค์กรต่าง ๆ นั้นกำลังปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจครั้งใหญ่เป็นรูปแบบธุรกิจที่ต้องสามารถเติบโตได้ทางพาณิชย์อย่าง

มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางธุรกิจ การไม่มี CSR จะกลายเป็นสิ่งที่สร้างปัญหาใหญ่ให้กับองค์กร ไม่สามารถค้าขายกับบรรษัทข้ามชาติหรือถูกต่อต้านจากผู้บริโภค นั่นคือ ถ้าธุรกิจใดสร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อม ใช้น้ำมากเกินไป มีปัญหากับชุมชนและอื่น ๆ ก็จะมีปัญหาในการทำมาค้าขายกับผู้อื่น โดยเฉพาะประเทศ OECD

หากมองถึงการขับเคลื่อนของ CSR ในเอเชียจะพบว่า CSR เกิดจากผลกระทบที่ธุรกิจมีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนมีมากขึ้น อันเป็นผลจากการขยายตัวของพลเมืองและภาคอุตสาหกรรม ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้ถูกค้าสามารถเรียกร้องมาตรฐานความต้องการที่จะเห็นการผลิตของอุตสาหกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมได้ง่ายและรวดเร็ว ในเวลาเดียวกันรัฐบาลออกกฎหมายเพื่อควบคุมเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงคนในเอเชียมีการศึกษามากขึ้นและเริ่มมองเห็นถึงจิตสำนึกที่บริษัทพึงมีต่อสังคม

สำหรับในประเทศไทยนั้น ภาครัฐเริ่มเข้ามามีบทบาท โดยริเริ่มการสร้าง “การให้” และ “งานอาสา” กลายเป็นวาระแห่งชาติ และมีการผลักดันให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการให้และการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร ภาคธุรกิจ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้ประกาศก่อตั้งสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม หรือ CSRI (The Corporate Social Responsibility Institute) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้บริษัทของคนไทยดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเสมือนศูนย์กลางในการส่งเสริมแนวคิดและการปฏิบัติตามหลักธุรกิจเพื่อสังคม

1. ความหมายของ CSR

มีผู้ให้ความหมายสำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจต่อสังคมหรือ CSR (Corporate Social Responsibility) เอาไว้มากมาย เช่น ในมุมมองของ Philip Kotler ภูฏานด้านการตลาดให้ความหมายของ CSR ร่วมกับ Nancy Lee (Kotler, P. & Lee, N., 2005) ไว้ว่าเป็นพันธกิจในการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยความชำนาญทางธุรกิจ และการแบ่งปันทรัพยากรขององค์กร หรือที่ใช้กันแพร่หลายคือจาก The World Business Council for Sustainable Development ที่ได้ให้ความหมายของ CSR ว่าคือความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องขององค์กรต่อการปฏิบัติตามพันธสัญญา ในการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานและครอบครัวตลอดจนชุมชนและสังคม (Martin et.al., 2005) และในกฎบัตรของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 26 เมษายน 2550) ได้ระบุว่า “หน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกิจการหรือบริษัทธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) คือ ภาระผูกพันอันถือเป็นพันธสัญญาที่องค์กร กิจการ หรือบริษัทธุรกิจที่ประกอบกิจการใด ๆ ต้องปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้แล้วด้วยความสุจริต รอบคอบ โดยมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) และจริยธรรม (Ethics) เพื่อความเจริญเติบโตที่ยั่งยืน โดยไม่สร้างผลกระทบในทางลบ กับทั้งยังต้องดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในองค์กร อันรวมถึงผู้ถือหุ้น นักลงทุน กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน ลูกจ้าง ผู้มีส่วนได้เสียกับองค์กรและภายนอกองค์กร อันรวมถึงสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ให้มีสภาพและ

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยทรัพยากรทางการเงินและไม่ใช่ทรัพยากรทางการเงินประกอบกัน อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มมูลค่าและบรรลุความสำเร็จขององค์กรกิจการหรือบริษัทธุรกิจที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง (Sustainability) และตลอดไป”

2. เหตุผลที่ต้องมี CSR

จากผลการสำรวจและวิจัยพบว่าผู้ประกอบการไทยมีความเข้าใจเรื่อง CSR มากกว่า 3 ใน 4 ประมาณร้อยละ 76 คือ อยู่ในระดับมาก (คะแนน 3.8 จากคะแนนเต็ม 5) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการเริ่มเข้าใจและเห็นว่าการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเป็นเรื่องสำคัญ และยังเป็นเหตุผลให้ผู้บริโภคมากกว่าครึ่งหรือมากกว่าร้อยละ 50 ตัดสินใจเลือกซื้อของจากบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นในอนาคต และยังพบว่าผู้บริโภคมีความตระหนักต่อเรื่องนี้มากกว่ากลุ่มผู้ผลิตเสียอีก (โดยจากคะแนนเต็ม 5 ผู้บริโภคประมาณ 2 ใน 3 หรือร้อยละ 66.2 คือให้

คะแนน 3.31 สำหรับความต้องการเห็นองค์กรธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคม) ขณะที่กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 65 (ให้คะแนน 3.23 จากคะแนนเต็ม 5) มองเห็นความสำคัญของเรื่อง CSR ในอนาคต (ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 24-26 ตุลาคม 2548) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำ CSR กำลังได้รับความสนใจ แต่ยังมีปัญหาอีกมากในทางปฏิบัติของบริษัท เพราะยังไม่มั่นใจ เนื่องจากบริษัทต้องจ่ายเงินในโครงการเพื่อสังคมและกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมต่าง ๆ แต่ไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นหรือจะคุ้มหรือไม่ และลูกค้าจะมองบริษัทดีขึ้นจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ประเมินผลตอบแทนในด้านตัวเงินได้ยาก ดังนั้น สิ่งสำคัญที่บริษัทจะต้องพิจารณาในการทำ CSR คือในเรื่อง “คุณค่า” หรือ “มูลค่าเพิ่ม” ที่บริษัทจะได้รับซึ่งมีหลายกรณีที่จะเห็นว่าบริษัทได้ประโยชน์ชัดเจน เช่น หากบริษัทไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ลดของเสียที่ออกจากโรงงานจะทำให้ลดต้นทุนในการกำจัดของเสีย ตัวอย่างแบบนี้จะชัดเจนขึ้นในแง่ของความคุ้มค่า และ

กระตุ้นให้บริษัทรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจในการจะทำ CSR หรือไม่ จึงต้องมองในแง่ของการสร้างคุณค่าให้บริษัทและผลประโยชน์ที่บริษัทจะได้จริงมากกว่าการประเมินค่าในเรื่องเงิน

3. องค์ประกอบของ CSR

ในกฎบัตรว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและบริษัท พ.ศ. 2550 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 26 เมษายน 2550) ระบุว่า การประกอบกิจการต้องตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม 3 ด้าน (Triple Bottom Line Corporate Social Responsibility ESG : CSR) ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environment) สังคม (Social) และการกำกับดูแลทางเศรษฐกิจและธุรกิจ (Governance) สำหรับด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง อาทิ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ ด้านสังคม สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง อาทิ สิทธิมนุษยชนของพนักงาน ผลกระทบด้านชุมชน ความรับผิดชอบต่อสินค้า ผลกระทบทางวัฒนธรรม ฯลฯ ขณะที่การกำกับดูแลทางเศรษฐกิจและธุรกิจจะต้องคำนึงถึงยอดขาย กำไรสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการดำเนินการที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เป็นต้น

ในขณะที่เอกสารการอบรมในหลักสูตร CSR ของธนาคารโลก (ศิริชัย สาครรัตนกุล 2548) ระบุว่า CSR ควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อม
2. แรงงาน
3. สิทธิมนุษยชน
4. การมีส่วนร่วมกับชุมชน
5. มาตรฐานการดำเนินธุรกิจ

6. ตลาดและ CSR ในความหมายที่กว้างออกไปได้รวมประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

7. การพัฒนาองค์กรและการพัฒนาเศรษฐกิจ
8. สุขอนามัย
9. การศึกษาและการพัฒนาภาวะผู้นำ
10. การบรรเทาสาธารณภัย

ส่วน “OECD - Consensus” ที่ใช้เรียก OECD Guidelines for MNE's - Revision 2000 (ศิริชัย สาครรัตนกุล, 2548) ระบุถึงพฤติกรรมของธุรกิจที่พึงประสงค์ใน 7 เรื่องด้วยกัน คือ

1. การจ้างงานและแรงงานสัมพันธ์
2. สิทธิมนุษยชน
3. สิ่งแวดล้อม
4. การเปิดเผยข้อมูล
5. การแข่งขัน
6. การเสียภาษี
7. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. รูปแบบของ CSR

สมาคมเกี่ยวกับการพัฒนาเสื้อผ้าไทย หรือ “Thai Garment Development Association, 2005” ระบุว่ากิจกรรมที่ถูกจัดว่าเป็น CSR นั้นมีการแบ่งออกเป็นประเภทตามทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม หากเป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรเป็นหลัก จะเรียกว่า Corporate-driven CSR ตัวอย่างเช่น องค์กรบริจาคเงินที่ได้จากกำไรในกิจการหรือบริจาคสินค้าและบริการของบริษัทเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ หรือนำพนักงานลงพื้นที่เพื่อเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นการเสียสละทรัพยากรด้านเวลา หรือเป็นการลงแรง นอกเหนือจาก

การลงทุนหรือให้เป็นสิ่งของตามปกติทั่วไป เป็นต้น และในส่วน Corporate-driven CSR นี้ หากพิจารณา โดยยึดที่ตัวกระบวนการทางธุรกิจ (Business Process) เป็นหลัก ยังสามารถจำแนกออกเป็น CSR ที่อยู่ใน กระบวนการทางธุรกิจ (CSR in Process) คือ มีความ ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ไม่สร้างความเสียหายให้กับ ผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร พนักงาน ลูกค้า คู่ค้าคู่แข่ง ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมกับ CSR ซึ่ง แยกต่างหากจากกระบวนการทางธุรกิจที่เกิดขึ้น ภายหลัง (CSR after Process) คือ การสร้างสรรค์ กิจกรรมช่วยเหลือสังคม เช่น การให้ทุนการศึกษา แจกสิ่งของสนับสนุนการกีฬา ช่วยพัฒนาแหล่งน้ำ หรือปลูกป่า เป็นต้น

กรณีเป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากร นอกองค์กรเป็นหลัก จะเรียกว่า Social-driven CSR ตัวอย่างเช่น การเชิญชวนให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการของบริษัทในช่วงเวลาการณรงค์โดยบริจาค รายได้จากการขายสินค้าและบริการส่วนหนึ่งต่อทุก ๆ การซื้อแต่ละครั้ง ให้แก่หน่วยงานหรือมูลนิธิที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นการระดมเงินบริจาคจากการซื้อ ของลูกค้า และมอบหมายให้ผู้อื่นที่มีสำนักงานใน องค์กรนำไปช่วยเหลือในพื้นที่ เป็นต้น

ดังนั้น รูปแบบของ CSR ที่จะทำให้สามารถอยู่ ร่วมกันในสังคมได้ต้องสามารถประสานกิจกรรมทาง ธุรกิจให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้เป็น อย่างดี

5. แนวทางการทำ CSR

นายพิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ผู้อำนวยการ สถาบันไทยพัฒนา (บิสเนสไทย, 2007) อธิบายว่า หัวใจของการทำ CSR นั้น ควรต้องเริ่มจากภายใน ก่อนจึงจะมุ่งออกไปสู่ภายนอก องค์กรต้องตั้งคำถาม และกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมความดี

เพื่อสังคมที่แน่ชัดว่า ต้องการทำให้สังคมจริงๆ หรือ ต้องการที่จะสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้ดูดีและ หรือเป็นที่น่าเชื่อถือยกย่อง ต่อจากนั้นจึงเริ่ม กระบวนการทำกิจกรรมความดีออกไปสู่สังคม ซึ่ง อาจจะผ่านแนวทางการทำแบบ CSR in Process ก็ได้ คือ การผลิตสินค้าหรือบริการที่เอื้ออำนวยแก่กลุ่ม ลูกค้าที่เป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม หรืออาจจะเป็นการ ทำในลักษณะของการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม เช่น การทำระบบป้องกันของเสียที่จะออกจากโรงงาน ไปสู่สังคมภายนอกจนได้รับความเดือดร้อน หรือมีผล กระทบที่ไม่ดีต่อสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถที่จะทำ กิจกรรมความดีในรูปแบบ CSR after Process หรือ การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อสังคมก็ได้ และประการ สุดท้ายของหัวใจการทำ CSR ให้ประสบความสำเร็จ ที่ดี คือ การมองว่าสังคมเป็นส่วนหนึ่งของ องค์กรตนเอง

ส่วน Kotler และ Lee ผู้เชี่ยวชาญด้านการ ตลาด ได้แนะนำว่า ในการทำ CSR ผู้บริหารต้อง ตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้ ประการแรก คือ การตัดสินใจ เลือกประเด็นทางสังคมว่าจะทำอะไร ประการที่ 2 การตัดสินใจเลือกมุมที่สร้างสรรค์ของประเด็นทาง สังคมนั้น ๆ ประการที่ 3 การตัดสินใจที่จะเลือกวิธีการ ดำเนินการ และสุดท้ายการตัดสินใจที่จะเลือกวิธีการ ประเมินผล

สำหรับระดับของการทำกิจกรรมที่ถือว่าเป็น CSR นั้น จำลักษณะ ขุนพลแก้ว (2549) ได้อธิบาย เอาไว้ว่า CSR ในระดับล่างสุดก็คือ การปฏิบัติตาม ข้อกำหนดที่ประเทศนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น อาจเรียก ว่าเป็น Legal Compliance แต่ระดับนี้ก็มีธุรกิจ มากมายในประเทศไทยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากจิตสำนึกของผู้บริหารและผู้ประกอบการ ที่ยังไม่ได้พัฒนาให้รู้สึกผิดชอบชั่วดีในฐานะที่เป็นส่วน หนึ่งของสังคมและประเทศชาติ สังคมไทยจนถึง

ปัจจุบันจึงยังขาดความรับผิดชอบและเต็มไปด้วยการปล่อยน้ำเสีย การสร้างมลพิษ และการใช้แรงงานเด็ก

ระดับถัดมาที่เรียกได้ว่าเป็นระดับที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด (Beyond Legal Responsibility) แต่บ่อยครั้งที่กำหนดขึ้นจากความต้องการของลูกค้า เช่น การที่เราจะส่งสินค้าไปยังบางประเทศ ซึ่งลูกค้าหรือลูกค้าในประเทศนั้นๆ ให้ความสำคัญมากกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยที่สินค้านั้นๆ จะต้องไม่ทำให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษ หรือกลายเป็นขยะพิษในประเทศเขา เป็นต้น สำหรับธุรกิจที่ต้องการอยู่รอดและแข่งขันได้ จำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งนี้ซึ่งมักจะถูกร้องขอหรือบังคับมาจากลูกค้า นับเป็นการเปลี่ยนแปลงการทำงานขององค์กรที่เกิดจากแรงกดดัน (Change from Crisis) เช่น การจัดทำมาตรฐานต่าง ๆ อาทิ มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย อาชีวอนามัย ตลอดจนมาตรฐานด้านแรงงาน เป็นต้น

ระดับสูงสุดของ CSR คือ การนำเอาประเด็นเรื่อง CSR มาส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร (Corporate Image) และทำให้สินค้าและบริการมีความโดดเด่นเหนือคู่แข่ง (Product Difference) ระดับนี้เรียกว่า Strategic Differentiation เป็นการปรับเปลี่ยนองค์กรที่เกิดจากวิสัยทัศน์ (Change from Vision) เป็นการดำเนินการแบบมีการเตรียมการ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรมาเป็นอย่างดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการจัดการทางยุทธศาสตร์

ดังนั้น การทำ CSR ในปัจจุบันจึงไม่ใช่การทำกิจกรรมเพื่อสังคมหรือการบริจาคเงินช่วยเหลือหน่วยงานสาธารณะเพียงเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์อีกต่อไป แต่หมายรวมถึงความรับผิดชอบต่อตั้งแต่การคัดสรรทรัพยากรที่ดีไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม การประหยัดพลังงาน และการไม่ทำให้เกิดมลพิษที่จะ

สร้างผลกระทบในระยะยาวต่อสิ่งแวดล้อม อันอาจกลายเป็นปัญหาเรื้อรังต่อชุมชนหรือสังคมได้ในอนาคต

6. การสร้างมูลค่าด้วย CSR : ยุทธศาสตร์ธุรกิจใหม่

การนำผลการศึกษาจากต่างประเทศมาเทียบเคียงกับแรงจูงใจในการทำ CSR ในไทย (ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 24-26 ตุลาคม 2548) พบว่า สิ่งที่จะได้จากการทำ CSR นั้นจะทำให้บริษัทสามารถขยายตลาด ปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กร ลดความเสี่ยงจากการทำผิดกฎหมาย สร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานและนักลงทุน และสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมในการเข้าไปทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชน และที่สำคัญที่สุด จะทำให้เกิดการสร้างผลกำไรในระยะยาวเพื่อความยั่งยืนขององค์กร โดยไม่ยึดติดอยู่แต่เพียงการสร้างภาพลักษณ์

นอกจากนี้ Kotler ยังเชื่อว่า CSR จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรธุรกิจ โดยประการที่ 1 ด้วยการทำ CSR บริษัทจะสามารถเพิ่มยอดขาย และส่วนแบ่งทางการตลาดได้ บริษัทที่ไม่ได้ทำ CSR แม้ยอดขายอาจจะไม่ได้ตกลงไป แต่บริษัทที่ทำ CSR จะมีโอกาสที่ดีกว่าในการค้า ประการที่ 2 CSR จะช่วยสร้างความแข็งแกร่งในเรื่องการวางตำแหน่งของตราสินค้าให้มีตำแหน่งที่ดี เหมาะสมและมีคุณค่า ประการที่ 3 การทำ CSR นั้นจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์องค์กรให้ดีขึ้น โดยประเด็นนี้ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก แต่มีข้อสรุปบทหนึ่งชัดเจนว่าอย่างน้อยที่สุดการทำ CSR เพื่อสร้างภาพลักษณ์ก็ยิ่งดีกว่าบริษัทที่ไม่ได้ทำ ประการที่ 4 ช่วยลดต้นทุนให้บริษัทด้วยเหตุผลหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการทำให้พนักงานที่มีความสามารถให้

ในโลกแห่งการแข่งขันทางธุรกิจในทุก ๆ ส่วนของโลกนั้น ความเก่งเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ให้องค์กรทุกภาคส่วนได้อย่างยั่งยืน แต่ต้องประกอบด้วยคามมีจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินการต่าง ๆ ควบคู่ไปพร้อมกันด้วย

ความร่วมมือทำงานอยู่ในองค์กร หรือการลดปริมาณสารพิษจากกระบวนการผลิต ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการลดต้นทุนในการบำบัด ประการที่ 5 จะทำให้บริษัทอยู่ในความสนใจของผู้ลงทุนในตลาดและนักวิเคราะห์มากขึ้น โดยดาวโจนส์ถึงกับมีดัชนีเป็นพิเศษสำหรับบริษัทที่ทำ CSR ซึ่ง Kotler ยังเชื่อว่าการทำ CSR เป็นความท้าทายของบริษัทที่ไม่ยากเกินกว่าที่จะทำได้

อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมมองหนึ่ง การทำ CSR นั้นองค์กรอาจจะไม่ได้คาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะกลับมาสู่องค์กร แต่จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามอย่างน้อยที่สุด ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรต่อสังคม ประโยชน์ย่อมจะย้อนกลับมาสู่องค์กรอย่างแน่นอน โดยเฉพาะความรู้สึกที่ดี ความผูกพันที่ผู้คนในสังคมมีต่อองค์กร ตลอดจนการได้รับความเชื่อถือและการยอมรับให้เป็นองค์กรที่สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมโดยไม่ถูกต่อต้าน และสามารถอยู่ได้อย่างยาวนานด้วยภาพลักษณ์ที่ดี

การบริหารงานเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ (Value-Based Management หรือ VBM) เป็นแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรด้วยตัวแบบจำลอง เทคนิคและหรือวิธีการใด ๆ ที่จะทำให้องค์กรสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการในระดับสูงสุด โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่อยู่บนรากฐานของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่มของกิจการ ซึ่งมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นเป็นผลลัพธ์จากการบริหารงาน การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายนั่นเอง (จิรัตน์ สังข์แก้ว, 2550) โดยมูลค่า

ที่เกิดขึ้นสามารถวัดได้ด้วยมาตรวัดมูลค่าเพิ่มของกิจการ ซึ่งมี 2 แนวทางคือ (1) มาตรวัดมูลค่าเพิ่มของปีจากกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit, Economic Value Added® (EVA®) (2) มาตรวัดมูลค่าเพิ่มในระยะยาว ได้แก่ วัดจากกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ที่กิจการสร้างได้ในอนาคต และวัดจากกระแสเงินสดพร้อมจ่าย (FCCF) ที่กิจการสร้างได้ในอนาคต หักด้วยเงินทุน (IC) ซึ่งการวัดมูลค่าเพิ่มดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงมูลค่าที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

การบริหารงานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มนั้นต้องอาศัยปัจจัยขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่มของกิจการ ซึ่งได้แก่ มูลค่าเพิ่มในระยะยาว > มูลค่าเพิ่มของปี > แรงขับเคลื่อนมูลค่าด้านการเงิน (อาทิ เงินทุนในการดำเนินการ เงินในการใช้จ่าย ภาษี ต้นทุน รายได้) > แรงขับเคลื่อนมูลค่าด้านการปฏิบัติการ (อาทิ การหาช่องทางการจัดจำหน่ายให้เหมาะสมกับสินค้า และราคาความสามารถในการใช้ห่วงโซ่คุณค่า การทดแทนและการรักษาสินทรัพย์) > แรงขับเคลื่อนมูลค่าที่เป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงแรงขับเคลื่อนมูลค่าที่เป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ 4 ประการ (จิรัตน์ สังข์แก้ว, 2550) ดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านการดำเนินงาน (Performance Strategy) เพิ่มประสิทธิภาพของฐานการดำเนินงานเดิม เพื่อเพิ่มระดับกำไรจากการดำเนินงานหลังภาษีที่สร้างขึ้นจากเงินลงทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Asset in Place)

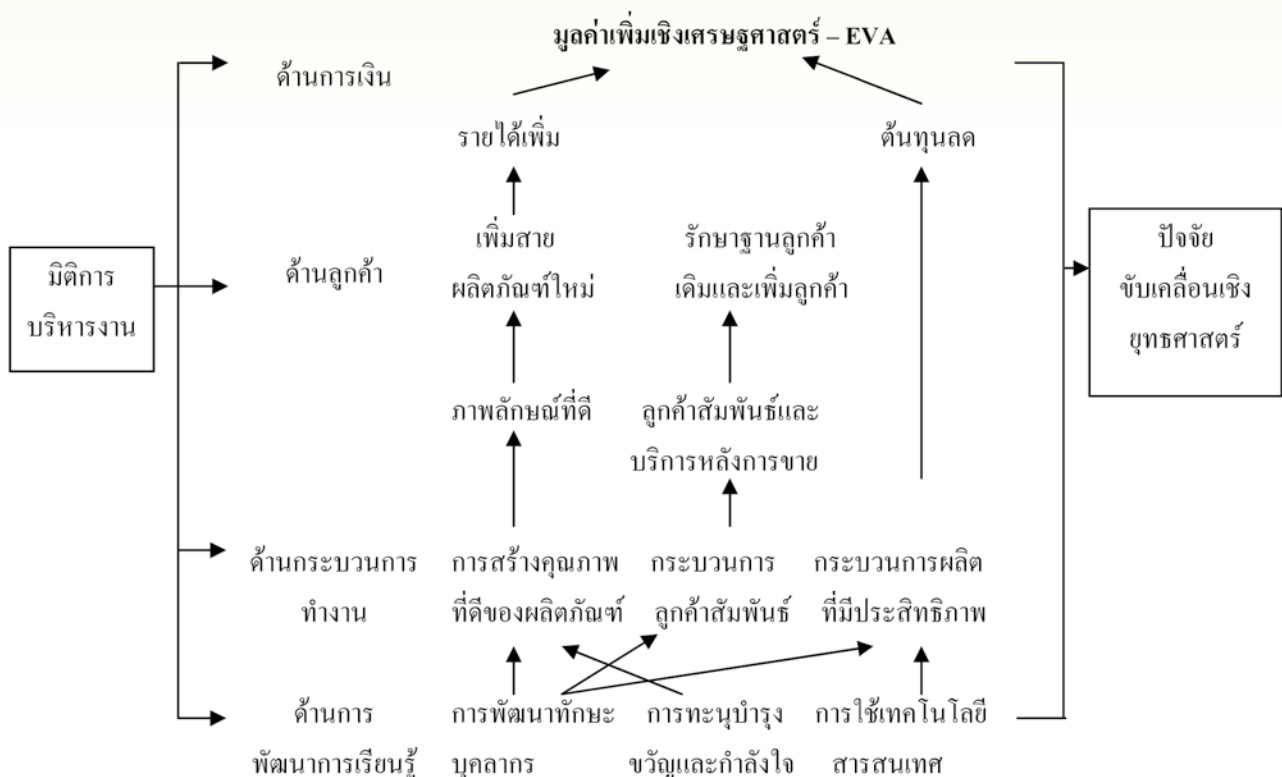
2. กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) เพิ่มยอดขายหรือลงทุนเพิ่ม เฉพาะสถานการณ์ที่กิจการมีอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนสูงกว่าต้นทุนของเงินลงทุนที่ต้องจัดหาเงินทุนเพิ่ม อันทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของการเติบโต (Present Value of Growth Opportunity หรือ PVGO) เป็นบวก

3. กลยุทธ์การบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Strategy) ลดความต้องการใช้ทรัพย์สินเพื่อการดำเนินงาน ทำให้ลดความต้องการเงินทุนลงหรือยุบเลิกโครงการ

4. กลยุทธ์โครงสร้างเงินทุน (Capital Structure Strategy) ปรับโครงสร้างเงินทุนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและบริหารความเสี่ยง เพื่อลดอัตราต้นทุนของเงินทุน

ปัจจัยขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่มของกิจการทั้ง 4 ประการนั้น ยังสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานตามแผนกลยุทธ์ตามแนวคิด Balanced Scorecard ข้างล่างนี้

แผนกลยุทธ์การบริหารงานตามแนวคิด Balanced Scorecard

ที่มา: จิรัตน์ สังข์แก้ว (2550)

CSR เกิดจากผลกระทบที่ธุรกิจมีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนมีมากขึ้น อันเป็นผลจากการขยายตัวของพลเมืองและภาคอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ การบริหารงานเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มนั้น ก็ต้องอาศัยการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกรอบในการดำเนินงานทั้งในเรื่องของ ความยุติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อ และความยั่งยืน เนื่องจากในอดีตจากการล่มสลายของ สถาบันการเงิน การฉ้อโกงรายการที่สำคัญ ๆ การฟ้องร้องที่เกิดขึ้น และการขาดความรับผิดชอบต่อ เป็นเหตุให้เกิดการเรียกร้องให้กิจการมีการควบคุมธุรกิจ ของตนและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะให้มากขึ้น (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2550) ความรับผิดชอบต่อสังคม อาจจะเริ่มต้นด้วยการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงเป็นหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ คณะกรรมการฝ่ายบริหารและพนักงานขององค์กร ทุกคนใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแล การบริหารงาน และปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการะหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อ การบริหารงานทุกขั้นตอน และมีความสามารถในการ แข่งขัน (เมธา สุวรรณสาร, 2541) ซึ่งในการที่จะสร้าง ให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้น ต้องมีกระบวนการ ที่ประกอบด้วย (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2550)

1. มีคณะกรรมการบริษัทที่มีประสิทธิภาพและ วิจารณ์บรรณ
2. สร้างระบบการควบคุมและตรวจสอบที่ เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
3. มีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสและชัดเจน
4. มีการกำหนดผลตอบแทนในองค์กรธุรกิจ ที่สร้างแรงจูงใจในการทำงาน

การที่องค์กรธุรกิจใช้กระบวนการดังกล่าวเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของตนก็จะ

เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งต่อการดำเนิน ธุรกิจในประเทศและการขยายธุรกิจไปในต่างประเทศ และเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและ สร้างมาตรฐาน รวมทั้งยกระดับให้เป็นสากลเพื่อให้ เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก ซึ่งจะช่วยให้สามารถแข่งขัน กับนานาชาติได้ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจ ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน นอกจากการ คาดการณ์ที่แม่นยำ การวางแผนกลยุทธ์อย่างมี ประสิทธิภาพ และการดำเนินการให้ได้ตามแผนแล้ว ความเชื่อมั่นและการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะขาดไม่ได้เลย ซึ่งการจะทำให้ คนทั่วไปยอมรับนั้น ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และ เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย หรือการปฏิบัติตามหลักการ กำกับดูแลกิจการที่ดี จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ อย่างยิ่ง (กานต์ ตระกูลสุน, 2548) ซึ่งจากความ สำคัญนี้เอง ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตื่นตัวและพยายามผลักดันให้เกิดการดำเนินธุรกิจ อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย

การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อ สังคมนั้น มีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับผู้คน สังคม สิ่งแวดล้อม เช่น ทำอย่างไรให้มีการใช้พลังงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทำอย่างไรให้คนงาน มีความปลอดภัยมากที่สุด ทำอย่างไรไม่ให้เกิดการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีคนงานเป็นคนต่างชาติ เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารงานที่มีความ รับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งใน ISO 26000 Working Draft 2 (6-10-2006) ได้ระบุว่า เป็นการ กระทำขององค์กรในการแสดงความรับผิดชอบต่อ การดำเนินงานขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสังคม โดยเป็น

การกระทำที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรม การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎบัตรระหว่างประเทศและผลงานอยู่ในกิจกรรมที่องค์กรดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบันองค์กรธุรกิจต่างก็หันมาให้ความสำคัญกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกันมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน (สุทธิศักดิ์ ไกรสรสุธาสินี, 2550) และเป็นที่มาของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการอีกทางหนึ่ง นั่นเอง

ผลดีที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนับเป็นนิมิตหมายอันดีที่ในปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง เพราะในโลกแห่งการแข่งขันทางธุรกิจในทุก ๆ ส่วนของโลกนั้น ความเก่งเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ให้องค์กรทุกภาคส่วนได้อย่างยั่งยืน แต่ต้องประกอบด้วยความมีจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินการต่าง ๆ ควบคู่ไปพร้อมกันด้วย ดังนั้น นับเป็นเรื่องน่ายินดีถ้าประเทศของเรามีองค์กรทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชนที่ เก่งและดีอยู่ในสังคมเดียวกันเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ สุนตระกูล. 2548. “เครือข่ายซีเมนต์ไทยกับการดำเนินธุรกิจตามหลักบรรษัทภิบาล”. มติชนรายวัน. (9 มกราคม 2548). ปีที่ 28 ฉบับที่ 9801.
- จิรัตน์ สังข์แก้ว. 2550. “การบริหารงานเพื่อสร้างมูลค่ากิจการตามกรอบ EVA”. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง หลักสูตรการกำกับดูแลกิจการที่ดี. อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร, 4 มิถุนายน 2550. หน้า 25-52.
- จำลอง ชุนพลแก้ว. 2549. “ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility)”. จดหมายข่าวรายเดือน สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 7 (79) : ตุลาคม 2549.
- พรอนงค์ บุษราตระกูล ม.ป.ป.. “การตรวจสอบภายในและบรรษัทภิบาลสำหรับธุรกิจ”. www.The Institute of Internal Auditors of Thailand.htm.
- เมธา สุวรรณสาร. 2541. “การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการบริหารความเสี่ยงขององค์กร”. วารสารนักบริหาร : 21(3) กรกฎาคม-กันยายน, หน้า 35-36.
- สังเวียน อินทวิชัย. 2546. “มุมมอง และความหวัง....เรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี (1)”. วารสารตลาดหลักทรัพย์. (www.set.or.th).
- สุทธิศักดิ์ ไกรสรสุธาสินี. 2550. “การบริหารงานอย่างแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการสร้างมูลค่ากิจการ”. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง หลักสูตรการกำกับดูแลกิจการที่ดี. อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร, 4 มิถุนายน 2550. หน้า 71-79.

ศิลปพร ศรีจันเพชร. 2550. “โครงการจัดทำหลักสูตรการกำกับดูแลกิจการที่ดี”. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง หลักสูตรการกำกับดูแลกิจการที่ดี. อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร, 4 มิถุนายน 2550. หน้า 53-69.

ศิริชัย สาครรัตนกุล. 2548. “CSR กับ SRI คืออะไร?”. ประชาชาติธุรกิจ. 14 กรกฎาคม 2548, หน้า 2.

อัญญา ชันฉวีทย์. 2550. “การเพิ่มมูลค่ากิจการโดยการกำกับดูแลกิจการและการบริหารงานอย่างแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม”. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง หลักสูตรการกำกับดูแลกิจการที่ดี. อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร, 4 มิถุนายน 2550. หน้า 1-23.

ฐานเศรษฐกิจ. 2550. (www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php). วันที่ 26 เมษายน 2550.

ผู้จัดการ. 2550. CSR ไม่ใช่แค่ “ทำบุญ” www.manager.co.th. 4 พฤษภาคม 2550.

บิสิเนสไทย. 2007. “CSR- อย่างนี้สีของแท้...!”. 28 พฤษภาคม 2007.

ประชาชาติธุรกิจ. 2548. “บริษัทไทยกับ CSR เพื่อ พี.อาร์.มากกว่าเพื่อสังคม”. 24-26 ตุลาคม 2548, หน้า 56.

_____. 2550. “เปิดเคล็ดลับความสำเร็จ ยูนิลีเวอร์-สตาร์บัคส์-ไทยประกันฯ สร้างแบรนด์ให้ยั่งยืนด้วย CSR”. 13 สิงหาคม 2550. หน้า 34.

_____. 2548. “มอง CSR ผ่านสายตา ฟิลิป คอตเลอร์”. 4 กรกฎาคม 2548. ปีที่ 29 ฉบับที่ 3702, หน้า 56.

Fahy, M., J. Roche and A. Weiner. 2005. Beyond Governance. (Creating Corporate Value Through Performance, Conformance and Responsibility). John Wiley & Sons Ltd. England.

Kotler, P. and N. Lee. 2005. Corporate Social Responsibility. John Wiley & Sons Ltd. England. Thai Garment Development Association. 2005. Corporate Social Responsibility (CSR). www.thaigarment.org.

The United Nations Global Compact. 2007. www.unglobalcompact.org

ปาฐกถาเรื่องเศรษฐกิจ ในยุคโลกาภิวัตน์ : ทุนนิยม VS ศีลธรรม

โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

1. มันไม่ได้อยู่ที่ไหน? มันอยู่แล้วที่นี่?

มีคำพูดคำหนึ่งที่พูดกัน แล้วผมรู้สึกทึ่งมาก คำนั้นน่าจะมาใช้กับหัวข้อเสวนาเราได้เป็นอย่างดี ประโยคนั้นบอกว่า Utopia is no where สังคมพระศรีอาริย์ หรือสังคมอุดมสุขไม่ได้อยู่ที่ไหน ถ้ายึดคำนี้ ระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม ก็คงเป็นฝันเกินไป แต่ว่าถ้าเราเปลี่ยนประโยคเมื่อไหร่ จาก Utopia is no where ตัดคำใหม่ เป็น Utopia is now here ซึ่งก็คือ สังคมพระศรีอาริย์ สังคมอุดมคติ อยู่กับท่านแล้วที่นี่ นั่นก็แปลว่า ของที่ดูเหมือนเป็นไปได้เลย บางทีทำอะไรนิดเดี๋ยวก็ดูเป็นของที่เป็นไปได้ ที่ผู้จัดตั้งโจทย์เรื่องเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม ซึ่งเป็นซีรีส์ต่อเนื่องจากเรื่อง สื่อมวลชน ต่อเนื่องจากเรื่องกระบวนการเรียนรู้ และต่อเนื่องจากเรื่อง การเมือง

ก็คงเห็นว่า เศรษฐกิจเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่กระทบกับเราเยอะ คำถามก็คือ เศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่อยู่ในระบบทุนนิยมเสรี มีศีลธรรมได้หรือไม่ ถ้าเอาเฉพาะลัทธิระบบเศรษฐกิจ มีศีลธรรมได้หรือไม่ ก็คงมีคำตอบได้ว่า มีได้แน่นอน เพราะเศรษฐกิจมีได้หลายรูปแบบ ในหัวข้อที่จะพูดกันต่อไป ในช่วงการเสวนา จะเห็นว่ามีผู้อภิปรายจากสันติอโศก ซึ่งเป็นตัวอย่างของการทำให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนอโศก เป็นเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม หรือตัวอย่างในสมัยพุทธกาล การสร้างชุมชนนุมนสงฆ์ขึ้นมา ก็มีวัตถุประสงค์ชัดว่า เป็นชุมชนตัวอย่าง เป็นชุมชนในอุดมคติ ซึ่งมีศีลธรรมเป็นหลักแกนกลาง แต่ชุมชนแบบนี้ในปัจจุบัน ดูเหมือนเป็นชุมชนที่เป็นส่วนน้อย ชุมชนส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าระบบทุนนิยมเสรี

เพราะฉะนั้น คำถามที่อาจจะเฉพาะเจาะจงกับพวกเราส่วนใหญ่มากกว่าก็คือ เศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี มีศีลธรรมได้หรือไม่ ผู้จัดตั้งคำถามเป็นระบบมาก คือ ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน แบบทุนนิยมเสรี มีศีลธรรมได้หรือไม่ในทางแนวคิด ถ้าแนวคิดมีศีลธรรมได้ ในทางปฏิบัติในความเป็นจริง ระบบเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขันกัน ต้องสร้างตลาด สร้างกำไรสูงสุด จะมีศีลธรรมได้จริงหรือไม่ โดยที่ไม่ต้องเอาอะไรมากมาย

เอาแค่ระดับศีล 5 ก็พอ ระบบทุนนิยมเสรีจะพัฒนาศีลธรรมให้คนในสังคมได้หรือไม่อย่างไร ต้องอาศัยเงื่อนไขอะไร ระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรมเป็นพื้นฐาน หรือให้ความสำคัญกับศีลธรรม ควรเป็นอย่างไร ทำได้อย่างไร และเราจะสามารถพัฒนาระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันให้มีศีลธรรมมากขึ้นได้อย่างไร

2. ทุนนิยมกับความเคลือบแคลงทางศีลธรรม?

ทำไมจึงเกิดคำถามกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีว่า จะมีศีลธรรมได้หรือไม่ ผมคิดว่าเป็นความเข้าใจกันส่วนหนึ่งว่า รากฐานของเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี ไม่ได้มีศีลธรรมเป็นแกนกลางเลย คำกล่าวที่ยกขึ้นมากล่าวอ้างเป็นประจำก็คือ คำที่อดัม สมิธ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบิดาของวิชาการเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ กล่าวถึงเศรษฐกิจแบบตลาดหรือทุนนิยมเสรี ในหนังสือ The wealth of the nation เมื่อสองร้อยปีก่อน แปลเป็นไทยได้ว่า “ไม่ใช่เพราะความใจดีของพ่อค้าเนื้อ หรือคนต้มสุรา หรือคนอบขนมปัง ที่ทำให้เราสามารถรับประทานอาหารเย็นของเราได้ แต่เป็นเพราะผลประโยชน์ส่วนตัวของคนเหล่านั้น เวลาเราจะแก้ปัญหา เราจึงไม่มุ่งไปถึงมนุษยธรรม แต่เราต้องมุ่งไปถึงความรักตัวเอง และ

เราจะไม่สื่อสารกับคนที่ทำให้เราอยู่ได้ด้วย ความจำเป็นของเราเอง แต่ด้วยผลประโยชน์ของเขา” นี่ถือเป็นฐานแนวคิดของเศรษฐศาสตร์ยุคใหม่ของ อדם สมิท

ซึ่งตอนหลังก็มีคนถกเถียงกันว่าเขาคิดอย่างนั้นจริงหรือไม่ อדם สมิท ได้สรุปหรือไม่ว่า คิดว่าเศรษฐกิจไม่มีศีลธรรมหรืออย่างน้อยก็ไม่มีศีลธรรมเป็นแกนกลาง เพียงแต่ให้แต่ละคนทำตามผลประโยชน์ของตัวเอง แล้วกลไกตลาดจะทำให้ผลรวมของสังคมเกิดขึ้นมาได้ดีตามหลักฐานการศึกษาประวัติศาสตร์ทางเศรษฐกิจ

มีการไปค้นดูว่า ก่อนที่อดัม สมิท จะเขียนหนังสือเรื่อง The wealth of the nation ก็เขียนหนังสืออีกเล่มหนึ่ง ซึ่งพูดเรื่อง Theory of Moral Sentiments ก็คือ พูดเรื่องศีลธรรมโดยตรง ในเรื่องนั้น เขาได้เขียนถึงความเห็นอกเห็นใจ สงสารซึ่งกันและกันไว้มากมาย คนที่สงสัยว่า อดัม สมิท มีความสับสนหรือเปล่า เพราะเรื่องหนึ่งก็พูดเรื่องความสงสารเห็นอกเห็นใจ แต่พอมายเขียนเรื่อง The wealth of the nation กลับคิดว่า Self Interest หรือผลประโยชน์ของแต่ละคนเท่านั้นที่ทำให้เศรษฐกิจขับเคลื่อนต่อไปได้ หลักฐานทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่ไปค้นกันมา พบว่า หลังจากอดัม สมิท เขียนหนังสือเรื่อง Theory of Moral Sentiments แล้วมาเขียน The wealth of the nation อดัม สมิท ก็มีโอกาไปแก้ไขหนังสือเล่มแรกที่เขาเขียนไว้ แล้วออกมาเป็นรูปแบบที่เห็นในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น คนที่ศึกษาแล้วเป็นลูกศิษย์ อดัม สมิท ก็คิดว่าไม่น่ามีความสับสน โลกนี้ไม่มีของฟรีและลัทธิเสรีนิยมใหม่

เศรษฐศาสตร์ยุคถัดมา มีการตอกย้ำเรื่องความเสรี กลไกตลาดว่าสามารถทำสิ่งดี ๆ ให้สังคมได้ เมื่อสองวันก่อน นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงมากของสหรัฐอเมริกาและของโลก แห่งสำนักชิคาโก คือ

Milton Friedman เพิ่งเสียชีวิตไป เขาเป็นคนที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ในปี 2519 ก็คือ 30 ปีก่อนหน้านี้ เขาพูดว่า โลกนี้ไม่มีของฟรี ความคิดของเขาซึ่งบอกว่า เศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนไปได้ อย่างดี ถ้ารัฐบาลไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ก็เป็นต้นกำเนิดของสิ่งที่หลายคนเรียกว่า ลัทธิเสรีนิยมใหม่ หรือ Neo Liberalism ซึ่งว่ากันว่าเป็นฐานคิดที่ทำให้คนอย่างประธานาธิบดีเรแกนของสหรัฐอเมริกา หรือนายกรัฐมนตรีแธตเชอร์ของอังกฤษ ในยุค ค.ศ. 1980 นำไปปฏิรูประบบเศรษฐกิจของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

ตัวอย่างของอังกฤษ ก็คือ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การลดบทบาทของรัฐ ทางสหรัฐก็คล้าย ๆ กัน และที่มามีอิทธิพลต่อเรามากที่สุดก็คือ แนวคิดที่เรียกว่า Washington Consensus หรือฉันทานุมัติวอชิงตัน ซึ่งก็ถือเป็นทนายทนายปัญหาที่ต่อเรื่องมาจากอดัม สมิท ต่อเนื่องจากมิดตัน ฟรีดแมน สถาปนาขึ้นมาพร้อมกับกลไกของธนาคารโลกไอเอ็มเอฟ แล้วก็กระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกา คือทั้งหมดอยู่ที่กรุงวอชิงตันแล้วก็มี การให้แนวนโยบายที่ประเทศต่าง ๆ ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ นั่นก็คือ แนวคิดที่ว่าด้วยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หรือ Privatization เรื่องของการเปิดเสรีทางการค้า Liberalization และเรื่องของการลด ฝ่อนเบากฎระเบียบเพื่อให้ประกอบธุรกิจง่าย หรือ Deregulation อย่างไรก็ตาม ในทางวิชาการ ทางแนวคิด มันได้มีหลายกระแสแนวคิด ระยะหลังมีสำนักเศรษฐศาสตร์ที่ไม่ได้อยู่ในเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ก็อธิบายว่า ปัจจัยที่ต้องอยู่ควบคู่กับสังคม มันต้องมีกลไกสถาบัน และกลไกทางสถาบันเหล่านี้ มันก็เกิดขึ้นมาและช่วยหนุนเสริมให้ระบบเศรษฐกิจไปได้ ไม่ได้แปลว่าคนเราต้องเห็นแก่ตัวเสมอไปที่จะทำให้สังคมอยู่ได้ มันมีเรื่องเห็นแก่ผู้อื่น เศรษฐกิจฐานกว้าง ส่งเสริมศีลธรรมล่าสุด

อีกกระแสหนึ่ง นำโดยเบนจามิน ฟรีดแมน ซึ่งอยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด เขียนหนังสือเล่มหนึ่งมีเนื้อหาน่าสนใจ ชื่อก็น่าสนใจ คือ The moral consequences of economic growth นั่นก็คือผลกระทบทางศีลธรรมของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เล่มนี้มีแนวความคิดซึ่งท้าทายมาก คือไปไกลกว่าการบอกว่า เศรษฐกิจตลาดจะดี ถ้าไม่มีการเข้ามาแทรกแซง แต่พูดไปว่าการเจริญเติบโต ซึ่งมีฐานอย่างกว้าง คือโตแบบมีคนในสังคมจำนวนมากได้รับประโยชน์ ไม่ใช่โตแบบกระจุกตัว นอกจากจะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในทางวัตถุดีขึ้นแล้ว ยังไปช่วยหลาย ๆ เรื่องที่เป็นเรื่องทางสังคมด้วย เช่น เรื่องของประชาธิปไตย เรื่องของความอดทนอดกลั้นต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่าง เขายกตัวอย่างมากมาย ข้อสรุปสุดท้ายเขาบอกว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบฐานกว้าง คือ คนได้รับประโยชน์ในสังคมอย่างทั่วถึง จะมีผลดีต่อลักษณะทางศีลธรรมของคนในสังคมด้วย

เขายกตัวอย่างจากระดับศีลธรรมในปัจจุบัน มาสู่ศีลธรรมของสังคม ตัวอย่างที่อธิบายแล้วเข้าใจง่ายก็คือ เขาบอกว่า ถ้าไม่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะงักงัน จะเกิดปรากฏการณ์ที่ความอดทนของคนในแต่ละชาติต่อคนที่แตกต่างกัน เช่น คนต่างเชื้อชาติ ความอดทนจะน้อย ยกตัวอย่างเช่น เกิดเหตุการณ์ในสหรัฐอเมริกา กลางทศวรรษที่ 1970 และ 1990 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจอเมริกาตกต่ำ ช่วงนั้นก็เกิดเหตุการณ์เหยียดผิวกันอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา และแนวคิดเรื่องการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของคนกลุ่มน้อย ก็ถูกปฏิเสธไป

หรือตัวอย่างการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 1992 และ 1996 ซึ่งตอนนั้นเป็นช่วงที่เศรษฐกิจอเมริกาตกต่ำ ก็มีการต่อต้านคนต่างประเทศที่เข้ามาทำงานในอเมริกา เพราะถือว่าเข้ามาแย่งงาน ต่อต้านนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนคนกลุ่มน้อย และเกิดกลุ่มที่เต็มไปด้วยความเกลียดชัง

กลุ่มคนต่าง ๆ เข้าไปทำร้ายคน เข้าไปแย่งชิงกัน และปรากฏการณ์นี้ก็เกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ในเยอรมันก่อนจะเกิดพรรคนาซีที่เศรษฐกิจตกต่ำ ในอินโดนีเซียจะเห็นว่าหลังการตกต่ำทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มีการแย่งชิง มีการปล้นกัน ของไทยเราก็จะเห็นว่าในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ มันก็มีความระส่ำระสาย แล้วก็เกิดนักการเมืองพันธุ์ใหม่ เกิดคุณทักษิณ ชินวัตร ขึ้นมาในสภาพสังคมแบบนี้

ฉะนั้น เขาพูดว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งผลักดันโดยกลไกตลาดเสรี ตามมาด้วยหลายอย่างนั้น มีผลอย่างมากต่อศีลธรรมของคน ซึ่งไม่ใช่ศีลธรรมในระดับปัจเจก แต่เป็นศีลธรรมของสังคมเลย คือ ลักษณะของสังคมนั้นมันสะท้อนออกมาเลยว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจมีการขยายตัว คนก็จะสดใสร่าเริง แล้วก็มีความอดทนอดกลั้น มีความเป็นประชาธิปไตยได้ แต่ถ้าเศรษฐกิจตกต่ำ คนไม่มีความหวังก็จะเกิดการเกลียดชังกัน เกิดการล้มล้างประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงการปกครองต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่เบนจามิน ฟรีดแมน พูดเอาไว้

ฉะนั้น ในแนวคิดจะเห็นว่ามีแนวคิดที่หลากหลายมาก ตั้งแต่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยระบบตลาดล้วน ๆ เป็นสิ่งที่ดี อย่าง อדם สมิธ แล้วก็ต่อยอดด้วยมิวตัน ฟรีดแมน นำไปสู่การปรับอย่างแท้จริง จนมาถึงเศรษฐศาสตร์กระแสใหม่ ซึ่งอาจมีความเห็นแตกต่างว่า เศรษฐศาสตร์ไม่จำเป็นต้องยึดถือความเห็นแก่ตัวหรือผลประโยชน์เฉพาะตัวแต่มีฐานคิดกว้างไปกว่านั้นได้ ยึดเอาบรรทัดฐานของสังคม ฉะนั้นเศรษฐกิจไม่ใช่ตลาดอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมด้วยสุดท้ายงานของ เบนจามิน ฟรีดแมนบอกว่า สังคมที่ระบบเศรษฐกิจไปได้ ลักษณะทางศีลธรรมของสังคมก็ไปด้วยเช่นเดียวกัน ทุนนิยมแบบของใครของมัน ในกรณีของไทย ก็มีงานมากมายที่พูด

ว่า ระบบเศรษฐกิจที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักธรรมะ ก็มีงานสำคัญของท่านพุทธทาส เรื่องธัมมิกสังคมนิยม ผู้ที่ติดตามเครือข่ายธรรมโฆษณ์คงได้รู้จักงานนี้อยู่แล้ว และอีกงานคืองานของ อ.ปวย อึ้งภากรณ์ ท่านเขียนไว้มากมาย แต่มีความคิดรวบยอดสรุปในบทความที่เรียกว่า จากกรรมมารดาถึงเชิงตะกอน ซึ่งสรุปว่า ลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรมเป็นอย่างไร และเป็นศีลธรรมที่กินได้หมายความว่า มีศีลธรรมแล้วคนได้รับอานิสงส์จริง ได้รับการดูแล เติบโตมาศึกษาไป ก็ได้รับการดูแล มีสวัสดิการสังคมและเมื่อเสียชีวิตไป ไปถึงเชิงตะกอน ก็ได้รับการดูแล นี่ก็เป็นแนวความคิดที่มีรูปธรรมชัดเจน เพราะฉะนั้น ถ้าตอบคำถามแรกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบศีลธรรมมีหรือไม่ มีแน่นอน เพราะมีตัวอย่างแนวคิดชัดเจน ตั้งแต่แนวคิดในศาสนาอื่น ๆ อย่างสังคมสงฆ์

แต่ถ้าไปผนวกใจทฤษฎีว่า ทุนนิยมเสรี มีศีลธรรมได้หรือไม่ ในทางแนวคิดก็คงกำกวม บางแนวคิดก็บอกว่า ศีลธรรมเป็นของที่เกิดขึ้นมา ความอยู่ดีมีสุขสวัสดิการ เกิดขึ้นมาเพราะเห็นประโยชน์ของแต่ละคน โดยที่แต่ละคนไม่จำเป็นต้องมีศีลธรรม แบบที่ อדם สมิธ พูดว่า พ่อค้าเนื้อ คนต้มสุรา คนขายขนมปังไม่ได้เห็นอกเห็นใจเรา แต่ทำให้เรามีบริโภคได้ ไปจนถึงแนวคิดสมัยใหม่ที่เชื่อว่า จำเป็นต้องมีศีลธรรม และจะทำให้เศรษฐกิจอยู่ได้ ดังนั้น มันเป็นแนวคิดผสมผสาน ไม่ได้มีอะไรที่เด็ดขาดไป

โจทย์สำคัญไม่ใช่การถกเถียงกันทางทฤษฎี มันอยู่ที่ทางปฏิบัติ ถ้าไรสูงสุดมันทำให้ธุรกิจแต่ละแห่งต้องแข่งขันกัน ใครมีศีลธรรมจะแข่งขันกับเขาได้อย่างไร พูดภาษาง่าย ๆ แบบนั้น ผมคิดว่าเราคงต้องดูว่า ทุนนิยมในโลกไม่ได้มีแบบเดียว มันมีตัวอย่างทุนนิยมในโลกหลายแบบ อย่างทุนนิยมของสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ ที่เรียกว่าทุนนิยมแบบแองโกลแซกซอนนั้น

ก็มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น เน้นกลไกตลาดมาก เน้นตลาดหลักทรัพย์มาก ๆ ด้วย เน้นให้ตลาดแรงงานมีความเคลื่อนไหวได้ดี โยกย้ายงานได้ง่าย และเชื่อว่า จะนำไปสู่ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ

ทุนนิยมพวกนี้ ต่อต้านเรื่องสินบน คอร์รัปชัน ถ้ามาดูทุนนิยมที่ใกล้ชิดตัวเรา ทุนนิยมอย่างสิงคโปร์ ซึ่งใกล้ชิดตัวเรา จากการที่นายทุนของประเทศเหล่านั้นมาลงทุนในประเทศไทย ทุนนิยมของสิงคโปร์ ก็จะมีหน้าตาลักษณะที่แตกต่างจากทุนนิยมที่อื่น รัฐบาลเงินมาก ทำให้เกิดการเอาเงินไปลงทุนในต่างประเทศเยอะ ทุนนิยมของสิงคโปร์นั้น ถ้าอยู่ในประเทศก็จะบอกว่า จะไม่เอาการทุจริตคอร์รัปชัน ลีควนยู พูดเองว่า อย่ามาทุจริตในประเทศและเมื่อนักธุรกิจต้องไปลงทุนต่างประเทศ ลีควนยู ก็พูดว่า นักธุรกิจที่ไปลงทุนในต่างประเทศนั้น ให้รู้ไว้เสียว่าในต่างประเทศมีคอร์รัปชันมากมาย ไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว อย่าเอาคอร์รัปชันกลับมาสิงคโปร์ แต่ท่านไม่ได้บอกว่า อย่าไปคอร์รัปชันในต่างประเทศ

ทุนนิยมในเยอรมัน ในญี่ปุ่น ก็แตกต่างกัน ทุนนิยมในเยอรมันให้ความสำคัญกับกลุ่มแรงงานมาก และเป็นการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ กรรมการบริษัทในหลายบริษัทมีสหภาพแรงงานด้วย ทุนนิยมของญี่ปุ่น ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระยะยาว ระหว่างกลุ่มธุรกิจมาก และให้ความสำคัญกับการกู้ยืมเงินจากธนาคารมากกว่าตลาดหลักทรัพย์

ถ้าไปถึงทุนนิยมแบบใหม่ ทุนนิยมแบบรัสเซีย ก็คือ ทุนนิยมแบบมาเฟีย กำไรสูงสุด ไปกันได้กับศีลธรรม? คำถามถัดมา คือ ทุนนิยมมันต้องแข่งขันกันสร้างกำไรสูงสุด แล้วจะมีวิธีอย่างไร ทำให้มีศีลธรรม

ทุนนิยม ไม่ใช่ของที่ลอยอยู่ในสูญญากาศ ทุนนิยมแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นประเด็นสำคัญ คือ ทุนนิยม อยู่ภายใต้

โครงสร้างทางวัฒนธรรมด้วย ถ้าโครงสร้างทางวัฒนธรรม ทางสังคมเอื้อต่อการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาเอื้อต่อการทำคอร์รัปชันอย่างโจ่งครึม เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก มีการห้ามกัน มีกฎหมายปราบปรามคอร์รัปชันค่อนข้างร้ายแรง อันนี้ไม่ได้แปลว่าไม่ได้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากหน้าที่ทางการเมือง แต่รูปแบบการคอร์รัปชัน ดิดสินบนแบบตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และด้วยเหตุผลแบบนี้ ค่านิยมของสังคมแบบนี้ ก็ทำให้ลักษณะของทุนนิยมของสังคมอเมริกา ก็มีหน้าตาแบบหนึ่ง ทุนนิยมของสังคมรัสเซียก็มีหน้าตาแบบหนึ่ง ทุนนิยมของสิงคโปร์ก็มีหน้าตาแบบหนึ่ง และแน่นอนของไทยก็มีหน้าตาอีกแบบหนึ่ง คือ ทั้งหมดล้วนอยู่ในโครงสร้างทางวัฒนธรรมและทางสังคม ตามปทัสสถาน หรือตามบรรทัดฐานของสังคม

ผมคิดว่า ที่ผู้จัดตั้งคำถามว่า ระบบเศรษฐกิจ ต้องมีการแข่งขัน มีคู่แข่ง ต้องสร้างตลาด สร้างกำไรนั้น จะมีศีลธรรมได้อย่างไร ก็ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของทุนนิยม ไม่ว่าทุนนิยมสัญชาติไหน มันมีจุดร่วมกัน เมื่อเป็นบริษัท ตั้งชื่อมา หน้าก็คือ แสวงหากำไรสูงสุด แล้วนำไปมอบให้แก่ผู้ถือหุ้น จัดสรรแก่ผู้ถือหุ้น ไม่ว่าจะมีลักษณะต่างกันอย่างไรในรายละเอียด หน้าตาโดยรวมเหมือนกัน คือ ต้องแสวงหากำไรสูงสุดและความที่ต้องแสวงหากำไรสูงสุดนั้น ทำให้ทุนนิยมมีโอกาสสร้างบาปทางเศรษฐกิจมากขึ้น

บาปของทุนนิยมคืออะไร บาปที่เด่นชัดมากที่สุดคือ การผูกขาดทางเศรษฐกิจ ถือเป็นบาปร้ายแรง เป็นบาปที่มาไกล ถือเป็นบาปพื้นฐานที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม อดัม สมิท ก็เคยพูดไว้ในหนังสือว่า คนที่ทำธุรกิจในอาชีพเดียวกัน ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้มาเจอกันหรอก แต่พอมาเจอกันแล้ว คุยกันทีไรก็จะจบด้วยการสมคบกันเพื่อหาประโยชน์จากสาธารณะ เช่น การรวมหัวกันขึ้นราคา อันนี้ก็ชัดเจนว่ามีมาแต่ไหนแต่ไร การสมคบ ผูกขาด ฮั้ว ถือเป็น

สิ่งที่เกิดขึ้นในระบบทุนนิยมมานาน ไม่ว่าทุนนิยมแบบไหน นี่ถือเป็นบาปขั้นพื้นฐาน และในวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าการผูกขาดเป็นบาป เพราะว่าการผูกขาดนั้นทำให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์ไปน้อย ทำให้เสียประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ศีลธรรมของวิถีคิดทางเศรษฐศาสตร์มันก็จะม่แง่มุมของมัน มันไม่ได้เป็นศีลธรรมแบบทางศาสนาที่เราเชื่อกัน ยกเว้นแต่มีการตีความเชื่อมโยงกัน ทำนองเดียวกัน

บาปอีกตัวหนึ่งของลัทธิเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีก็คือ การเก็งกำไรโดยใช้ข้อมูลภายใน เช่น ไปซื้อขายหุ้น ซื้อขายหลักทรัพย์ แล้วไปอาศัยข้อมูลวงในจากผู้บริหารบริษัท กรรมการบริษัท รู้ว่าบริษัทนั้นมีแนวโน้มประกอบธุรกิจ จะกำไรขาดทุนยังไง แล้วใช้ข้อมูลวงในไปซื้อหุ้น ขายหุ้นก่อนล่วงหน้า แบบนี้ถือว่ายอมรับไม่ได้ แต่ในทางวิชาการเศรษฐศาสตร์ ถ้าลำพังการเก็งกำไรถือว่าเป็นสิ่งที่หลายกรณียอมรับได้ เพราะทำให้ระบบตลาดมีประสิทธิภาพดี ทำให้ราคามันอยู่ในระดับที่เหมาะสม สะท้อนกับความเป็นจริงแต่หลาย ๆ เรื่อง เช่น การโฆษณาให้คนบริโภคจะไม่ถือเป็นบาปทางเศรษฐกิจ เพราะถือว่าผู้บริโภคมีสิทธิตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง การโฆษณาก็ไม่ถือเป็นบาป ยกเว้นถ้าเป็นโฆษณาผิดจรรยาบรรณ หลอกลวงระดับของบาปหรือระดับของสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในทางศาสนากับในทางโลก มันมีความแตกต่างกันเยอะมาก

คำถามที่ว่า ถ้ามีแนวคิดด้านศีลธรรมอยู่จริง แต่ระบบตลาดต้องแข่งขันกันทำกำไร ทำโฆษณา ศีลธรรมมันจะอยู่ได้ยังไง คำถามนี้ถ้าตอบในทางธรรมก็ตอบว่าคงมีได้ยากจริง ๆ ในระบบทุนนิยมเสรี แต่ถ้าเป็นศีลธรรม ในระดับศีลธรรมทางโลกนั้นมันมีกลไกหลายอย่างที่ทำได้ ระบบทุนนิยมเสรีพัฒนาให้คนมีศีลธรรมได้หรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขใด อันนี้ก็คงต้องตอบว่ามันมีความหมายในทางศีลธรรมบางแบบที่มันถือได้ว่าเป็นศีลธรรมทางโลก แล้วมันเหมาะกับทุนนิยม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่นักสังคมวิทยาได้ศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว อย่างงานเก่าแก่อายุปีก่อนของ แมกซ์ เวเบอร์ ซึ่งเขียนหนังสือเรื่องจริยธรรมของพวกโปรเตสแตนต์ ก็เขียนไว้ชัดว่ามีลักษณะหลายอย่างของชาวโปรเตสแตนต์ที่ส่งเสริมให้เกิดการเติบโตของทุนนิยม เช่น ความอดุสหาะ ความขยันขันแข็ง อดทนในการทำงาน มีวินัย การประหยัดอดออม ได้ยินแบบนี้อาจแปลกใจ เพราะมักได้ยินบ่อย ๆ ว่าลัทธิทุนนิยมส่งเสริมให้เกิดการบริโภคเยอะ ๆ เพื่อจีดีพีจะได้โต ๆ ซึ่งในแง่หนึ่งก็ถูก แต่ถ้ามองในเชิงการเติบโตทางวัตถุล้วน ๆ การเติบโตในระยะยาวให้ไปได้ไกล การบริโภคเฉพาะหน้ามาก ๆ ไม่ใช่เรื่องที่ดี ต้องมีสัดส่วนที่พอเหมาะระหว่างการบริโภคกับการออม

แมกซ์ เวเบอร์ เองก็บอกว่าการประหยัดอดออมเป็นเรื่องที่ดี เพราะทำให้เกิดเงินทุนสะสม และทำให้เงินทุนนั้นไปลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ ได้ ซึ่งตรงนี้ก็เป็นการเกื้อหนุนต่อทุนนิยม และแน่นอนว่าลักษณะที่พูดมา ขยันขันแข็ง อดทน มีวินัย ต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ใช่ลักษณะของคนโปรเตสแตนต์ แต่ยังคงอยู่ในคนหลายกลุ่มด้วย ถ้าจะไปดูคนจีน คนยวก็ยังมีลักษณะวัฒนธรรมหลายอย่างที่เหมาะสมกับทุนนิยม

3. เศรษฐกิจศีลธรรม ผืนกลางวันหรือผืน (ก๊อจ) เป็นจริง?

คำถามใหญ่คือ ผืนเกินไปหรือไม่ที่จะมีระบบเศรษฐกิจแบบมีศีลธรรม มันมีตัวอย่างระบบเศรษฐกิจที่เรียกได้ว่ามีศีลธรรมเป็นศูนย์กลาง เช่น ภูฏาน ซึ่งเราสนใจกันมากในช่วงหลัง ไม่ว่าเรื่อง GDH ความสุขมวลรวมประชาชาติ และที่นั่นยังยึดหลักศาสนาเป็นแกนกลาง เพื่อนของผมที่ไปเที่ยวที่ภูฏานบอกว่ารับประทานเนื้อที่ภูฏานไม่อร่อย เพราะคนพยายามหลีกเลี่ยงจากการฆ่าสัตว์ จะฆ่าสัตว์ก็ต่อเมื่อมันแก่ใกล้จะตาย ฉะนั้นเนื้อมันเหนียว แต่ทั้งหมดไม่ได้แปลว่าคนภูฏานไม่ได้สนใจสบายสุขเลย มีบาร์สำหรับ

Utopia is now here ซึ่งก็คือ สังคมพระศรีอาริย์ สังคมอุดมคติ อยู่กับท่านแล้วที่นี่ นั่นก็แปลว่า ของที่ดูเหมือนเป็นไปไม่ได้เลย บางทีทำอะไรนิดเดียวก็ดูเป็นของที่เป็นไปได้

คนภูฏาน มีเหล่าแบบหนึ่งที่คนภูฏานไม่ถือว่าเป็นเหล่าแต่กินแล้วเมา ส่วนวิสก็คนภูฏานถือว่าเป็นเหล่าเมื่อต้มแล้วจึงไม่บริโภคในประเทศ แต่ส่งออกขายต่างประเทศแทน แปลว่า สังคมที่ดีเป็นอุดมคติอย่างภูฏานก็มีแง่มุมของความเป็นมนุษย์อยู่เยอะ แต่นับว่ายังมีแง่มุมใกล้เคียงอุดมคติมากที่สุด

สังคมอย่างสันตโตศก ก็เป็นสังคมที่เป็นอุดมคติไปในทางนั้น แต่ตัวอย่างรูปการของทั้งสองแห่งก็คือการยอมรับมาตรฐานการครองชีพ หรือระดับรายได้ของประชาชนในระดับที่ไม่สูง โดยเชื่อว่ามาตรฐานทางวัตถุไม่ใช่มาตรฐานเดียว ถ้าสังคมยอมรับแบบนี้ก็ทำให้เศรษฐกิจมีศีลธรรมเป็นศูนย์กลางได้ไม่ยากและมีการควบคุมสูง อย่างภูฏานส่วนหนึ่งทำได้เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ด้วย การมีภูเขามาก ๆ ปิดกั้นตัวเองได้ดีพอสมควรและยังมีนโยบายปิดกั้นด้วย เช่นคนจะไปเที่ยวภูฏานต้องขออนุญาต เพราะแต่ละปีมีโควตาจำกัดนักท่องเที่ยว อินเทอร์เน็ต ที่วิวิดาวเทียมเพิ่งมีเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ถ้าคนในสังคมมีความเห็นพ้องต้องกันว่า นี่คือวิถีชีวิตที่พึงปรารถนา ก็จะทำได้แน่นอนมันมีปัจจัยที่ซับซ้อน

โลกในยุคโลกาภิวัตน์ มันทำให้ประเทศที่ยากทำแบบนี้ ถ้าไม่มีเจตจำนงมุ่งมั่นก็จะทำได้ยากประเทศที่สมาทานเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีแบบประเทศไทยมานานพอสมควร มีการพึ่งการส่งออก การลงทุนต่างประเทศนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ถ้ารวมยอดส่งออกนำเข้าเทียบกับสัดส่วนจีดีพี มันจะเกิน 100% ถ้าประเทศอยู่ในภาวะแบบนี้คงไกลเกินไปที่จะดึงมาหาอีกคุณภาพหนึ่ง

โจทย์ของประเทศไทยที่เป็นโจทย์ขั้นต้น คือทำอะไรให้เป็นสังคมทุนนิยม คล้ายทุนนิยมเสรีแต่มีระดับของศีลธรรม ซึ่งทำให้ทุนนิยมแบบนี้ไม่เบียดเบียนชีวิตของคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ หรือเอาตัวเขาเปรียบกันมากเกินไป บาปมีหลายระดับกิเลสมีหลายระดับ ไม่ว่าจะเห็นพ้องกันหรือไม่ว่าจุดหมายปลายทางไปทางไหน แต่สำหรับบาปหลายประเภท ผู้คนคงเห็นด้วยว่า ต้องจัดการ เช่น บาปแห่งการผูกขาด บาปแห่งการเก็งกำไร บาปแห่งการเอาเรื่องทางเพศมาหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พุดง่าย ๆ คือกลับไปสู่พื้นฐานของศีล 5 ที่อย่างน้อยเป็นปทัสฐานของสังคมไทยว่า ยอมรับไม่ได้ แล้วตีความขยายจุดนั้นไป เช่น ลักทรัพย์ก็ต้องตีความขยายต่อไปว่า มันมีลักทรัพย์แบบคอร์รัปชัน ผูกขาด เก็งกำไร อะไรที่สร้างฉันทามติได้ง่ายว่านี่คือ บาป สังคมก็สามารถวางกลไกทางสถาบัน กฎ ระเบียบ วัฒนธรรม เพื่อแก้ปัญหาได้ง่าย

การฆ่าสัตว์ มึงงานของลูกศิษย์อาจารย์พุทธทาสตีความไว้แล้วในบทความ “อริยสัจ 4 แห่งธรรมิกสังคมนิยม” ตีพิมพ์ในหนังสือพุทธศาสนาปีที่ 66 เล่มที่ 2 ฉบับพิเศษ มีการขยายความเรื่องพวกนี้ไว้ละเอียดว่า ถ้าจะขยายความศีล 5 มรรค 8 ให้เข้ากับสังคมปัจจุบันต้องทำอะไร พุดปด ในปัจจุบันอาจจะออกมาในการใช้สื่อโฆษณาชวนเชื่อ ไม่ได้เป็นการพุดปดแบบบอกชาวเป็นคำแบบเดิม ถ้าจะก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมคงต้องมีการประยุกต์คำสอนหลักทางศาสนาเข้ามาตีความใหม่ให้เข้ากับบริบททางสังคม ถ้าเราจะพัฒนาเศรษฐกิจก็ให้ความสำคัญกับศีลธรรมเราต้องทำยังไง โดยสรุป

1. ต้องมีการแปรความทางศีลธรรมคำสอน
ตีความให้เข้ากับสภาพการณ์ทางสังคมแบบใหม่และ
เมื่อตีความแบบใหม่ว่า สิ่งที่เป็นความชั่วร้าย เป็น
บาป ในเศรษฐกิจทุนนิยมแบบใหม่คืออะไร สิ่งที่จะ
พบก็คือ ลำพังการแก้เทศนา สั่งสอน ให้ปัจเจกชน
แต่ละคนเป็นคนดีมีศีลธรรม จะมีข้อจำกัดจากสิ่งที่
ท่านเห็น เช่น ผู้ที่ได้ประโยชน์จากเศรษฐกิจผูกขาด
ไม่คิดว่าเศรษฐกิจผูกขาด คือ การลัทธิทรัพย์ และ
สังคมก็ยังนับถือนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจาก
ธุรกิจผูกขาด ธุรกิจสัมปทานที่แสวงหาประโยชน์จาก
รัฐและประชาชน

2. มีการแปรการตีความไปสู่การสร้างกลไก
สถาบันทางสังคม ซึ่งมีหลายแบบตั้งแต่กลไกที่
เกี่ยวข้องกับตลาด รัฐ สังคม เวลาเราจะตอบโจทย์
เรื่องทุนนิยมเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ เราต้องดูว่า 3 ส่วน
นี้จะทำอะไรได้บ้าง กลไกกำกับที่เกี่ยวข้องกับตลาดใน
ส่วนของตลาด มีแรงกดดันหลายเรื่องที่ยพยายามจะ
สร้างปทัสถานใหม่ในวงการธุรกิจกันเอง เช่น สิ่งที่เกิด
ขึ้นในประเทศไทยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา หลักเกิด
วิกฤติเศรษฐกิจ ในวงการธุรกิจโดยเฉพาะบริษัทที่
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ คือ เรื่องธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นระบบศีลธรรมในการจัดวาง
ความสัมพันธ์ของคนในบริษัท ทำอย่างไรไม่ให้
ผู้จัดการโกงเงินผู้ถือหุ้น ทำอย่างไรไม่ให้ผู้ถือหุ้น
รายใหญ่เอาเปรียบผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งในประเทศไทย
ทำกันบ่อย โดยการโอนเงินออกจากบริษัท ใน
วงการตลาดหลักทรัพย์เอง ก็ถือว่ายอมรับกันไม่ได้
แล้ว ทำไมมันเป็นบาปที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มเล็กนัก
อันที่จริงก็มีบาปอีกรูปแบบหนึ่งที่เริ่มถือแล้วว่าเป็น
ความไม่รับผิดชอบต่อสังคม คือ ปรัชญาการณ์ที่มีการ
เคลื่อนไหว (Cooperate Social Responsibility)

บริษัทต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย
บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ก็สนใจล้นหลาม หลักการนี้
เป็นการขยายความหลักธรรมาภิบาลให้กว้างขึ้น
มันจะดูไปถึงว่าเอาเปรียบแรงงาน ชีพพลายเออร์
ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมหรือไม่ เรื่องพวกนี้มีแรงกดดัน
จากโลกาภิวัตน์ด้วย เช่น ผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ
ไทยที่จะส่งไปขายยังสหรัฐอเมริกาและยุโรป จะใช้
แรงงานเด็กไม่ได้เลย เพราะบริษัทแบรนด์เนมทั้งหลาย
ไม่ต้องการให้ชื่อของตัวเองไปแปดเปื้อนกับการ
ใช้แรงงานเด็ก แรงงานทาส

ในต่างประเทศไม่ได้แปลว่า ระบบธรรมาภิบาล
ของเขาไม่มีปัญหา ประเทศทุนนิยมแนวหน้าที่สุด
อย่างสหรัฐอเมริกา ก็เต็มไปด้วยข่าวอื้อฉาว แต่งบัญชี
ทั้งหมดเป็นแรงกดดันให้วงการธุรกิจต้องเข้มงวด
กันเอง แต่ถ้าเราจะหวังให้ตลาดหรือวงการธุรกิจ
รับผิดชอบต่อตัวเองโดยลำพังก็จะมีข้อจำกัด เพราะจะมี
การกำกับพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นบาปร้ายแรงของ
วงการที่บันชาะการเติบโตของทุนนิยมเท่านั้น จะไม่
ไปไกลกว่านั้น โดยเฉพาะเรื่องของสิ่งแวดล้อม

ฉะนั้น กลไกทางสถาบันของสังคมที่จำเป็นต้อง
มีอีกสองเรื่อง คือ บทบาทภาครัฐกลไกกำกับใน
ภาครัฐ เกี่ยวข้องกับการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ที่มี
บทลงโทษ เช่น การผูกขาด ถ้าจะหวังให้ธุรกิจด้วยกัน
ไม่ยอมรับการผูกขาด ก็คงจะมีเฉพาะบริษัทที่เสียผลประโยชน์
จากการผูกขาดเท่านั้นที่จะไว้วางใจ ถ้าภาระ
มันมาตกกับผู้บริโภค บริษัทเหล่านั้นก็จะไม่สนใจ
รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทป้องกันการผูกขาด ซึ่งสิ่งนี้
ยังเป็นโจทย์ที่สำคัญของประเทศไทย เพราะการ
ผูกขาดทำให้ทุนนิยมของไทยเป็นทุนนิยมที่อัปลักษณ์
มาก การที่จะเกิดกฎระเบียบในการป้องปรามการหา
ประโยชน์จากเศรษฐกิจเหล่านี้ แปลว่า ระบบ
การเมืองต้องตอบสนองต่อการไม่แสวงหาผล
ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแบบนี้

กลไกกำกับทางสังคมนำเราไปสู่จุดที่สาม คือ สังคมเองมีบรรทัดฐานอย่างไร ในการยอมรับเรื่องเหล่านี้ ซึ่งกลับไปสู่สิ่งที่พูดมาตอนต้น คือ การแปลความหมายทางสังคมโดยใช้หลักศีลธรรมแบบใหม่นอกจากศีล 5 แบบเดิมที่เป็นสิ่งพื้นฐานเหมาะสมสำหรับสังคมยุคที่ระบบเศรษฐกิจไม่สลับซับซ้อน มาสู่ยุคที่สลับซับซ้อนต้องขยายความออกไปอย่างไร จะเป็นตัวที่มีส่วนช่วยในการสร้างปทัสถานทางสังคม

ยกตัวอย่างอีกเรื่อง เป็นหัวข้อที่เครือข่ายธรรมโฆษณได้จัดการเสวนากันมา คือ เรื่องสื่อมวลชนวิถีทางศีลธรรม จะยกมาดูว่าการจะให้สื่อมวลชนมีศีลธรรมนั้น ต้องมีการผสมผสานในภาคีทั้ง 3 คือ รัฐ ตลาด และสังคม เข้าด้วยกัน โดยมีการแบ่งพื้นที่สื่อให้กับ 3 กลุ่ม สื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุ-โทรทัศน์ของไทย มีแค่ 2 รูปแบบ สื่อของรัฐและสื่อเพื่อการพาณิชย์ สื่อทั้งสองแบบนี้มีปัญหากับระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม เพราะสื่อในเชิงพาณิชย์ ถ้าจะมีรายการอะไรให้ใครดู ต้องอาศัยเงินจากโฆษณา ถ้าเป็นเคเบิลทีวีก็ต้องจ่ายเป็นรายเดือนในราคาไม่ต่ำ ถ้าเป็นสื่อของรัฐก็เต็มไปด้วยการยึดเหนี่ยวความน่าสนใจของผู้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลนั้น ๆ

สื่อจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานทางศีลธรรมที่เหมาะสมกับทุนนิยมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจำเป็นต้องมีสื่อเกิดขึ้นรูปแบบหนึ่งที่น่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นในประเทศไทย ในภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งนี้ คือ สื่อโทรทัศน์สาธารณะ กำลังมีแนวคิดจะตั้งโทรทัศน์ในประเทศไทยที่ไม่ได้หารายได้จากโฆษณา และไม่ได้เป็นเครื่องมือของรัฐในการชวนเชื่อ เช่น บีบีซีในอังกฤษ มันจะมีส่วนเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจด้วยและท้องถิ่นจะได้สะท้อนปัญหาขึ้นมาซึ่งแต่เดิมไม่มีพื้นที่เลย

อีกแบบหนึ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน คือ สื่อที่ชุมชนหรือภาคสังคมเป็นเจ้าของเดียวกันอย่างวิทยุชุมชน มันเคยเกิดมาแล้วแต่ขณะนี้แม้เกิดขึ้นแล้วแต่ถูกตีความว่าผิดกฎหมาย ด้วยความคิดของรัฐบาลที่ยึดนโยบายความมั่นคง กลัวคลื่นใต้น้ำ กลัวการใช้ประโยชน์ของสื่อโดยประชาชนด้วย ผมไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องมีสื่อทั้งหมดเป็นสื่อสาธารณะหรือสื่อชุมชน กลไกตลาดเองในรูปของสื่อเชิงพาณิชย์ได้ทำให้เกิดความน่าสนใจในหลายรูปแบบ หลายรายการก็เป็นประโยชน์อย่างน้อยในแง่ของความบันเทิง

เขียนโดย ไท

เมื่อ 27 กรกฎาคม, 2007 - 20:14

tags: สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ : ทุนนิยม VS ศีลธรรม ปาฐกถาเรื่อง เศรษฐธรรมในยุคโลกาภิวัตน์
ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
งานสวนโมกข์เสวนาสัจจธรรม ครั้งที่ 11 ‘ระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม...ฝันไปหรือเปล่า?’

18 พฤศจิกายน 2549 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คอร์รัปชัน
ธรรมาภิบาล และจริยธรรม
ในสังคมไทย

โดย ดร.สัมพันธ์ ยศสมศักดิ์

1. กล่าวนำ

จากกรณีที่มีข่าวเกี่ยวกับการขายหุ้นบริษัทใหญ่แห่งหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์ให้แก่ นักลงทุนต่างชาติเป็นจำนวนเงินหลายหมื่นล้านบาทโดยมีการวางแผนซับซ้อนหลายทอด หลายตอน และทำให้ไม่ต้องเสียภาษีแม้แต่บาทเดียวนั้น ด้านหนึ่งได้ทำให้ประชาชนสนใจ ใฝ่รู้เกี่ยวกับการวางแผนเลี่ยงภาษีอากรเพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เพราะมีเจ้าหน้าที่ บริหารระดับสูงของกรมสรรพากรบางคนได้ออกมากล่าวยืนยันความชอบด้วยกฎหมาย อย่างออกหน้าออกตา ในอีกด้านหนึ่งคงไม่มีใครปฏิเสธว่าความรู้สึกข้องใจเกี่ยวกับ จริยธรรมของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมการเลี่ยงภาษี เป็นมูลเหตุสำคัญ ประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการยึดอำนาจรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ปัญหาการวางแผนเลี่ยงภาษีกรณีใดทำได้ โดยชอบ หรือกรณีใดทำไม่ได้เพราะขัดกับเจตนารมณ์ ของกฎหมายนั้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ตาม ประเพณีปฏิบัติของกรมสรรพากรที่ผ่านมา ถ้ามีกรณี เป็นที่สงสัยว่าต้องเสียภาษีหรือไม่ แม้ผู้ต้องสงสัยจะเป็น ผู้มีอำนาจ กรมสรรพากรจะไม่ตอบยืนยันในทาง เปิดช่องให้มีการเลี่ยงภาษีแต่อย่างใด แต่จะประเมิน ภาษีไปก่อน หากผู้ถูกประเมินภาษีไม่เห็นด้วย ก็สามารถอุทธรณ์และดำเนินการทางศาลเพื่อให้ศาล ตัดสินเป็นบรรทัดฐานต่อไป พฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของ รัฐในครั้งนี้เป็นที่น่าสงสัยอย่างยิ่งว่าเหตุใด จึงทำผิด ประเพณี ซึ่งไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม เลียนแบบ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ต่อการคลังของประเทศ ยังส่อไปในทางทุจริตฐาน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ การกระทำที่กล่าว มาข้างต้นนี้แม้จะไม่อาจฟันธงว่าเป็นการทุจริต ประพฤติมิชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ก็ตาม แต่ก็ส่อ ให้เห็นถึงการกระทำอันไม่สุจริตและมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจ โยงถึงปัญหาการคอร์รัปชันใน สังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2549 : (3))

กล่าวเฉพาะในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มี เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการอภิปราย อย่างกว้างขวางใน สังคมไทยเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันหลายเรื่อง ได้แก่ การทุจริตที่ปราศจากใบเสร็จในยุคของรัฐบาล ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่รู้จักกันดีต่อมาในชื่อของ บุปเฟตคาบิเนต การทุจริตยาในสมัยของรัฐบาล ชวน หลีกภัย ที่ขึ้นมาบริหารประเทศช่วงหลังวิกฤติ เศรษฐกิจปี 2540 และกรณีชุกहु้นของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หรืออีกชื่อหนึ่งคือ บกพร่องโดยสุจริต ในยุค สมัยที่เป็นผู้นำประเทศ รวมทั้งล่าสุดก็คือ กรณีของ ทางด่วนบางนา โรงไฟฟ้าบ่อนอกและบ้านหินกรูด ตลอดจนการแปรสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม ฯลฯ ซึ่งส่วนหลังนี้ อาจต้องมีการเสียค่าไถ่กันขนานใหญ่ ซึ่งอาจเรียกรวมกันได้ว่า เป็นการคอร์รัปชันเชิง นโยบาย (นวน้อย ตรีรัตน์ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2545 : iv-v)

จากสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่เกิดปัญหา การคอร์รัปชันขึ้นอย่างมากหน้าหลายตาตามที่ กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนความคลุมเครือของคำว่า การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลให้ผู้เขียน เกิดความสนใจ

ปัญหาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในสังคมไทย จึงได้เรียบเรียงบทความนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทำความเข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในสังคมไทยว่าเป็นอย่างไร การทุจริตคอร์รัปชันจะส่งผลเสียหายต่อสังคมส่วนรวมอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาแยกแยะจัดประเภทต่าง ๆ ของการกระทำที่ใกล้ชิดกับการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางในการป้องกันปัญหาการคอร์รัปชันในส่วนท้ายของบทความ

2. คอร์รัปชันกับความเสียหายที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ความรุนแรงของการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นที่รับรู้กันไปทั่วโลก กล่าวคือ ประเทศไทยถูกจัดอันดับโดยกลุ่มนักธุรกิจต่างประเทศว่าเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันสูงสุดอยู่ในอันดับต้น ๆ ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ประเทศไทยมีการคอร์รัปชันค่อนข้างมาก โดยเห็นได้จากคะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่จัดโดยองค์การโปร่งใสระหว่างประเทศไทยล่าสุดได้ 3.8 จาก 10 และอยู่ลำดับที่ 59 วัดจากประเทศที่โปร่งใสมากมาหาน้อย (วิทยากร เชียงกูล, 2549 : 6)

ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งก็คือว่าประเทศที่มีอัตราการคอร์รัปชันสูงมักอยู่ในแถบเอเชีย ซึ่งแสดงว่าพฤติกรรมการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละสังคมอยู่ไม่น้อยเลย ปรากฏการณ์ที่แสดงว่าการคอร์รัปชันรุนแรงมากอีกประการหนึ่งก็คือ การที่ทางฝ่ายราชการได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันขึ้นหลายหน่วย อาทิ สำนักงานคณะ

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นต้น ทางฝ่ายเอกชนเองก็ได้มีการรวมตัวกันต่อต้านคอร์รัปชันเกิดขึ้นเช่นกัน อย่างเช่น เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คตป.) กลุ่มแนวร่วมต่อต้านคอร์รัปชันภาคเหนือ โครงการสังคมโปร่งใส องค์การเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย เป็นต้น (ปกรณั มณีปกรณ์, 2549)

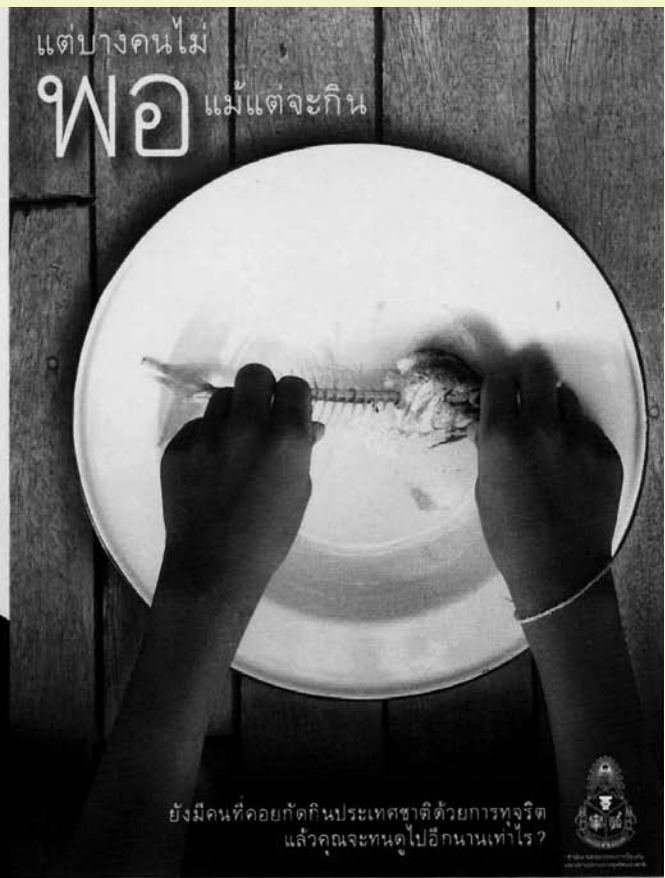
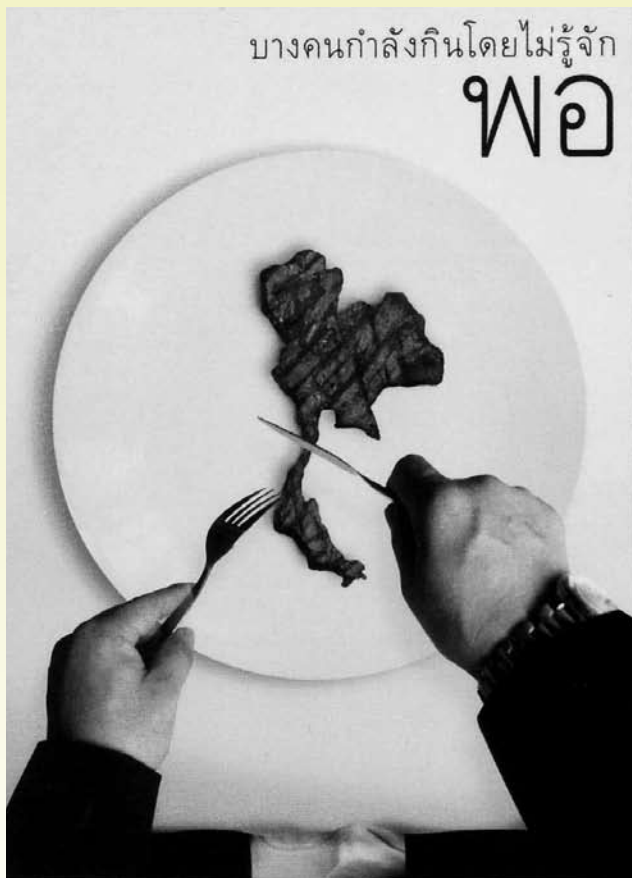
การล่มสลายของเศรษฐกิจไทยที่เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2539 หรือที่เรียกว่า “โรคต้มยำกุ้ง” นั้นมีสาเหตุเกิดสะสมมาหลายปี จรัส สุวรรณเวลา (2546 : 21-29) ได้แสดงความเห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจาก

(1) ความเลวร้ายทางการปกครองที่ประกอบด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอาพรรคพวกเข้าสวมตำแหน่งงานต่าง ๆ การเล่นพรรคพวกสร้างกลุ่มอิทธิพล และการเลือกปฏิบัติ

(2) การบริหารจัดการที่ผิดพลาด เช่น การลงทุนที่ไม่คุ้มค่า การประพฤติปฏิบัติที่สิ้นเปลืองและฟุ่มเฟือย ประสิทธิภาพของงานต่ำ และการฉ้อฉลประกันพรง และ

(3) ปัจจัยจำเป็นพื้นฐานไม่เพียงพอ ทั้งปัจจัยทางกายภาพและทรัพยากรบุคคล ทั้งหมดนี้เป็นผลจากการขาดการปกครองที่ดีหรือธรรมาภิบาล ทั้งในส่วนของรัฐ ของบริษัทธุรกิจเอกชน และขององค์การมหาชน

จรัส สุวรรณเวลา ได้กล่าวต่อไปว่า สิ่งที่น่าห่วงที่สุดคือคอร์รัปชัน หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งเกิดขึ้นทั่วไปสำหรับนักการเมืองและผู้บริหารระดับสูงของหน่วยราชการต่าง ๆ อำนาจของนักการเมืองมีมาก โดยเฉพาะการปลดหรือย้ายข้าราชการระดับสูง จึงมีการใช้อำนาจบังคับ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ให้ข้าราชการหาผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินโครงการต่าง ๆ ในระยะหลัง มีการกำหนดเปอร์เซ็นต์ที่ต้องได้รับด้วย หากข้าราชการชั้นรองลงมาไม่ร่วมมือก็อยู่ไม่ได้ ผู้ที่ร่วมมือก็ถือโอกาสหาผลประโยชน์ไปด้วย กระทั่งลงไปสู่ระดับล่างลงไปอีก จนเสื่อมถอยไปทั้งระบบ การใช้จ่ายเงินของแผ่นดินซึ่งก็คือเงินของประชาชน จึงไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย โครงการที่ดีแต่ไม่ได้จ่ายเงินได้ไต่ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ส่วนโครงการที่ได้รับอนุมัติและเกิดขึ้นก็มีไม่น้อยที่ไม่เหมาะสมหรือไม่คุ้มค่าหรือไม่ได้ผลตามต้องการ

ในความเห็นของ จรัส สุวรรณเวลา คอรัปชันไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในระดับชาติที่มีนักการเมืองผู้บริหารระดับสูงและราชการส่วนกลาง ที่ตรงกับคำว่าข้าราชการบังหลวงเท่านั้น ในระดับท้องถิ่นก็ได้มีการหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะอำนาจไม่ได้เป็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ผลประโยชน์อาจเกิดขึ้นจากการใช้เงินของท้องถิ่น รวมไปถึงการ

เก็บภาษีเถื่อนที่ชาวบ้านหรือประชาชนไม่มีทางเลือก นอกจากต้องจ่ายให้ ในรัฐวิสาหกิจที่ผูกขาด สาธารณูปโภคก็มีการฉ้อราษฎร์ โดยการตั้งราคา ค่าบริการสูงเกินควรและบังคับให้ประชาชนผู้ใช้อย่างจ่าย รายได้จากผลกำไรที่สูงแต่แทนที่จะไปสร้างความเจริญของบริการ แต่กลับนำไปตอบแทนให้กับผู้บริหารและพรรคพวกเกินควร นอกจากนี้ ในกิจการภาคเอกชนเองก็ตาม ผู้บริหารกิจการที่ดำเนินการฉ้อฉลให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองหรือพรรคพวก มีผลให้บริษัทหรือกิจการอ่อนแอลง อาจถึงขาดทุนหรือล้มละลายในที่สุด เรียกว่าล้มบนฟูกก็เป็นคอร์รัปชันแบบหนึ่ง ดังนั้น การปกครองที่เลวร้ายจึงไม่ใช่มีเฉพาะการปกครองระดับชาติหรือเกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจเท่านั้น ยังเกิดขึ้นในการปกครองของกิจการหรือบรรษัทด้วย รวมกันแล้วทำให้บ้านเมืองอ่อนแอลงมาก นอกจากนั้น นักธุรกิจที่ทุจริตใช้การเมืองเป็นเครื่องปกป้องตนเอง โดยเข้าไปลงทุนในธุรกิจการเมืองหาประโยชน์อีกทอดหนึ่ง

วิทยากร เชียงกูล (2549: 7-8) ได้กล่าวสรุปว่า การคอร์รัปชันของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อปัจจุบันและอนาคตของประเทศไทยอย่างน้อย 4 ข้อ ดังนี้

1) ทำให้คนกลุ่มน้อยคดโกงทรัพยากรของส่วนรวมไปเป็นของตนเองอย่างผิดกฎหมายและจริยธรรม การเมืองไม่ได้พัฒนาเป็นประชาธิปไตยแบบที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างแท้จริง

2) ทำให้เกิดการบิดเบือนการใช้ทรัพยากรของประเทศที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น มึงบเพื่อพัฒนาการศึกษาและสาธารณสุขน้อยลง การก่อสร้างถนนหรือถาวรวัตถุต่าง ๆ มีคุณภาพต่ำ ต้องซ่อมแซมบ่อย อายุใช้งานน้อยกว่าที่ควรเป็น ประชาชนได้รับบริการคุณภาพต่ำ ฯลฯ

3) ทำให้เกิดการผูกขาดโดยนักธุรกิจการเมืองขนาดใหญ่ ไม่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความอ่อนแอ ความด้อยพัฒนาล้าหลังขององค์กรทั้งภาครัฐ และธุรกิจเอกชน

4) ทำให้เยาวชนและประชาชนมีค่านิยมแบบยกย่องความร่ำรวย ความสำเร็จ โดยถือว่าการโกงเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ เช่น การโกงข้อสอบ การใช้อภิสิทธิ์ เล่นพวก โกงเล็กโกงน้อยต่าง ๆ เป็นเรื่องปกติที่ใคร ๆ ก็ทำกัน ทำให้ประชาชนขาดจริยธรรม ศีลธรรม คิดแต่ในเชิงแก่งแย่งแข่งขัน เอาเปรียบกันอย่างไม่เคารพกติกา ไม่มีวินัย ไม่มีจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกันเพื่อหมู่คณะ กลายเป็นคนเห็นแก่ได้ที่อ่อนแอ ไร้ความภาคภูมิใจ ไร้ศักดิ์ศรี ดังนั้น การจะพัฒนาคน ชุมชน และประเทศชาติ เพื่อจะร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เป็นไปได้ยาก

3. การจัดแบ่งประเภทของการคอร์รัปชัน

คำว่า การทุจริตคอร์รัปชัน มีความหมายเดียวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรืออาจเรียกง่าย ๆ ว่า คอร์รัปชัน หรือการคอร์รัปชัน ชัยวัฒน์ สุรวิชัย (2546 : 13-15) กล่าวว่ารูปแบบของ คอร์รัปชันได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ด้วยอัตราเร่งของยุคทุนนิยมและยุคโลกาภิวัตน์ และที่สำคัญประชาชนเจ้าของประเทศตามไม่ทัน เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ และยิ่งกว่านั้น การที่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จะจริงจังกำจัดและทำลายโรคนี้ให้หมดไป กลับทำเพียงรูปแบบและสร้างภาพ หรือทำกับประชาชน หรือคู่แข่งทางการเมืองเท่านั้น ในขณะที่ตัวเองกลับคิดและเสนอรูปแบบการคอร์รัปชันเชิงซ้อน คอร์รัปชันเชิงนโยบายที่มีขนาดใหญ่ ได้เงินหรือผลประโยชน์ก้อนใหญ่ อีกทั้งใช้กระบอกเสียงของรัฐบาล หรือสื่อเอกชนที่สามารถควบคุมได้ สร้างภาพให้ตนเองและบิดเบือนข้อเท็จจริง

ในปัจจุบัน การทุจริตคอร์รัปชันมีหลายรูปแบบประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้ (วิทยากร เชียงกูล, 2549 : 26-27)

1) การยักยอก (Embezzlement) ได้แก่ การแอบเอางบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน

2) การที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกร้อยเงินจากธุรกิจเอกชน (Extortion) หรือการที่ธุรกิจเอกชนให้สินบน (Bribery) หรือผลประโยชน์ภายหลัง (Kickback) แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ให้ตัดสินใจทำ หรือไม่ทำอะไรบางอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบนได้รับผลประโยชน์เหนือคู่แข่งรายอื่น

3) การเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพรรคพวกตน (Nepotism)

4) การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตน (Cronyism)

5) การใช้ข้อมูลภายใน เพื่อซื้อหรือขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (Insider Trading) ซึ่งน่าจะหมายถึงรวมถึงการใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายเงินตราต่างประเทศด้วย เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงรู้ล่วงหน้าว่ารัฐบาลจะตัดสินใจประกาศลดค่าเงิน และมีการบอกข้อมูลนี้ให้นักธุรกิจและนักลงทุนสั่งซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อทำกำไรภายหลังจากการประกาศข่าวต่อสาธารณะ

6) การฟอกเงิน (Money Laundering) ได้แก่ การโยกย้ายถ่ายเทเงินที่ได้จากการทุจริต ฉ้อฉล หรือได้มาโดยผิดกฎหมายหรือศีลธรรม เช่น การพนัน การขายของเถื่อน กิจการโสเภณี การเป็นนายหน้าค้าแรงงาน ฯลฯ ไปเข้าธนาคาร สถาบันการเงิน หรือธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เพื่อลบล้างร่องรอยแหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องของเงิน มีทั้งการโยกย้ายไปต่างประเทศและภายในประเทศ

7) การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้บริษัทตนเองและพรรคพวก ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นผลประโยชน์ขัดแย้งหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

8) การเอื้อประโยชน์ (Trading Influence) ได้แก่ การที่บริษัทให้สัญญาจะให้ผลประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในทางอ้อม เช่น ให้ตำแหน่งในบริษัท เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปลดเกษียณหรือพ้นจากตำแหน่งให้ตำแหน่งงานแก่ญาติ หรือให้ผลประโยชน์ทางอ้อมอื่น ๆ แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อแลกกับการที่เจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทธุรกิจ

ในความเห็นของ ผาสุก พงศ์ไพจิตร (2546 : 161-162) แม้ว่าการคอร์รัปชันจะมีหลายรูปแบบ แต่ที่สำคัญ ๆ มีอยู่ 2 ประเภท

ประเภทแรก คือ ภาษีคอร์รัปชัน ซึ่งนักการเมืองและข้าราชการเก็บจากพ่อค้า นักธุรกิจ และประชาชน ในรูปของค่าคอมมิชชั่นและส่วยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการรั่วไหลของเงินงบประมาณแบบอื่น ๆ ภาษีคอร์รัปชันเหล่านี้ทุกคนรู้จักกันดี และ

ประเภทที่สอง มีความซับซ้อนมากกว่าประเภทแรก เพราะว่าเป็นการคอร์รัปชันที่เกิดจากการทับซ้อนของผลประโยชน์หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Conflict of Interest ที่เห็นกันเสมอ ๆ คือรายได้ซึ่งนักการเมืองและพรรคพวกเพื่อนพ้องได้รับจากการตั้งราคาสินค้า หรือบริการซึ่งพวกเขาทำการผลิตอยู่ในราคาสูง เนื่องจากเป็นธุรกิจผูกขาดหรือกึ่งผูกขาด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น บริษัท ก. ได้สัมปทานจากรัฐทำธุรกิจโทรศัพท์มือถือ และรัฐให้สัมปทานบริษัทไม่ก็แห่งให้ทำธุรกิจนี้ ดังนั้นบริษัท ก. จึงสามารถคิดค่าบริการเป็นรายเดือน (Retaining Fees) นอกเหนือจากค่าใช้โทรศัพท์จริง ๆ ในอัตราสูงกว่าที่เก็บกันในประเทศอื่น ๆ นี่หมายความว่าบริษัท ก. สามารถทำกำไรได้มากจนเจ้าของบริษัทเขยิบฐานะเป็นมหาเศรษฐีหมื่นล้านได้ในเวลาประมาณ 5 ปี

ผาสุก พงศ์ไพจิตร ได้อธิบายให้เข้าใจความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ว่าเป็นการทับซ้อนของผลประโยชน์ของบุคคลที่มี 2 สถานะ หรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน คือ ตำแหน่งสาธารณะ (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดี ฯลฯ) และตำแหน่งในบริษัทเอกชน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจมี

ความโน้มเอียงใช้อำนาจและตำแหน่งสาธารณะหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือแสวงหาประโยชน์ให้แก่กลุ่มพวกพ้องของตนเอง ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างง่ายดาย เช่น กรณีของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีมีหุ้น หรือครอบครองใกล้ชิดเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งได้รับสัมปทานหรืออยู่ในฐานะจะได้รับสัมปทานธุรกิจจากรัฐ ขณะเดียวกันก็อยู่ในตำแหน่งสาธารณะที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้สัมปทานธุรกิจดังกล่าวด้วยตัวอย่างที่พบ คือ การได้ชนะประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่จากภาครัฐ เพราะผู้ชนะประมูลมีพรรคพวกเป็นนักการเมือง หรือบริษัทที่ชนะประมูลมีนักการเมืองร่วมหุ้นอยู่เป็นหุ้นลม การชนะประมูลดังกล่าวด้วยอิทธิพลทางการเมืองจะส่งผลให้บริษัทผู้ชนะประมูลสามารถหากำไรเกินควรได้ การคอร์รัปชันในโครงการขนาดใหญ่ภาครัฐ ได้กลายเป็นแหล่งหารายได้จากการคอร์รัปชันที่สำคัญของนักการเมือง และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างของผลประโยชน์ทับซ้อนอื่น ๆ ได้แก่ อภิบัติกรมแห่งหนึ่งเป็นหุ้นส่วนของบริษัทที่ปรึกษาโครงการซึ่งดูแลโครงการที่ชนะประมูลจากกรมนั้น ๆ หรือกรณีรัฐมนตรีตั้งบริษัทที่ซื้อขายที่ดินร่วมกับนักธุรกิจอื่น ๆ ขายที่ดิน เพื่อเป็นที่ตั้งโครงการก่อสร้างที่อนุมัติโดยรัฐบาลที่รัฐมนตรี ผู้นั้นร่วมเป็นรัฐบาลด้วย การทับซ้อนของผลประโยชน์ยังเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ข้าราชการที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญลาออกไปทำงานให้กับบริษัทที่มีสัญญาทำธุรกิจกับรัฐ หรืออยู่ในฐานะจัดทำสัญญา หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการกับภาครัฐ ผลประโยชน์ทับซ้อนแม้จะไม่เป็นการกระทำความผิดกฎหมายโดยตรง แต่ถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างหนึ่ง ซึ่งรู้จักกันทั่วไปว่า “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย”

จากการศึกษารูปแบบการคอร์รัปชันตามทัศนะของประชาชน โดยได้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนโดยเครือข่ายประชาชน 7,600 คน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ จัดโดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระหว่างวันที่ 1-31 พฤษภาคม 2547 ได้ข้อสรุปว่า การทุจริตที่ประชาชนเห็นมากที่สุดมี 5 รูปแบบที่สำคัญเรียงตามลำดับ คือ

1. การรับสินบนและการรับของขวัญ (40.94%)
2. การวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงการราชการ (43.94%)
3. การรับส่วย รีดไถ (40.94%)
4. คอร์รัปชันเชิงนโยบาย (40.43%)
5. การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ (37.99%) (วิทยากร เชียงกูล, 2549 : 48)

การทุจริตคอร์รัปชันในหลายกรณี ผู้ทุจริตคอร์รัปชันอาจจะใช้วิธีการโกงหลายรูปแบบไปพร้อม ๆ กันอย่างสลับซับซ้อนได้ การจำแนกการทุจริตคอร์รัปชันออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้น เพียงเพื่อช่วยอธิบายให้เห็นถึงปัญหาได้อย่างกว้างขวางและชัดเจนขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นแบบแยกจากกันโดยสิ้นเชิง ดังเช่นที่ จรัส สุวรรณเวลา (2546 : 21-29) ได้อธิบายให้เข้าใจถึงความเลวร้ายในการปกครองบ้านเมืองที่ประกอบไปด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอาพรรคพวกเข้าสวมงานตำแหน่งต่าง ๆ การเล่นพรรคพวกกลุ่มอิทธิพล และการเลือกปฏิบัติ โดยมีความสัมพันธ์กันดังนี้

รูปแบบของคอร์รัปชันได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ด้วยอัตราเร่งของยุค ทุนนิยม และยุคโลกาภิวัตน์ และที่สำคัญประชาชนเจ้าของประเทศตามไม่ทัน เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ

การเอาพรรคพวกเข้าสวมตำแหน่งการงาน (Nepotism) คนไทยเรียกว่า เด็กฝาก ได้แก่ ผู้มีอำนาจและอิทธิพลใช้อำนาจหน้าที่และอิทธิพลนำคนที่ด้อยความสามารถเข้าไปรับตำแหน่งเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล แทนที่จะพิจารณาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งตามความสามารถและความเหมาะสม การซื้อตำแหน่งเป็นสภาพเลวร้ายที่สุดของรูปแบบนี้ ที่ใช้เงินเป็นเครื่องมือเข้าสู่ตำแหน่ง เมื่อบุคคลผู้รับผิดชอบหน้าที่การงานด้อยความสามารถ การงานนั้น ๆ ก็ถดถอย เจริญก้าวหน้าไม่ได้ ยิ่งประกอบกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงประสิทธิภาพของงานก็ถดถอยเสียหาย

ระบบโควตารัฐมนตรีน่าจะเป็นสุดยอดของความเลวร้ายนี้ โดยได้กลายเป็นประเพณี หรือวิธีปฏิบัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาหลายสมัย หรือเป็นผู้ทรงอิทธิพล ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนอื่น ๆ สนับสนุนมากพอแล้ว จะมีสิทธิในการอ้างที่จะเป็นรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในแต่ละด้านตามหน้าที่ของกระทรวงนั้น ๆ หากเหตุผลของการเป็นรัฐมนตรีเป็นไปเพื่อให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานเป็นผู้ที่รู้ปัญหาของประชาชนก็น่าจะดี แต่รัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดและกำกับนโยบายและกิจการของกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่เป็นการเฉพาะ เมื่อผู้ที่ไม่รู้เรื่องเฉพาะด้านนั้น ๆ มาเป็นรัฐมนตรี หากอาศัยข้าราชการประจำ เป็นเครื่องมือในการวางแผนนโยบายและดำเนินกิจกรรม โดยคอยดูให้ตรงกับความต้องการของประชาชนก็จะดี แต่ยังมีตัวอย่างรัฐมนตรีบางคนไม่สนใจในกิจการของกระทรวงที่ตนมีหน้าที่ คงรับตำแหน่งรัฐมนตรีเพียงเพื่อเป็นช่องทางในการหาผล

ประโยชน์ให้แก่ตนเองและพรรคพวก สิ่งที่น่าสนใจจึงมีเพียงจะมีการก่อสร้างหรือการจัดซื้ออะไรบางอย่างในกระทรวงที่จะมีทางหาผลประโยชน์

เมื่อมีรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ และมีอำนาจในการแต่งตั้งปลัดกระทรวงก็มีการใช้อำนาจนี้ในการหาผลประโยชน์ เป็นที่สงสัยและเล้าลือกันว่า ปลัดกระทรวงที่ตั้งใหม่บางคน ต้องจ่ายเงินจำนวนมากเป็นล้าน ๆ บาท ให้แก่รัฐมนตรี หรือสัญญาว่าจะจัดหาเงินจำนวนมากให้ เมื่อปลัดกระทรวงเป็นผู้ที่ถูกรัฐมนตรีครอบงำนี้แล้ว การแต่งตั้งข้าราชการในระดับต่ำลงไป เช่น อธิบดี รองปลัดกระทรวง ผู้ตรวจราชการกระทรวง ก็เป็นช่องทางหาผลประโยชน์โดยตรง และโดยอ้อม การล้วงลูกดังกล่าวนี้ อาจล้วงลึกลงไปในระบบราชการเป็นฐานของระบบการฝากคนเข้ารับตำแหน่ง กระจายทั่วไปทั้งระบบ ลงไปถึงหัวหน้าส่วนราชการหรือตำแหน่งอื่น ๆ ในภูมิภาคด้วย เป็นฐานรองรับการฉ้อราษฎร์บังหลวงในวงราชการอยู่ทั่วไป

การเล่นพวกสร้างกลุ่มอิทธิพลใช้อำนาจบาบาทใหญ่ ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือกลไกสังคม เมื่อมีการเล่นพวกเอาบุคคลเข้าสวมตำแหน่งต่าง ๆ และทำการทุจริต ก็มีการรวมตัวเป็นกลุ่มใช้อิทธิพลในกิจการต่าง ๆ (Cronyism) การกดขี่ข่มเหงผู้กำลังน้อย การรักษากฎหมายก็อ่อนแอ เพราะผู้รักษากฎหมายเองเข้าไปอยู่ในกลุ่มอิทธิพล แม้แต่การออกกฎหมายก็อาจมีอิทธิพลเข้าไปกำกับรายละเอียดของกฎหมาย เพื่อไม่ให้ตนเสียประโยชน์ สภาพของกลุ่มอิทธิพลมีทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ในบางกรณีก็ใช้อำนาจมีดกระทำการอุกอาจข่มขู่ผู้อื่นด้วย

การเลือกปฏิบัติ (Favortism) เป็นการช่วยเหลือพรรคพวกให้ได้รับประโยชน์หรือไม่ถูกต้องโทษ เป็นรูปแบบต่อเนื่องมาจาก Nepotism และ Cronyism ผู้ที่มีหน้าที่แทนที่จะกระทำตามหน้าที่โดยตรงไปตรงมา กับบุคคลและประชาชนโดยเสมอหน้ากัน อาจเลือกกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่พรรคพวกของตน เลือกใช้กฎหมายเฉพาะการลงโทษผู้ที่ไม่ใช่พรรคพวกของตน หากเป็นพรรคพวกของตนกระทำผิดกฎหมาย ก็หาทางกลบเกลื่อนหรือปิดบังเสีย การหวังผลประโยชน์นี้อาจเป็นการได้รับประโยชน์โดยตรงในขณะนั้นเลย หรือเป็นผลประโยชน์โดยอ้อมในระยะเวลาต่อไปด้วย กรณีทำนองเดียวกันคือ ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีมีหน้าที่ต่อคนทั้งประเทศแต่กลับใช้วิธีการต่าง ๆ ดึงงบประมาณไปยังท้องถิ่นของตนเพื่อให้เป็นฐานเสียงในการเลือกตั้งของตน ก็เรียกได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติอันเป็นพฤติกรรมที่ทุจริตต่อหน้าที่ในการเป็นรัฐมนตรี

ในความเห็นของ จรัส สุวรรณเวลา พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกันเป็นการปกครองที่เลวร้าย ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสถาบัน และระดับบริษัท นับเป็นโรคร้ายเหมือนมะเร็งที่กัดกร่อนสังคมและเศรษฐกิจให้อ่อนแอลง เมื่อเป็นมากแล้วก็ยากที่จะเยียวยารักษา การผ่าตัดแก้ไขด้วยการปฏิรูปการเมืองก็มีความจำเป็น แต่ร่างกายก็อ่อนแอเสียหายไปทุกระบบจนทนการผ่าตัดใหญ่ได้ลำบาก แลมะเร็งก็จะไม่ยอมต่อการรักษาได้ง่าย ๆ

4. ประเด็นปัญหาคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อนในยุครัฐบาลทักษิณ

ประเทศไทยในยุคที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจและน่าหวาดหวั่นในขณะเดียวกัน กล่าวคือ

ประชาชนไทยได้มีการแบ่งกลุ่มจัดตัวออกเป็น 2 ฝ่ายที่เห็นค่อนข้างชัดเจนคือฝ่ายที่สนับสนุนนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร และอีกฝ่ายหนึ่งคือ ฝ่ายที่ไม่เอาทักษิณ หรือต้องการขับไล่ทักษิณออกจากการเป็นผู้บริหารประเทศ โดยมองว่ารัฐบาลทักษิณที่จัดตั้งขึ้นได้ใช้นโยบายประชานิยม ใช้งินงบประมาณแผ่นดินแสวงหาการสนับสนุนทางการเมืองจากประชาชนระดับล่าง ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ หรือความรู้น้อย โดยกลุ่มต่อต้านทักษิณมองระบอบการปกครองในลักษณะนี้ว่า “ระบอบทักษิณ” ณรงค์ โชควัฒนา (อ้างถึงใน วิทยากร เชียงกุล, 2549 : 53-57) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ในฝ่ายแนวคิดที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ได้สรุปประเด็นการคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อนในยุครัฐบาลทักษิณไว้รวม 14 ประการ ดังนี้

1) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีบางคนได้มีการเลี่ยงกฎหมายด้วยวิธีการโอนหุ้นในบริษัทธุรกิจของตนให้ลูกและญาติก่อนเข้ารับตำแหน่ง ไม่ได้โอนให้นิติบุคคลดูแลแทน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับอ้อมในการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจของตนหลายทาง

2) มีการออกกฎหมายแก้ไขสัมปทาน ลดค่าสัมปทาน เปลี่ยนวิธีการเก็บภาษี การยกเว้นภาษีให้กับธุรกิจของตน

3) ร่วมลงทุนกับธุรกิจเอกชน เช่น สายการบินแอร์เอเชีย ใช้อำนาจหน้าที่และการรับรู้ข้อมูลภายในช่วยเอื้อประโยชน์ให้สายการบินแอร์เอเชียเพิ่มเส้นทางการบินได้ ทำให้สายการบินของรัฐเสียประโยชน์

4) สนับสนุนธนาคารรัฐให้เงินกู้กับต่างประเทศ เช่น พม่า เพื่อหวังผลประโยชน์การขยายธุรกิจของตนในระยะยาว

5) ใช้งบประมาณแผ่นดินลงทุนในโครงการที่เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจที่ตนและพรรคพวกได้รับสัมปทาน

6) การจัดซื้อจัดจ้างและใช้งบประมาณแผ่นดินให้กับตัวเองและพรรคพวก โดยการล็อกสเปกให้ข้อมูลภายในที่เป็นประโยชน์ต่อพรรคพวก การจัดซื้อจัดจ้างกรณีพิเศษ เป็นต้น

7) สร้างโครงการลงทุนขนาดใหญ่ โดยเอื้อธุรกิจของตนและพรรคพวกมากกว่าประชาชน

8) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีกำไรให้กับเอกชน

9) ใช้อำนาจรัฐ อำนาจเงินและการรู้ข้อมูลข่าวสารภายในชี้นำตลาดหลักทรัพย์ สร้างผลกำไรให้กับกลุ่มตนเองและพรรคพวก

10) เจรจาทกลงทำสัญญาเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคี โดยเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจสำหรับกิจการบางกิจการซึ่งเป็นของกลุ่มพรรคพวกตน

11) ช่วยธุรกิจพรรคพวกหรือที่ตนจะเข้าไปครอบงำกิจการที่เป็นลูกหนี้ที่ขาดการชำระหนี้ (NPL) ให้สามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้

12) ใช้อำนาจหน้าที่เสนอข่าว จัดรายการทางโทรทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์ตนเอง และถอดรายการวิทยุ โทรทัศน์ที่วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง

13) แทรกแซงการดำเนินงานขององค์กรอิสระ

14) ขยายกิจการของครอบครัวที่ใช้สิทธิของประเทศไทยให้กับต่างชาติ เช่น ดาวเทียม โทรคมนาคม โทรทัศน์ และสายการบิน และหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร

5. สาเหตุแห่งปัญหาของการคอร์รัปชันในมุมมองนักวิชาการ

เรื่องวิทยุ เกษสุวรรณ (2549, 265-267) ได้เรียบเรียงความหมายของคอร์รัปชันตามแนวคิดของ เดวิด โรเซนบลูม และเดอบอราห์ โกลด์แมน (David Rosenbloom and Deborah Goldman) ว่าการคอร์รัปชันเป็นการทรยศต่อความไว้วางใจสาธารณะ เพราะว่าเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว คอร์รัปชันในภาครัฐมีอยู่ทั่วโลกและเป็นตัวจำกัดความสามารถของระบบบริหาร ในหลายประเทศคอร์รัปชันโดยวิธีติดสินบนและใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งเป็นแบบแผนที่ทำกันทั่วไปและเป็นที่รู้กันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการทำงาน

เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันในภาครัฐ เพราะภาครัฐมีอำนาจจัดสรรสิ่งที่คนอื่นต้องการ ความต้องการได้สิ่งตอบแทนจากรัฐมีมากกว่าสิ่งที่จะให้ได้ และกระบวนการตัดสินใจภาครัฐใช้เวลาเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ที่ออกมาก็ไม่แน่นอน กระบวนการเช่นนี้ทำให้เกิดสภาพไม่สมดุลระหว่างสิ่งที่ประชาชนอยากได้กับสิ่งที่ประชาชนได้รับจริง จึงเกิดความพยายามเร่งสิ่งที่อยากได้ หรือทำให้ผลของการตัดสินใจเป็นไปตามที่ต้องการ การเอาชนะอุปสรรคนี้จึงต้องอาศัยอิทธิพลการเมืองและการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นการลดขั้นตอนและทำลายความชอบธรรมของกระบวนการที่มีอยู่

ทุกประเทศมีการแลกเปลี่ยนทางการเมือง (Political Exchange) แต่จะมีความชอบธรรมแค่ไหนเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติและค่านิยมของแต่ละสังคม การแลกเปลี่ยนทางการเมือง เช่น ผู้สมัคร ส.ส. หาเสียงว่า หากเลือกเขาแล้วเขาจะไปออกกฎหมาย

เพื่อลดภาษีให้ หรือผู้ขับขีวุ่นวายไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเอาผิด หรือกรณีขายเสียงเพื่อแลกกับการสนับสนุนในสภา หรือในพรรคการเมือง หรือสนับสนุนการคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทุกระบบต้องมีการแลกเปลี่ยนทางการเมือง แต่ไม่ใช่ทุกอย่างผิดไปหมด เช่น การหาเสียงว่าเลือกแล้วจะไปออกกฎหมายลดภาษีให้นั้นไม่เป็นความผิด แต่การหาเสียงว่าเมื่อเลือกแล้ว จะให้เงินหรือจ่ายเงินซื้อเสียงนั้นถือว่าผิด หรือ กรณีที่ข้าราชการถูกฝ่ายการเมืองให้เร่งทำงานตามนโยบายของรัฐบาลย่อมถือว่าไม่ผิด แต่ถ้าถูกเร่งให้ทำงานโดยมีผลประโยชน์เป็นตัวเงินตอบแทน ก็ถือว่า เป็นการทุจริต ดังนั้น การที่จะตัดสินใจว่าการแลกเปลี่ยนใดเป็นคอร์รัปชันหรือไม่ จึงเป็นเรื่องยาก เพราะขึ้นกับประเพณีการเมืองของแต่ละบริบท

ในสหรัฐอเมริกา การคอร์รัปชันเป็นเรื่อง ปัทสถานและค่านิยมของวัฒนธรรม 2 แบบ คือ วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง (Boss-Follower) หรือ กลไกการเมือง (Political-Machine Based Culture) กับวัฒนธรรมพลเมืองสมัยใหม่ (Modern Civic Culture)

วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันระหว่างผู้ออกเสียงเลือกตั้งกับผู้ที่ตนเลือกซึ่งถือเป็นนาย หรือระหว่างพรรคการเมืองที่เป็นกลไกของตัวแทนกับธุรกิจที่ให้การสนับสนุน ประชาชนออกเสียงเพื่อแลกกับงานหรือความชอบ หรือฝ่ายธุรกิจใช้เงินเพื่อแลกกับใบอนุญาต หรือการเป็นตัวแทนหรือคู่สัญญากับรัฐ การแลกเปลี่ยนตามวัฒนธรรมแบบนี้ไม่ได้มองว่าเป็นสิ่งผิด และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การทำผิดกฎระเบียบ หรือกฎหมายเล็กน้อยนั้นเป็นประโยชน์เพื่อสนับสนุนกลไก

ตัวแทนหรือเพื่อนฝูง ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐอาจรับของขวัญหรือสิ่งอื่นจากผู้รับบริการเพื่อเป้าประสงค์ของการสร้างความนิยม เจ้าหน้าที่รัฐถูกคาดหวังว่าเป็นกลไกหรือต้องเชื่อฟังพรรคการเมืองที่มีอำนาจ พอถึงวันเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รัฐต้องช่วยหาเสียงโดยแลกกับเงินทองที่ได้จากรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐยังสามารถหาประโยชน์จากการเป็นคนรู้วงใน (Insider Knowledge) เช่น รู้ล่วงหน้าว่าจะตัดถนนหรือสร้างถนนใหม่ที่ใด เป้าหมายของการเมืองระบบนี้ไม่ได้ต้องการทำเพื่อบริการหรืออุดมการณ์ใด แต่ทำเพื่อประโยชน์โดยแลกความสนับสนุนกับการจ่ายเงินให้ ซึ่งเรียกว่า “สินบนที่ซื่อสัตย์” (Honest Graft)

ส่วนวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) มีวัฒนธรรมแตกต่างจากวัฒนธรรมนายกับลูกน้องโดยสิ้นเชิง หลักสำคัญของวัฒนธรรมพลเมือง ได้แก่ การให้ความสนใจประโยชน์ชุมชน (Community Regarding) คือ มุ่งส่งเสริมผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว รัฐบาลไม่ใช่เครื่องมือหาความนิยม แต่เป็นองค์การที่สร้างสวัสดิการให้ชุมชน รัฐบาลไม่ได้เป็นนายหรือผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล แต่มีบทบาทตามรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าการให้เงินเพื่อแลกกับการเป็นตัวแทนหรือคู่สัญญานั้นเป็นการคอร์รัปชัน วัฒนธรรมพลเมืองไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการจัดสรรผลประโยชน์และความสนใจในชุมชน เช่น เลือกช่วยคนเสียเปรียบในชุมชน โดยจ้างผู้มีความสามารถต่ำที่สุด เจ้าหน้าที่รัฐถูกห้ามไม่ให้ใช้ข้อมูลวงใน เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ถูกห้ามไม่ให้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหาเสียง การนำระเบียบไปใช้ต้องไม่ยึดตัวบุคคลและเป็นกลาง การรับสินบนเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้อย่างเคร่งครัด แม้แต่การเสนอให้ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว

ธรรมาภิบาล คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นทุกภาคของสังคม

ปัญหาการคอร์รัปชันเกิดขึ้นจากปทัสถาน 2 ประการที่แตกต่างกันข้างต้น แต่แนวโน้มที่ผ่านมา ปทัสถานนายกับลูกน้องลดลงเรื่อย ๆ กลับกลายเป็นกลุ่มส่วนน้อย และปัจจุบันก็อ่อนแอลงมากกว่า ศตวรรษก่อน แต่แนวคิดบางส่วนก็ยังคงมีอยู่ในทางการเมือง บางตำแหน่งยังคงจัดสรรโดยอาศัยความเป็นพรรคพวกเป็นหลัก ยังมีการให้สิ่งของสูงใจในการลงคะแนน แต่ทำโดยโครงการเอาใจที่ใช้งบประมาณจากรัฐ (Pork-Barrel Project) ซึ่งมุ่งได้เสียงสนับสนุนจากชุมชนหรือรัฐทั้งหมดมากกว่าผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลอย่างเดียว ส่วนการแจกจ่ายสิ่งของจากรัฐบาลได้รับแรงกดดันทางการเมืองเพื่อกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ ปทัสถานของวัฒนธรรมพลเมืองเผยแพร่ไปทั่ว การเล่นพรรคเล่นพวกนั้นเป็นที่ถูกเหยียดหยาม และกล่าวหาว่าเป็นการกระทำที่ผิดแผกไปจากหลักประโยชน์ของชุมชนและหลักความไม่ลำเอียง วัฒนธรรมพลเมืองพยายามออกกฎหมายเพื่อหาทางลดอิทธิพลจากการเมือง เช่น การออกกฎหมายจัดตั้งระบบคุณธรรมและกำหนดให้ข้าราชการวางตัวเป็นกลาง เป็นต้น

ข้าราชการมีส่วนจัดสรรประโยชน์สาธารณะ จึงอาจถูกดึงหรือดันไปในทิศทางตรงข้ามกันระหว่างวัฒนธรรมนายกับลูกน้อง กับวัฒนธรรมพลเมือง เห็นได้จากผู้บริหารภาครัฐบางคนลำบากใจว่าจะตอบสนองต่อฐานเสียงการเลือกตั้งของตนหรือประโยชน์ของชุมชน แต่ในความเป็นจริง ข้าราชการสมัยใหม่มักยึดวัฒนธรรมพลเมือง ซึ่งแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมนายกับลูกน้อง วัฒนธรรมพลเมืองในบาง

ครั้งจึงแสดงออกมาในรูปของกฎหมาย เช่น กฎหมายผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) การห้ามข้าราชการลาออกไปทำงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงาน ในหน้าที่ ผู้บริหารภาครัฐจึงอยู่ได้มาตรฐานที่เคร่งครัด ซึ่งต้องการจัดสิ่งที่ไม่เหมาะสมออกไป

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเกิดมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุน ความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน การศึกษาต่ำ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่ำ จึงอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย มีการรวมตัวกันน้อย รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรรคเล่นพวก เป็นผู้ชอบอยู่ใต้ความอุปถัมภ์ หวังพึ่งพาคนรวยกว่า และมีอำนาจมากกว่าให้มาช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องๆ ให้กับตนได้ มากกว่าเรื่องจะเข้าใจสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและความเป็นธรรมในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ หากรู้จักแบ่งให้กับผู้อยู่ในอุปถัมภ์ด้วยมักถูกถือว่าเป็นเรื่องปกติ จากการสำรวจทัศนคติของประชาชน โดยสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2548 พบว่า คนไทยมีความอดทนต่อการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นกว่าปี 2544 โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม 32.8% ตอบว่าสามารถทนต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลได้ โดยอ้างว่าเพื่อให้งานลุล่วงต่อไป

6. แนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

ในการแก้ไขปัญหาข้อราชการบังหลวง จึงมีคำกล่าวว่า หวักระดิก หางจึงส่าย หากรัฐมนตรีเป็นผู้ซื้อตรงสุจริต ไม่หาผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง พรรคพวกและพรรคการเมืองของตนเองแล้ว การแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการจึงจะพอมีทางเห็นผลได้ แต่ถ้ารัฐมนตรีเป็นผู้ทุจริตเสียเองแล้วย่อมเป็นการยากที่จะแก้ปัญหา หากมีการตรวจสอบฟ้องร้องกันขึ้นจนปรากฏแก่สาธารณะ ผู้รับผิดชอบระดับสูงได้เพียงใดก็อยู่ที่อำนาจและอิทธิพล ในกรณีนั้น ๆ ย่อมเป็นการยากที่จะสอบสวน หาหลักฐาน เอาผิดไปถึงนักการเมือง สภาพการคอร์รัปชันบังหลวงและการเอาพรรคพวกเข้าสวมตำแหน่งต่าง ๆ จึงสวมกันเข้าต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ของความเลวร้าย

ดังนั้น การที่จะแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้นั้นต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ประการแรก คือ การสร้างค่านิยม ความมีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล และประการที่สอง คือ การส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคม เป็นกฎเกณฑ์กติกาของสังคมในการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวอีกนัยหนึ่ง การแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ต้องเน้นทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม โดยเริ่มจากส่วนตน ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ ตั้งแต่นายกรัฐมนตรีจนถึงนักการเมือง ทึนอกจากจะไม่ทำการคอร์รัปชัน หรือหาประโยชน์อันมิพึงได้จากตำแหน่งหน้าที่แล้ว ยังต้องมีจิตที่เกลียดคอร์รัปชันเหมือนกับโรคภัยซึ่งจะมีผลต่อตัวเองและเป็นตัวอย่างของสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ เพราะมีงานวิจัยและข้อเท็จจริงออกมาว่า การที่ถูก ๆ รู้สึกเฉย ๆ และรู้สึกว่าไม่ผิดที่ทำการ

คอร์รัปชัน เพราะได้เห็นตัวอย่างของพ่อแม่ ขณะเดียวกัน เรื่องของส่วนรวมยังมีความจำเป็น เพราะทำให้เกิดสภาพที่ดี ควรทำ หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ไม่ควรทำ เพราะเป็นภาพสะท้อนที่เห็นได้ชัดเจนที่จะเป็นข้ออ้าง หรือบรรทัดฐานของสังคม เพราะสภาพสังคมปัจจุบัน การที่คนมีความรู้สึกเฉย ๆ กับการคอร์รัปชัน ติดสินบน เพราะผู้นำทางการเมืองและสังคม ในระดับต่าง ๆ เป็นตัวอย่างไม่ดีในการคอร์รัปชัน ดังประโยคที่ว่า “คอร์รัปชันทำได้ แต่ขอให้ผลงานออกมาดี” ในส่วนนี้ ผู้เขียนจะขอเสนอการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ใน 2 ระดับ ดังที่กล่าวมา

6.1 การแก้ปัญหาคอร์รัปชันโดยมุ่งเปลี่ยนแปลงค่านิยมในระดับปัจเจกบุคคล

ประเวศ วะสี (2546 : 21) ได้อธิบายไว้ในหนังสือ ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย เกี่ยวกับการปฏิรูปสังคมที่เน้น 7 เรื่อง โดยเรื่องแรกคือการสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ คุณค่าและจิตสำนึกเป็นแกนหรือจิตวิญญาณของสังคม คนองค์กร หรือสังคม ที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึกย่อมไม่มีความหมายและขาดพลังสร้างสรรค์ คุณค่าและจิตสำนึกจะส่งให้การพัฒนาอย่างอื่นได้ผล และการพัฒนาทุกอย่างต้องมุ่งสร้างคุณค่าและจิตสำนึก

การสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ไม่ได้หมายความว่าให้ทิ้งของดี ๆ ที่มีมาแต่เก่าก่อน อะไรดีเราควรอนุรักษ์และสร้างเสริมเพิ่มพูน แต่เราต้องสร้างคุณค่าและจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ที่เชื่อมโยงสลับซับซ้อน เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็ว และวิกฤติได้ง่ายด้วยการกระทำของคนใดคนหนึ่ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เราจะต้องสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมถึงสิทธิ

มนุษย์ชน การจัดระบบการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเบี่ยงลึกลับที่สุดของแต่ละคนนั้นมีพัฒนาการทางจิตวิญญาณที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะยังให้เกิดดุลยภาพของสรรพสิ่ง

ในที่นี้ ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สังคมกำลังมองหาได้แก่เรื่องจริยธรรมของคนในสังคม จริยธรรมหมายถึง ความดีงาม (Virtue) ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Ethics ซึ่งเดิมหมายถึงประเพณี (Customs) ธรรมเนียมปฏิบัติ (Habitual Conduct) และต่อมาได้กลายเป็นศีลธรรม (Morals) ซึ่งตรงกับภาษาละตินว่า “Mores” แปลเป็นไทยหมายถึง จารีตประเพณี ส่วนจรรยาบรรณ หมายถึงกฎเกณฑ์แห่งความดีที่สมาชิกของสังคมพึงปฏิบัติ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเห็นว่าพฤติกรรมที่ดีงามนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดอย่างเป็นทางการเพื่อสมาชิกทุกคนจะได้ถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ เพราะสมาชิกแต่ละคนมิได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมาเหมือนกัน ย่อมมีความแตกต่างกันทางค่านิยมทัศนคติ และพฤติกรรม การหมั่นศึกษาอบรมทางจริยธรรมย่อมส่งผลให้คนในสังคมมีความรู้สึกละอายที่สมควรทำหรือไม่สมควรทำ รู้ผิดชอบชั่วดี ลดละความเห็นแก่ตัวและยกระดับความเป็นคนดีของสังคม

ในแวดวงวิชาชีพ การที่จะให้สมาชิกใหม่และสมาชิกเก่าได้รับรู้จริยธรรมร่วมกัน เพื่อเกียรตินศศักดิ์ศรี ของวงการวิชาชีพ และเพื่อป้องกันการเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประพฤติมิชอบของสมาชิก และควบคุมความประพฤติของสมาชิกให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม ก็ได้มีการบัญญัติ หรือออกข้อ

บังคับของวิชาชีพ เรียกว่า “จรรยาบรรณ” (Professional Ethics หรือ Ethical Codes) ซึ่งได้แก่รูปแบบหนึ่งของจริยธรรมในวงการวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดกฎเกณฑ์ให้ผู้ประกอบวิชาชีพยึดถือปฏิบัติ มีการบังคับในระดับ “พึง” คือ พึงทำอย่างนั้น พึงทำอย่างนี้ ไม่ใช่เป็นการบังคับโดยเด็ดขาด แต่ผลสัมฤทธิ์ หรือเป้าหมายของจรรยาบรรณและศักดิ์ศรีของผู้ประกอบวิชาชีพโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคนและเพื่องานอาชีพนั้น ในแต่ละวิชาชีพจึงได้กำหนดจรรยาบรรณมากำหนดบทบาทหน้าที่ และพฤติกรรมของสมาชิกในวงการวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น จรรยาบรรณครู จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม จรรยาบรรณวิชาชีพทันตกรรม เป็นต้น สำหรับความหมายของวิชาชีพแตกต่างจากอาชีพทั่วไป กล่าวคือหมายถึงอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Profession ซึ่งจากพจนานุกรมหลายฉบับ จะมีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อาชีพหรืองานที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ที่มีความก้าวหน้าหรือความชำนาญในระดับสูง รวมทั้งการฝึกฝนที่มีความเฉพาะเจาะจง มีผู้ให้ความหมายของวิชาชีพเพิ่มเติมว่า วิชาชีพมีความหมายอยู่ในตัวว่าต้องใช้วิชาชีพเพื่อเลี้ยงชีพ

ดังนั้น จรรยาบรรณวิชาชีพจึงหมายถึงประมวลความประพฤติ ข้อบังคับ มรรยาท ที่ผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะของสมาชิก ความดีงาม รวมทั้งก่อให้เกิดความสงบสุขและความเจริญในตัวคน วิชาชีพ และสังคม¹

¹ ผู้สนใจอาจศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก วริยา ชินวรรณโณ (บรรณารักษ์) (2546). จริยธรรมในวิชาชีพ และ กุหลาบรัตนจักรวรร (2546). การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ภาพรวมจรรยาบรรณวิชาชีพในประเทศไทย (ในรายการอ้างอิงท้ายบท)

ข้อบังคับของข้าราชการพลเรือน ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2537 ได้มีการกำหนดจรรยาบรรณต่อตนเอง และจรรยาบรรณต่อหน่วยงาน ซึ่งล้วนมุ่งหมายให้ข้าราชการพลเรือนพึงเป็นผู้มีศีลธรรมอันดีและประพฤติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์และไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่วิชาชีพใดมีจรรยาบรรณวิชาชีพกำหนดไว้ ก็พึงปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพนั้นด้วย นอกจากนี้ข้าราชการพลเรือนพึงมีทัศนคติที่ดี และพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น

6.2 การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล แปลจากภาษาอังกฤษว่า Good Governance เป็นศัพท์ใหม่ในวงการวิชาการที่ใช้กันมาหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผู้ให้คำนิยามความหมายของ Good Governance ไว้หลายประการ เช่น วิธีการปกครองที่ดี การบริหารจัดการที่ดี สุประศาสนการ ธรรมรัฐและธรรมราชาธิปไตย หรือบรรษัทภิบาล เป็นต้น บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2545) ได้กล่าวไว้ในคำนิยามของหนังสือแปลชื่อ **ธรรมาภิบาล : การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม** ว่าธีรยุทธ บุญมี ได้บัญญัติคำว่า “ธรรมรัฐ” ซึ่งแพร่หลายอยู่ในช่วงต้นก่อนที่ราชบัณฑิตยสถานจะบัญญัติศัพท์นี้ขึ้นใหม่ให้เรียกว่า “วิธีการปกครองที่ดี” ซึ่งก็ไม่นิยมแพร่หลายเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่ประกาศใช้ในเรื่องนี้ ยังหันไปใช้คำว่า “วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” แต่คำหลังก็ไม่ติดปาก วงการวิชาการอีกเช่นกันคำที่ดูเหมือนจะใช้แพร่หลายในเวลานี้คือ “ธรรมาภิบาล”

โดยสาระ ธรรมาภิบาล คือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้ เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นทุกภาคของสังคม อุดม มุ่งเกษม (2545) ได้กล่าวว่า จำเป็นต้องร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะเฉพาะหน้า ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยต้องมีการปฏิรูป 3 ส่วน โดย 1) ภาครัฐจะต้องมีการปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของภาครัฐ ให้เป็นกลไกการบริหารทรัพยากรของสังคมให้โปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสมรรถภาพสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยเน้นการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้ถือประโยชน์ของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงาน 2) ภาคเอกชนต้องมีการปฏิรูปและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจมีกติกาการทำงานที่โปร่งใส รับผิดชอบ ต่อผู้ถือหุ้น ซื่อตรงเป็นธรรมต่อลูกค้า มีมาตรฐานในการให้บริการ และสามารถทำงานกับภาครัฐและภาคประชาชนอย่างราบรื่น ไว้วางใจกัน และ 3) ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักตั้งแต่ปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาคม ในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549 : 295-297)

ในบทความเรื่อง “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี : แนวคิดและประสบการณ์ในภาคราชการไทย” อรุณ พิชัย (2547) ได้นำกรอบความคิดและคำนิยามความหมายของธรรมาภิบาล ในความหมายสากล ไปสู่ข้อสรุปในการจัดองค์ประกอบและคุณลักษณะในเชิงการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ คือ

การพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการคอร์รัปชันหรือไม่ จึงมีรากฐานมาจากค่านิยม บรรทัดฐาน และวัฒนธรรมของสังคมในแต่ละช่วงเวลา

1) การมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Public Participation)

2) ความสุจริตโปร่งใส (Honesty and Transparency)

3) พันธะความพร้อมรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม (Accountability)

4) ความชอบธรรมของกลไกทางการเมือง (Political Legitimacy)

5) กฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและความชัดเจน (Fair Legal Framework and Predictability) และ

6) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) และได้นำเสนอการบูรณาการธรรมาภิบาลสู่ภาคราชการ โดยกล่าวว่าในระยะแรกคณะรัฐมนตรีได้มีการออกกระเป๋ียบสำนักนายกรัฐมนตรีนว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2542 แม้ว่าข้าราชการหลายส่วนเริ่มเข้าใจและคุ้นเคยกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขึ้นบ้างแล้ว แต่ผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมก็ยังอยู่ในวงจำกัด ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้ยกเลิกกระเป๋ียบสำนักนายกรัฐมนตรีนดังกล่าวเสีย และได้นำหลักการต่าง ๆ ของธรรมาภิบาลไปบรรจุไว้ในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และได้มีการจัดทำเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้ประกาศใช้ในเวลาต่อมา

โดยสรุปแล้ว ความพยายามสร้างธรรมาภิบาลในภาคราชการของไทย คือการกำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องปรับปรุงวิธีการบริหารราชการ และการให้บริการสาธารณะเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ส่วนราชการพัฒนาระบบ รูปแบบ กระบวนการบริหารงานและการให้บริการสาธารณะให้มีมาตรฐานเท่าเทียมสากลและมีคุณภาพสูงขึ้น

7. สรุป

การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีความหมายเดียวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรืออาจเรียกว่า ทุจริตคอร์รัปชันนับเป็นปัญหาสังคมที่น่าหนักใจมากที่สุดเรื่องหนึ่งของประเทศไทย เพราะยากแก่การป้องกันและปราบปราม เนื่องจากหาข้อมูลที่แท้จริงได้ค่อนข้างยาก เราอาจพบด้วยตนเองในบางเรื่องและหลาย ๆ เรื่องก็มีการรายงานข่าวทางสื่อมวลชน ความเสียหายโดยรวมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีจำนวนแท้จริงเท่าไรย่อมไม่มีทางรู้ได้อย่างถูกต้อง ผู้ห่วงใยในอนาคตของประเทศเป็นจำนวนมากต่างก็ตระหนักว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่หลวงมาก เปรียบเทียบเหมือนมะเร็งร้ายที่กำลังขยายตัวแผ่ซ่านเข้าไปในร่างกายของผู้ป่วย หากจะรักษาชีวิตไว้จะต้องใช้วิธีการรักษาที่ตรงจุด รวดเร็ว และรุนแรง หลายคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย อาจคิดว่าคงไม่มีทางที่จะปราบคอร์รัปชันในประเทศไทยให้หมดสิ้นไปได้ เพราะคอร์รัปชันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (ปกรณ มณีปกรณ, 2549)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งต่อมาได้ครอบคลุมถึงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมอย่างรุนแรง คือ ทำให้มีการเร่งรัดใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณสมบัติ งบประมาณ ฯลฯ เพื่อผลประโยชน์ระยะสั้นของนักการเมืองและพรรคพวกซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย มากไปกว่าผลประโยชน์ระยะยาวของประชาชนส่วนใหญ่ การเร่งรัดทำลายทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการแสวงหาผลกำไรสูงสุดของเอกชน ทำให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม การขาดสมดุลในระบบนิเวศน์การขาดสมดุลระหว่างเมืองกับชนบท การกระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาความยากจน และปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ค่านิยมที่เห็นแก่เงิน เห็นแก่การบริโภค และเห็นแก่ตัว เป็นต้น (วิทยากร เชียงกูล, 2549 : 34-35)

ผู้เขียนได้แจกแจงประเภทต่าง ๆ ของการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการคอร์รัปชันได้มีการพัฒนาให้มีกรรมวิธีที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น การทุจริตคอร์รัปชันในหลายกรณี ผู้ทุจริตคอร์รัปชันอาจจะใช้วิธีการโกงหลายรูปแบบไปพร้อม ๆ กัน และการคอร์รัปชันในรูปแบบหนึ่งมักส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการ เปรียบเสมือนมะเร็งร้ายที่มีการแพร่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในร่างกายคนไข้

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สังคมส่วนรวมยังให้ความสนใจได้ยาก คือ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการของการคอร์รัปชัน ได้ครอบคลุม

เกี่ยวข้องกับเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนั้น การพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการคอร์รัปชันหรือไม่ จึงมีรากฐานมาจากค่านิยม บรรทัดฐาน และวัฒนธรรมของสังคมในแต่ละช่วงเวลา จนทำให้รู้สึกเหมือนกับว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมไทย เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมไทยเป็นเรื่องนายกับบ่าว ผู้ให้การอุปการะกับผู้รับการอุปการะ แต่นักวิชาการเชื่อว่า ในความเป็นจริงแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องของการจัดการทางสังคมที่คนในสังคมต่าง ๆ สามารถแก้ไขป้องกันและปราบปรามได้ ในปัจจุบัน หลายประเทศแก้ไขปัญหานี้ได้ ประเทศไทยก็มีหนทางแก้ไขได้ ถ้าประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่ว่าคนที่นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐคอร์รัปชันทำให้ประเทศชาติเสียหายได้มากเพียงใด และประชาชนกล้าลุกขึ้นมาร่วมมือกันป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันและปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างจริงจัง (วิทยากร เชียงกูล, 2549 : 178)

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันใน 2 ระดับ คือระดับปัจเจกบุคคล คือการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และระดับสังคมได้แก่ การประยุกต์ใช้แนวคิดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวล้วนปรากฏหรือมีอยู่ในสังคมไทยแล้วทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าทุกฝ่ายต้องร่วมดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน องค์การประชาคม และสังคมภาพรวม เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม

รายการอ้างอิง

- กุหลาบ รัตนสังฆธรรม และคณะ. (2546). การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ภาพรวมจรรยาบรรณ วิชาชีพในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2546). จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล : บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. (2545). ผู้แปล. ธรรมาภิบาล : การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วย จริยธรรม. กรุงเทพฯ : น้ำฝน.
- ชัยวัฒน์ สุรวิชัย. (2546). ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันนิติทรรศน์.
- ธรรมเกียรติ กันอริ. (2546). “ปมหลังการกินสินบนกับสังคมไทย” ใน ชัยวัฒน์ สุรวิชัย. (บรรณาธิการ). ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันนิติทรรศน์.
- นวนน้อย ตรีรัตน์ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2545). การต่อต้านทุจริตยาภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2549). “ปัญหาสังคมไทย” ใน สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และเอกวิทย์ มณีธร. (บรรณาธิการ). มุมมองสังคมไทยแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : เวิลด์เทรด ประเทศไทย.
- ประเวศ วะสี. (2546). “ระเบียบวาระแห่งชาติปฏิรูปสังคมไทย” ใน ชัยวัฒน์ สุรวิชัย. (บรรณาธิการ). ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันนิติทรรศน์.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2546). “คอร์รัปชันสองรูปแบบ” ใน ชัยวัฒน์ สุรวิชัย. (บรรณาธิการ). ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันนิติทรรศน์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : บพิการพิมพ์.
- วริยา ชินวรรณ. (2546). (บรรณาธิการ). จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วิภาดา อังสุมาลิน. (2546). “จริยธรรมในวิชาชีพข้าราชการ” ใน วริยา ชินวรรณ. (บรรณาธิการ). จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วิทยากร เชียงกูล. (2549). แนวทางปราบคอร์รัปชันอย่างได้ผล. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). รัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2547). “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แนวคิดและประสบการณ์ ในภาคราชการไทย” เสนอในการประชุมทางวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5 (พ.ศ.2547) การเมืองการบริหารของไทยในยุคโลกาภิวัตน์. ระหว่างวันที่ 1-2 ธันวาคม พ.ศ. 2547.
- อุดม มุ่งเกษม. (2545). Governance กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพฯ : โอเดียสแควร์.
-

“บรรษัทภิบาล” ทำไม และเพื่อใคร

โดย มานิดา ชินเมอร์แมน

คำว่า “บรรษัทภิบาล”

หรือ Corporate Governance และ “ธรรมาภิบาล” หรือ Good Governance เป็นคำฮิตติดปาก ตั้งแต่ผู้บริหารระดับประเทศ ยันแม่เฒ่าในตลาดหุ้น! บริษัทหรือองค์กรไหนไม่มีสิ่งนี้ คุณจะขาดคุณค่า ไร้ราคา ผู้บริหารก็ดูไม่น่าเชื่อถือ ไม่น่ายำเกรง ถึงขนาดที่มีนักลงทุน แนวคุณค่าระดับเซียนประกาศว่าจะไม่ลงทุนในกิจการใดที่ผู้บริหารไม่มี “บรรษัทภิบาล”

แล้วเจ้า “บรรษัทภิบาล” ที่ว่านี่คืออะไร ทำอย่างไรองค์กรของเราจึงจะได้มาครอบครอง และถ้าถามให้ตรงใจยิ่งขึ้นไปอีก คือ ถ้าบริษัททำตามหลัก “บรรษัทภิบาล” ที่ว่านั่นแล้วจะดีจริงหรือ

“บรรษัทภิบาล” และ “ธรรมาภิบาล” เป็นเรื่องของ “กระบวนการ” ในการที่จะควบคุม กำกับดูแล และขับเคลื่อนบริษัทไปในทิศทางที่เชื่อว่าเป็นดีที่สุดสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียทุกคนอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ขออนุญาตยั่วว่า ต้องทั้งถูกต้องและเป็นธรรม ถูกต้องหรือถูกกฎหมายแต่ไม่เป็นธรรมก็ใช้ไม่ได้ ในขณะเดียวกัน จะคำนึงถึงแต่ความเป็นธรรมโดยไม่ให้ความสำคัญกับความถูกต้องตามกฎหมายก็ไม่เหมาะสม

เรื่องของ “บรรษัทภิบาล” ไม่ใช่นโยบายที่พิมพ์ลงในรายงานประจำปีหรือแถลงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น แต่เป็นหลักการและแนวคิดที่ทั้งผู้บริหารต้องนำมาปฏิบัติ ภายใต้การกำกับและตรวจสอบของคณะกรรมการในฐานะที่เป็นผู้แทนผู้ถือหุ้น

ในอดีต เรื่อง “บรรษัทภิบาล” อาจไม่ได้รับการเน้นย้ำ หรือให้ความสำคัญมากนักเพราะธุรกิจส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังเป็นลักษณะครอบครัว แต่เมื่อเศรษฐกิจพัฒนาไปถึงระดับหนึ่ง ตลาดทุนมีความสำคัญ และมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น กิจการมากมายเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และดำเนินการระดมทุนจากประชาชน แนวคิดเรื่อง “บรรษัทภิบาล” จึงยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นและเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาตลาดทุน

โดยธรรมชาติ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นเจ้าของกิจการกับนักลงทุนรายย่อยมีผลประโยชน์ที่ขัดกัน ข้อเสนอที่ดีที่สุดสำหรับผู้ถือหุ้นรายใหญ่อาจไม่มีการเสนอให้แก่นักลงทุนรายย่อย นอกจากนี้ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ มักจะเป็นกรรมการบริหารด้วย ทำให้มีข้อมูลอันชัดเจนของธุรกิจที่นักลงทุนรายย่อยไม่มี

ในขณะเดียวกัน นักลงทุนรายย่อยก็พร้อมที่จะขายหุ้นทันทีที่ได้กำไร หรือขาดทุนจนอาจมองได้ว่า นักลงทุนรายย่อยไม่ใช่ผู้ประกอบการ ขณะที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นผู้ประกอบการ

เวลาเมื่อเรื่องต้องตัดสินใจในที่ประชุมผู้ถือหุ้น ไม่ว่าเรื่องไหน รายย่อยก็แพ้ทุกที เพราะมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปแล้วใช้คะแนนเสียงแค่เกินครึ่งของผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมก็พอ ถ้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ยังมีกฎเกณฑ์ กติกาที่เข้ามาช่วยคานอำนาจผู้ถือหุ้นรายใหญ่เพื่อให้ความเป็นธรรมตามสมควรแก่ผู้ถือหุ้นรายย่อย แต่ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าจะไม่มีคนพยายามเลี้ยงบาชี หาช่องว่าง รุหิวของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อหาประโยชน์ที่อาจจะเป็นไปตามกฎหมายแต่ไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการก็มีผลประโยชน์ขัดแย้งกันโดยธรรมชาติ กิจการกำไรมากหรือน้อย ฝ่ายจัดการก็อยากได้โบนัสก้อนโตเสมอ ในขณะที่ผู้ถือหุ้นอาจไม่อยากจะจ่าย เพราะจ่ายง่าย เหล่านี้อย่อมส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัทซึ่งก็คือส่วนที่ผู้ถือหุ้นจะพึงได้รับจากบริษัทที่ลงทุนไปนั่นเอง

แม้ว่าในทางกฎหมายและในทางทฤษฎี ผู้ถือหุ้นเป็นผู้แต่งตั้งกรรมการ และกรรมการไปแต่งตั้งฝ่ายจัดการ แต่ผู้ถือหุ้นคนหรือกลุ่มที่ตั้งกรรมการจริง ๆ แล้ว ก็คือผู้ถือหุ้นรายใหญ่นั้นเอง สิทธิขาดในการบริหารกิจการจะอยู่ในมือของกรรมการเป็นส่วนใหญ่

ในต่างประเทศ เขาเรียกว่าเป็นการแยกกันของ “ความเป็นเจ้าของ” (Ownership) และ “อำนาจในการควบคุมกิจการ” (Control) ยิ่งบริษัทมีขนาดใหญ่มาก มีกิจการในเครือมากมาย มีผู้ถือหุ้นนับพัน นับหมื่น ราย ผู้ถือหุ้นยังมีความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทน้อยมาก เพราะกรรมการ โดยเฉพาะกรรมการบริหารและฝ่ายจัดการจะเป็นคนตัดสินใจกำหนดทิศทางนโยบาย และการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละปี จะพบกับผู้ถือหุ้นก็แค่ครั้งเดียวในวันประชุมสามัญประจำปี นอกนั้น อย่างดีก็รายงานความคืบหน้ารายไตรมาสตามข้อกำหนดของตลาด ซึ่งหลายครั้งข้อมูลที่แจ้งผู้ถือหุ้นทราบเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ช่วยไปต่อยอดการวิเคราะห์อะไรได้เลย

อ่านมาถึงตรงนี้ หลายคนอาจถึงบทสรุปว่าการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์น่าจะเป็นทางเลือกที่เสี่ยงเหลือเกิน ในฐานะนักลงทุนรายย่อย เราจะไว้วางใจใครได้

ท่านคิดไม่ผิดเลยคะ และนี่คือเหตุผลว่าทำไมเราต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของ “บรรษัทภิบาล” เพราะถ้าแนวคิดและหลักการเรื่องนี้ ไม่เป็นที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจังแล้ว โอกาสในการพัฒนาตลาดทุนของไทยจะลดลง

หลักการในเรื่อง “บรรษัทภิบาล”

ประกอบด้วย

ข้อที่หนึ่ง การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างถูกต้องและเท่าเทียม ทั้งคณะกรรมการและฝ่ายจัดการต้องให้ความสำคัญกับผู้ถือหุ้นและควรอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถใช้สิทธิของตนได้ตามกฎหมาย

ข้อที่สอง ในการดำเนินการใด ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียหรือ Stakeholder ที่เกี่ยวข้องทุกราย ผู้ถือหุ้นอาจเปลี่ยนใจขายหุ้นวันใดวันหนึ่ง แต่พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า หรือแม้แต่ชุมชนที่เราประกอบธุรกิจอยู่ก็มีส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจของเรา การที่บริษัทมุ่งแต่จะกอบโกยเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น โดยไม่ให้ความสำคัญต่อ Stakeholders ก็มักจะเป็นความเจริญเติบโตที่ไม่ยั่งยืน

ข้อที่สาม บทบาทของคณะกรรมการในฐานะที่เป็นผู้แทนผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท จึงต้องสอดส่องการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ (ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่) และต้องพร้อมที่จะท้วงติง ตรวจสอบ และคัดค้านการดำเนินงานใด ๆ ของฝ่ายจัดการที่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม โดยคณะกรรมการต้องคำนึงถึงประโยชน์ของบริษัท ผู้ถือหุ้น และบรรดาผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อที่สี่ องค์กรควรดำเนินการให้มี Code of Conduct หรือคู่มือในการบริหารงานและดำเนินการเพื่อให้กรรมการ ฝ่ายจัดการพนักงานนำไปยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ข้อที่ห้า การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส การตัดสินใจทางธุรกิจเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และบ่อยครั้งที่ไม่สามารถชี้ได้ชัดว่าเป็นการตัดสินใจที่ดีหรือไม่ เพราะถ้าคณะกรรมการหรือฝ่ายจัดการตัดสินใจเรื่องไหนแล้ว ได้ผลดีตามที่คาดไว้ คงไม่มีบริษัทใดที่ต้องล้มละลายหรือขาดทุน

ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการที่จะพิสูจน์เจตนาที่ดีและจริงใจของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการว่า ตั้งใจบริหารงานด้วยความสุจริต และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายและผู้มีส่วนได้เสียทุกราย คือการเปิดเผยและรายงานข้อมูลทั้งในด้านการเงินและด้านอื่น ๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน

บรรษัทภิบาล และ ธรรมาภิบาล เป็นเรื่องของกระบวนการ ในการที่จะ ควบคุม กำกับดูแล และขับเคลื่อนบริษัทไปในทิศทางที่เชื่อว่าดีที่สุดสำหรับ ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียทุกคนอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ถ้ามองแนวทางปฏิบัติที่ดีข้างต้นแล้วย้อนกลับมามองชีวิตจริงที่เห็นและเป็นอยู่ คงเห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ในเมื่อกรรมการอิสระเองก็มาจากการแต่งตั้งของ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ แม้จะมีการวางกฎเกณฑ์ว่า กรรมการอิสระ หรือกรรมการตรวจสอบสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ แต่คงไม่มีการเสนอตั้งกรรมการอิสระที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือฝ่ายจัดการไม่รู้จักรัก

จริงๆ แล้ว สังคมไทยทั้งสังคมราชการและสังคมธุรกิจ ก็ไม่ใช่สังคมที่กว้างใหญ่มากมาย ผู้บริหารระดับสูงส่วนใหญ่รู้จักคุ้นเคยกันทั้งทางตรงและทางอ้อมเกือบทั้งนั้น แม้ในระยะหลังเราจะได้เห็น “การหักดิบ” ระหว่างฝ่ายจัดการกับกรรมการตรวจสอบ แต่กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องของข้อยกเว้นมากกว่าที่จะเป็นหลัก

ดังนั้น การที่หลักการในเรื่อง “บรรษัทภิบาล” จะนำมาใช้ได้ผล คนกลุ่มแรกที่ต้องเล็งเห็นประโยชน์ คือ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่นั้นเอง ถ้าผู้ถือหุ้นรายใหญ่และฝ่ายจัดการไม่เชื่อหรือไม่เห็นประโยชน์ของในหลักการนี้ แม้จะมีกฎหมายบังคับ ก็ใช่ว่าจะเป็นเรื่องง่าย เพราะประเด็นเรื่อง “ถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่เป็นธรรม” ก็มีตัวอย่างให้เห็นอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ทางออกของนักลงทุนรายย่อยในกรณีนี้ที่ผู้บริหารไม่ได้ยึดหลัก “บรรษัทภิบาล” ก็คือการขายหุ้นทิ้ง หรือไม่ลงทุนในกิจการนั้น ๆ ซึ่งกองทุนซึ่งเป็นผู้เล่นรายใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์หลาย ๆ แห่ง อย่าง

ในบ้านเรา กองทุนที่ใหญ่ที่สุดคงหนีไม่พ้น กบข. ก็มีนโยบายการลงทุนว่าจะไม่ลงทุนในกิจการที่ผู้บริหารไม่มี “บรรษัทภิบาล”

ไม่ได้เห็นว่าเมืองไทยเรามีการศึกษาเชิงสถิติหรือไม่อย่างไร แต่ในต่างประเทศได้มีการศึกษาและเผยแพร่ผลการศึกษาออกมา นิตยสาร Forbes เคยทำการสำรวจแล้วพบว่า กิจการที่ได้รับการยกย่องว่ามี “บรรษัทภิบาล” สูงสุดมีผลตอบแทนการลงทุนให้ผู้ถือหุ้นดีที่สุด ในขณะที่กิจการที่มีปัญหาเรื่องนี้เป็นกลุ่มกิจการที่มีผลตอบแทนการลงทุนต่ำกว่ากลุ่มแรกอย่างมาก ทางนิตยสาร Business Weeks ก็เคยทำการศึกษาในลักษณะที่คล้ายกัน แต่ให้นักลงทุนและบรรดากองทุนให้คะแนนเรื่อง “บรรษัทภิบาล” ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ผลออกมาก็ปรากฏว่าบรรดาบริษัทที่ได้คะแนนดี ๆ จากนักลงทุนในเรื่องนี้เป็นบริษัทที่มีผลประกอบการดีมาก ๆ

แล้วในเมืองไทยละ มาดูข้อมูลนี้ดีกว่า บริษัทที่ปรึกษา McKinsey เคยทำการศึกษาและรายงานใน Global Investor Opinion Survey ในปี 2002 ว่าบรรดาถูกค่ากว่าร้อยละแปดสิบของ McKinsey ยินดีที่จะจ่าย Premium ให้กับราคาหุ้นที่ผู้บริหารมี “บรรษัทภิบาล” โดย Premium ที่ให้กันมีตั้งแต่ร้อยละสิบเอ็ดของราคาตลาด ไปจนถึงร้อยละสี่สิบ!!!!!!

มาถึงตรงนี้ แม้แต่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เองก็น่าจะพอมองเห็นว่าคัมภีร์ที่จะยึดหลัก “บรรษัทภิบาล” เพราะเป็นการเพิ่มมูลค่าหุ้นของกิจการท่านได้อย่างดีและถูกต้องตามกฎหมายด้วย

บริษัทภิบาลปลูกไม้ขึ้น เมื่อทำไรมีเทนีอภาพลักษณ์

โดย Business Thai

บรรษัทภิบาลไทยถูกเป็น องค์การธุรกิจไม่ให้ความสำคัญ

นับตั้งแต่เริ่มเมื่อปี 2545 มีบริษัทยินยอมให้จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการแค่ 10-11 แห่ง ปัจจัยหลักมาจากนักลงทุนสนใจแต่การเก็งกำไร ราคาหุ้นอย่างเดียว โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีความมั่นคงน่าเชื่อถือ เข้าข่ายคนไทยลืมนั่งถึงวิกฤติเศรษฐกิจของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่เคยเกิดขึ้นมาเมื่อไม่นานมานี้

“สาเหตุที่ทำให้ บจ. ยังไม่นิยมให้จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการนั้นอาจจะเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในเรื่องการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ โดยองค์กรกลางหรือคนกลางที่ไม่ได้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งยังเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในโลก” ศ.ดร.วรภัทร ไตรณะเกษม กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยเรตติ้ง แอนด์อินฟอร์เมชันเซอร์วิส จำกัด (ทริส) กล่าวโดยบอกว่านับตั้งแต่ปี 2545 ที่ทริสให้บริการการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance Rating : CG Rating) เป็นต้นมา มีบริษัทจดทะเบียน (บจ.) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ให้ทริสทำการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการแล้ว 10-11 แห่ง จากปัจจุบันที่มี บจ. ในตลาดหลักทรัพย์ฯ กว่า 400 แห่ง

ศ.ดร.วรภัทร บอกด้วยว่า เท่าที่ตรวจสอบพบประเทศอินเดียเพิ่งมีการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการเพียง 3-6 ราย สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือสแตนดาร์ดแอนด์ปัวร์ (เอสแอนด์พี) จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการทั่วโลกเพียง 30 รายเท่านั้น

นักลงทุนยังให้ความสำคัญในเรื่องการจัดอันดับความเชื่อถือของตราสารมากกว่าการพิจารณาถึงอันดับการกำกับดูแลกิจการ เพราะเป็นการวัดถึงความสามารถในการชำระหนี้คืน บางองค์กรอาจสามารถดำเนินธุรกิจให้อยู่รอดได้แต่ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ แต่โดยหลักการแล้วนักลงทุนควรจะถือหุ้นในบริษัทหรือองค์กรที่ได้รับการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือในอันดับสูง

ข้อมูลเปิดกว้างส่งผลกระทบลักษณะ

สาเหตุที่การจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการไม่ได้รับความนิยมจาก บจ. นั้น เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน นางมนฤดี ไตรตรึงษ์ทัศนาศ ผู้อำนวยการฝ่ายจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ บริษัท ทริส เรตติ้งฯ ยกตัวอย่างกรณีที่ บจ. เองก็ไม่มั่นใจว่าผลการจัดอันดับจะอยู่ที่ระดับใด หากมีการประเมินผลการจัดอันดับแล้วได้ในอันดับที่ไม่ดี ก็อาจจะเกิดการเสียภาพลักษณ์ของบริษัท หากผลอันดับได้คะแนนไม่ถึง 7 บจ. ที่ให้ทำการประเมินก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเอง

บจ. อาจกลัวหรือเกิดความกังวลว่าจะต้องเปิดเผยข้อมูลมากเกินไป การจัดอันดับของทริสเรตติ้งฯ นั้นจะค่อนข้างดูรายละเอียดในเชิงลึกเพื่อให้ได้ผลการจัดอันดับมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง สมบูรณ์ที่สุด รวมถึงกลัวการเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเดียวกัน อาจมีผลต่อเรื่องการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งที่บางกรณีคะแนนการจัดอันดับต่างกันไม่มากนัก เช่น 7.58 กับ 7.70

การจัดอันดับเป็นเรื่องความสมัครใจ หลายองค์กรจะมองข้ามหรือให้ความสำคัญน้อย เพราะไม่ได้มีผลต่อราคาหุ้น อาจเกิดความวิตกในเรื่องความยุ่งยากที่เตรียมข้อมูลให้เข้าทำการประเมิน และอาจไม่ต่อสัญญาการประเมิน จากการที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีต่อหลังจากสิทธิประโยชน์หมดลง

มาตรการ “ตลก.-ก.ล.ต.” ไร้ผล

“บจ. จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการหรือไม่นั้น เป็นเรื่องความสมัครใจ” นางสาวโสภาวดี เลิศมนัสชัย รองผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าว และการพยายามสนับสนุนให้ บจ. จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการก็ให้สิทธิพิเศษทางภาษี ขยายสิทธิประโยชน์ที่จะได้ออกไปจนถึงปี 2548 จากเดิมที่สิ้นสุดไปเมื่อปลายปี 2547

บจ. เองก็สามารถปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลทั้ง 15 ข้อ และเปิดเผยผลการปฏิบัติเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ หากมีในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) และรายงานประจำปี

ตลาดหลักทรัพย์ฯ พบว่า มี บจ. ถึงร้อยละ 90 ปฏิบัติตามหลักการ 15 ข้อได้แล้ว ปี 2548 ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงศึกษาเพิ่มหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จากเดิมที่เสนอไว้ 15 ข้อ เน้นให้เป็นไปตามแนวทางในระดับสากล การให้รางวัล Best Corporate Governance Report ในงาน SET Awards ปี 2548 ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังคงนำผลประเมินการปฏิบัติตามหลักการ CG ที่ดี 15 ข้อมาใช้ โดยอาจปรับรางวัลให้เหมาะสมเปิดโอกาสให้บริษัทขนาดกลางหรือขนาดเล็กด้วย

ที่ปรึกษาฝ่ายวาณิชธนกิจรายหนึ่งมองว่าที่ผ่านมาในการพิจารณาถึงการจัดทำหนังสือชี้ชวนเพื่อเสนอขายหุ้นก็ได้มีการนำเรื่องการกำกับดูแลกิจการเข้ามาร่วมพิจารณาในการจัดทำ แต่นักลงทุนโดยทั่วไปมักไม่ให้ความสนใจ มองว่าการจัดอันดับไม่ได้มีผลที่จะทำให้ราคาหุ้นหรือผลประกอบการปรับตัวดีขึ้นตามหลักของการค้าที่จะต้องเน้นในเรื่องกำไร

การเพิ่มคุณภาพของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน (IPO) และบริษัทจดทะเบียน จะเพิ่มความเข้มงวดเรื่องคุณภาพของระบบการ

ควบคุมภายในและระบบบัญชีในการพิจารณาอนุญาตให้บริษัทเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน บริษัทขนาดเล็กป้องกันและแทรกแซงการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนที่มีลักษณะเอารัดเอาเปรียบผู้ถือหุ้นตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเสนอแก้ไขกฎหมายให้ ก.ล.ต. มีอำนาจกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์

3 แนวทางแก้ไข

แนวทางในการส่งเสริมให้ บจ. มีการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการนั้น นางมนฤดีกล่าวว่า ควรหรือไม่ที่จะบังคับให้ บจ. ทุกแห่งต้องทำการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเห็นว่าควรมีการกำหนดให้ บจ. ทุกแห่งจัดอันดับ เพื่อเป็นอีกมาตรฐานหนึ่งให้นักลงทุนพิจารณา

นางสาวโสภาวดี กล่าวว่า ควรจูงใจให้ บจ. เห็นความสำคัญของการจัดอันดับเบื้องต้นได้พูดคุยกับทางสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์แล้ว ให้นักวิเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอันดับกับนักลงทุน เพื่อใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งประกอบการตัดสินใจ

นักวิเคราะห์มองว่า การจัดอันดับไม่ได้แสดงได้ทั้งหมดว่าจะสามารถเป็นบรรษัทภิบาลที่ดีได้ทั้ง 100% บจ. ที่ไม่ได้จัดอันดับการกำกับดูแลกิจการก็ไม่ได้แสดงว่าจะไม่ได้เป็นบริษัทที่ไม่มีบรรษัทภิบาลที่ดีหรือดีน้อย หากจะให้มีการบังคับก็ควรกำหนดระยะเวลา

นักวิเคราะห์ช่วยพัฒนา

ดร.ก้องเกียรติ โอภาสวงการ ประธานกรรมการบริหาร บริษัทหลักทรัพย์เอเซีย พลัส จำกัด (มหาชน) มองว่า ตลท., ก.ล.ต. และสภาธุรกิจตลาดทุนให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาระบบบรรษัทภิบาลอย่าง

ต่อเนื่องอยู่แล้วมีการเน้นในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล บริษัทใดที่มีบรรษัทภิบาลต่ำก็ควรจะถูกกลงโทษจากระบบสังคมและนักลงทุนสถาบัน การจัดอันดับต้องพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การเพิ่ม จำนวนสถาบันที่จะทำหน้าที่ประเมินผลหรือให้บริการ

“ในอนาคตอาจจะบังคับ แต่ในต่างประเทศไม่มีใครทำแบบนี้ หลักใหญ่ๆจะขึ้นอยู่กับนักลงทุนเองที่จะต้องใช้วิจารณญาณติดตามดูการบริหารงานของผู้บริหาร แม้มีการจัดอันดับแล้วได้ในระดับดีแต่อาจจะมีการกลับหัว 180 องศาได้ คนที่ถูกตีตราว่าดี ก็อาจจะเลวได้ นักลงทุนต้องดูแลตัวเอง”

น่าจะให้มีการจัดอันดับของกองทุนต่าง ๆ ในประเทศอย่างชัดเจน เพื่อให้ให้นักลงทุนสามารถใช้ข้อมูลเปรียบเทียบเพื่อการตัดสินใจ หากมีการจัดอันดับกองทุนเกิดขึ้นแล้วก็เท่ากับเป็นการพัฒนาทางด้านการตลาดทุนทางหนึ่งได้ ส่งผลดีต่อการลงทุนอย่างในต่างประเทศ

นายวิศิษฐ์ องค์กร์พิพัฒนกุล รองกรรมการผู้จัดการ ฝ่ายวิเคราะห์หลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ ทรินิตี้ จำกัดบอกว่านักวิเคราะห์ให้ความสำคัญในเรื่องบรรษัทภิบาลอย่างต่อเนื่อง แนวทางที่นักวิเคราะห์สามารถช่วยพัฒนาระบบบรรษัทภิบาลอาจดำเนินการได้ในหลายแนวทาง เช่น ร่วมมือกันของนักวิเคราะห์ในการช่วยติดตามข้อมูลต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเอาเปรียบนักลงทุนรายย่อย ซึ่งในระยะยาวจะสร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือให้กับตัว บจ. เอง และภาพรวมในการลงทุนต่อตลาดหลักทรัพย์

นายประสงค์ วินัยแพทย์ รองเลขาธิการ ก.ล.ต.มองว่า ปัจจุบันมี บจ. สามารถปฏิบัติได้เป็นจำนวนมากมีทั้งบริษัทที่ดีและไม่ดี ยากที่ทำให้ทุก บจ. ปฏิบัติตามได้ทั้งหมด บจ. ที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการไม่ได้หมายความว่า หลักการธรรมาภิบาลที่ทาง ก.ล.ต. และ ตลท. วางไว้ไม่ประสบความสำเร็จ

นักลงทุนเป็นคุณค่าบรรษัทภิบาล

บริษัททริส เวิร์ด จำกัด มีการสัมมนาเรื่อง “บรรษัทภิบาลในมุมมองของนักลงทุนสถาบันไทย” เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2547 มีการสรุปผลวิจัย และทำการสำรวจความเห็นผู้รับผิดชอบบริหารเงินลงทุนของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และสถาบันการเงินรวม 30 แห่ง พบว่าร้อยละ 95 เห็นความสำคัญของการมีบรรษัทภิบาลที่ดี

ขณะที่นักลงทุนเมื่อจะซื้อขายหุ้นของ บจ. ไດ นักลงทุนจะให้ความสำคัญกับผลประกอบการในอดีตและความสามารถในการสร้างกำไรในอนาคตมากที่สุด รองลงมา คือเรื่องคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เปิดเผย ตามด้วยเรื่องสภาพคล่องของหุ้น และการทำหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะผู้บริหาร มีนักลงทุนเพียงร้อยละ 3 ใช้ปัจจัยด้านบรรษัทภิบาลเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาลงทุน และร้อยละ 87 ใช้เป็นเพียงปัจจัยประกอบเท่านั้น

พร้อมทั้งยังตั้งข้อสังเกตอีกด้วยว่า 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างก็ยังลงทุนในบริษัทที่มีผลประกอบการที่ดี ถึงแม้จะมีลักษณะของบรรษัทภิบาลที่ไม่ดี

สถานการณ์ ปัญหาการคอร์รัปชัน

ความหมายและแนวคิดเรื่องการคอร์รัปชัน

โดยทั่วไปคำว่า “คอร์รัปชัน” (Corruption) ภาษาไทยใช้คำว่า “ทุจริต” หมายถึง “การฉ้อฉล การละเมิดกฎหมาย และจริยธรรม รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำด้วย”¹ ความหมายที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือ “การใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ถูกต้องเพื่อประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น”² แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดว่าการคอร์รัปชันนั้นเกิดจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่มิใช่การใช้อำนาจส่วนบุคคลแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

สำหรับภาคธุรกิจเอกชน “การคอร์รัปชันในภาคเอกชน” อาจหมายถึง “การที่กรรมการหรือผู้บริหารใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้มาจากผู้ถือหุ้นหรือตัวแทนผู้ถือหุ้นในการบริหารและดำเนินนโยบายของบริษัทเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว”³

นักวิชาการได้ให้แนวคิดเรื่องการคอร์รัปชันว่าการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิได้จำกัดเฉพาะตัวเงินอาจเป็นประโยชน์อย่างอื่นด้วย ตัวอย่างเช่น การมอบหุ้นไม่ระบุชื่อผู้ถือหุ้นหรือการได้รับส่วนลดในการซื้อสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

การคอร์รัปชันในภาคเอกชน

(ก) ความเป็นมาในอดีต

ระบบธุรกิจของประเทศไทยในอดีตมีลักษณะพื้นฐานมาจากบริษัทหรือธุรกิจครอบครัว ซึ่งมีโครงสร้างการถือหุ้นกระจุกตัวอยู่ในมือของผู้ก่อตั้งบริษัทและสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ มีการดำเนินธุรกิจแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การตัดสินใจรวดเร็ว การบริหารงานมีความคล่องตัวสูง ส่งผลให้กิจการบริษัทมีผลกำไรและเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งในระยะ

แรกธุรกิจเอกชนดังกล่าวยังไม่ค่อยมีปัญหาการคอร์รัปชันปรากฏให้เห็นมากนัก การคอร์รัปชันภาคเอกชนในระยะแรกคงจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ เป็นเรื่องของการไม่ซื่อสัตย์ในการประกอบธุรกิจที่มีการเอาเปรียบผู้บริโภค การค้ากำไรเกินควร หรือการยกยอก ข้อโกงของพนักงาน หรือผู้บริหารที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่มีโอกาสจะกระทำได้ การคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชนในระยะแรก ๆ จึงไม่ค่อยปรากฏเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจมากนัก

(ข) สถานการณ์การคอร์รัปชันในภาคเอกชนของไทยในปัจจุบัน มีลักษณะ ดังนี้

1) การคอร์รัปชันในห้างหุ้นส่วน บริษัท นิติบุคคล ได้แก่การที่นิติบุคคลนั้นกระทำการคอร์รัปชันเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนแก่นิติบุคคลนั้นเอง หรือการที่กรรมการ หรือผู้บริหารของนิติบุคคลนั้นคอร์รัปชัน ยกยอก ข้อโกงนิติบุคคลนั้นเอง หรือผู้ถือหุ้น การตกแต่งบัญชีเพื่อปกปิดการคอร์รัปชัน การทำบัญชี 2 ชุดมีตัวเลขไม่ตรงกัน และการไม่ออกใบเสร็จให้แก่ผู้ซื้อ และการคอร์รัปชันเกี่ยวกับการเสียภาษี เป็นต้น

¹ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, การบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทย, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2544, น.3

² สรุปสาระสำคัญจากอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน

³ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และระติกรก จิตมั่นชัยธรรม, การสัมมนาเรื่อง สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต กลุ่มที่ 5 บรรษัทภิบาล “การคอร์รัปชันในภาคธุรกิจกับบรรษัทภิบาลในประเทศไทย”, สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, น.2

กรณีบริษัทมหาชนจำกัดนั้นยังมีการคอร์รัปชันที่เกิดจากการที่กรรมการหรือผู้บริหารใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง เครือญาติ แทนที่จะทำเพื่อประโยชน์ของบริษัท หรือผู้ถือหุ้นทุกราย ซึ่งที่พบมากมีดังนี้⁴

ก) การปล่อยเงินกู้ให้แก่คนที่รู้จัก (Connected Lending) โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ที่เรียกว่า Clean Loan ซึ่งเป็นกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดบางแห่งมีผลประโยชน์ได้กำไรสูงมาก แต่กลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่ต้องการนำผลกำไรมาแบ่งปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นรายย่อยมากนัก จึงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะถ่ายโอนผลกำไรออกไปก่อนที่จะนำมาเฉลี่ยปันผลแก่ผู้ถือหุ้น วิธีการหนึ่ง ได้แก่ การอนุมัติให้ปล่อยเงินกู้ หรือให้เครดิตแก่นิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของหรือให้เครือญาติของตนกู้ยืมเงินไป โดยไม่ประสงค์ที่จะติดตามเงินคืน การปล่อยกู้ดังกล่าวมีเพียงการค้ำประกันโดยบุคคล ซึ่งมีความเสี่ยงสูง ทำให้คงเหลือผลกำไรนำมาเฉลี่ยแบ่งปันผลน้อยลง

ข) การถ่ายโอนกำไรระหว่างบริษัท (Siphoning of Company Fund) มักเป็นการถ่ายโอนกำไรจากบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นร่วมทุนหลายรายไปยังบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งการถ่ายโอนกำไรดังกล่าวจะทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่ต้องแบ่งปันผลกำไรให้แก่ผู้ร่วมทุน หรือกลุ่มผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ เช่น เมื่อมีผลประโยชน์ได้กำไรมาก ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ก็ขอให้บริษัทไปร่วมลงทุนในบริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของ ก่อนที่จะนำผลกำไรมาแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหุ้น ทำให้ได้รับส่วนแบ่งผลกำไรน้อยกว่าที่ควร เพราะกำไรส่วนใหญ่ถูกถ่ายโอนไปยังบริษัทที่

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของ หรือบางกรณีก็มีการอนุมัติให้ซื้อวัตถุดิบจากบริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของ ซึ่งมีราคาสูงกว่าท้องตลาดมาก เพื่อทำกำไรให้แก่บริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของจำนวนสูงมาก แต่กลับทำให้บริษัทแรกนั้นมีผลกำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็นมาก

ค) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ในการค้า (Insider Trading) เนื่องจากกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัททราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปของบริษัท ทำให้นักลงทุนที่ใกล้ชิดสามารถกำหนดทิศทางการลงทุนว่าจะขายหุ้น หรือซื้อหุ้นของบริษัท ก่อนที่บริษัทจะประกาศผลประกอบการ ทำให้นักลงทุนที่ทราบข้อมูลล่วงหน้า สามารถทำกำไรจากมูลค่าหุ้นที่แตกต่างส่วนนักลงทุนที่ไม่ทราบข้อมูลล่วงหน้าไม่สามารถเตรียมการได้ทัน

ง) การคอร์รัปชันในบริษัทในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การอนุมัติให้ผลตอบแทนแก่กรรมการ และผู้บริหารสูงเกินควร เช่น การจ่ายค่าเบี้ยประชุมสูงมาก การแจกหุ้นในราคาพาร์หรือใบจองหุ้น หรือการที่กรรมการหรือผู้บริหารค้ำกำไรกับบริษัทโดยการซื้อถูกขายแพง เป็นต้น

2) การคอร์รัปชันในสถาบันการเงิน ได้แก่ การที่พนักงานคอร์รัปชัน โดยยักยอกเงินในบัญชีลูกค้าปลอมเอกสารการเบิกถอนเงินออกจากบัญชีลูกค้า หรือการที่ผู้บริหารระดับสูงคอร์รัปชันโดยปลอมเอกสาร ยักย้ายถ่ายโอนเงินของธนาคาร หรืออนุมัติสินเชื่อให้แก่พรรคพวกโดยทุจริต ผิดระเบียบหลักเกณฑ์ของธนาคาร ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดหนี้สูญและอาจเป็นเหตุให้ธนาคารและสถาบันการเงินหลายแห่งได้รับ

⁴ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และรจิตกนก จิตมันชัยธรรม, เรื่องเดียวกัน, น.8 - 9

ความเสียหายจนถึงขั้นต้องปิดกิจการลง และหลายแห่งต้องถูกควมรวบรวมกิจการเข้าด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การคอร์รัปชันของผู้บริหารระดับสูงในธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) บริษัทราชาเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ I.T.F. ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย นับหมื่นล้านบาท และผู้บริหารระดับสูงที่คอร์รัปชันก็ได้หลบหนีออกไปต่างประเทศจนบางครั้งคดีขาดอายุความ

3) การคอร์รัปชันในลักษณะอื่นๆ นอกจากการคอร์รัปชันในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือนิติบุคคล และการคอร์รัปชันในสถาบันการเงินแล้ว ยังมีการกระทำความผิดอาญาในภาคเอกชนที่อาศัยเจตนาคอร์รัปชัน อีกหลายรูปแบบ แต่ส่วนมากจะเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไป ซึ่งจัดว่าเป็น white collar crime เช่น การคอร์รัปชันในการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือการปั่นหุ้น ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ หรือการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

(ค) การคอร์รัปชันในภาคเอกชนของไทย ในศตวรรษที่ 21

การคอร์รัปชันในภาคเอกชนของไทยในศตวรรษที่ 21 คาดหมายว่าจะมีลักษณะดังนี้

1) มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดด้วยวิธีการที่ลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยมีการวางแผนปกปิดการกระทำความผิดได้อย่างแนบเนียน และอาศัยช่องว่างของกฎหมายทำให้เป็นเพียงการผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ซึ่งกว่าเหยื่อจะรู้ตัว ก็มีการยกย้ายถ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้มาไปยังบุคคลอื่นจนหมด

2) มีสิ่งบ่งชี้ ผู้กระทำความผิดจะมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การโอนเงินทางคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรือใช้ระบบการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย กระทำความผิดมากขึ้น

3) มีแนวโน้มที่จะร่วมมือกันกระทำความผิดเป็นกลุ่มขบวนการ หรือมีการร่วมมือกับองค์กรอาชญากรรม และมีลักษณะข้ามชาติมากขึ้น เพื่อให้

บรรลุดัตุประสงค์ในการกระทำความผิด โดยเห็นได้จากกรณีการคอร์รัปชันทางการเงินและในตลาดทุนที่มีการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มคนไทยกับนักธุรกิจหรือกลุ่มทุนต่างชาติ เมื่อได้ผลประโยชน์จนเป็นที่พอใจแล้วกลุ่มทุนต่างชาติก็รีบถอนตัวออกไป สร้างความเสียหายไว้ให้ระบบเศรษฐกิจเป็นมูลค่ามหาศาล

4) มีแนวโน้มที่จะจัดตั้งบริษัท หรือนิติบุคคลเพื่ออำพรางการกระทำความผิดหรือมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดในรูปห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่เรียกว่า Corporate Crime มากขึ้น เช่น ตั้งบริษัทขึ้นมาดำเนินกิจการแล้วขอสินเชื่อ หรือสั่งซื้อสินค้าโดยอาศัยเครดิต แล้วยักยอกเงิน หรือทรัพย์สินออกไปยังบุคคลอื่น หรือตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อรับถ่ายโอนกำไรหรือเงินทุนจากบริษัทอื่นเข้ามา เป็นต้น

(ง) ความเสียหายจากการคอร์รัปชันในภาคเอกชนของไทย

การคอร์รัปชันในภาคเอกชนได้สร้างความเสียหายอย่างมากแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ปรากฏว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2545 มีการดำเนินคดีคอร์รัปชันเกี่ยวกับการเงินการธนาคารประมาณ 46 คดี คิดเป็นจำนวนทุนทรัพย์ประมาณ 42,678 ล้านบาท และมีการดำเนินคดีคอร์รัปชันเกี่ยวกับตลาดทุนประมาณ 59 คดี คิดเป็นจำนวนทุนทรัพย์ประมาณ 9,179 ล้านบาท สำหรับคดีคอร์รัปชันเกี่ยวกับบัญชีห้างหุ้นส่วนบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2541 มีจำนวนประมาณ 3,539 คดี รวมมูลค่าประมาณ 460 ล้านบาท⁵

ตารางแสดงความเสียหายที่เป็นตัวเงินคิดเป็นรายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - 2543 เฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์และการฉ้อโกงประชาชนของไทย⁶

พ.ศ.	คดีความผิดเกี่ยวกับการเงิน (x ล้านบาท)	คดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (x ล้านบาท)	คดีฉ้อโกงประชาชน (x ล้านบาท)
2540	26,500	243	n.a.*
2541	8,460	123	192
2542	7	1,320	4
2543	480	4,187	30
	35,447	5,873	226

⁵ สถาบันกฎหมายอาญา เอกสารสรุปผลการสัมมนาโครงการพัฒนาระบบการยุติธรรมไทยกับปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. 10 ปี การดำเนินคดีตลาดเงิน ตลาดทุนไทย : ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงใด. น.161 - 162

⁶ ตัวเลขได้มาจากการการสัมมนา “10 ปีการดำเนินคดีตลาดเงิน : ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงใด” ซึ่งรวบรวมจากกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ปรากฏข้อมูลอยู่ในเอกสารรายงานการสัมมนาฯ น.161 - 163 n.a. = ไม่มีข้อมูล

สาเหตุและปัจจัยของปัญหาการคอร์รัปชัน

สาเหตุของการคอร์รัปชันมีดังนี้⁷

1) **โอกาส** ปัจจัยที่เอื้อต่อการคอร์รัปชันที่สำคัญคือ การมีโอกาสในการกระทำความผิด เช่น กฎหมายหรือระเบียบไม่รัดกุมเพียงพอ มีช่องว่างให้สามารถกระทำความผิดได้ง่าย หรือการขาดการควบคุมบังคับบัญชาอย่างเข้มงวดก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย นอกจากนี้ตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญบางตำแหน่งก็มีโอกาสที่จะคอร์รัปชันได้ง่าย เช่น ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ พนักงานการเงินและบัญชี ตลอดจนผู้มีอำนาจอนุมัติหรือใช้ดุลยพินิจต่าง ๆ

2) **สิ่งจูงใจ** สภาวะการณ์บางอย่างอาจถือว่าเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการคอร์รัปชันได้ เช่น สภาวะค่าครองชีพของผู้ปฏิบัติงานที่ต่ำไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ปัญหาหนี้สินหรือการที่ต้องทำงานอยู่ภายใต้อำนาจอิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่คอร์รัปชัน หรือการที่มีผู้เสนอทรัพย์สินเงินทองเป็นจำนวนมากพอให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานก็ถือว่าเป็นสิ่งที่จูงใจให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย

3) **ความเสี่ยงภัย** หากผู้ปฏิบัติงานมีอิสระมากเกินไปโดยไม่มีการตรวจสอบจากบุคคลอื่นจะมีโอกาสคอร์รัปชันได้ง่าย เนื่องจากโอกาสเสี่ยงที่จะตรวจพบหรือถูกจับได้น้อย

4) **ความซื่อสัตย์** ถึงแม้ในหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นจะมีกฎระเบียบรัดกุม มีการตรวจสอบการทำงานอย่างเคร่งครัด ไม่เปิดโอกาสให้มีการคอร์รัปชันได้ แต่หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีความซื่อสัตย์อย่างเพียงพอแล้ว การคอร์รัปชันก็จะยังคงเกิดขึ้นได้เสมอ

ปัจจัยของการคอร์รัปชันมีดังนี้⁸

(1) **การขาดความโปร่งใสและการตรวจสอบ** ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล โดยปกติการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดานักการเมืองมักจะมีการวางแผนลับซับซ้อนเป็นอย่างดี และไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากไม่มีกลไกการตรวจสอบเพียงพอที่จะใช้ควบคุมการใช้อำนาจของบุคคลเหล่านั้น นอกจากนี้ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจตามตำแหน่งหน้าที่ของตนอย่างกว้างขวางโดยขาดมาตรการตรวจสอบที่เพียงพอและขาดการถ่วงดุลที่เหมาะสม ก็อาจเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจเพื่อการคอร์รัปชันได้

(2) **การผูกขาด** ในกรณีนี้เป็นเรื่องของการคอร์รัปชันโดยเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ กล่าวคือ เพื่อให้บริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้รับสัมปทานได้ทำงานในโครงการต่าง ๆ โดยบริษัทเหล่านี้จะใช้วิธีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้บริษัทของตนได้รับสิทธิผูกขาดในการทำงาน

(3) **การได้รับค่าตอบแทนการทำงานที่ไม่เหมาะสม** ในเรื่องนี้มีความเชื่อกันโดยทั่วไปว่าความยากจนเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเลือกที่จะคอร์รัปชันเพื่อให้ตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไรก็ตาม มีบางท่านได้แย้งความคิดเช่นนี้เหมือนกัน เนื่องจากแม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนจะได้รับค่าตอบแทนการทำงานที่สูงแต่ก็ยังกระทำการคอร์รัปชัน

⁷ สุธี อากาศฤกษ์ 2525 : ดุโน นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ ; รายงานการวิจัย เรื่อง คอร์รัปชันในวงราชการไทย : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในเชิงเศรษฐศาสตร์ พ.ศ. 2543 น.18

⁸ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ์, รายงานการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2) หัวข้อ “การฉ้อราษฎร์บังหลวงและมาตรการในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรม” พ.ศ.2547, น.10

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่ามูลเหตุของการคอร์รัปชันอยู่ที่ความโลภเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอื่นเป็นเพียงส่วนประกอบ

(4) **การขาดจริยธรรม** กล่าวคือ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความสำนึกในจริยธรรมและคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานก็มีโอกาสสูงที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอาจถูกชักจูงให้ไปกระทำการคอร์รัปชันได้ง่าย

(5) **ความโลภ** เป็นสาเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงและนักการเมืองที่รับค่าตอบแทนการทำงานที่สูง และมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี แต่กลับกระทำการคอร์รัปชัน ทั้งนี้ เนื่องจากความโลภของบุคคลเหล่านี้ไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่รู้จักความเพียงพอ การคอร์รัปชันจึงเป็นทางเดียวที่สามารถสนองความต้องการของบุคคลเหล่านี้ได้

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในภาคเอกชน

ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับการที่ผู้บริหารหรือพนักงานใช้ตำแหน่งหน้าที่เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการใดในหน้าที่อันเป็นประโยชน์ต่อผลประโยชน์ของวิสาหกิจอย่างเป็นระบบ ดังเช่นมาตรการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในภาครัฐที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในวิสาหกิจต่อไปนี้ (1) ห้างหุ้นส่วน (2) ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (4) บริษัทจำกัด (5) บริษัทมหาชนจำกัด⁹ (6) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (7) บริษัทหลักทรัพย์¹⁰ และ (8) ธนาคารพาณิชย์ โดยพิจารณาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทหลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด และวิสาหกิจที่ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ได้ ต้องเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น ดังนั้น มาตรการที่กฎหมายสร้างขึ้นเพื่อใช้กับผู้บริหารของบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด จึงสามารถนำมาอนุโลมใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ได้ด้วย

⁹ บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน

¹⁰ บริษัทหลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทที่ประกอบธุรกิจการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ การค้าหลักทรัพย์ การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ และการจัดการกองทุนรวม

“คอร์รัปชัน” หมายถึง “การฟ้อฟัน การละเมิดกฎหมาย และจริยธรรม รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำด้วย”

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน การคอร์รัปชันในภาคเอกชน

1. การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ ของวิสาหกิจกับประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริหาร

ประเทศไทยตระหนักว่า การที่ผู้บริหารวิสาหกิจมีผลประโยชน์ส่วนตนขัดกันกับประโยชน์ของวิสาหกิจอาจเป็นช่องทางให้เกิดการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยทุจริตได้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1038, 1066 และ 1168 และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 86 จึงห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นกรรมการบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ประกอบกิจการอันมีสภาพอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับกิจการที่ตนเป็นผู้บริหารหรือเข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นกรรมการในบริษัทที่ประกอบกิจการอันมีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการที่ตนเป็นผู้บริหาร เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้ว

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้บริหารที่ประกอบกิจการแข่งขัน กฎหมายเพียงแต่ให้สิทธิห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วน และผู้ถือหุ้นของกิจการเดิมฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือกรรมการที่ประกอบกิจการแข่งขัน

และกระทำให้เกิดความเสียหายแก่กิจการของวิสาหกิจเท่านั้น

สำหรับมาตรการลงโทษทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการมีผลประโยชน์ขัดกันนั้น มีการนำมาใช้เฉพาะในกิจการบริษัทมหาชนจำกัดและธนาคารพาณิชย์ในกรณี ดังต่อไปนี้

ในกรณีของบริษัทมหาชนจำกัด หากกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมจากสัญญาที่บริษัททำขึ้นในรอบบัญชี พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 88 และ 203 กำหนดให้กรรมการดังกล่าวต้องแจ้งให้บริษัททราบโดยไม่ชักช้าถึงการมีผลประโยชน์ในสัญญาดังกล่าว มิฉะนั้นแล้ว จะต้องรับผิดชอบมีระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับเดียวกัน มาตรา 89 และ 204 ยังห้ามมิให้บริษัทมหาชนจำกัดให้กรรมการกู้ยืมเงินด้วย กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัทคนใด ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือสองเท่าของจำนวนเงินที่กู้ยืม สุดแต่จำนวนใดมากกว่า

ในกรณีของธนาคารพาณิชย์ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12, 43 และ 46 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) ให้สินเชื่อกแก่กรรมการ
- (2) ประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการ
- (3) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์เป็น

ค่าตอบแทนสำหรับการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของธนาคารพาณิชย์นอกจากเงินเดือน เงินรางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นที่พึงจ่ายตามปกติ

(4) ขายหรือให้อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ หรือ สงหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดแก่กรรมการ

(5) ซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ

กรรมการหรือบุคคลใดรับผิดชอบในการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนข้อห้ามเหล่านี้ ต้องระวางโทษจำคุกที่ไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท

2. การทำงานบุคคล

การทำงานบุคคลเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการป้องกันการคอร์รัปชัน เพราะจะทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถทราบสถานะทางการเงินของวิสาหกิจได้ กฎหมายไทยจึงได้กำหนดให้ผู้บริหารวิสาหกิจประเภทบริษัท จำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดทำบัญชีรอบสิบสองเดือนเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณา โดยในงบดุลต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับกำไรและขาดทุน จำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของวิสาหกิจ และกำหนดให้ต้องมีผู้สอบบัญชีที่ได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของงบดุล

บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือกรรมการคนใดที่ฝ่าฝืนไม่จัดทำบัญชีงบดุล หรือไม่จัดทำให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบดุล หรือไม่นำบัญชีงบดุลเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ ถือเป็นความผิดต้องระวางโทษตามกฎหมาย กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 18 และ 25 ให้บริษัทจำกัด

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ส่วนกรรมการต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด ผู้แทนนิติบุคคล กรรมการที่รู้เห็นเป็นใจต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

นอกจากนี้ กรรมการ บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด มีหน้าที่ต้องจัดส่งรายงานประจำปีพร้อมกับสำเนาบัญชีที่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นไปยังนายทะเบียนด้วย การฝ่าฝืนไม่ดำเนินการถือเป็นความผิด กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 28 ให้กรรมการต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 127 , 191 และ 222 บัญญัติให้บริษัทมหาชนจำกัด ผู้แทนนิติบุคคล และกรรมการที่รู้เห็นเป็นใจ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

สำหรับกิจการธนาคารพาณิชย์ นอกจากต้องดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแล้วพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 16 กำหนดให้ธนาคารต้องประกาศงบดุลไว้ในที่เปิดเผย สำนักงานของธนาคาร และลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ด้วย

สำหรับผู้สอบบัญชีซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของงบดุล ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269 ได้กำหนดบทลงโทษผู้สอบบัญชีที่ทุจริตไว้ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีที่รับรองงบดุล บัญชี หรือเอกสารอื่นใดเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. การตรวจสอบ

ในวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด และธนาคารพาณิชย์นอกจากการตรวจสอบงบดุลดังกล่าวแล้วในข้อ 2 กฎหมายยังกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาตรวจสอบการดำเนินการของผู้บริหารได้อีก กล่าวคือ

ในกรณีของบริษัท ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1215 กำหนดให้ผู้ถือหุ้นที่มีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนทั้งหมดร้องขอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เพื่อแต่งตั้งผู้ตรวจสอบการงานของบริษัทได้

ในกรณีบริษัทมหาชนจำกัด พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 128 และ 129 ให้อำนาจนายทะเบียน (อธิบดีกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์) แต่งตั้งผู้ตรวจสอบบริษัทมหาชน จำกัด ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เมื่อผู้ถือหุ้นซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด หรือผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด ร้องขอให้แต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัท และการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

(2) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า กรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทดำเนินการผิดวัตถุประสงค์ของบริษัทหรือกระทำการทุจริตต่อบริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัท หรือการบริหารกิจการของบริษัทอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้น

ในกรณีธนาคารพาณิชย์ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 24 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย แต่งตั้งผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์เพื่อตรวจสอบและรายงานกิจการและสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์

มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามการคอร์รัปชันในภาคเอกชน

1. การถอดถอนกรรมการ

โดยทั่วไปแล้ว การถอดถอนผู้บริหารของห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด เป็นอำนาจของผู้ถือหุ้น หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นแต่กฎหมายได้กำหนดมาตรการพิเศษในการถอดถอนผู้บริหาร ดังนี้

ก) ในกรณีของบริษัทมหาชนจำกัด พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 มาตรา 85 บัญญัติว่า “กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษามูลประโยชน์ของบริษัท” หากกรรมการกระทำการหรือละเว้นกระทำการใด อันเป็นเหตุให้บริษัทได้รับความเสียหาย บริษัทหรือผู้ถือหุ้นซึ่งมีหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายทั้งหมดจะขอให้ศาลสั่งให้กรรมการคนนั้นออกจากตำแหน่งได้ และมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการคนนั้นด้วย

ข) ในกรณีของธนาคารพาณิชย์และของบริษัทหลักทรัพย์ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 ตี และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 144 ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามลำดับมีอำนาจสั่งให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทหลักทรัพย์ถอดถอนกรรมการได้ หากปรากฏว่าการดำเนินการของธนาคารอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน

2. การดำเนินคดีอาญากับผู้ที่คอร์รัปชัน

ก) ผู้บริหารแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และมูลนิธิ พ.ศ.2499 มาตรา 41 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ.2535 มาตรา 215 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 311 ต่างบัญญัติเป็นหลักการเดียวกันว่า

บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลดังกล่าว ต้องระวางโทษ

สำหรับอัตราโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดคือ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

แต่ในกรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของวิสาหกิจดังกล่าว หรือทรัพย์สินที่วิสาหกิจดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของวิสาหกิจนั้น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 307 บัญญัติให้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ข) ผู้บริหารกระทำความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

โดยทั่วไป การปลอม ทำลาย และซ่อนเร้นเอกสาร เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 188 และ 264 โดยมีอัตราโทษสูงสุด คือ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แต่หากผู้กระทำความผิดเป็นผู้บริหารในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และมูลนิธิ พ.ศ.2499 มาตรา 42 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ.2535 มาตรา 216 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 312 กำหนดให้ต้องรับโทษหนักขึ้น โดยบัญญัติว่า

บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของวิสาหกิจดังกล่าวกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(1) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสาร หรือหลักประกัน หรือ

(2) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสาร ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้วิสาหกิจดังกล่าว ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ต้องระวางโทษตามกฎหมาย โดยอัตราโทษสูงสุดคือ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

การคอร์รัปชันภาคเอกชนในระยะแรกคงจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ เป็นเรื่องของการไม่เชื่อในการประกอบธุรกิจที่มีการเอาเปรียบผู้บริโภค การค้ากำไรเกินควร หรือการยกยอก ออโก่งของพนักงาน

ค) ผู้บริหารยกยอกทรัพย์สิน

ในกรณีที่ผู้บริหารทำการยกยอกทรัพย์สินของวิสาหกิจ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 บัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยโดยบังเอิญทรัพย์เป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

แต่หากผู้กระทำความผิดเป็นผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ บุคคลนั้นต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 308 บัญญัติว่า กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของวิสาหกิจดังกล่าว หรือซึ่งวิสาหกิจดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยโดยบังเอิญทรัพย์นั้นเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ง) การรับทรัพย์สินที่ได้มาจากการคอร์รัปชัน

สำหรับทรัพย์สินที่ได้มาจากการคอร์รัปชัน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 ให้ศาลมีอำนาจรับทรัพย์สินดังกล่าวได้

แต่หากการคอร์รัปชันเป็นการกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินของวิสาหกิจ หรือความผิดที่กระทำโดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์

และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ดังกล่าวมาแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 49 ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ (1) ทรัพย์สินที่ได้มาจากการคอร์รัปชัน (2) ทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่ได้จากการคอร์รัปชัน และดอกผลจากทรัพย์สินในข้อ (1) และ (2) ตกเป็นของแผ่นดิน

แนวโน้มการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในประเทศไทย

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention against Corruption) ได้กำหนดหลักการพื้นฐานที่สำคัญหลายประการสำหรับประเทศภาคีสมาชิกในการอนุวัติการกฎหมายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญา เมื่อพิจารณาหลักการดังกล่าวและกฎหมายภายในของประเทศไทย พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายรองรับหลักการสำคัญในอนุสัญญา แล้ว ดังนี้

1. **มาตรการป้องกันการคอร์รัปชัน**
ตามอนุสัญญา ได้กำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานให้รัฐจัดให้มีหน่วยงานตรวจสอบการคอร์รัปชันในภาครัฐ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง อีกทั้งมีองค์กรอิสระอื่น ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่รับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันด้วย ในเรื่องการจัดทำประมวลจริยธรรม

ของเจ้าพนักงานของรัฐตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน ข้อ 9 นั้น เจ้าหน้าที่ภาครัฐของประเทศไทยทั้งตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต่างมีภาระเบียดเบียนหน่วยงานอยู่แล้ว ผู้ที่ฝ่าฝืนจะมีโทษทางวินัยและโทษทางอาญา เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ข้อ 8 ปัจจุบันประเทศไทยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 กำหนดแนวทางไว้สอดคล้องกับอนุสัญญา แล้ว

2. **การกำหนดให้การคอร์รัปชันเป็นความผิดอาญา** เช่น การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐและการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยกยอกทรัพย์สินของรัฐกฎหมายไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายพิเศษบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 ซึ่งเอาผิดทางอาญากับบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐที่ได้กระทำการเพื่อประโยชน์แก่ผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือโดยการเอาเปรียบหน่วยงานของรัฐ อย่างไรก็ตามความผิดฐานใหม่ ๆ ตามอนุสัญญา เช่น เรื่องการให้ทรัพย์สินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ (Foreign Public Officials and Officials of Public International Organizations) ถือเป็นเรื่องใหม่ที่ประเทศไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงและพิจารณาปรับเปลี่ยนกฎหมายในประเทศให้สอดคล้องกับความผิดฐานดังกล่าว

3. **การริบ ยึด และอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน** ตามกฎหมายไทยนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ.2542 ได้จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ง. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ได้จัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้น และยังได้กำหนดหลักเกณฑ์โดยละเอียดเกี่ยวกับมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์ไว้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการในอนุสัญญา ข้อ 31 แล้ว

4. **มาตรการคุ้มครองพยาน** ปัจจุบันประเทศไทยมีประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ซึ่งมีสาระสำคัญสอดคล้องกับอนุสัญญา ข้อ 32

5. **การส่งผู้ร้ายข้ามแดน** ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2472 และสนธิสัญญาเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับต่างประเทศรวม 10 ฉบับ อีกทั้งกำลังจัดทำพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับใหม่ ซึ่งจะสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้น

6. **การโอนตัวนักโทษ** ประเทศไทยได้บังคับใช้พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ.2527 และสนธิสัญญาโอนตัวนักโทษกับประเทศต่าง ๆ กว่า 20 ประเทศ ซึ่งมีหลักการสอดคล้องกับข้อ 45 ของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน

7. **การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ** ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 และสนธิสัญญาความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญากับต่างประเทศรวม 10 ฉบับ ซึ่งมีหลักการสอดคล้องกับอนุสัญญา ข้อ 46

หลักการใหม่ที่สำคัญตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน ประเทศไทยกำลังศึกษาแนวทางเพื่อปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ มีดังนี้

1. **เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ** ปัจจุบันประเทศไทยได้นำวิธีการขนส่งภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) การดักฟังทางโทรศัพท์ หรือเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance) และวิธีการล่อซื้อ (Undercover Operation) มาใช้ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่ได้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ในคดีเกี่ยวกับการคอร์รัปชันด้วย

2. **มาตรการเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สิน (Return of Assets)** อนุสัญญาฯ ข้อ 57 ได้แบ่งการคืนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันที่ถูกริบแก้รัฐต่างประเทศที่ร้องขอเป็น 3 กรณี กล่าวคือ (1) กรณีเป็นการยกยอกเงินของรัฐต่างประเทศ หรือเป็นการฟอกเงินที่เป็นของรัฐต่างประเทศที่ถูกยกยอกให้คืนเงินหรือทรัพย์สินนั้นแก่รัฐต่างประเทศที่เป็นเจ้าของและร้องขอ (2) กรณีเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน (Proceeds of Crime) ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฯ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้คืนทรัพย์สินดังกล่าวแก่รัฐที่ร้องขอ หากรัฐนั้นสามารถแสดงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเช่นว่า หรือเมื่อรัฐที่ถูกร้องขอเห็นว่ารัฐที่ร้องขอคืนทรัพย์สินได้รับความเสียหายจริง และ (3) กรณีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันอื่น ๆ อนุสัญญาฯ ให้ดุลยพินิจแก่รัฐที่ถูกร้องขอโดยให้พิจารณาการคืนทรัพย์สินที่ถูกริบแก้รัฐที่ร้องขอเป็นลำดับแรก หรือจะคืนทรัพย์สินเช่นว่าแก่เจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือจ่ายเป็นค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจากการคอร์รัปชันก็ได้

3. **ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน** อนุสัญญาฯ กำหนดมาตรการและวิธีการเฉพาะให้ประเทศผู้รับคำร้องขอให้ความช่วยเหลือในการแจ้ง ติดตามอายัด หรือยึดทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินการของประเทศที่ถูกร้องขอในเรื่องการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กว้างขวางที่ปกติตามสนธิสัญญาทวิภาคีเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

4. **การรวบรวมข้อมูลหรือการสร้างระบบฐานข้อมูลและสถิติของการคอร์รัปชัน** อนุสัญญาฯ สหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน ข้อ 61 กำหนดให้มีการสร้างวิธีการมาตรฐานในการรวบรวมข้อมูลหรือการสร้างระบบฐานข้อมูลและสถิติของการคอร์รัปชันขึ้น ในปัจจุบันระบบฐานข้อมูลอาชญากรรมเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของประเทศไทยยังไม่มีคุณสมบัติที่ควร ประกอบกับยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายหรือทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการดำเนินการเพื่อรวบรวม แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลการคอร์รัปชันอย่างครอบคลุม ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน

หลังจากการลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชันในปี พ.ศ.2546 ประเทศไทยได้ตระหนักถึงพันธกรณีที่จะต้องนำมาตรการใหม่ ๆ ในอนุสัญญาฯ มาพัฒนากฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องในเรื่องต่าง ๆ ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การคืนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันที่ถูกริบ

เรื่องการริบทรัพย์สินนี้ตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา 33 และ 34 ของประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้ต้องริบบรรดาทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน หรือได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดโดยให้ตกเป็นของแผ่นดิน และให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้ริบทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการทำความผิดด้วย โดยมีข้อยกเว้นบทบัญญัติดังกล่าวในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักการตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน ข้อ 57 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยสอดคล้องกับข้อบทของอนุสัญญาฯ ที่ให้คืนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันที่ถูกริบแก่รัฐต่างประเทศที่ร้องขอในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเงินของรัฐต่างประเทศที่ถูกยึดออกมาหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงินที่เป็นของรัฐต่างประเทศที่ถูกยึดออกมา เพราะถือว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นของรัฐต่างประเทศที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการคอร์รัปชัน ส่วนกรณีทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันตามที่ระบุในอนุสัญญาฯ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งตามอนุสัญญาให้คืนแก่รัฐที่ร้องขอด้วย โดยมีเงื่อนไขว่ารัฐนั้นต้องสามารถแสดงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นหรือสามารถแสดงให้รัฐที่ถูกร้องขอเห็นว่าตนได้รับความเสียหายจริงนั้น กฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องกับข้อบทของอนุสัญญาฯ เนื่องจากตามกฎหมายไทย

การที่จะขอคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดที่ถูกริบดังกล่าวได้ นอกจากรัฐต่างประเทศจะต้องแสดงเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแล้วยังต้องพิสูจน์ด้วยว่ามีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการคอร์รัปชัน และเงื่อนไขตามกฎหมายไทยนี้ใช้กับกรณีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันกรณีอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น หากจะพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ อย่างสมบูรณ์ ในอนาคตประเทศไทยอาจต้องพิจารณาแก้ไขกฎหมายเรื่องการริบทรัพย์สินโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน

2. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สิน

ตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 มาตรา 33 กำหนดให้การริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของรัฐต่างประเทศจะต้องมีการแสดงว่ามีคำพิพากษาของศาลของรัฐต่างประเทศที่ร้องขอขอให้ริบหรือยึดทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งมาตรการการเช่นนี้เป็นอุปสรรคต่อผู้ประสานงานกลางที่จะขอให้ศาลไทยมีคำสั่งริบเพราะศาลต่างประเทศอาจจะยังไม่มีคำพิพากษาดังกล่าว หรือกรณีที่รัฐต่างประเทศร้องขอให้มีการอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวแต่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลให้ริบ ผู้ประสานงานจะมีอุปสรรคในการดำเนินการเช่นกัน ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหากมีการแก้ไขมาตรา 33 ให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจอายัดหรือริบทรัพย์สินให้รัฐต่างประเทศที่ร้องขอได้ในกรณีที่รัฐผู้ร้องมีหลักฐานว่าสามารถพิสูจน์ให้ศาลไทยเป็นที่น่าสนใจและแนบแน่น ว่าทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทยเกี่ยวข้องกับรายได้จากอาชญากรรมหรือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาจริง

3. การรวบรวมข้อมูลหรือการสร้างระบบฐานข้อมูลและสถิติของการคอร์รัปชัน

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการคอร์รัปชันโดยเฉพาะ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมส่วนใหญ่อยู่ในรูปของระบบทะเบียนประวัติอาชญากร แต่ฐานข้อมูลดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อการปราบปรามการคอร์รัปชัน เนื่องจากการคอร์รัปชันในปัจจุบันได้กระทำขึ้นอย่างเป็นขบวนการ และมีรูปแบบซับซ้อน โดยบางครั้งอาจเกี่ยวพันกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องมีองค์กรของรัฐที่จัดทำระบบฐานข้อมูลการคอร์รัปชันของทุกหน่วยงานในเชิงบูรณาการ ซึ่งระบบดังกล่าวอาจจะจัดให้เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติด้วย ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการค้นหาและติดตามตัวผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน

4. การสืบสวนสอบสวนร่วม

ในเรื่องการสืบสวนสอบสวนร่วมนี้ ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้ถือว่าความผิดเฉพาะเรื่อง เช่น ความผิดอาญาที่มีความซับซ้อน ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง

ของประเทศ ความผิดข้ามชาติ และคดีที่มีอิทธิพลเป็นคดีพิเศษ ซึ่งมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า ในการสอบสวนคดีความผิดข้ามชาติ และคดีที่มีผู้มียอิทธิพลเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนจะต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วย

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน ข้อ 49 ได้กำหนดแนวทางการสืบสวนสอบสวนร่วมกันระหว่างหน่วยงานยุติธรรมในแต่ละประเทศสมาชิก โดยสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกจัดทำสนธิสัญญาแบบพหุภาคีหรือทวิภาคีเพื่อให้มีการจัดตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบสวนร่วมกันระหว่างประเทศ (Joint Investigative Bodies) ขึ้น การจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวอาจทำขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกสำหรับคดีใดคดีหนึ่งเป็นการเฉพาะก็ได้ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการรองรับในเรื่องนี้

ที่มา : รายงานของประเทศไทย

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 11 วันที่ 18-25 เมษายน พ.ศ. 2548 กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย “การผนึกกำลังและการโต้ตอบ : การดำเนินกลยุทธ์ร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา”

ภาคผนวก

- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- แนวปฏิบัติในการป้องกันการทุจริต
- จรรยาบรรณภาคธุรกิจของกลุ่มเอเปก
- เครื่องมือจรรยาบรรณด้านการต่อต้านคอร์รัปชันขององค์กรระหว่างประเทศ
- เครื่องมือจรรยาบรรณด้านการต่อต้านคอร์รัปชันขององค์กรในประเทศไทย
- คณะกรรมาธิการว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต
- ประกาศเกียรติคุณจรรยาบรรณดีเด่นหอการค้าไทย กับ 12 นักธุรกิจแบบอย่าง

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๔๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การเสนอราคา” หมายความว่า การยื่นข้อเสนอเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐอันเกี่ยวกับการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใด ๆ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินการของรัฐตามกฎหมายและได้รับเงินอุดหนุนหรือเงินหรือทรัพย์สินลงทุนจากรัฐ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๓) สมาชิกวุฒิสภา

(๔) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๕) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๔ ผู้ใดตกลงร่วมกันในการเสนอราคาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือโดยการกีดกันมิให้มีการเสนอสินค้าหรือบริการอื่นต่อหน่วยงานของรัฐ หรือโดยการเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐ อันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเป็นธุระในการชักชวนให้ผู้อื่นร่วมตกลงกันในการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในการเสนอราคา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจูงใจให้ผู้นั้นร่วมดำเนินการใด ๆ อันเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นทำการเสนอราคาสูงหรือต่ำจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้า บริการ หรือสิทธิที่จะได้รับ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่เข้าร่วมในการเสนอราคาหรือถอนการเสนอราคา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเรียกรับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อกระทำการตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย

มาตรา ๖ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้จำยอมร่วมดำเนินการใด ๆ ในการเสนอราคาหรือไม่เข้าร่วมในการเสนอราคา หรือถอนการเสนอราคา หรือต้องทำการเสนอราคาตามที่กำหนด โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามจนผู้ถูกข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา ๗ ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมหรือให้มีการเสนอราคาโดยหลงผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา ๘ ผู้ใดโดยทุจริตทำการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐโดยรู้ว่าราคาที่เสนอนั้นต่ำมากเกินไปจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้าหรือบริการ หรือเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐสูงกว่าความเป็นจริงตามสิทธิที่จะได้รับ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม และการกระทำเช่นนั้นเป็นเหตุให้ผู้ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคา หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ในกรณีที่ผู้ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของสัญญาดังกล่าว ผู้กระทำผิดต้องชดเชยค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐนั้นด้วย

ในการพิจารณาตีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ถ้ามีการร้องขอให้ศาลพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องรับภาระเพิ่มขึ้นให้แก่หน่วยงานของรัฐตามวรรคสองด้วย

มาตรา ๙ ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลใด ให้ถือว่าหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้นเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาครั้งใด รู้หรือมีพฤติการณ์ปรากฏแจ้งชัดว่าควรรู้ว่าการเสนอราคาในครั้งนั้นมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ละเว้นไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอราคาในครั้งนั้น มีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๑ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด หรือผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐผู้ใดโดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน อันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคาโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายใดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๒ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำการเสนอราคารายใดให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ มีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๓ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการหรืออนุกรรมการในหน่วยงานของรัฐซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาเพื่อจูงใจหรือทำให้จำยอมต้องยอมรับการเสนอราคาที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด ฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มิพพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่ากระทำการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใด มีการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว และถ้าเห็นว่ามีมูลให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้ขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ในกรณีที่บุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (๑) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้ถือรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก

(๓) ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (๑) และบุคคลอื่นที่ลักษณะคดีมีความเกี่ยวเนื่องเป็นความผิดเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้ หรือ ผู้สนับสนุน ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลเกี่ยวข้องทั้งหมดในคราวเดียวกัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และเมื่อดำเนินการเสร็จให้ส่งรายงานเอกสารและความเห็นไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการให้มีการฟ้องคดีในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีสำหรับผู้กระทำความผิดนั้น โดยให้ถือว่ารายงาน

ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวสมควรให้ดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำความผิดในการเสนอราคา ในการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๕ ในการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติภารกิจทั้งหลายอันจำเป็นแก่การรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใดรวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการ เพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๔) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เพื่อส่งตัวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม (๓) หรือ (๔)

(๖) กำหนดระเบียบโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการและกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินคดีต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ในการจัดหาสินค้าและบริการไม่ว่าด้วยวิธีการจัดซื้อ หรือการจัดจ้าง หรือวิธีอื่นใดของหน่วยงานของรัฐทุกแห่งนั้นเป็นการดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณเงินกู้เงินช่วยเหลือ หรือรายได้ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นเงินของแผ่นดิน รวมทั้งการที่รัฐให้สิทธิในการดำเนินกิจการบางอย่างโดยการให้สัมปทานอนุญาตหรือกรณีอื่นใดในลักษณะเดียวกันก็เป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นกิจการของรัฐ ฉะนั้น การจัดหาสินค้าและบริการ รวมทั้งการให้สิทธิดังกล่าวจึงต้องกระทำอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีการแข่งขันกันอย่างเสรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ แต่เนื่องจากการดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการกระทำในลักษณะการสมยอมในการเสนอราคา และมีพฤติการณ์ต่าง ๆ อันทำให้มิได้มีการแข่งขันเสนอประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานของรัฐอย่างแท้จริงและเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ นอกจากนั้น ในบางกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีส่วนร่วมหรือมีส่วนสนับสนุนในการทำความผิด หรือละเว้นไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อันมีผลทำให้ปัญหาในเรื่องนี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงสมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดเพื่อเป็นการปราบปรามการกระทำในลักษณะดังกล่าว รวมทั้งกำหนดลักษณะความผิดและกลไกในการดำเนินการเอาผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การปราบปรามดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยา ไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติ มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อ

รักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวนั้นไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงาน หรือสถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจ แต่งตั้ง ถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาท้องถิ่น ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิกแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

โอภาส อรุณินท์

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

แนวปฏิบัติในการป้องกันการทุจริต การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง แบบอย่างการปฏิบัติที่ดีเลิศ (Procurement Practices)

แปลจาก : Corruption Prevention Best Practices / Procurement Practices

ที่มา : www.icac.org.hk

ผู้แปล : สำนักการต่างประเทศ สำนักงานต่างประเทศ

การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

บทนำ

การจัดซื้อสินค้าและการจัดจ้างบริการเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำหลายครั้ง และมักจะทำให้บริษัทหรือองค์กรต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากทุก ๆ ปี ระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีมีความสำคัญมาก เพราะว่าการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือการทุจริตจะก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากแก่บริษัทหรือองค์กร สร้างความเสียหายทั้งด้านผลกำไรและชื่อเสียง

รูปแบบการปฏิบัติที่ดีเลิศนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความสำคัญกับโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำทุจริต และนำเสนอรายการตรวจสอบของการปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีเลิศ

หลักการพื้นฐาน

- ระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ละเอียดรอบคอบควรจะรับประกันได้ว่า;
- สินค้าและบริการต่าง ๆ ได้มีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีทางที่มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม
- สิ่งที่ซื้อคุ้มค่าเงิน
- กระบวนการเป็นไปด้วยความโปร่งใสและมีความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และ
- ระบบปราศจากการทุจริตและการปฏิบัติโดยมิชอบ

แนวปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง

การประกาศใช้แนวปฏิบัติที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อรับประกันความสอดคล้องในวิธีปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง และป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรได้รับทราบแนวปฏิบัติต่าง ๆ และควรมีการทบทวนแนวปฏิบัติเป็นระยะเพื่อผนวกการปฏิบัติที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ซึ่งควรครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- วิธีการจัดซื้อจัดจ้างสำหรับการซื้อการจ้างสินค้าหรือบริการที่มีมูลค่าแตกต่างกัน (เช่น การประกวดราคาหรือการเชิญชวนให้เสนอราคา)
- ขั้นตอนการดำเนินการสำหรับวิธีการจัดซื้อจัดจ้างแบบต่าง ๆ
- ผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้างและวงเงินที่กำหนดในแต่ละระดับ
- ข้อกำหนดในเรื่องของเอกสาร (เช่น การยื่นข้อเสนอและราคาที่เสนอ ผลการประเมิน อำนาจในการอนุมัติ)
- ข้อกำหนดให้มีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้างและวงเงินที่กำหนด
- เงื่อนไขและข้อจำกัดในเรื่องเวลาในการสั่งซื้อสินค้าและบริการเพิ่มเติมจากผู้ขายรายเดิม รวมทั้งอำนาจในการอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง
- ขั้นตอนและอำนาจอนุมัติการจัดซื้อกรณีเร่งด่วน ซึ่งอาจจะต้องมีการยกเว้นข้อกำหนดในการจัดซื้อจัดจ้างบางอย่างด้วย
- กำหนดให้มีการสุ่มตรวจสอบเพื่อกำกับการปฏิบัติตามข้อกำหนด

- คำเตือนเรื่องการต่อต้านการให้สินบนและกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแถลงการมีผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริงหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่ผู้อื่นคิดว่ามี

การแบ่งหน้าที่

เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลการแบ่งหน้าที่ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งหากเป็นไปได้หน้าที่ต่าง ๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้จะมอบหมายให้บุคลากรแยกกันรับผิดชอบ

- การจัดหาผู้ขายสินค้า/ผู้รับจ้างทำของสำหรับการประกวดราคาหรือการเชิญชวนให้เสนอราคา

- การสั่งซื้อสิ่งจ้าง
- การตรวจรับพัสดุและจ้างงาน
- การรับรองการจ่ายเงิน

คำขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง

คำขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างควรจัดทำเป็นแบบฟอร์มมาตรฐานโดยมีข้อมูล ดังนี้

- รายละเอียดของจำนวนของสินค้าหรือคุณลักษณะเฉพาะของงานที่จะจ้าง

- จำนวนและเวลาที่ซื้อครั้งหลังสุด

- ราคาต่อหน่วยและราคารวมทั้งหมดที่ซื้อครั้งหลังสุด

- รายละเอียดและเงื่อนไขการซื้อ/จ้างอื่น ๆ (เช่น วิธีการบรรจุและส่งมอบ)

- ผู้ขายสินค้า/ผู้รับจ้างทำงานที่เสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติพิจารณาถ้าหากว่ามีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเพียงรายเดียวจะต้องมีคำชี้แจงประกอบซื้อและเบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานที่จะจัดซื้อจัดจ้างหรือบุคคลที่สามารถติดต่อสอบถามได้

แบบฟอร์มคำขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างควรมีชื่อตำแหน่ง และลายเซ็นของผู้มีอำนาจอนุมัติแผนกบัญชี และแผนกจัดซื้อจะต้องมีบัญชีตัวอย่างลายเซ็นของผู้มีอำนาจอนุมัติไว้เพื่ออ้างอิง

บัญชีรายชื่อผู้ขายสินค้าผู้รับจ้างทำงาน

เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์เฉพาะรายในการคัดเลือกผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของ ควรมีการรวบรวมจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น ซึ่งจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่เชื่อถือได้และช่วยลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการติดต่อหาผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่อยู่ในบัญชีควรจะได้รับ การเชิญชวนให้เข้าร่วมเสนอราคาบนพื้นฐานของหลักการ การแบ่งปันอย่างยุติธรรม (เช่น โดยการ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน)

ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น และต้องให้ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของรับทราบโดยทั่วกัน การเพิ่มหรือลบรายชื่อผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของออกจากบัญชีรายชื่อควร จะกระทำตามวิธีการที่กำหนดไว้และได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสหรือคณะกรรมการ

ควรมีการจัดทำระบบประเมินเพื่อประเมินผลงานของผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของ และควรนำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาพบทบทวนบัญชีผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นเป็นระยะ ๆ อาจมีการใช้แบบฟอร์มการประเมินแบบง่าย ๆ เพื่อรวบรวมความเห็นจากผู้ใช้สินค้า/งานที่จ้าง ผู้ขายสินค้า/ผู้รับจ้างทำของที่มีผลการประเมินไม่ดีควรจะได้ รับการแจ้งให้ทราบหรือได้รับการเตือน ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของต้องได้รับการแจ้งให้ทราบหากถูกถอนชื่อออกจากบัญชี

ควรมีการแนะนำผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของเกี่ยวกับนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างของบริษัทหรือองค์กร รวมถึงการห้ามพนักงานของบริษัทหรือองค์กรรับค่าธรรมเนียมที่ผิดกฎหมายหรือค่านายหน้าที่ไม่ได้รับอนุญาต

การจัดซื้อโดยตรง

สินค้าที่มีมูลค่าต่ำซึ่งไม่จำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ โดยละเอียดและในกรณีที่ไม่มี การทำสัญญาซื้อขายในปริมาณมากมักจะจัดหาโดยการ จัดซื้อโดยตรง เพื่อจุดมุ่งหมายในการควบคุมควรมี การกำหนดวงเงิน และอำนาจในการจัดซื้อไว้อย่าง ชัดเจนสำหรับการจัดซื้อโดยตรง

หัวหน้างานควรมีการสุ่มตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าได้ซื้อในราคายุติธรรมและสมเหตุสมผล และไม่มีผู้ขายสินค้ายรายหนึ่งรายใดได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ

หัวหน้างานควรจะต้องมีความระมัดระวังในเรื่องการแบ่งซื้อ ซึ่งอาจมีการนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงข้อกำหนดในเรื่องการเชิญชวนให้เสนอราคาหรือการประกวดราคาสำหรับการจัดซื้อที่เกินวงเงินที่กำหนดไว้

การเชิญชวนให้เสนอราคา

หากมูลค่าของสินค้าหรือบริการไม่สมเหตุสมผลที่จะจัดให้มีการประกวดราคา มักจะใช้วิธีการเชิญชวนให้ผู้เสนอราคาจำนวนหนึ่งมาเสนอราคาแข่งกัน มาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้จะช่วยลดการหาประโยชน์โดยมิชอบ

- ระบุลักษณะและมูลค่าของสินค้า/บริการที่จะจัดซื้อโดยวิธีการเชิญชวนให้เสนอราคา
- กำหนดระดับของผู้มีอำนาจหน้าที่
- กำหนดจำนวนขั้นต่ำสำหรับผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของที่จะเชิญชวนให้เข้าร่วมเสนอราคา

- บันทึกการเสนอราคาด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของยืนยันเป็นโทรสารเท่าที่สามารถทำได้

- บันทึกคำชี้แจงเหตุผลหากมีผู้เสนอราคาไม่ถึงจำนวนขั้นต่ำที่กำหนด

- ดำเนินการสุ่มตรวจเพื่อยืนยันการเสนอราคาของผู้ขายสินค้า (รวมทั้งรายที่เสนอราคาด้วยวาจา) และเพื่อติดตามผู้ขายสินค้าที่ไม่ได้ตอบรับการเชิญชวนให้เข้าร่วมเสนอราคาหลายครั้งเพื่อตรวจหาว่าผู้ขายสินค้าได้ถูกครอบงำโดยผู้ขายรายอื่นหรือไม่

การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ

ควรมีมาตรการอย่างเพียงพอในการเก็บรักษาข้อมูลและกำหนดขั้นตอนเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการรั่วไหลข้อมูลการเสนอราคาหรือการสูญหายของข้อมูลการเสนอราคาที่ส่งด้วยมือ ส่งทางโทรสารหรือไปรษณีย์

สำหรับการเสนอราคาทางโทรสาร เครื่องรับโทรสารต้องวางไว้ในที่มิดชิดและใช้สำหรับรับเอกสารการประมูลและควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการรวบรวมใบเสนอราคาหลังจากหมดเวลารับใบเสนอราคา เพื่อป้องกันข้อมูลรั่วไหลไปยังผู้ที่ไม่มีอำนาจโดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวควรเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลจากการพัฒนาการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้บางครั้งการจัดซื้อจัดจ้างทำได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในขณะที่ หลักการพื้นฐานของการควบคุมเหมือนกันกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างแบบเก่า ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยอื่น ๆ เพื่อ

รับประกันความไม่เปลี่ยนแปลงของข้อมูลในกระบวนการ

มาตรการควบคุมความปลอดภัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญบางประการมีดังนี้

- ใช้รหัสแสดงตนเฉพาะตัวและรหัสผ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผู้ใช้ที่ได้รับสิทธิ

- กำหนดระดับสิทธิการเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้างให้ชัดเจน

- ห้ามมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำขออนุมัติซื้อและใบสั่งซื้อที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยกเว้นแต่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ที่มีระดับสูงกว่าที่ได้รับมอบอำนาจเป็นพิเศษ

- ใช้การควบคุมกระบวนการนำเข้าข้อมูลเพื่อจำกัดการแบ่งซื้อแบ่งจ้างและควรพิมพ์รายงานการยกเว้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการบริหาร

- ให้มีระบบการเก็บบันทึกข้อมูลสารสนเทศเพื่อการกำกับและตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลที่บันทึกไว้

- ควรเก็บให้ปลอดภัยในช่วงเวลาที่กำหนดไว้และมีเพียงผู้ดูแลระบบซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสหรือผู้สอบบัญชีเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลนี้ได้

- ข้อมูลที่เป็นความลับที่ส่งออกไปควรมีการเข้ารหัสเพื่อรับประกันความไม่เปลี่ยนแปลงของข้อมูล หากข้อมูลดังกล่าวมีการส่งออกไปหรือรับเข้ามาจากบุคคลภายนอกควรมีการใช้วิธีการเข้ารหัส เช่น การใช้กุญแจ (ชุดตัวเลข) สาธารณะและกุญแจส่วนตัว

- ใบเสนอราคาที่ยื่นโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ควรมีการป้องกันการเข้าถึงก่อนถึงเวลาสิ้นสุดการเสนอราคาและควรเรียกข้อมูลเพื่อการใช้งานหลังเวลาสิ้นสุดการยื่นใบเสนอราคาโดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างน้อยสองคน

- ระบบคอมพิวเตอร์ควรจะต้องตั้งไว้เป็นอัตโนมัติ ไม่ให้รับใบเสนอราคาที่ยื่นภายหลังสิ้นสุดเวลาการเสนอราคา ในมาตรการควบคุมที่กล่าวข้างต้นยังไม่ละเอียดถี่ถ้วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลเพิ่มเติมได้จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

การประกวดราคา

การจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าสูงมักจะดำเนินการโดยการประกวดราคาในกระบวนการประกวดราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ การคัดเลือกผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของในเบื้องต้นให้เหลือน้อยรายเพื่อเชิญชวนให้เข้าร่วมเสนอราคา และการประเมินใบเสนอราคามีแนวโน้มที่จะถูกครอบงำได้ง่าย ดังนั้นจึงควรมีมาตรการควบคุม และป้องกันความปลอดภัยอย่างเพียงพอเพื่อให้กระบวนการประกวดราคามีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

การคัดเลือกผู้มีสิทธิเสนอราคา

หน่วยงานที่จะใช้พัสดุอาจเสนอชื่อผู้ขายสินค้าต่อองค์กรเพื่อเชิญชวนเข้าร่วมเสนอราคาได้ แต่ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ขายสินค้าขององค์กรก็ควรได้รับโอกาสแข่งขันอย่างเป็นธรรมในการเสนอราคาด้วย

การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ

หน่วยงานที่จะใช้พัสดุ หรือผู้จัดหา หรือทั้งสองฝ่ายมักมีส่วนในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าและบริการที่ต้องการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่อาจเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายสินค้ารายหนึ่งรายใดเป็นพิเศษ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดเฉพาะมาตรฐานและสมรรถนะที่ต้องการและหลีกเลี่ยงการกำหนดข้อกำหนดของสินค้าให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในการจัดซื้อที่มีมูลค่าสูงหรือการซื้อเครื่องมืออุปกรณ์พิเศษ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจและให้ความเห็นชอบคุณลักษณะเฉพาะที่กำหนดขึ้นสำหรับการประกวดราคาก่อนประกาศ

รายละเอียดการประกวดราคา

เอกสารการประกวดราคาที่ส่งให้แก่ผู้มีสิทธิเสนอราคา ควรให้รายละเอียดครบถ้วนเกี่ยวกับข้อกำหนดในการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งเวลาและสถานที่ยื่นซองและข้อความที่ระบุไว้ว่าไม่รับซองประกวดราคาหลังสิ้นสุดเวลาการเสนอราคา ควรกำหนดเวลาให้ยื่นซองมีเวลาพอเพียงสำหรับการเตรียมเอกสารประกอบการยื่นซอง

เพื่อหลีกเลี่ยงการเปิดเผยตัวตนของผู้ยื่นซองประกวดราคาก่อนถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาและเพื่อป้องกันการแอบแก้ไขข้อเสนอรราคา ควรแนะนำผู้ยื่นซองประกวดราคาให้ใช้ซองธรรมดาระบุรายการประกวดราคา อ้างอิงวันที่และเวลาปิดการรับซองเพื่อป้องกันให้มากขึ้น ควรขอให้ผู้ที่ได้รับเชิญให้เข้ายื่นซองประกวดราคาแต่ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมแจ้งกลับด้วย

เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ควรมีการแจ้งข้อมูลสำคัญในการประกวดราคาให้ผู้เข้าร่วมประกวดราคาทราบทุกคน เช่น แนวการตรวจให้คะแนนในการประเมินผลการประกวดราคา เงื่อนไขชี้ขาดสำหรับการคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคา การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประกวดราคา ฯลฯ หากมีการประชุมชี้แจงข้อมูลหรือดูสถานที่ผู้เข้าร่วมประกวดราคาทุกคนควรได้รับเชิญให้เข้าร่วม

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือการทุจริตจะทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมากแก่บริษัทหรือองค์กร สร้างความเสียหาย ทั้งด้านผลกำไรและชื่อเสียง

การยื่นซองเสนอราคา

ข้อเสนอราคาควรยื่นซองชุดมีฉบับจริงและสำเนาฉบับและเก็บไว้ในกล่องที่มีกุญแจล็อกสองชั้น โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีระดับเหมาะสมสองคนเป็นผู้รับผิดชอบถือกุญแจแยกกัน ข้อเสนอราคาที่ส่งทางไปรษณีย์ก็ควรจะต้องเก็บไว้ในกล่องนี้ก่อนสิ้นสุดเวลาการยื่นเสนอราคา

ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการเปิดซองเสนอราคาประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สองคนหรือมากกว่านั้น เพื่อทำการเปิดซองเสนอราคาและบันทึกข้อมูลราคาที่เสนอ รวมทั้งผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ได้ปฏิเสธการเข้าร่วมเสนอราคา (หากมี) ลงในแบบสรุปข้อมูลการประกวดราคาด้วย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงราคาที่กระทำโดยผู้เสนอราคาจะต้องถูกทำให้มองเห็นได้ชัดเจนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเปิดซองเสนอราคาจะต้องเห็นชื่อกำกับไว้ด้วย ในระหว่างการพิจารณาคัดเลือกใบเสนอราคา โดยใช้เอกสารเสนอราคาฉบับจริง ควรจะเก็บรักษาสำเนาเอกสารเสนอราคาไว้อย่างปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่ที่มีระดับที่เหมาะสม

ซองเสนอราคาที่ยื่นหลังสิ้นสุดเวลาการเสนอราคาควรเก็บไว้ในสภาพเดิมและเขียนกำกับไว้ว่า “ส่งซ้ำ” และส่งกลับคืนผู้ยื่นซอง

ใบเสนอราคาที่จะต้องทำลายหลังสิ้นสุดเวลาที่กำหนดให้เก็บรักษาไว้ ควรถูกทำลายด้วยวิธีการ

ทำลายเอกสารลับเพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนทางการค้ารั่วไหลออกไปหรือถูกนำไปใช้ในทางมิชอบ

การพิจารณาคัดเลือกใบเสนอราคา

การประเมินใบเสนอราคาควรทำตามมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบไว้แล้วก่อนเปิดการประกวดราคา (เช่น ความถูกต้องตรงกับคุณลักษณะเฉพาะที่กำหนดราคาเสนอต่ำสุด ค่าบริการหลังการขาย และผลงานที่ผ่านมาของผู้ขายสินค้า)

รายงานผลการพิจารณาคัดเลือกที่มีรายละเอียดการวิเคราะห์และข้อเสนอจะต้องนำเสนอต่อกรรมการหรือคณะกรรมการอนุมัติเพื่อพิจารณา ถ้าหากข้อเสนอราคาที่มีราคาต่ำสุดไม่ได้รับการเสนอให้พิจารณาจะต้องมีเหตุผลคำชี้แจงประกอบด้วย

ถ้าหากราคาไม่ได้เป็นตัวกำหนดในการคัดเลือกใบเสนอราคา การใช้วิธีการให้คะแนนที่ได้รับการอนุมัติในการพิจารณา ใบเสนอราคาอาจจะช่วยรับประกันความเป็นกลางและความเป็นธรรมในการประเมิน ถ้าหากมีการใช้ความสำคัญกับข้อเสนอด้านเทคนิคหรือด้านคุณภาพของงาน จะต้องกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประมูลยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคหรือด้านคุณภาพของงาน แยกจากซองราคาเพื่อความสะดวกในการประเมินข้อเสนอก่อนมีการเปรียบเทียบราคา

การประกาศผลการพิจารณา

ควรมีการแจ้งผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ชนะการประมูลให้แก่ผู้เข้าร่วมการประมูลที่ไม่ได้รับการคัดเลือกทั้งหมดทราบโดยทั่วกัน เพื่อความโปร่งใสควรเปิดเผยชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกหากผู้ไม่ได้รับการคัดเลือกร้องขอ

ข้อยกเว้น

ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นต้องยกเว้นการดำเนินการประกวดราคาหรือเสนอราคา (เช่น การจัดซื้อจัดจ้างกรณีเร่งด่วน หรือกรณีที่มีผู้ขายสินค้าเพียงผู้เดียว หรือมีข้อพิจารณาเรื่องความเข้ากันได้ของระบบ) ข้อยกเว้น ควรมีเหตุและได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสและมีเอกสารทางวิชาการอ้างอิงอย่างเหมาะสม

การจัดซื้อโดยใช้เงินสดย่อย

ควรมีบัญชีเงินสำรองจ่ายไว้เพื่อการจัดซื้อจำนวนน้อยและซื้อของเบ็ดเตล็ด การจ่ายเงินเพื่อซื้อของลักษณะนี้ ควรเป็นไปในลักษณะการจ่ายเงินตามใบแจ้งราคาสินค้าหรือตามใบเรียกเก็บเงินที่ได้ผ่านการรับรองจากเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสขององค์กร

การใช้วิธีการจัดซื้อรูปแบบใหม่ ๆ เช่น บัตรซื้อพัสดุ (Purchase Card) อาจเหมาะที่จะใช้กับสินค้าและบริการบางประเภท แต่ก่อนที่จะมีการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ควรมีการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และนำมาตรการที่เหมาะสมมาใช้เพื่อควบคุมการใช้จ่ายมาตรการที่แนะนำมีดังนี้

- จำกัดการใช้บัตรเพื่อซื้อพัสดุที่กำหนดเท่านั้น
- จำกัดวงเงินในการซื้อแต่ละรายการ และ

- จำกัดวงเงินรวมสำหรับการซื้อในช่วงเวลาที่กำหนด

ใบส่งซื้อส่งจ้าง

ใบส่งซื้อส่งจ้างเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการที่ส่งให้ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของ กำหนดให้จัดส่งสินค้าหรือทำงานตามที่ต้องการ ใบส่งซื้อส่งจ้างไม่ใช่เอกสารอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างภายในและแตกต่างจากคำขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ถึงแม้ว่าบางครั้งในแบบฟอร์มเดียว อาจรวมทั้งการขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างและการอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างภายในไว้ด้วยกัน ใบส่งซื้อส่งจ้างจะต้องประกอบด้วยข้อมูลเพียงพอเพื่อช่วยให้ผู้ขายสินค้า/รับจ้างทำของจัดส่งสินค้า/ ทำงานได้ถูกต้องตามคุณลักษณะและจำนวนที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด ใบส่งซื้อส่งจ้างที่มีรายละเอียดชัดเจน จะช่วยไม่ให้เกิดการโต้แย้งเรื่องการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด และการส่งของไม่ครบจำนวนในภายหลัง เพื่อจุดประสงค์ในการควบคุมและการลงบัญชีทั้งคำขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างและใบส่งซื้อส่งจ้างควรมีการลงเลขที่เรียงลำดับต่อเนื่องกัน

การรับมอบสินค้า/งาน

ก่อนที่จะมีการรับมอบจะต้องมีการตรวจสอบนับจำนวน ชั่งน้ำหนักหรือวัดให้ตรงตามใบส่งซื้อและใบแจ้งราคาสินค้า (ในกรณีที่เป็นสินค้า) มาตรฐานของงานที่ส่งมอบจะต้องได้รับการประเมินและรับรองว่าคุณภาพเป็นที่พอใจ

การรับมอบสินค้าควรมีเจ้าหน้าที่ทั้งจากฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างและหน่วยงานที่จะใช้พัสดุเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

ขั้นตอนการจ่ายเงิน

โดยปกติการจ่ายเงินมักจะดำเนินการตามขั้นตอนที่มีการกำหนดไว้แล้ว สิ่งสำคัญคือก่อนที่จะมีการจ่ายเงินจะต้องมีการตรวจสอบว่าใบเรียกเก็บเงินมีรายการตรงกับใบสั่งซื้อหรือไม่ เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีศีลธรรมปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยไม่สมควร ผู้ขายสินค้าควรได้รับทราบระยะเวลาการจ่ายเงิน การสุ่มตรวจสอบควบคุมการจ่ายเงิน สามารถช่วยยับยั้ง ป้องปรามการกระทำมิชอบในการจ่ายเงิน

จะต้องมีการจัดทำรายงานการยกเว้นที่เน้นให้เห็นถึงแนวโน้มของความไม่สอดคล้องกันและความผิดปกติในการจัดซื้อ จัดจ้าง (เช่น การแบ่งซื้อ แบ่งจ้าง) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ

กลุ่มให้คำปรึกษา

นอกเหนือจากเอกสารชุดมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีเลิศแล้ว ICAC ยังจัดตั้งกลุ่มให้คำปรึกษา Advisory Services Group เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตแก่องค์กรภาคเอกชน โดยปิดเป็นความลับ และไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน เช่น การบริหารงานบุคคล การจัดการคลังสินค้า และการบริหาร สัญญา

ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่กลุ่มให้คำปรึกษา

โทรศัพท์ 0-2526-6363 หรือโทรสาร 0-2522-0505 หรือ อีเมล asq@cpd.icac.org.hk

ICAC

Corruption Prevention Department

Independent Commission Against Corruption

2003

จรรยาบรรณภาคธุรกิจของกลุ่มเอเปก (APEC Code of Conduct for Business)

1) ข้อห้ามเรื่องสินบน (Prohibition of Bribery)

ธุรกิจใด ๆ จำต้องละเว้นการให้และรับสินบนในทุกรูปแบบ

สินบน หมายถึง การเสนอ การให้คำมั่นสัญญา หรือการให้ รวมถึงการเรียกร้อง หรือการรับตัวเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อที่จะได้รับ คงไว้หรือกำกับธุรกิจประเภทใดก็ตาม หรือเพื่อรักษาลợiประโยชน์ที่มีชอบในการประกอบธุรกิจ

กรณีตัวอย่างของการให้และการรับสินบนที่อยู่ภายใต้หลักการข้อนี้ อาจรวมถึง การดำเนินธุรกิจโดย/หรือที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาขา บริษัทร่วมทุน ตัวแทน ผู้แทนบริษัท ที่ปรึกษา นายหน้า ผู้รับเหมา ผู้จำหน่าย ลูกจ้างของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของใครก็ตาม รวมถึงสมาชิกในครอบครัวและญาติสนิทของเจ้าหน้าที่รัฐของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ของพรรคการเมือง ของเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองของลูกจ้างในภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงบุคคลซึ่งสั่งการหรือทำงานให้แก่ธุรกิจภาคเอกชนในลักษณะใดก็ตาม หรือบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้อง

2) แผนงานต่อต้านการให้และรับสินบน (Program to Counter Bribery)

ธุรกิจควรกำหนดแผนงานที่มีความชัดเจนและมีรายละเอียดเพียงพอในเรื่องขอบข่ายของแผนงาน ความเหมาะสมกับประเภทของธุรกิจ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสถานที่ปฏิบัติการ ให้สามารถเน้นคุณค่า นโยบายและขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่จะนำมาใช้ในการป้องกันมิให้เกิดการให้และรับสินบนขึ้นในทุกขั้นตอนของการประกอบธุรกิจของตนในรูปแบบที่สามารถควบคุมได้จริง

แผนงานนี้ต้องมีความสอดคล้องรองรับกับกฎหมายและข้อบังคับในเรื่องการต่อต้านการให้และรับสินบนต่าง ๆ ในทุกขอบข่ายกฎหมายที่ธุรกิจนั้น ๆ ประกอบกิจการอยู่ อีกทั้งต้องใช้อย่างบังคับกับสำนักงานสาขา ทั้งสาขาภายในและภายนอกประเทศที่อยู่ในการควบคุมดูแลของธุรกิจของตนด้วย

3) ขอบเขตและแนวทางปฏิบัติ (Scope and Guidelines)

3.1) การมีส่วนร่วมในการกุศล (Charitable Contributions)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกุศล และการให้เงินสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ต้องไม่เป็นฉากบังของการให้และรับสินบนใด ๆ การมีส่วนร่วมในการกุศลควรจะเป็นโปร่งใสตรวจสอบได้ และอยู่ภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้ภายในประเทศ

3.2) ของขวัญ การรับรองและการออกเงินให้ (Gifts, Hospitality and Expenses)

ควรห้ามให้มีการให้หรือรับของขวัญ การรับรอง หรือการออกเงินให้ ไม่ว่าในกรณีใดก็ตามที่การดำเนินการนั้นฝ่าฝืนกฎหมายที่บังคับใช้ภายในประเทศ

3.3) เงินค่าอำนวยความสะดวก (Facilitation Payments)

การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจในรูปแบบของ “เงินใต้โต๊ะ” หรือเงินก้อนที่เมื่อจ่ายแล้วจะทำให้ธุรกิจของท่านดำเนินงานได้ปกติสะดวก และรวดเร็ว ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร โดยเฉพาะเมื่อเกือบทุกประเทศมีการออกกฎหมายห้ามไว้

3.4) การบริจาคเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง (Political Contributions)

การบริจาคเงินหรือสิ่งของทั้งโดยตรงหรือทางอ้อมเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง องค์กร หรือบุคคลใด ๆ ที่เล่นการเมือง โดยมีเจตนาเรื่องสินบน แอบแฝงถือเป็นสิ่งไม่ควรกระทำ หากจะมีการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม

ทางการเมือง ควรกระทำอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ตามกฎหมาย แผนงานควรกำหนดให้มีการควบคุม และขั้นตอนควบคุมที่จะทำให้แน่ใจได้ว่า การบริจาคในรูปแบบอื่นมิชอบจะไม่เกิดขึ้น

4) ข้อกำหนดการบังคับใช้แผนงานส่งเสริมด้านจรรยาบรรณ (Program Implementation Requirements)

4.1) ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ (Business Relationships)

บริษัทควรห้ามให้มีการให้หรือรับสินบนโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะด้วยการดำเนินการเองหรือการผ่านบุคคลที่สาม โดยเฉพาะผ่านสาขากิจการร่วมทุน ตัวแทน ผู้แทนของบริษัท ที่ปรึกษา นายหน้า ผู้จำหน่าย หรือคนกลางอื่น ๆ ทุกประเภท ทั้งนี้ บริษัทควรมีมาตรการควบคุมคนที่เด็ดขาดและได้ผล

4.2) การสื่อสาร (Communications)

บริษัทควรสื่อสารให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแผนงานฯ ทั้งกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอกหน่วยงาน และความเปิดเผยงานต่อสาธารณะ

4.3) ภาวะผู้นำ (Leadership)

คณะกรรมการบริหาร (หรือเทียบเท่า) และผู้บริหารสูงสุดของบริษัท ควรมีบทบาทในการริเริ่มแผนงานฯ และเป็นแบบอย่างที่ดีโดยการแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการยึดมั่นและปฏิบัติตามแผนงานฯ

4.4) การบันทึกและการตรวจสอบทางการเงิน (Financial Recording and Auditing)

บริษัทควรพัฒนาให้มีกลไกในการรายงานด้านการเงินที่แม่นยำและโปร่งใส รวมทั้งกลไกภายในที่สามารถตรวจสอบและควบคุมระบบการรายงานด้านการเงินที่เป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐานสากล

4.5) ทรัพยากรบุคคล (Human Resources)

การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการประกาศเกียรติคุณพนักงาน ควรให้สอดคล้องกับแผนงานฯ โดยสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของบริษัทในการส่งเสริมจรรยาบรรณที่ดียิ่ง นอกจากนั้น พนักงาน หรือตัวแทนพนักงาน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนานโยบายและแนวทางปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแผนงานฯ บริษัทควรชี้แจงให้ชัดเจนว่า การปฏิบัติตามแผนงานฯ เป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม และการไม่ยอมติดสินบนจะไม่ส่งผลให้บุคคลผู้นั้นต้องถูกลดขั้นหรือถูกลงโทษหรือตอบโต้ใด ๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าการไม่ติดสินบนนั้นอาจส่งผลให้บริษัทเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจก็ตาม บริษัทควรกำหนด

บทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้ฝ่าฝืนแผนงานฯ โดยอาจถึงขั้นไล่ออกจากงาน ในกรณีที่เห็นสมควร

4.6) การตรวจสอบและทบทวน (Monitoring and Review)

ผู้บริหารระดับอาวุโสของบริษัทควรมีหน้าที่คอยตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงานฯ และทบทวนแผนงานฯ อยู่เป็นระยะๆ ถึงความเหมาะสม และประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงแผนงานฯ ตามที่เห็นสมควร ผู้บริหารระดับอาวุโสควรรายงานผลการตรวจสอบแผนงานฯ ต่อคณะกรรมการตรวจสอบ หรือคณะกรรมการการบริหารเป็นระยะ ๆ คณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่ประเมินแผนงานฯ ด้วยตนเองอีกครั้งและเผยแพร่ผลการประเมินนั้นในรายงานประจำปีต่อผู้ถือหุ้น

4.7) การเสนอแนะประเด็นปัญหาและคำขอแนะแนว (Raising Concerns and Seeking Guidance)

บริษัทควรส่งเสริมให้ลูกจ้างทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการยกประเด็นปัญหาที่กังวลใจหรือรายงานพฤติกรรม/การกระทำที่น่าสงสัยและอาจขัดต่อแผนงานฯ

ในการนี้ บริษัทควรกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ที่รายงานพฤติกรรม/การกระทำที่น่าสงสัยหรือผิดปกติ เพื่อปกป้องเขาจากการถูกเปิดเผย และความเป็นไปได้ในการถูกกลั่นแกล้งหรือล้าหลังต่อไป

นอกจากนี้ บริษัทควรเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหรือบุคคลอื่นสามารถขอคำแนะนำเกี่ยวกับแผนงานฯ หรือเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแผนงานฯ บริษัทควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ของแผนงานฯ และวิธีการในการประยุกต์ใช้กับกรณีหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

4.8) การฝึกอบรม (Training)

บริษัทควรส่งเสริมให้เกิดและคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมความเข้าใจภายในองค์กร และวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต

ผู้บริหาร ลูกจ้าง และตัวแทนบริษัท ควรผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับแผนงานฯ โดยการฝึกอบรมควรจะถูกออกแบบให้ตรงกับความต้องการและตามแต่กรณี นอกจากนี้ เมื่อมีโอกาสอันสมควร ทั้งผู้รับเหมา และผู้จัดจำหน่ายก็ควรจะได้รับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับแผนงาน กิจกรรมการฝึกอบรมควรทำการประเมินผลเป็นระยะ ๆ

4.9) องค์กรและความรับผิดชอบ (Organization and Responsibilities)

คณะกรรมการบริหาร (หรือเทียบเท่า) ควรมีความพึงพอใจที่แผนงานฯ ได้รับการพัฒนาและปฏิบัติตามอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

คณะกรรมการบริหาร (หรือเทียบเท่า) ควรมีความพึงพอใจที่มีการตรวจสอบและทบทวนแผนงานฯ เพื่อให้มั่นใจได้ถึงประสิทธิภาพ และเมื่อพบปัญหาหรือความบกพร่องก็ได้มีมาตรการแก้ไขอย่างจริงจัง

ประธานผู้บริหาร (หรือเทียบเท่า) มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการนำแผนงานฯ ไปปฏิบัติใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือจรรยาบรรณด้านการต่อต้านคอร์รัปชันขององค์การระหว่างประเทศ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003

(United Nations Convention Against Corruption)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ถูกสร้างขึ้นภายใต้ความกังวลใน (1) ความรุนแรงของปัญหาและภัยคุกคามอันเกิดจากการทุจริตที่มีต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของสังคม ซึ่งบ่อนทำลายสถาบันและคุณค่าแห่งประชาธิปไตย คุณค่าทางจริยธรรม และความยุติธรรม และเป็นอันตรายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและหลักนิติธรรม (2) ความเชื่อมโยงระหว่างการทุจริตและอาชญากรรมในรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การอาชญากรรมและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงการฟอกเงิน (3) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์จำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นส่วนสำคัญของทรัพยากรแห่งรัฐและที่คุกคามต่อเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของรัฐเหล่านั้น

อนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ส่งเสริมและเสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ส่งเสริม อำนาจความสะอาด และสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศและความช่วยเหลือทางวิชาการในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการติดตามทรัพย์สินจากการกระทำผิดกลับคืน

3. ส่งเสริมความมีคุณธรรม ตรวจสอบได้ และการบริหารกิจการบ้านเมืองและทรัพย์สินของรัฐอย่างเหมาะสม

สำหรับใจความหลักของอนุสัญญาฯ นั้น เน้นย้ำถึงมาตรการป้องกัน การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา และการบังคับใช้กฎหมาย ความร่วมมือ

มีระหว่างประเทศ การติดตามสินทรัพย์คืน ความช่วยเหลือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และกลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา

ในส่วนขอบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคเอกชน (หมวด 2 ข้อ 12) อนุสัญญาฯ กำหนดให้

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการในการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการตรวจสอบบัญชีในภาคเอกชนและในกรณีที่เหมาะสม จัดให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางอาญาที่มีประสิทธิภาพได้สัดส่วน และเป็นการห้ามปรามยับยั้ง สำหรับการไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการเช่นว่า ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของตน

2. มาตรการที่จะทำให้วัตถุประสงค์เหล่านี้สัมฤทธิ์ผล นอกจากประการอื่นแล้วอาจรวมถึง

2.1 การส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

2.2 การส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานและกระบวนการที่มีจุดประสงค์ในการพิทักษ์รักษาคุณธรรมของหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจรรยาบรรณในการประกอบกิจการงานทางธุรกิจและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทั้งปวงอย่างถูกต้อง น่าเคารพ และเหมาะสม และการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และในการส่งเสริมการใช้แนวปฏิบัติทางการค้าที่ดีในหมู่ธุรกิจและความเกี่ยวพันทางสัญญาด้านธุรกิจกับรัฐนั้น ๆ

2.3 การส่งเสริมความโปร่งใสในหมู่หน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการแสดงตนของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและการจัดการหน่วยงานในรูปแบบบริษัท

2.4 การป้องกันการใช้กระบวนการในการกำกับดูแลหน่วยงานภาคเอกชนในทางที่ผิด รวมถึงกระบวนการเกี่ยวกับการอุดหนุนและการออกใบอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับกิจกรรมทางพาณิชย์

2.5 การป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมโดยการกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจการงานทางวิชาชีพของอดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเกี่ยวกับการว่าจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชนภายหลังการลาออกหรือการเกษียณอายุ ในกรณีที่กิจการงานหรือกิจการว่าจ้างเช่นว่าเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหรืออยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านั้นในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ตามความเหมาะสมและภายในระยะเวลาอันควร

2.6 ประกันว่ากิจการของเอกชนมีการควบคุม การสอบบัญชีภายในอย่างพอเพียงที่จะช่วยในการ ป้องกันและสืบหาการกระทำทุจริต และบัญชีและ รายงานการเงินตามที่กำหนดไว้ของกิจการของเอกชน เช่นว่าอยู่ภายใต้กระบวนการสอบบัญชีและการรับรอง ความถูกต้องที่เหมาะสม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโครงสร้าง และขนาดของบริษัทนั้น ๆ

3. เพื่อป้องกันการทุจริต รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้อง ดำเนินการที่อาจจำเป็นโดยเป็นไปตามกฎหมาย ภายในและข้อบังคับเกี่ยวกับการดูแลรักษาสมุดบัญชี บันทึกรายการเปิดเผยรายงานการเงิน และมาตรฐานทาง บัญชีและการสอบบัญชีเพื่อห้ามการกระทำความผิดที่ ดำเนินการเพื่อความมุ่งประสงค์ในการกระทำ ความผิดใด ๆ ที่กำหนดไว้ตามอนุสัญญานี้

3.1 การกระทำให้รายการที่เกิดขึ้นไม่ผ่านการ บันทึกรายการบัญชี

3.2 การทำธุรกรรมที่ไม่ผ่านการบันทึกหรือไม่มี การระบุบัญชีตัวอย่างเพียงพอ

3.3 การบันทึกค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดขึ้นจริง

3.4 การลงบัญชีหนี้สินซึ่งมีหลักฐานบ่งชี้ของ วัตถุแห่งหนี้ที่ไม่ถูกต้อง

3.5 การใช้เอกสารเท็จ และ

3.6 การทำลายเอกสารทางบัญชีโดยเจตนา ก่อนเวลาที่คาดการณ์ไว้ตามกฎหมาย

4. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องไม่อนุญาตให้นำ ค่าใช้จ่ายที่เป็นส่วนหนึ่งของสินบน ซึ่งเป็น องค์ประกอบหนึ่งของความผิดตามที่กำหนดโดยเป็น ไปตามข้อ 15 และข้อ 16 ของอนุสัญญานี้และในกรณี ที่เหมาะสมค่าใช้จ่ายอื่นซึ่งเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีการ กระทำทุจริตมาหักลดหย่อนภาษี

หลัก 10 ประการของข้อตกลงโลกแห่ง สหประชาชาติ (UN Global Compact)

“ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ” เริ่มนำมาใช้ ในปี พ.ศ.2543 เพื่อให้บริษัทต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญ กับการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนและเน้นย้ำถึงเรื่องความ รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม มีกรอบนโยบายที่เป็น มาตรฐานไว้ใช้ในการดำเนินธุรกิจ “ข้อตกลงโลก แห่งสหประชาชาติ” มิได้เป็นข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้ ทางกฎหมาย แต่เป็นข้อตกลงที่เกิดจากความสมัครใจ ของบริษัทแต่ละรายที่ตั้งใจที่จะนำหลักการของ ข้อตกลงไปใช้ในการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์และ การดำเนินธุรกิจของบริษัท รวมทั้งในการเสริมสร้างให้ เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน ทั้งนี้ บริษัทที่สนใจ นำเอา “ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ” ไปใช้จะต้อง ลงทะเบียนแสดงเจตจำนงต่อองค์กรสหประชาชาติ โดยทางองค์กรสหประชาชาติจะขอให้บริษัทให้การ สนับสนุนด้านการเงินเป็นรายปีเพื่อส่งเสริมงาน ที่เกี่ยวข้องกับ “ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ”

“ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ” มีหลักการ สำคัญ 10 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน ด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการต่อต้าน การทุจริต ดังนี้

ด้านสิทธิมนุษยชน

หลักการที่ 1 บริษัทต่าง ๆ ควรส่งเสริมและ เคารพสิทธิมนุษยชนที่ประชาคมโลกได้ประกาศไว้

หลักการที่ 2 บริษัทต่าง ๆ ควรกำกับดูแลมิให้ กิจการของตนล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้านแรงงาน

หลักการที่ 3 บริษัทต่าง ๆ ควรสนับสนุนเสรีภาพในการรวมกลุ่มและสิทธิในการรวมกลุ่มกันเพื่อการต่อรอง

หลักการที่ 4 บริษัทต่าง ๆ ควรยุติการบังคับใช้แรงงานในทุกรูปแบบ

หลักการที่ 5 บริษัทต่าง ๆ ควรหาวิธียุติการใช้แรงงานเด็กโดยสิ้นเชิง

หลักการที่ 6 บริษัทต่าง ๆ ควรละเว้นจากการเลือกปฏิบัติ และการจ้างงานอย่างไม่เป็นธรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม

หลักการที่ 7 บริษัทต่าง ๆ ควรดำเนินกิจการในลักษณะที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักการที่ 8 บริษัทต่าง ๆ ควรดำเนินโครงการที่ส่งเสริมด้านการสำนึกและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักการที่ 9 บริษัทต่าง ๆ ควรส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านการต่อต้านการทุจริต

หลักการที่ 10 บริษัทต่าง ๆ ควรต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการกรรโชกทรัพย์และการติดสินบน

โครงการต่อต้านการทุจริตสำหรับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในสหประชาชาติใหม่ โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียและองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (ADB OECD Anti-Corruption

Initiative for Asia-Pacific Combating Corruption In the New Millennium)

ในปี พ.ศ.2542 รัฐบาลต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกได้ร่วมมือกันที่จะต่อต้านการทุจริตโดยการริเริ่มโครงการต่อต้านการทุจริตสำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โครงการดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการโดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา องค์การผู้บริจาคและประเทศต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

กรอบปฏิบัติการที่ 1 : จัดทำระบบที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพสำหรับบริการภาครัฐ

จริยธรรมในภาครัฐ

- จัดให้มีระบบการจ้างเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเปิดเผยและมีประสิทธิภาพ พร้อมเน้นส่งเสริมความเสมอภาคและการจ้างงานบุคคลที่มีความสามารถ และจริยธรรมสูงสุด ซึ่งจัดทำได้โดย

- พัฒนาระบบการจ่ายค่าตอบแทนโดยเน้นให้มีค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ

- พัฒนาระบบการจ้างและเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐแบบโปร่งใสเพื่อป้องกันระบบอุปถัมภ์ การเล่นพรรคเล่นพวกและการเลือกที่รักมักที่ชังเพื่อส่งเสริมให้การบริการโดยเจ้าหน้าที่รัฐมีความเป็นอิสระ และเพื่อส่งเสริมความสมดุลระหว่างผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ

- พัฒนาระบบตรวจสอบการตัดสินใจและบุคลากรที่มีอำนาจในการตัดสินใจ

- พัฒนาระบบบุคลากร อันรวมถึงการจัดให้มีการโยกย้ายตำแหน่งและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเป็นประจำเพื่อลดโอกาสในการทำงานแยกเดี่ยวซึ่งอาจเป็นช่องทางสำหรับการทุจริต

กำหนดแนวปฏิบัติทางจริยธรรมและบริหาร ซึ่งจะช่วยป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรภาครัฐอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานการทำงานทางวิชาชีพและมาตรฐานทางจริยธรรมในขั้นสูงสุดผ่านกระบวนการดังต่อไปนี้

- มีข้อห้ามและเงื่อนไขป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

- มีระบบส่งเสริมความโปร่งใสผ่านการกำหนดให้เปิดเผยและ/หรือตรวจสอบข้อมูล อาทิ ในเรื่องทรัพย์สินและหนี้สินส่วนบุคคล

- มีระบบบริหารงานที่ดีเพื่อดูแลให้การติดต่องานระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและผู้ให้บริการจากภาคธุรกิจปลอดจากอำนาจแทรกแซง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนงานภาษีศุลกากรและส่วนอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะเกิดการทุจริตได้ง่าย

- ส่งเสริมแนวปฏิบัติทางจริยธรรมและบริหารงานโดยเน้นให้สอดคล้องกับทั้งมาตรฐานสากลและมาตรฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนจัดให้มีการศึกษาอบรม และควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทุกคนเข้าใจถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเป็นอย่างดี

- มีมาตรการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรายงานเหตุทุจริตและมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยตลอดจนคุ้มครองโอกาสทางวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ผู้รายงานเหตุดังกล่าว

ความรับผิดชอบและความโปร่งใส

พิทักษ์ไว้ซึ่งความรับผิดชอบของภาครัฐผ่านกรอบของกฎหมาย การบริหาร และกระบวนการตรวจสอบ ดังนี้

- มีมาตรการและระบบส่งเสริมความโปร่งใสทางการเงิน

- นำเอามาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องและระเบียบปฏิบัติการทั่วไปที่เกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบดูแลสถาบันการเงินมาใช้

- มีกระบวนการตรวจสอบการบริหารงานภาครัฐ ตลอดจนมีมาตรการและระบบรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชนที่เหมาะสม

- มีกระบวนการที่โปร่งใสและเหมาะสมเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและการยับยั้งการทุจริต รวมถึงมีกระบวนการบริหารงานที่มีขั้นตอนง่ายและสะดวก

- พัฒนาสถาบันเพื่อส่งเสริมการตรวจสอบโดยประชาชน

- จัดทำระบบเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชน

- ลดความซับซ้อนของกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ซ้ำซ้อนคลุมเครือ หรือยุ่งยากจนเป็นปัญหาต่อการดำเนินธุรกิจ

“ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ” มิได้เป็นข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้ ทางกฎหมาย แต่เป็นข้อตกลงที่เกิดจากความสมัครใจของบริษัท

กรอบปฏิบัติการที่ 2 : เสริมสร้าง มาตรการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริม จริยธรรมในการประกอบธุรกิจ

การป้องกัน การตรวจสอบ และการดำเนิน คดีต่อผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการต่อต้านการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ
จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ

- ออกกฎหมายที่เข้มงวดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการ
ติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ
- จัดให้มีการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการ
ฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายดังกล่าว
ต้องกำหนดโทษอาญาสถานหนักให้แก่การฟอกเงินที่
ได้มาจากการทุจริตและการประกอบอาชญากรรม
ตามกรอบของกฎหมายในแต่ละประเทศ
- จัดให้มีการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อการ
ตรวจสอบคดีสินบนอย่างเข้มงวด ถี่ถ้วน โดยให้หน่วยงาน
ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินคดี ทั้งนี้
หน่วยงานดังกล่าวควรมีอำนาจในการสั่งให้ธนาคาร
เปิดเผยข้อมูลของลูกค้า รวมถึงควรมีอำนาจในการสั่ง
อายัดเงินหรือเอกสารทางการเงิน/เอกสารทางการค้าได้
- เพิ่มความสามารถในการสืบสวนและดำเนิน
คดีผ่านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วย
งานการป้องกันการใช้อำนาจแทรกแซงการสืบสวน
หรือการดำเนินคดี ระบบสืบหาหลักฐานที่มี
ประสิทธิภาพ ระบบคุ้มครองผู้ให้ความร่วมมือกับ
ทางการในการปราบปรามการทุจริต ตลอดจนการจัด
ให้มีการอบรมและงบประมาณอย่างเหมาะสม

• เพิ่มความร่วมมือทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี
ในการสืบสวนและกระบวนการตามกฎหมายอื่น ๆ
ผ่านการพัฒนาระบบดังต่อไปนี้ภายใต้ขอบเขตของ
กฎหมายในประเทศ (1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลและ
หลักฐานระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การ
ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนตามความสะดวกและเหมาะสม
(3) การให้ความร่วมมือในการตามหาทรัพย์สินที่
สามารถยึดได้ รวมถึงการยึดทรัพย์สินและส่งทรัพย์สิน
ดังกล่าวข้ามแดน

ความรับผิดชอบและพันธะความรับผิดชอบ ขององค์กรต่อสังคม

ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริม
ความรับผิดชอบและพันธะความรับผิดชอบขององค์กร
ต่อสังคมตามมาตรฐานสากลผ่านกระบวนการดัง
ต่อไปนี้

1. ส่งเสริมบรรษัทภิบาลเพราะสิ่งดังกล่าว
กำหนดให้องค์กรมีการตรวจสอบภายในอย่างพอเพียง
อาทิ มีแนวทางปฏิบัติ มีช่องทางการสื่อสาร มีการ
คุ้มครองพนักงานที่ร้องเรียนเรื่องการทุจริตและมีการ
จัดอบรมพนักงาน
2. การมีและบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปราม
พฤติกรรมที่ส่งเสริมการจ่ายสินบนโดยอ้อม อาทิ
การเปิดทางให้นับเงินจ่ายสินบนเป็นค่าใช้จ่ายที่เอาไป
หักภาษีได้
3. การมีและบังคับใช้กฎหมายควบคุมการ
จัดการทำบัญชีอย่างเข้มข้นเพื่อให้การจัดทำบัญชีของ
องค์กรเป็นไปอย่างโปร่งใส รวมถึงมีการกำหนดโทษ

ผู้ที่ละเว้นไม่รายงานหรือปลอมแปลงรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับสินบนในสมุดบันทึกบัญชี เอกสารหรือรายงานทางการเงินหรือบัญชีต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการประมาณีให้องค์กรคิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องสินบน

4. ตรวจสอบกฎหมายและกฎระเบียบที่ควบคุมการให้ใบอนุญาตประกอบการ สัญญาจัดซื้อหรืองานใด ๆ ของภาครัฐเพื่อดูแลให้มีการลงโทษผู้ที่กระทำผิดฐานติดสินบนเจ้าพนักงาน

กรอบปฏิบัติการที่ 3 : สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปรึกษาหารือประชาชนเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต

ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการปรึกษาหารือเรื่องต่อต้านการทุจริตกับประชาชนผ่านกระบวนการดังต่อไปนี้

- จัดทำแคมเปญส่งเสริมการตระหนักรู้ในหลายระดับ
- สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมจริยธรรมและต่อต้านการทุจริตผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับการทุจริตและความเสียหายที่เกิดขึ้น กิจกรรมระดมพลังพลเรือนเพื่อการสนับสนุนรัฐบาลที่ใสสะอาด การทำบันทึกคดีทุจริตและรายงานการทุจริต
- การจัดเตรียม/ดำเนินงานโครงการการศึกษาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

หลักการสำหรับองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบของสถาบัน Caux Round Table (Caux Round Table's Principles for Responsible Business)

สถาบัน Caux Round Table ก่อตั้งขึ้นโดยเครือข่ายผู้นำด้านธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติที่รวมตัวกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดการดำเนินธุรกิจในระบบทุนนิยมที่เน้นย้ำถึงหลักจริยธรรมที่พึงงามควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ สถาบัน Caux Round Table ได้กำหนดหลักการสำหรับองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบ (Principles for Responsible Business) ไว้ 7 ประการ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติทางจริยธรรมให้องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ดังนี้

หลักการที่ 1 คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมิใช่แค่ผู้ถือหุ้น

- องค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อควรตระหนักถึงหน้าที่ของตนในการส่งมอบสิ่งที่ดีแก่สังคม ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของจำนวนเงินหรือจำนวนงานที่องค์กรได้นำเสนอ และสินค้าหรือบริการที่ได้มอบให้แก่ลูกค้า
- องค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อควรดูแลรักษาสภาพการเงินและความอยู่รอดของตนเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย มิใช่เพียงผู้ถือหุ้นเท่านั้น
- องค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อจะคำนึงถึงประโยชน์ของลูกค้า พนักงาน ผู้จัดหาสินค้า คู่แข่ง และชุมชนโดยรวม และปฏิบัติต่อทุกฝ่ายด้วยความซื่อสัตย์และเป็นธรรม

หลักการที่ 2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

- องค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อตระหนักว่างานธุรกิจจะไม่มีทางเติบโตอย่างยั่งยืนได้ในสังคมที่ตกต่ำหรือขาดการพัฒนาเศรษฐกิจ
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ตนประกอบกิจการอยู่เพื่อรักษา “ต้นทุนในการประกอบกิจการ” ของตนเองไว้ ซึ่งครอบคลุมถึงทุนทางการเงิน ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และโมตรจิตด้วย
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะส่งเสริมให้ดีขึ้นผ่านการใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ การแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและการประกอบธุรกิจ

หลักการที่ 3 เคารพตัวบทกฎหมาย

- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อตระหนักว่าการกระทำทางธุรกิจที่ถูกต้องกฎหมายบางครั้งก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจึงปฏิบัติตามตัวบทกฎหมาย
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะประกอบกิจการด้วยความซื่อตรง จริงใจ และโปร่งใส พร้อมทั้งปฏิบัติตามสัญญาเสมอ

หลักการที่ 4 เคารพกฎหมาย ระเบียบและสนธิสัญญา

- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะเคารพวัฒนธรรมและธรรมเนียมท้องถิ่นในชุมชนซึ่งตนประกอบกิจการอยู่อย่างสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานด้านความเป็นธรรมและความเท่าเทียม

• ไม่ว่าจะประกอบกิจการในที่ใด องค์กรมีความรับผิดชอบต่อจะเคารพกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศ ระเบียบและอนุสัญญาที่มีผลบังคับใช้ต่อตนเองขณะที่ทำการค้าขายอย่างเป็นธรรมและมีการแข่งขันไปด้วย

หลักการที่ 5 สนับสนุนกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมีความรับผิดชอบต่อ

- ในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทในเวทีการค้าโลก องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะสนับสนุนการค้าแบบพหุภาคีที่เปิดเผยและเป็นธรรม
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะสนับสนุนการปฏิรูปกฎหมายและระเบียบภายในประเทศหากกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการค้าโลก

หลักการที่ 6 คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะปกป้องสิ่งแวดล้อม และหากเป็นไปได้จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตลอดจนหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะดูแลให้ธุรกิจของตนเป็นไปตามมาตรฐานการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า จะตอบสนองความต้องการของวันนี้โดยไม่ทำร้ายโอกาสของมนุษย์ในวันข้างหน้า

หลักการที่ 7 หลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมาย

- องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อจะไม่มีส่วนร่วมหรือไม่ยินยอมให้มีการกระทำที่เป็นทุจริต การให้หรือรับสินบน การฟอกเงินหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ

- องค์กรที่มีความรับผิดชอบจะไม่มีส่วนร่วมหรือช่วยอำนวยความสะดวกธุรกรรมใด ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนการก่อการร้าย การค้ายาเสพติดหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ
- องค์กรที่มีความรับผิดชอบจะสนับสนุนการลดหรือป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างจริงจัง

กติกาด้านจริยธรรมขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International's Integrity Package)

1) กติกาด้านจริยธรรมคืออะไร?

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้จัดทำ “กติกาด้านจริยธรรม” (Integrity Pact หรือ IP) ขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 90 เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่มีเจตนาป้องกันการทุจริตนำไปใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการทำสัญญาต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยกติกาดังกล่าวครอบคลุมการทำสัญญาระหว่างรัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “หน่วยงานราชการ”) และผู้เสนอราคาในโครงการรัฐ ตลอดจนกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

“กติกาด้านจริยธรรม” ระบุถึงสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายไม่จ่ายสินบน ไม่เสนอสินบน ไม่เรียกร้องและไม่รับสินบน รวมถึงไม่สมรู้ร่วมคิดกับคู่แข่งเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาทำโครงการจากหน่วยงานรัฐ และไม่สมรู้ร่วมคิดกับคู่แข่งหลังจากได้รับสัญญาไปแล้ว นอกจากนี้ “กติกาด้านจริยธรรม” ยังกำหนดให้ผู้เสนอราคาแจ้งค่าใช้จ่ายหรือคอมมิชชั่นที่ตนได้จ่ายไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทั้งหมดด้วย หากมีการละเมิด “กติกาด้าน

จริยธรรม” ผู้ละเมิดจะถูกลงโทษผ่านมาตรการต่าง ๆ อาทิ การยกเลิกสัญญา การปฏิเสธไม่ให้ได้รับสัญญา การยึดเงินค้ำประกันของประกวดราคา การยึดเงินค้ำประกันสัญญา การเรียกร้องค่าเสียหาย การขึ้นบัญชีดำผู้เสนอราคาที่ทำให้เกิดความผิดและการลงโทษทั้งทางวินัยและอาญาต่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำผิด

“กติกาด้านจริยธรรม” เป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะช่วยให้บริษัทต่าง ๆ ไม่ต้องเสนอสินบนด้วยรู้ว่าคู่แข่งก็จะไม่ใช่สินบนเช่นกัน ขณะที่รัฐบาลจะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้มากจากการที่เงินไม่รั่วไหลสู่การทุจริตผ่านการจัดซื้อ การแปรรูปสินทรัพย์รัฐเป็นของเอกชนและการให้ใบอนุญาตต่าง ๆ

“กติกาด้านจริยธรรม” สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายกรณีและสอดคล้องกับบริบททางกฎหมายอันหลากหลายของแต่ละประเทศ ปัจจุบัน “กติกาด้านจริยธรรม” มีผลในทางปฏิบัติในกว่า 15 ประเทศทั่วโลกและได้รับประโยชน์จากการแสดงความคิดเห็นตอบกลับขององค์กรและบุคคลต่าง ๆ เป็นอย่างดี

2) กติกาด้านจริยธรรมมีการดำเนินอย่างไร?

2.1) กติกาด้านจริยธรรมมีประโยชน์อย่างไร

ในกระบวนการจัดทำสัญญา “กติกาด้านจริยธรรม” มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ได้แก่

1. ช่วยให้บริษัทไม่ต้องไปข้องแวะกับเรื่องสินบนผ่านการให้ความมั่นใจแก่บริษัทว่า

1.1 คู่แข่งจะไม่ข้องแวะสินบนเช่นกัน

1.2 โครงการจัดซื้อของรัฐ โครงการแปรรูปสินทรัพย์รัฐเป็นของเอกชนและหน่วยงานให้ใบอนุญาตต่าง ๆ จะดำเนินการป้องกันการทุจริตและดูแลให้ทุกกระบวนการมีความโปร่งใส ซึ่งจะครอบคลุมถึงการบังคับมิให้เจ้าหน้าที่เรียกรับหรือกรรโชกขอรับเงินสินบนจากบริษัท

2. ช่วยให้ผู้รัฐบาลลดค่าใช้จ่ายหรือหลีกเลี่ยงผลเสียที่เกิดจากการทุจริตในโครงการจัดซื้อของรัฐ โครงการแปรรูปสินทรัพย์รัฐเป็นของเอกชนและการให้ใบอนุญาตต่าง ๆ

2.2) กติกาด้านจริยธรรมประยุกต์ใช้ได้กับสัญญาประเภทไหนบ้าง

“กติกาด้านจริยธรรม” ไม่เพียงมีความเหมาะสมต่อสัญญาก่อสร้างหรือจัดหาสินค้า/บริการเท่านั้น หากแต่ยังไม่เหมาะสมต่อการคัดเลือกดังต่อไปนี้ด้วย

- ผู้ซื้อ/ผู้รับสินทรัพย์รัฐในโครงการแปรรูปสินทรัพย์ของรัฐเป็นของเอกชน

- ที่ปรึกษา (ด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และอื่น ๆ)

- ผู้ได้รับประโยชน์จากใบอนุญาตประกอบการหรือสัมปทานรัฐ (อาทิ การขุดสำรวจ/ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การทำเหมือง การประมง ป่าไม้ และสิทธิในการขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ) รวมถึงบริการที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (อาทิ บริการโทรคมนาคม ประปา และการจัดเก็บขยะ)

สัญญาและ “กติกาด้านจริยธรรม” อาจครอบคลุมการวางแผน การออกแบบ การก่อสร้าง การติดตั้งหรือการดำเนินการใด ๆ ต่อสินทรัพย์ของ “หน่วยงานราชการ” การแปรรูปสินทรัพย์รัฐเป็นของเอกชน การออกใบอนุญาตหรือสัมปทานจาก “หน่วยงานราชการ” ตลอดจนบริการที่เกี่ยวข้อง อาทิ

บริการให้คำปรึกษาหรือบริการสนับสนุนทางด้านเทคนิค การเงินและการบริหารก็ได้ หากเป็นไปได้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรบังคับใช้ “กติกาด้านจริยธรรม” กับทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัญญานับตั้งแต่การคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้าร่วมประกวดราคา การจัดประกวดราคาและการจัดทำสัญญาเรื่อยไปจนถึงการดำเนินการตามสัญญา จนกระทั่งสัญญาสิ้นสุด

2.3) กติกาด้านจริยธรรมจะเป็นประโยชน์เมื่อใด

“กติกาด้านจริยธรรม” สามารถจะและควรจะถูกประยุกต์ใช้ต่อทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การขาย การออกใบอนุญาตหรือสัมปทาน ได้แก่

- ขั้นตอนการศึกษาคำความเป็นไปได้หรือจัดเตรียมการดำเนินการ
- ขั้นตอนการคัดเลือกผู้รับเหมา/ผู้จัดหาสินค้าและบริการ/ผู้ได้รับใบอนุญาตหลัก
- ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรมหลัก (การปฏิบัติตามสัญญาก่อสร้างหรือจัดหาสินค้าและบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเฉพาะในสัญญาหรือคำสั่งปรับเปลี่ยนอื่น ๆ)

3) ภาคประชาสังคมต้องมีบทบาทหรือไม่?

นับตั้งแต่แรกเริ่มเป็นต้นมา ภาคประชาสังคมถูกคาดหวังให้มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการบังคับใช้ “กติกาด้านจริยธรรม” ในประเทศของตน

การเปิดทางให้ตัวแทนภาคประชาสังคมมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นทรัพย์สินของบุคคลหนึ่งบุคคลใดตามกฎหมายได้จะไม่ใช่เป็นปัญหาในการรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับหากเงื่อนไขสัญญาโครงการระบุการคุ้มครองข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างเพียงพอ

4) กติกาด้านจริยธรรมในภาคปฏิบัติ?

มาตรการลงโทษ - หลักฐานที่เพียงพอต่อการลงโทษแน่นอนคือ ผู้เสนอราคาถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญา อย่างไรก็ตาม การตัดสินว่าผู้เสนอราคามีความผิดทางอาญาแทบจะไม่ค่อยเกิดขึ้น และถึงแม้เกิดขึ้นจริง คำตัดสินมักจะช้าเกินกว่าที่จะลงโทษผู้เสนอราคาภายใต้ “กติกาด้านจริยธรรม” นี้ได้ ในทางปฏิบัติ เยอรมันจึงยึดถือว่าหากผู้เสนอราคาไม่ได้แย้งข้อกล่าวหาหรือยอมรับว่ากระทำผิดจริงก็ถือได้ว่ามีหลักฐานเพียงพอที่จะใช้มาตรการลงโทษได้แล้ว นอกจากนี้ แนวปฏิบัติทั่วไปล่าสุดคือ หาก “ข้อเท็จจริงระบุว่ามีการกระทำผิดจริงโดยไม่มีข้อเคลือบแคลงที่สำคัญ” จะถือว่ามีหลักฐานการกระทำผิดเพียงพอแล้ว ที่สำคัญหากมี “หลักฐานเพียงพอ” ก็ควรดำเนินการลงโทษได้เลยในทุกกรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นมีอาจแก้ไขเยียวยาได้ในภายหลัง

อนุญาติตตุลาการ - การเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ควรดำเนินการภายใต้ระบบอนุญาติตตุลาการของประเทศหรือของสากลโดยทั่วไป คู่สัญญามักจะกำหนดไว้ตั้งแต่แรกทำสัญญาว่าทั้งสองฝ่ายจะอยู่ภายใต้กฎหมาย จะเจรจากันที่ไหน และต้องใช้อนุญาติตตุลาการที่เท่ากัน

การเปิดเผยข้อมูลการจ่ายเงินและทรัพย์สินพร้อมทั้งการจำกัดจำนวนที่จ่ายได้ - เนื่องจาก “นายหน้า” และ “คนกลาง” มักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือ (หรือเครื่องมือหลัก) ในการจ่ายสินบนต้นแบบ “กติกาด้านจริยธรรม” จะบังคับเลยว่าผู้เสนอราคาไม่ควรจ่ายเงินให้นายหน้าเกินกว่า “จำนวนที่เหมาะสมสำหรับบริการที่ถูกกฎหมาย”

ซึ่งคำกล่าวอ้างจาก “ระเบียบปฏิบัติของหอการค้านานาชาติ” (ว่าด้วยการกรรโชกทรัพย์และสินบน ในงานธุรกิจระหว่างประเทศฉบับปรับปรุงปี 1996) ในปัจจุบันมีบริษัทข้ามชาติหลายแห่งแล้วที่งดเว้นจากการใช้บริษัทนายหน้าหรือคนกลาง

การตรวจสอบ - สิ่งทีพึงประสงค์อย่างยิ่งคือ การให้ภาคประชาสังคมสามารถเข้าตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ในกรณีที่รัฐบาลมิให้ ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รัฐบาลควรจะต้องให้มีการวางระบบตรวจสอบอย่าง หนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- รัฐบาลจัดให้มีผู้ตรวจการฝ่ายเอกชนอิสระ
- รัฐบาลต้องมุ่งมั่นที่จะเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาราคาประกวดให้ประชาชนทราบ

ปัจจุบันมีการนำ “กติกาด้านจริยธรรม” ไปประยุกต์ใช้กันมากขึ้น ผ่านวิธีการ เอกสาร และ กระบวนการอันหลากหลายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

เครื่องมือจรรยาบรรณด้านการต่อต้านคอร์รัปชันขององค์กรในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วิสัยทัศน์

สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พันธกิจ

1. ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม
2. พัฒนาเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างบูรณาการ
3. พัฒนาระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม กระจ่าย และถ่วงดุลอำนาจ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์หลัก 1

สังคมไทยมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

ยุทธศาสตร์ 1

ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน

มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

- 1.1 ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และวินัยแก่ทุกภาคส่วน
- 1.3 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1.4 ผลักดันให้ค่านิยมเชิดชูความดี ความซื่อสัตย์สุจริต และรังเกียจการทุจริตเป็นค่านิยมร่วมของชาติ

วัตถุประสงค์หลัก 2

เครือข่ายจากทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ 2

รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

- 2.1 ประชาสัมพันธ์ต่อต้านการทุจริต
- 2.2 เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 2.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย

วัตถุประสงค์หลัก 3

ระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม กระจ่าย และถ่วงดุลอำนาจมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ 3

เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต

มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

- 3.1 ส่งเสริมการสร้างความเป็นอิสระในการดำเนินงาน

3.2 สร้างกลไกการต่อต้านการทุจริตโดยการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

3.3 เสริมสร้างการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ

3.4 เสริมสร้างประสิทธิภาพของกฎหมาย

3.5 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการตรวจสอบทรัพย์สิน

3.6 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการรับสินบนและส่งเสริมความซื่อสัตย์ในภาคธุรกิจเอกชน

3.7 ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

3.8 จัดทำดัชนีชี้วัดความโปร่งใสในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ 4

สังคมรู้เท่าทัน ร่วมคิดป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ 4

สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

4.1 ส่งเสริมการประพฤติตนตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ

4.2 ส่งเสริมการสร้างมาตรฐานเส้นทางวิชาชีพและมาตรฐานค่าตอบแทนพิเศษ

4.3 ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านวิชาการกับองค์กรต่างประเทศ

4.4 ส่งเสริมการสร้างองค์การจัดการความรู้

4.5 ส่งเสริมการสร้างศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการทุจริต

4.6 สร้างมาตรฐานหลักสูตรฝึกอบรมของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต

จรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย

จรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับ (1) จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ (2) จรรยาบรรณต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) จรรยาบรรณกรรมการ อนุกรรมการ และที่ปรึกษา (4) จรรยาบรรณพนักงาน (5) การดูแลให้มีการปฏิบัติตามและการทบทวน (6) การร้องเรียน และ (7) วินัย ทั้งนี้ จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจที่กลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้การส่งเสริมมีหลักการสำคัญ ดังนี้

ปรัชญา :

เราคือหนึ่งในเสาหลักของเศรษฐกิจไทยที่ใส่ใจสังคม

ปณิธาน :

มุ่งมั่นในความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ

- การเป็นตลาดศูนย์กลางสำหรับตราสารทางการเงินทุกชนิด
- ระบบการซื้อขาย
- การเปิดเผยข้อมูลและแหล่งความรู้เพื่อการลงทุน
- การเป็นองค์กรแบบอย่างที่ดีของสังคม

พันธกิจ :

เป็นศูนย์กลางและทางเลือกหลักของผู้ลงทุนและผู้ระดมทุน เพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจด้วยการจัดให้มีตราสารและบริการทางการเงินครบวงจรและมีระบบที่น่าเชื่อถือและเข้าถึงได้ง่าย

วิสัยทัศน์ :

เป็นตลาดทุนที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือ พร้อมพร้อมด้วยทีมงานที่มีความสามารถ มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่ทันสมัย และมีสภาพคล่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ผู้เกี่ยวข้อง และสังคม

ค่านิยม (A-LIST)

- Agility : ตื่นตัว ปรับเปลี่ยน อย่างสร้างสรรค์ เรียนรู้ และพัฒนาได้เท่าทัน ผลักดันองค์กรสู่อนาคตอย่างฉับไว
- Lead and Align Strategically : เข้าใจพันธกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์กร และทีมงานรวมทั้งสามารถแปลงไปเป็นทิศทาง เป้าหมาย และแผนงาน ตลอดจนสามารถสร้างผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกับพันธกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision)
- Integrity : ตั้งมั่นในความถูกต้อง ซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม
- Service Mindset : รู้จักผลิตภัณฑ์ รู้ใจลูกค้า สร้างสรรค์บริการที่ตรงใจและเปี่ยมด้วยคุณภาพ
- Team Spirit : ผสานพลังการทำงานเป็นทีม แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ สื่อสารอย่างเปิดใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

จรรยาบรรณหอการค้าไทย

เพื่อส่งเสริมให้กรรมการ สมาชิก เจ้าหน้าที่ของหอการค้าไทยมีแนวปฏิบัติอันดีงาม และเป็นแบบแผนเดียวกัน เพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรี และความเชื่อมั่นที่สาธารณชนมีต่อหอการค้าไทย จึงได้ประมวลร่างจรรยาบรรณของหอการค้าไทยเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ณ ที่นี้ โดยแบ่งเป็น 3 ภาค คือ

ภาคแรก จริยธรรมในการดำเนินงาน ของหอการค้าไทย

กรรมการและเจ้าหน้าที่ หอการค้าไทย
พึงประพฤติปฏิบัติในฐานะตัวแทนของหอการค้าไทย
โดยมีข้อพึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ข้อปฏิบัติต่อสมาชิก

• การตระหนักถึงผลประโยชน์ของสมาชิก โดยรวม

หอการค้าไทยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึง
ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อสมาชิก และ
ตระหนักถึงการสร้างประโยชน์อันยั่งยืนต่อสมาชิก
โดยรวม

• การประกอบวิสาหกิจเอง หรือเข้าร่วมทุน ในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ๆ

หอการค้าไทยไม่ประกอบวิสาหกิจเอง หรือร่วม
ดำเนินการในวิสาหกิจของสมาชิก หรือมีส่วนถือหุ้น
ในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ยกเว้นการ
ดำเนินงานที่เป็นการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ
ของสมาชิก และการให้คำปรึกษาแนะนำแก่สมาชิก
ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของหอการค้าไทย

• การเปิดเผยข้อมูลอันเกี่ยวกับผลประโยชน์ ของสมาชิก

หอการค้าไทยไม่เปิดเผยสถิติ เอกสาร หรือ
ข้อความอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสีย
โดยเฉพาะของสมาชิกผู้ใด เว้นแต่จะได้รับความยินยอม
เป็นลายลักษณ์อักษรจากสมาชิกผู้นั้น

• การเข้าเป็นสมาชิก หรือการให้ออกจาก การเป็นสมาชิก

หอการค้าไทยไม่ขัดขวางผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติที่
จะเป็นสมาชิกได้ตามข้อบังคับของหอการค้ามิให้เข้า

เป็นสมาชิก หรือบังคับด้วยประการใด ๆ ให้เข้าเป็น
สมาชิกโดยผู้นั้นไม่สมัครใจ หรือให้สมาชิกออกจาก
หอการค้าโดยเจตนาอันไม่สุจริตหรือขัดต่อข้อบังคับ
ของหอการค้าไทย

2. ข้อปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้อง

• การให้ความเป็นธรรม

หอการค้าไทยปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องด้วยความ
เป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้หนึ่งผู้ใดเนื่องจาก
ความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ เพศ
อายุ หรือพื้นฐานการศึกษา

• การรักษาความสุจริต

หอการค้าไทยไม่ให้เงินหรือสิ่งของแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
เพื่อชักนำให้กระทำการที่ไม่ถูกต้อง และไม่ส่งเสริมการ
กระทำความดังกล่าว

• สิทธิและเสรีภาพของบุคคล

หอการค้าไทยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใด ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ข้อปฏิบัติต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม

• การยึดถือและปฏิบัติตามหลักบรรษัท ภิบาล (Corporate Governance)

หอการค้าไทยส่งเสริมให้สมาชิกยึดถือและ
ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

• การส่งเสริมการค้าเสรี

หอการค้าไทยส่งเสริมการค้าเสรีเพื่อการแข่งขัน
ทางธุรกิจที่เป็นธรรมทั้งต่อผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้บริโภค

• การมีความรับผิดชอบต่อสังคม

หอการค้าไทยไม่ดำเนินการใด ๆ อันอาจเป็นภัย
ต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบ
เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้

หอการค้าไทยจะดำเนินการสนับสนุนกิจกรรม
สาธารณกุศลตามพิจารณาเห็นสมควร

• การส่งเสริมการบำบัดและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม

หอการค้าไทยสนับสนุนให้สมาชิกดำเนิน
กิจกรรมบำบัดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และไม่ดำเนิน
กิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
หรือเป็นภัยต่อชุมชน

• การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง

หอการค้าไทยวางตัวเป็นกลาง ไม่กระทำการ
อันผิดแผกพรรคการเมืองใด ๆ หรือผู้หนึ่งผู้ใดที่มีอำนาจ
ทางการเมืองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์

ภาคที่สอง ข้อพึงประพฤติปฏิบัติของ กรรมการ และเจ้าหน้าที่หอการค้าไทย

• การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

กรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทย ไม่พึง
กระทำการอันเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของ
ประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี
ของประชาชน

• การวางตัวในสังคม

กรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทยพึงรักษา
เกียรติของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ไม่พึงประพฤติ
ตนหรือกระทำการใด ๆ อันอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่
หอการค้าไทย

• การปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องกับการค้าไทย

กรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทยไม่พึง
เรียกรับเงิน สิ่งของ หรือประโยชน์อันใดที่ไม่ควรได้
จากผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของหอการค้าไทย

• การรักษาทรัพย์สินของหอการค้าไทย

กรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทย มีหน้าที่
และความรับผิดชอบในการใช้ทรัพย์สินของ
หอการค้าไทยให้ได้ประโยชน์เต็มที่ ตลอดจนดูแลไม่
ให้เสียหาย และไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นที่มีได้
เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหอการค้าไทย

• การส่งเสริมจริยธรรม

กรรมการและเจ้าหน้าที่หอการค้าไทยพึง
ส่งเสริมการปฏิบัติตามจริยธรรม และร่วมกันปรับปรุง
หลักปฏิบัติตามจริยธรรมของหอการค้าไทยให้ทันสมัย
และเหมาะสมกับสภาพการณ์อย่างสม่ำเสมอ

ภาคที่สาม ข้อพึงประพฤติปฏิบัติของ สมาชิกหอการค้าไทย

• การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

สมาชิกหอการค้าไทยไม่พึงกระทำการอันเป็น
ภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ หรือต่อ
ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

• การรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ

สมาชิกหอการค้าไทยพึงรักษาเกียรติไว้ซึ่งความ
สามัคคีในหมู่คณะ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย
ความซื่อสัตย์สุจริต

• การวางตัวในสังคม

สมาชิกหอการค้าไทยพึงรักษาเกียรติของตนให้
เป็นที่ยอมรับในสังคม ไม่พึงประพฤติตน หรือกระทำ
การใด ๆ อันอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่หอการค้าไทย

• การส่งเสริมจริยธรรม

สมาชิกหอการค้าไทยพึงส่งเสริมการปฏิบัติตาม
หลักจริยธรรมและบรรษัทภิบาล

พร้อมที่จะเสียสละเวลา ใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์
ด้วยความสมัครใจและจริงใจ โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนทั้งในทางตรง
และทางอ้อม

จรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย

“จรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” ได้ถูกทำขึ้นไว้เพื่อให้คณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาชิกผู้ประกอบการและผู้ประกอบกิจการทั่วไปมีแนวทางปฏิบัติภารกิจสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อประโยชน์โดยรวมของประเทศ ดังนี้

1. ยึดมั่นในอุดมการณ์ในการดำเนิน ภารกิจของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และของพนักงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1.1 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการยึดมั่นในอุดมการณ์ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยอย่างเคร่งครัด

1.2 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ภายใต้กรอบจรรยาบรรณของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ มีความจริงใจในการเสนอแนะและท้วงติงแนวทางการปฏิบัติที่ผิดจรรยาบรรณ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและมีคุณธรรมในการประกอบการอุตสาหกรรม

1.3 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงรับฟังความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของพนักงานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และเป็นผู้แนะแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม และส่งเสริมความมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความยึดมั่นในจรรยาบรรณของพนักงานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตามที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนดไว้

2. เป็นผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาอุตสาหกรรม

2.1 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงแสดงออกถึงความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของชาติ และของสมาชิกสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโดยทั่วไป

2.2 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงดูแลรักษาผลประโยชน์ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐ และความสามารถของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

2.3 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพึงรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการเสนอแนะหรือผลักดันนโยบายและการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของชาติ และคำนึงถึงการประกอบการอุตสาหกรรมโดยรวมของภาคอุตสาหกรรม

3. อุทิศตน เสียสละ พัฒนาตนเอง มีความ จริงใจในการเป็นกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย และเป็นตัวแทนที่ดีของผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม

3.1 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พึงใฝ่ใจเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ทันความก้าวหน้า
ของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่าง
ต่อเนื่อง และพร้อมที่จะเสียสละเวลา ใช้ความรู้ ความ
สามารถและประสบการณ์ด้วยความสมัครใจและ
จริงใจ เพื่อประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรมโดย
ส่วนรวม ทั้งนี้ โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนทั้งใน
ทางตรงและทางอ้อม

3.2 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พึงทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรมบนพื้นฐานของหลักการที่ถูกต้อง และ
ต่อสู้เพื่อหลักการดังกล่าวโดยมีเหตุผลสามารถ
สร้างศรัทธาและความเป็นที่ยอมรับให้เกิดแก่ภาครัฐ
หน่วยราชการและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

4. ยึดมั่นในหลักการแห่งความเป็นธรรม และความเสมอภาคต่อสมาชิกและผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม

4.1 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พึงรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิก ให้ความ
เป็นธรรมแก่สมาชิกและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยไม่คำนึง
ถึงรายได้เปรียบในด้านขนาดและประเภทของกิจการ

4.2 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พึงยึดถือและปฏิบัติตนบนพื้นฐานของความเสมอภาค
ปราศจากอคติในการเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาหรือการ
ส่งเสริมการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
ไม่ว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะเป็นสมาชิกของ
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้
โดยไม่คำนึงถึงแหล่งกำเนิดของผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรม

5. วางตัวเป็นกลางทางการเมือง

5.1 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
มีสิทธิและเสรีภาพในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้
ตามกฎหมาย แต่ต้องไม่ดำเนินนโยบายจัดกิจกรรม
หรือชักนำการดำเนินงานของสภาอุตสาหกรรมแห่ง
ประเทศไทยหรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้เข้าอยู่
ภายใต้นโยบายของพรรคการเมืองใด ๆ ซึ่งจะทำให้
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยสูญเสียความ
เป็นกลาง หรืออาจทำให้สภาอุตสาหกรรมแห่ง
ประเทศไทย และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้รับความ
เสียหาย

5.2 กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พึงไม่รับหน้าที่เป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ
ของพรรคการเมือง

Commission on Anti-Corruption

คณะกรรมการว่าด้วยการ ต่อต้านการทุจริต

2005 edition

ฉบับค.ศ. 2005

การต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบน : หลักจรรยาบรรณและข้อแนะนำในการ ต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบนของ ICC

ฉบับปี ค.ศ. 2005

ข้อมูลทั่วไป

หอการค้าระหว่างประเทศ (ICC) เป็นแนวหน้าในการผลักดันในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตในวิถีธุรกิจมาโดยตลอด เนื่องจากมีเพียงระบบที่ปราศจากการทุจริตเท่านั้นที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายสามารถแข่งขันกันได้อย่างยุติธรรม

การลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตในเดือนธันวาคม ปีค.ศ. 2003 ณ เมืองเมริดา เม็กซิโก เป็นการเริ่มต้นยุคใหม่ของการต่อสู้กับการกรรโชกและการให้สินบน ตราสารระหว่างประเทศที่ครอบคลุมฉบับนี้ปูทางไปสู่การห้ามการทุจริตในทุกรูปแบบไปทั่วโลก ICC ในฐานะองค์การธุรกิจโลก ยินดีต้อนรับการวิวัฒนาการในการต่อสู้กับการทุจริตที่ก้าวไปไกลขึ้น

ICC ได้เน้นบทบาทที่สำคัญในการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยกฎเกณฑ์ที่วิสาหกิจวางขึ้นด้วยตนเองบนพื้นฐานค่านิยมของวิสาหกิจนั้น ขณะที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบพื้นฐานของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศในการต่อสู้กับการทุจริต การยึดมั่นอย่างเคร่งครัดในเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยวิสาหกิจนั้น ๆ จะช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินการภายใต้ข้อบังคับทางกฎหมายได้อย่างครบถ้วนในลักษณะเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพมากกว่า ดังนั้น การยอมรับและการนำไปปฏิบัติซึ่งผ่านงานส่งเสริมซื่อสัตย์สุจริตของตนเองจึงเป็นวิธีการที่ได้รับการแนะนำอย่างหนักแน่น

ตั้งแต่ในปี ค.ศ.1997 อันเป็นวันหลังจากเรื่องการติดสินบนที่อื้อฉาวระหว่างประเทศในทศวรรษที่ 1970 ICC ได้ออกรายงานฉบับแรกเกี่ยวกับการกรรโชกและการให้สินบนในธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ

รายงานนี้ประกอบด้วยร่างแรกของหลักจรรยาบรรณเพื่อต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบนที่แนะนำโดย ICC เพื่อให้วิสาหกิจใช้ด้วยความสมัครใจ หลักจรรยาบรรณเหล่านี้ได้ระบุวัตถุประสงค์ที่หนักแน่นในการขจัดทั้งการให้สินบนและการกรรโชก ICC ยังได้แนะนำว่าสหประชาชาติควรจัดให้มีอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อห้ามการทุจริต ความพยายามของสหประชาชาติในการดำเนินการให้มีข้อตกลงเช่นว่าไม่บรรลุผลในทศวรรษที่ 1980 จนกระทั่งเกิดเรื่องอื้อฉาวในการทุจริตอีกรอบหนึ่งในทศวรรษที่ 1990 จึงได้มีการรื้อฟื้นความสนใจระหว่างประเทศในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตขึ้น ICC เป็นแนวหน้าอีกครั้งและได้ออกรายงานฉบับที่สองในปี ค.ศ.1996 องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้กลายเป็นเวทีสำคัญสำหรับการปฏิรูปการต่อต้านการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้าน

การรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ ในปีค.ศ.1997 ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญและเป็นที่ตระหนักในรายงานของ ICC ฉบับแก้ไขปรับปรุงซึ่งออกในปี ค.ศ.1999

ICC ยังคงดำเนินงานต่ออย่างแข็งขันร่วมกับ OECD และองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ รวมถึงสหประชาชาติ คณะรัฐมนตรีแห่งยุโรป และสหภาพ

ยุโรป ในการส่งเสริมความตระหนักเกี่ยวกับความจำเป็นของความซื่อสัตย์สุจริต และการสานต่อการปราบปรามการทุจริตในทุกรูปแบบในธุรกรรมทางธุรกิจ ICC ได้เน้นว่าควรอุทิศความพยายามในการต่อสู้กับการกรรโชกหรือการเรียกรับสินบนให้มากเท่ากับการให้สินบน นอกจากนี้ ICC ยังได้ยืนยันถึงความจำเป็นที่จะต้องเผชิญหน้ากับการทุจริตระหว่างเอกชนกับเอกชน (การทุจริตระหว่างองค์กรเอกชน) เนื่องจากการทุจริตรูปแบบนี้ก็บิดเบือนการแข่งขันและไม่อาจถูกเพิกเฉยได้อีกอันเป็นผลมาจากมีการเคลื่อนไหวในการแปรรูปวิสาหกิจมากขึ้น รวมทั้งเส้นแบ่งที่ไม่ชัดเจนระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตของ ICC ได้จัดพิมพ์หนังสือ “การต่อสู้กับการทุจริต: คู่มือการปฏิบัติในภาคธุรกิจ” ขึ้น ซึ่งให้รายละเอียดแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำหลักจรรยาบรรณของ ICC และอนุสัญญาของ OECD ไปปฏิบัติ และเป็นคู่มือสำหรับทุกฝ่ายซึ่งประสงค์จะให้มีความมั่นใจในการส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตที่มีประสิทธิภาพและได้ผลดี คู่มือนี้

จัดพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ.1999 และได้ปรับปรุงขนานใหญ่ รวมทั้งเพิ่มเติมขึ้นในปี ค.ศ.2003

เนื่องจากพัฒนาในการต่อต้านการทุจริตมีความคืบหน้ารวดเร็วมาก รวมทั้ง ICC ดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบของธุรกิจและหลักบรรษัทภิบาล คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ICC จึงได้ตัดสินใจในการทบทวนและคิดใหม่อีกครั้งเกี่ยวกับหลักจรรยาบรรณและในการหาปรับปรุงจุดยืนเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์สุจริตให้ชัดเจนขึ้นในหลาย ๆ ประเด็น

ภารกิจในการต่อต้านการทุจริตไม่มีวันจบสิ้น ความพยายามอย่างยิ่งยวดมีความจำเป็นในอนาคต ความตระหนักจะต้องมีมากขึ้นในบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในระดับคณะกรรมการ และในระดับผู้ปฏิบัติงาน ICC ยืนยันความมุ่งมั่นในการสนับสนุนการสร้าง ความตระหนักดังกล่าว

กาย เซบบัน

เลขาธิการ ICC

ฟรังซัวส์ วังเค่

ประธานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ICC

เค้าโครง

หลักจรรยาบรรณและข้อแนะนำในการต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบนของ ICC ฉบับปี ค.ศ.2005 ประกอบด้วยสามส่วน:

- ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยหลักที่เป็นเนื้อหาสาระ และขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับวิชาชีพที่จะนำไปใช้ด้วยความสมัครใจ
- ส่วนที่ 2 อธิบายกิจกรรมการติดตามการส่งเสริมหลักจรรยาบรรณโดยคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตของ ICC
- ส่วนที่ 3 ครอบคลุมงานของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตของ ICC ร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศและรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในการเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กรอบแนวทางการดำเนินการทางกฎหมายและการบริหารเพื่อต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบน

ส่วนที่ 1: หลักจรรยาบรรณเกี่ยวกับการต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบน

บทนำ

หลักจรรยาบรรณเหล่านี้มุ่งหมายให้เป็นวิธีการในการวางกฎเกณฑ์ด้วยตนเองโดยธุรกิจตามภูมิหลังของกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้อง การยอมรับโดยสมัครใจโดยวิชาชีพจะต้องส่งเสริมมาตรฐานความซื่อสัตย์สุจริตระดับสูงในธุรกรรมทางธุรกิจ ไม่ว่าจะระหว่างวิสาหกิจกับองค์กรภาครัฐ หรือระหว่างวิสาหกิจด้วยกันเอง หลักจรรยาบรรณเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยรัฐวิสาหกิจให้ปฏิบัติตามข้อบังคับตามกฎหมาย และตามความริเริ่มด้านการต่อต้านการทุจริตต่าง ๆ ในระดับสากล หลักจรรยาบรรณนี้จะให้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการต่อต้านความพยายามในการกรรโชกอีกด้วย

หลักจรรยาบรรณเหล่านี้มีลักษณะทั่วไปประกอบด้วยสิ่งที่ถือว่าเป็นการปฏิบัติทางธุรกิจที่ดีแต่ไม่มีผลทางกฎหมายโดยตรง วิสาหกิจทั้งหมดควรปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ อันเป็นสถานที่ที่วิสาหกิจเหล่านี้ตั้งอยู่และดำเนินกิจการ และควรปฏิบัติตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของหลักจรรยาบรรณนี้ ขณะที่ความสำคัญเร่งด่วนสูงสุดยังคงมุ่งไปที่การจัดการกรรโชกและการให้สินบนขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูง หลักจรรยาบรรณฉบับปรับปรุงปี ค.ศ.2005 ก็ยังให้มีการดำเนินการกับการจ่ายเงินอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ระดับล่างอีกด้วย

เพื่อความมุ่งหมายของหลักจรรยาบรรณนี้ คำว่า “วิสาหกิจ” หมายถึง บุคคลหรือองค์กรใดก็ตามที่ประกอบธุรกิจและกิจการทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเพื่อหวังผลกำไรหรือไม่รวมถึงองค์กรใด ๆ ที่ควบคุมโดยรัฐหรืออาณาเขตย่อยของรัฐ วิสาหกิจหมายความว่ารวมถึงวิสาหกิจแม่และสาขาในความควบคุมของวิสาหกิจแม่ด้วย

ความสำเร็จของหลักจรรยาบรรณของ ICC จะขึ้นอยู่กับ “ท่าทีของผู้บริหาร” หรือสารที่สื่ออย่างชัดเจนจากผู้บริหารสูงสุดว่าห้ามมิให้มีการให้สินบนและการกรรโชก และจะมีการดำเนินแผนงานการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้แนวทางเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณเหล่านี้ คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตของ ICC ได้จัดพิมพ์หนังสือ “การต่อต้านการทุจริต : คู่มือภาคปฏิบัติในภาคธุรกิจ” ขึ้น หลักแต่ละข้อดังต่อไปนี้มีการอ้างอิงสั้น ๆ กลับมายังบทที่เกี่ยวข้องของคู่มือนี้

ข้อ 1: การห้ามการให้สินบนและการกรรโชก

วิสาหกิจควรห้ามการให้สินบนและการกรรโชกตลอดเวลาไม่ว่ารูปแบบใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมถึงผ่านทางตัวแทนหรือคนกลางอื่น ๆ :

ก) การให้สินบน คือ การเสนอให้ การสัญญาจะให้ การให้ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือผลประโยชน์อื่นใด ที่มีควรแก่ :

- เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับระหว่างประเทศ
- พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่หรือผู้สมัครของพรรคการเมือง และ
- กรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ พนักงาน หรือตัวแทนของวิสาหกิจเอกชน

เพื่อไม่ได้มาหรือคงไว้ซึ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เหมาะสม เช่น ที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตตามกฎหมายเกณฑ์ ภาษีอากร ศุลกากร กระบวนการทางศาลหรือนิติบัญญัติ

ข) การกรรโชกหรือเรียกเก็บ คือการเรียกขู่เงินสินบน ไม่ว่าจะมีการข่มขู่หากข้อเรียกร้องถูกปฏิเสธหรือไม่ก็ตาม “การให้สินบน” ที่ใช้ในหลักจรรยาบรรณนี้ให้รวมถึงการกรรโชกด้วย

ค) วิสาหกิจไม่ควร (1) ให้เงินส่วนใด ๆ ของการชำระตามสัญญาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือ (2) ใช้คนกลาง เช่น ตัวแทน ผู้รับสัญญาช่วง ที่ปรึกษา หรือบุคคลที่สาม เพื่อเป็นช่องทางในการชำระเงินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือญาติ เพื่อน หรือหุ้นส่วนธุรกิจของผู้นั้น

การให้นิยามการให้สินบนเป็นใจความสำคัญของบทที่ 3 ของคู่มือดังกล่าว ส่วนการห้ามการให้สินบนระหว่างเอกชนกับเอกชนอยู่ในบทที่ 6

ข้อ 2: ตัวแทนและคนกลางอื่น ๆ

วิสาหกิจควรประกาศนโยบายต่อต้านการทุจริตของตนแก่ตัวแทนหรือคนกลางอื่น ๆ ทั้งหมดและทำให้แจ้งชัดว่าวิสาหกิจคาดหวังให้กิจกรรมทั้งหมดที่ดำเนินการในนามของตนเป็นไปตามนโยบายของตน โดยเฉพาะวิสาหกิจควรมีมาตรการภายใต้อำนาจของตนเพื่อประกันว่า:

ก) การชำระเงินใด ๆ แก่ตัวแทนจะไม่เกินกว่าค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการที่ถูกต้องตามกฎหมายที่ได้ดำเนินการโดยตัวแทน

ข) ไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งของการชำระเงินเช่นว่านี้ส่งผ่านตัวแทนไปเป็นค่าสินบนหรือเป็นไปโดยฝ่าฝืนหลักจรรยาบรรณเหล่านี้

ค) ตัวแทนตกลงโดยชัดแจ้งที่จะไม่จ่ายสินบน
 วิชากิจควรกำหนดไว้ในข้อสัญญาว่าจะเลิกสัญญากับตัวแทนหากมีการจ่ายสินบน เว้นแต่เป็นสัญญากับตัวแทนที่ทำงานธุรการหรือเลขานุการ

ง) วิชากิจจะเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับชื่อระยะเวลาการจ้างและการชำระเงินแก่ตัวแทนทุกคน ซึ่งวิชากิจยังมีสัญญาว่าจ้างอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมกับองค์กรภาครัฐ วิชากิจของรัฐหรือเอกชน ข้อมูลนี้ควรมีไว้พร้อมสำหรับการสอบบัญชี โดยผู้สอบบัญชีและโดยหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้เงื่อนไขการเก็บเป็นความลับ

ข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นควรใช้กับตัวแทนและคนกลางอื่น ๆ ทุกคนซึ่งทำงานให้กับวิชากิจในการขออนุญาตหรือใบอนุญาต รวมทั้งตัวแทนขายตัวแทนศุลกากร หนายความ และที่ปรึกษา

บทที่ 4 ของคู่มือกล่าวถึงโดยเฉพาะเกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้นจากการใช้ตัวแทนและคนกลางอื่น ๆ

ข้อ 3: กิจกรรมร่วมค้าและข้อตกลงมอบงานให้ทำ

วิชากิจควรใช้มาตรการภายใต้อำนาจของตนเพื่อประกันว่าข้อกำหนดในการต่อต้านการให้สินบนซึ่งสอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณเหล่านี้ได้รับการยอมรับโดยหุ้นส่วนกิจการร่วมค้าว่าให้ใช้กับกิจกรรมร่วมค้านั้น ๆ และโดยคู่สัญญาของข้อตกลงมอบงานให้ทำ

บทที่ 3 ของคู่มือ (หน้า 50-52) อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของกิจการร่วมค้า

ข้อ 4: การสนับสนุนทางการเมืองและการกุศล และการอุปถัมภ์

ก) วิชากิจควรให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่และผู้สมัครของพรรคการเมืองเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และควรปฏิบัติตามเงื่อนไขทั้งหมดในการรายงานต่อสาธารณชนจำนวนเงินและช่วงเวลาของการให้เงินสนับสนุนทางการเมืองควรได้รับการตรวจสอบเพื่อประกันว่าเงินเหล่านี้ไม่ถูกใช้เป็นอุบายในการติดสินบน

ข) วิชากิจควรใช้มาตรการภายใต้อำนาจของตนเพื่อประกันว่าการสนับสนุนเงินในการกุศลของตนและการอุปถัมภ์ไม่ถูกใช้เป็นอุบายในการติดสินบน การสนับสนุนการกุศลและการอุปถัมภ์ควรมีความโปร่งใสและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ค) วิชากิจควรจัดให้มีการควบคุมและวิธีปฏิบัติที่สมเหตุสมผลเพื่อประกันว่าจะไม่มีการสนับสนุนทางการเมืองหรือการกุศลที่ไม่สมควรควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการทบทวนการสนับสนุนแก่องค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับนักการเมืองที่มีชื่อเสียง หรือญาติ เพื่อนหรือหุ้นส่วนธุรกิจของนักการเมืองผู้นั้น

การสนับสนุนแก่พรรคการเมือง มีข้ออภิปรายเพิ่มเติมในบทที่ 7 ของคู่มือดังกล่าว

ธุรกรรมทางการเงินทุกอย่างจะต้องบันทึกไว้อย่างถูกต้องและเป็นจริง ในสมุดบัญชีที่เหมาะสม ซึ่งมีไว้ให้ตรวจสอบได้

ข้อ 5: ของขวัญ การต้อนรับ และ ค่าใช้จ่าย

วิสาหกิจควรกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอให้หรือการรับของขวัญ การต้อนรับ และค่าใช้จ่าย เพื่อประกันว่าการดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ (ก) จำกัดเฉพาะแต่ค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลและเป็นไปโดยสุจริต และ (ข) ไม่ส่งผลกระทบต่อผลของการจัดซื้อจัดจ้างหรือธุรกรรมทางธุรกิจอื่น ๆ

ของขวัญ การต้อนรับ และค่าใช้จ่าย เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 (หน้า 49-50)

ข้อ 6: การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก

ก) วิสาหกิจไม่ควรจ่ายค่าอำนวยความสะดวกในกรณีที่วิสาหกิจได้ตรวจสอบเชิงบริหารจัดการอย่างเหมาะสมแล้ว พิจารณาเห็นว่า การจ่ายค่าอำนวยความสะดวกนั้นไม่สามารถขจัดให้หมดไปโดยสิ้นเชิงได้ วิสาหกิจควรจัดให้มีการควบคุมหรือวิธีปฏิบัติ เพื่อประกันว่าการใช้จ่ายเช่นนี้จำกัดเพียงจำนวนเงินเล็กน้อยที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับล่างสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ประจำซึ่งวิสาหกิจมีสิทธิที่จะจ่ายได้

ข) ควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ ถึงความจำเป็นในการยังคงต้องจ่ายค่าอำนวยความสะดวก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดการจ่ายค่าอำนวยความสะดวกให้หมดไปโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ประเด็นสำคัญในการใช้จ่ายเงินอำนวยความสะดวก อธิบายไว้เช่นกันในบทที่ 3 (หน้า 43-48) ของคู่มือนี้

ข้อ 7: นโยบายองค์กร

เพื่อป้องกันการให้สินบนและการกรรโชก วิสาหกิจควรดำเนินการตามนโยบายหรือหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมซึ่งสะท้อนหลักจรรยาบรรณเหล่านี้ รวมทั้งสภาพการณ์ของวิสาหกิจและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เฉพาะเจาะจง นโยบายหรือหลักเกณฑ์เหล่านี้ควร

ก) ให้แนวทางและการฝึกอบรมในการบ่งชี้และหลีกเลี่ยงการให้สินบน หรือการกรรโชกในการดำเนินธุรกิจประจำวันของวิสาหกิจ

ข) จัดให้มีช่องทางลับสำหรับการหยิบยกความห่วงกังวลขึ้นมา การขอคำแนะนำหรือการรายงานการฝ่าฝืนโดยไม่ต้องกลัวการถูกแก้แค้น

ค) กำหนดวิธีปฏิบัติทางวินัยเพื่อลงโทษการกระทำผิด และ

ง) ใช้กับสาขาภายใต้การควบคุมทั้งในประเทศและนอกประเทศ

บทที่ 2 ของคู่มือนี้อธิบายความรับผิดชอบของวิสาหกิจในการจัดให้มีวิธีการในการต่อต้านการกรรโชกและการให้สินบน ประเด็นความรับผิดชอบของบริษัทแม่ต่อสาขาภายใต้การควบคุม กล่าวไว้ในบทที่ 3 (หน้า 50-51)

ข้อ 8: การบันทึกข้อมูลทางการเงินและการสอบบัญชี

ก) ธุรกรรมทางการเงินทุกอย่างจะต้องบันทึกไว้อย่างถูกต้องและเป็นจริงในสมุดบัญชีที่เหมาะสมซึ่งมีไว้ให้ตรวจสอบได้โดยคณะกรรมการบริหาร หากมีหรือหน่วยอื่นในลักษณะเดียวกันรวมทั้งผู้สอบบัญชี

ข) จะต้องไม่มีข้อมูล “นอกสมุดบัญชี” หรือบัญชีลับ รวมทั้งต้องไม่มีเอกสารใด ๆ ที่ออกโดยไม่มี การบันทึกธุรกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและเป็นจริง

ค) วิสาหกิจควรใช้ทุกมาตรการที่จำเป็นในการจัดให้มีระบบในการตรวจสอบบัญชีโดยอิสระ ไม่ว่าจะโดยผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชีภายนอก เพื่อเปิดเผยธุรกรรมใด ๆ ที่ฝ่าฝืนหลักจรรยาบรรณเหล่านี้ และจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม

ง) วิสาหกิจควรปฏิบัติตามบทบัญญัติทั้งหมดของกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับภาษีอากรของประเทศ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่ห้ามการหักการจ่ายเงินสินบน ไม่ว่าในรูปแบบใด จากเงินได้ที่จะต้องชำระภาษี

บทที่ 5 ของคู่มือจะให้แนวทางเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการบันทึกข้อมูลทางการเงินและการสอบบัญชี

ข้อ 9: ความรับผิดชอบ

คณะกรรมการบริหารหรือหน่วยอื่น ๆ ซึ่งมีความรับผิดชอบในท้ายสุดของวิสาหกิจ ควร

ก) ดำเนินการที่สมเหตุสมผลในการประกันให้มี

การปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณเหล่านี้ รวมถึง

- จัดให้มีทรัพยากรและสนับสนุนการบริหารจัดการในการปฏิบัติตามนโยบายธุรกิจซึ่งสะท้อนถึงหลักจรรยาบรรณเหล่านี้

- จัดให้มีและคงไว้ซึ่งระบบที่เหมาะสมในการควบคุมและวิธีปฏิบัติในการรายงาน รวมทั้งการสอบบัญชีที่เป็นอิสระ

ข) ลงโทษการฝ่าฝืนและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม และ

ค) เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับการบังคับใช้นโยบายหรือหลักเกณฑ์ด้านการต่อต้านการทุจริตของวิสาหกิจ

คณะกรรมการตรวจสอบของคณะกรรมการหรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในลักษณะเดียวกันควรดำเนินการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม ตามหลักจรรยาบรรณเหล่านี้และแนะนำมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขหรือนโยบายที่จำเป็นซึ่งสามารถดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่กว้างขวางขึ้นในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร

บทที่ 2: ของคู่มือนี้กล่าวไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับความรับผิดชอบของวิสาหกิจในการต่อสู้กับการทุจริต

ส่วนที่ 2 : การติดตามและการส่งเสริมหลักจรรยาบรรณของ ICC

เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้หลักจรรยาบรรณที่กำหนดในส่วนที่ 1 ให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อเสนอความริเริ่มในการต่อต้านการทุจริต และ

เพื่อกระตุ้นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและธุรกิจโลก ICC ได้จัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตขึ้น คณะกรรมการนี้ ประกอบด้วยผู้แทนทางธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมภาคธุรกิจและผู้มีประสบการณ์จาก ประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

ในบรรดางานหลัก ๆ คณะกรรมการจะต้อง :

1. จัดให้มีแนวทางในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งหลัก จรรยาบรรณโดยการส่งเสริมและปรับปรุงคู่มือของ ICC “การต่อสู้กับการทุจริต : คู่มือการปฏิบัติในภาค ธุรกิจ” ให้ทันสมัย

2. จัดทำคำชี้แจงของ ICC และข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาที่สำคัญในการต่อสู้กับกรรโชกและ การให้สินบน

3. รายงานต่อเลขาธิการและองค์การบริหารของ ICC เกี่ยวกับการพัฒนาที่สำคัญในการต่อสู้กับการ ทุจริตที่อาจมีผลกระทบต่อธุรกิจโลก

4. รักษาความสัมพันธ์กับองค์กรระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการกรรโชกและการให้สินบน รวมทั้ง องค์กรประชาสังคม และหากเหมาะสม สนับสนุน ความริเริ่มระหว่างประเทศของหน่วยงานเหล่านี้

5. สนับสนุนคณะกรรมการ ICC ประเทศต่าง ๆ ในการส่งเสริมการใช้หลักจรรยาบรรณนี้

6. จัดการหรือกระตุ้นให้มีการจัดการประชุม สัมมนา และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และกระตุ้นความสนใจและการอภิปรายเกี่ยวกับ หลักจรรยาบรรณนี้ในชุมชนธุรกิจ

7. เสนอสิ่งที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุงเกี่ยวกับหลัก จรรยาบรรณและข้อแนะนำในการต่อต้านการกรรโชก และการให้สินบนของ ICC ต่อคณะกรรมการบริหาร ของ ICC เพื่อให้เกิดการพัฒนาใหม่ ๆ ในการต่อต้าน การกรรโชกและการให้สินบน

ส่วนที่ 3 : ความร่วมมือของ ICC กับ องค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลของ ประเทศต่าง ๆ

บทนำ

ความสำเร็จของหลักจรรยาบรรณในการต่อต้านการทุจริตผ่านทางกฎเกณฑ์ที่ออกใช้เองของธุรกิจ จะได้รับการส่งเสริมโดยการดำเนินงานขององค์การ ระหว่างประเทศและรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เพื่อ เพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กรอบแนวทางการดำเนินการ ทางกฎหมายและการบริหารในการต่อต้านการทุจริต เจตจำนงทางการเมืองของรัฐบาลในการบังคับใช้ กฎหมายต่อต้านการทุจริตมีความสำคัญอย่างที่สุด ความจำเป็นในการดำเนินการที่ช่วยส่งเสริมและ สนับสนุนซึ่งกันและกันโดยชุมชนธุรกิจ รัฐบาล และ องค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เป็นที่ตระหนักในปี ค.ศ.1977 เมื่อ ICC ได้ออกรายงานการกรรโชกและการ ให้และการรับสินบนฉบับแรก รวมทั้งร่างแรกของหลัก จรรยาบรรณในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งได้มีการ ทบทวนและปรับปรุงในปี ค.ศ.1996 และ 1999

ในระยเวลานับแต่การชำระครั้งสุดท้ายสุดของ หลักจรรยาบรรณของ ICC ความจำเป็นในการต่อต้าน การทุจริตได้เป็นที่ตระหนักอย่างกว้างขวางทั่วโลก และมีความก้าวหน้าขึ้นมากในการเพิ่มความเข้มแข็ง

ของกรอบแนวทางการดำเนินการทางกฎหมายสำหรับการต่อต้านการทุจริตจากจุดยืนของธุรกิจระหว่างประเทศ ขั้นตอนสำคัญคือการให้ความรับรองอนุสัญญาของ OECD ที่ห้ามการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ ซึ่ง ICC ให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน นอกจากนี้ ได้มีการรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตในภูมิภาคหลายฉบับ และอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตก็ได้มีการลงนามโดยประเทศกว่าหนึ่งร้อยประเทศ รัฐบาลประเทศต่าง ๆ กำลังดำเนินการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญาเหล่านี้ แม้ว่าการตอบสนองจะไม่เท่ากันก็ตาม

ในปี ค.ศ.2004 Global Compact ได้เพิ่มการดำเนินงานเพื่อต่อต้านการทุจริตให้เป็นหนึ่งในหลักสิบประการของสัญญา ธนาคารโลก ไอเอ็มเอฟ และสถาบันการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ ก็ได้ลงมือดำเนินการตามความริเริ่มในการต่อต้านการทุจริตที่สำคัญ ๆ เช่นกัน

คณะกรรมการการต่อต้านการทุจริตแห่ง ICC ได้มีบทบาทอย่างแข็งขันในพัฒนาการของกรอบแนวทางการดำเนินการใหม่ในการต่อต้านการทุจริต อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องดำเนินงานต่อไปอีกหลายอย่างเพื่อประกันว่ากรอบงานนี้จะมีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการคาดหวังว่าจะมีบทบาทแข็งขันในเรื่องดังต่อไปนี้

อนุสัญญาระหว่างประเทศ

อนุสัญญาของ OECD

- ให้การสนับสนุน OECD ในการติดตามดูแลแผนงานบังคับใช้ของประเทศต่าง ๆ
 - ◆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการทบทวนสถานการณ์ของประเทศ
 - ◆ เห็นชอบการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการติดตามดูแลที่นอกเหนือไปจากข้อผูกมัดในการสนับสนุนทุนปัจจุบันที่กำหนดไว้สำหรับปี ค.ศ.2007
- กระตุ้น OECD และรัฐบาลประเทศสมาชิกให้ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือบริษัทต่าง ๆ ในการต่อต้านการกรรโชกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ
- กระตุ้นให้ดำเนินการใน “ประเด็นที่ยังไม่ได้แก้ไข” ที่ระบุไว้ในปี ค.ศ.1997 ได้แก่ :
 - ◆ ขยายการห้ามการให้สินบนต่างประเทศให้ครอบคลุมการให้สินบนภาคเอกชน ซึ่งได้เป็นความริเริ่มสำคัญของคณะกรรมการ ICC และรวมถึงการศึกษากฎหมายการให้สินบนในธุรกิจเอกชนด้วยความร่วมมือกับสถาบันแมกซ์พลังค์ในไฟรบวร์ก (Max Planck Institute) ขั้นตอนต่อไปควรเป็นการจัดตั้งคณะทำงานร่วม OECD/ICC เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการ
 - ◆ สร้างความกระจ่างเกี่ยวกับความครอบคลุมของบริษัทสาขาของต่างประเทศ ซึ่งบริษัทแม่ควรกำหนดให้บริษัทสาขาที่อยู่ในการควบคุมยอมรับนโยบายต่อต้านการทุจริต
 - ◆ ห้ามการให้สินบนแก่พรรคการเมืองเจ้าหน้าที่พรรค หรือผู้สมัครพรรคการเมืองต่างประเทศ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การทุจริต (UNCAC)

- สนับสนุนให้รัฐบาลต่าง ๆ ให้สัตยาบัน UNCAC โดยทันที UNCAC ควรได้รับการสนับสนุนอย่างสมดุลระหว่างประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา
- สนับสนุนการกำหนดแผนงานติดตามกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกันว่าภาคีสมาชิกจะได้นำไปปฏิบัติและบังคับใช้ UNCAC
- เร่งรัดองค์กรผู้บริจาคระหว่างประเทศ เช่น UNDP และธนาคารโลก ให้ช่วยรัฐบาลซึ่งต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการในการนำ UNCAC ไปปฏิบัติ

การสอดประสานกันของอนุสัญญา ต่าง ๆ

การให้ความเห็นชอบอนุสัญญาต่อต้านการทุจริตโดย OECD องค์กรรัฐอเมริกัน (OAS) คณะมนตรีแห่งยุโรป สหภาพแอฟริกัน และสหประชาชาติเป็นสัญญาณที่ดีของการมีพันธะผูกพันกันโดยชุมชนระหว่างประเทศในการจัดการกับปัญหาการทุจริต อย่างไรก็ตาม จากจุดยืนของธุรกิจระหว่างประเทศ การแพร่หลายอย่างรวดเร็วของตราสารระหว่างประเทศได้เพิ่มความกังวลเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้องกัน การบังคับใช้ที่ซับซ้อนกัน และการขาดบทนิยามที่เหมือนกัน คณะกรรมการจะเร่งรัดให้องค์การที่เกี่ยวข้องสำหรับอนุสัญญาต่าง ๆ นี้ให้ประสานงานกันเพื่อส่งเสริมแนวทางที่สัมพันธ์กันตามหลักการดังต่อไปนี้

- อนุสัญญาของ OECD ยังควรเป็นตราสารหลักที่มุ่งเน้นด้านอุปทานของการทุจริตระหว่างประเทศ

- อนุสัญญาภูมิภาค ตราสารที่เห็นชอบโดย OAS สภาแห่งยุโรป และสหภาพแอฟริกัน ควรให้ความสำคัญเร่งด่วนต่อประเด็น ซึ่งอาจทำให้มีความก้าวหน้าได้โดยการร่วมมือกันระหว่างภาคีที่เข้าร่วม เช่น ความช่วยเหลือทางวิชาการ มาตรการในการป้องกัน การกำหนดให้เป็นความผิดอาญา และการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการต่อต้านการกรรโชกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- UNCAC ควรให้ความสำคัญเร่งด่วนกับประเด็นที่ต้องใช้ความร่วมมือทั่วทั้งโลก โดยเฉพาะในการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับวิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีการให้สินบนต่างประเทศ และการปรับปรุงข้อกำหนดในการส่งคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริต นอกจากนี้ UNCAC ควรเป็นแหล่งข้อมูลหลักสำหรับกฎเกณฑ์การต่อต้านการทุจริตในเรื่องที่ในระดับของอนุสัญญาของภูมิภาคไม่ครอบคลุม

- แผนงานการติดตามดูแลในระดับ OECD และภูมิภาคและในระดับของ UNCAC ควรมีการประสานกันเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน แบ่งปันข้อมูล และใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

องค์การระหว่างประเทศและความคิดริเริ่มต่าง ๆ

ธนาคารโลกและสถาบันการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ

- คณะกรรมการจะกระตุ้นธนาคารโลก IMF และสถาบันการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ ให้เพิ่มความเข้มแข็งของวิธีปฏิบัติในการป้องกันการให้สินบนเกี่ยวกับโครงการที่องค์กรเหล่านี้สนับสนุน รวมทั้งข้อกำหนดให้ผู้รับสัญญาต้องเห็นชอบกับแผนงานดำเนินการในการต่อต้านการทุจริต

- คณะกรรมการจะกระตุ้นธนาคารโลก IMF และสถาบันการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อให้รัฐบาลเห็นชอบกฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส รวมทั้งให้สัตยาบันและดำเนินงานตามที่ UNCAC กำหนด

องค์การการค้าโลก (WTO)

- เนื่องจากการทุจริตก่อให้เกิดความบิดเบือนที่ร้ายแรงในการค้าระหว่างประเทศ คณะกรรมการจะกระตุ้น WTO อย่างต่อเนื่องในการดำเนินการกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต การดำเนินการของ WTO ในการส่งเสริมกฎเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสจะลดโอกาสในการทุจริตและมีส่วนช่วยเพิ่มความเข้มแข็งของระบบการค้าของโลกที่อยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์และการไม่เลือกปฏิบัติ

“ภารกิจในการต่อต้านการทุจริตไม่มีวันจบสิ้น ความพยายามอย่างยั่งยืน มีความจำเป็นในอนาคต ความตระหนักจะต้องมีมากขึ้นในบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในระดับคณะกรรมการ และในระดับปฏิบัติการ”

Global Compact

- คณะกรรมการจะร่วมมือกับสำนักงาน Global Compact ในระดับระหว่างประเทศและระดับชาติ เพื่อกระตุ้นให้บริษัทที่เข้าร่วมใน Global Compact ในการให้ความเห็นชอบแผนงานดำเนินการของธุรกิจที่สอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณของ ICC ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตและการให้สินบน

รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ

คณะกรรมการจะทำงานกับคณะกรรมการสิทธิ ICC ของประเทศต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ใช้มาตรการดังต่อไปนี้ในการต่อสู้กับการทุจริตและการให้สินบน:

- การสร้างเสริมศักยภาพ รัฐบาลควรจัดให้มีทรัพยากรที่พอเพียง รวมทั้งการให้ทุนบุคลากร และการฝึกอบรมแก่องค์กรที่ต่อต้านการทุจริต ทรัพยากรเหล่านี้ควรมุ่งไปที่การทำให้สาธารณชนตระหนักถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการทุจริต

- การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แม้ว่ากฎหมายห้ามการทุจริตและการให้สินบนจะกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรในแทบทุกประเทศ แต่การบังคับใช้กฎหมายก็ยังอ่อนแอหรือไม่มีเลยในหลาย ๆ ประเทศ คณะกรรมการจะกระตุ้นให้รัฐบาลบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการทุจริต รวมทั้งกฎหมายที่ห้ามการ

กร رشก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและกฎหมายห้ามการให้สินบนทางธุรกิจอย่างจริงจังมากขึ้น รัฐบาลควรจัดให้มีช่องทางสำหรับการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและปกป้องผู้ให้ข้อมูลโดยสุจริตด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องยากสำหรับอัยการท้องถิ่นในการจัดการกับคดีให้หรือรับสินบนต่างประเทศ รัฐบาลจึงควรมอบหมายความรับผิดชอบเกี่ยวกับคดีเช่นนี้ให้แก่หน่วยงานระดับชาติ

- กฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลควรลดการใช้ระบบที่ต้องมีการออกใบอนุญาต การอนุญาตเป็นรายบุคคลให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เนื่องจากระบบเช่นนี้เปิดโอกาสสำหรับการ رشกและการให้สินบน กรณีที่ระบบเช่นนี้ไม่สามารถขจัดออกไปได้ รัฐบาลควรใช้มาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันการให้โดยมิชอบ

- การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รัฐบาลควรมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึงการประมูลภาครัฐ และการประกาศหลักเกณฑ์สำหรับการมีสิทธิได้รับงานนั้น ๆ การให้ความเห็นชอบแผนงานการดำเนินงานเพื่อต่อต้านการทุจริตควรเป็นเงื่อนไขหนึ่งสำหรับการประมูลในสัญญาสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีโครงการที่สนับสนุนทุนโดยสถาบันการเงินระหว่างประเทศ การปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้ควรสะท้อนให้เห็นในการกำหนดสัญญาระหว่างคู่สัญญา

- การสนับสนุนทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมืองที่ปกปิดอาจเป็นแหล่งของการกระทำที่มิชอบ รัฐบาลภายใต้ลักษณะของระบบการเมืองของประเทศนั้น ๆ ควรวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขซึ่งสามารถให้การสนับสนุนทางการเมืองได้และวิธีการรายงานของผู้ให้และผู้รับการสนับสนุนเช่นว่านี้

- การบัญชีและการสอบบัญชี รัฐบาลควรกำหนดให้มีการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นอิสระเกี่ยวกับบัญชีของวิสาหกิจที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งหมดรัฐบาลควรสนับสนุนการให้ความเห็นชอบต่อมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องการบัญชีและการสอบบัญชีที่จริงจัง และสอดคล้องกัน

- ตัวแทนสินเชื่อเพื่อการส่งออก ตัวแทนสินเชื่อเพื่อการส่งออกควรกำหนดในเงื่อนไขของตนว่าการจัดหาทุน และการรับประกันจะไม่มอบให้แก่สัญญาที่ได้มาโดยการให้สินบน และจะมีการกำหนดโทษในกรณีฝ่าฝืน

- ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการเพื่อการพัฒนา (ODA) แผนงานความช่วยเหลือในการพัฒนาควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้รับสัญญาต้องยึดถือหลักเกณฑ์ในการต่อต้านการทุจริตอย่างเคร่งครัด

หอการค้าระหว่างประเทศ

ICC เป็นองค์การธุรกิจของโลก อันเป็นองค์กรตัวแทนเดียวที่มีอำนาจในการเจรจาในฐานะตัวแทนของวิสาหกิจจากทุกภาคส่วนในทุกส่วนของโลก

ICC ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศที่เปิดกว้างและระบบการลงทุนและระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี ความเชื่อมั่นที่ว่าการค้าเป็นอำนาจที่ทรงพลังสำหรับสันติภาพและความรุ่งเรืองมีมาตั้งแต่การก่อตั้งองค์การในช่วงต้นศตวรรษที่ผ่านมา ผู้นำธุรกิจที่สายตาสั้นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งก่อตั้ง ICC เรียกขานตัวเองว่า “พ่อค้าแห่งสันติภาพ”

เนื่องจากบริษัทและสมาคมผู้เป็นสมาชิกต่างก็ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศกันทั้งนั้น ICC จึงได้มีอำนาจอย่างไม่มีใครเทียบได้ในการสร้างกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินงานในธุรกิจข้ามพรมแดน แม้ว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้จะใช้ด้วยความสมัครใจ แต่ก็ได้รับการปฏิบัติในธุรกรรมนับไม่ถ้วนทุก ๆ วัน และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ

ICC ยังให้บริการที่สำคัญยิ่ง ที่สำคัญที่สุดคือศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของ ICC อันเป็นสถาบันอนุญาโตตุลาการชั้นนำของโลก

ตั้งแต่ในปีแรกของการก่อตั้งสหประชาชาติ ICC ได้รับสถานะภาพในการให้คำปรึกษาในระดับสูงสุดของสหประชาชาติและองค์กรปฏิบัติงานเฉพาะสาขาของสหประชาชาติ

ผู้นำธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญซึ่งคัดจากสมาชิกของ ICC สร้างจุดยืนทางธุรกิจในระดับกว้าง ๆ ของนโยบายการค้าและการลงทุน รวมทั้งเรื่องสำคัญ ๆ ทางวิชาการและส่วนอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการให้บริการทางการเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ โทรคมนาคม จริยธรรมทางการตลาด สิ่งแวดล้อม การขนส่ง กฎหมายการแข่งขัน และทรัพย์สินทางปัญญา

ICC ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1919 ปัจจุบันมีกลุ่มสมาชิกล้นพ้นจากบริษัทและสมาคมต่าง ๆ จากกว่า 130 ประเทศ คณะกรรมการของประเทศจะทำงานกับสมาชิกเพื่อดำเนินการกับปัญหาทางธุรกิจในประเทศนั้น ๆ และนำความเป็นทางธุรกิจที่พิจารณาโดย ICC แจ้งไปยังรัฐบาลของตน

ประกาศเกียรติคุณจรรยาบรรณดีเด่น
หอการค้าไทย
กับ 12 นักธุรกิจแบบอย่าง

1. บริษัท กิฟฟารีน สกายไลน์ ยูนิตี้ จำกัด

17 มีนาคม 2539 จากความมุ่งมั่นของคณะแพทย์และเภสัชกรไทย ที่ตั้งใจจะนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สั่งสมมามากกว่า 11 ปี ได้ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์คุณภาพเพื่อคนไทย อันได้แก่ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สำหรับร่างกาย ผลิตภัณฑ์อาหารสวัสดิการ ภายใต้ชื่อ “กิฟฟารีน” ซึ่งล้วนเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพที่ได้มาตรฐานและมีการรับรอง ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยการยึดหลักแห่งปรัชญา คือ ความจริงใจและความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค อย่างแท้จริง อันเป็นที่มาแห่งความสำเร็จบนเส้นทางสายธุรกิจของ “บริษัท กิฟฟารีน สกายไลน์ ยูนิตี้ จำกัด” จวบจนวันนี้นับเป็นเวลากว่า 12 ปี ที่ผลิตภัณฑ์ GIFFARINE ได้เติบโตเคียงคู่สังคมไทย เป็นที่รู้จักและยอมรับของ ประชาชนทั่วประเทศด้วยการทำตลาดระบบธุรกิจขายตรง MLM (MULTI-LEVEL MARKETING) ที่มีระเบียบแบบแผนชัดเจน และการตลาดที่ดีเยี่ยม รวมถึงระบบการจ่ายผลตอบแทนที่ยุติธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งประกันอุปนิสัย อันนำมาซึ่งความมั่นคงและความสำเร็จมาสู่พนักงานธุรกิจและครอบครัว

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“สิ่งที่ดิฉันยึดถืออยู่เสมอก็คือ ทุกคนที่อยู่รอบตัวเราไม่ว่าจะเป็นใครควรได้รับความสุข ความยุติธรรม โอกาสและสิ่งที่ดีในชีวิต เพราะสิ่งที่สะท้อนกลับมาคือความสุขของตัวเราเอง ในอันที่จะมั่นใจได้ว่า เรา...มีชีวิตอยู่อย่างคนที่สร้างความสุข และความสำเร็จให้กับใคร ๆ ได้อย่างแท้จริง”

พ.ญ.นลินี ไพบูลย์

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

2. บริษัท คิว.ที.ซี.ทรานสฟอร์เมอร์ จำกัด

นายพูลพิพัฒน์ ตันธนสิน ผู้ก่อตั้ง “บริษัท ควอลิตี้ ทรานสฟอร์เมอร์ จำกัด” ทำงานเกี่ยวกับด้านหม้อแปลงไฟฟ้ามาตั้งแต่จบการศึกษาวิศวกรรมไฟฟ้า (ไฟฟ้ากำลัง) ปี 2518 และเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัท เอกรัฐวิศวกรรม จำกัด ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2524 ในตำแหน่งผู้จัดการโรงงานและผู้จัดการฝ่ายขาย จากการทำงานร่วมกับบริษัท เอกรัฐวิศวกรรม จำกัด มาเป็นเวลา 15 ปี จึงมีแนวความคิดที่จะผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าที่มีคุณภาพสูงโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยล่าสุด ผสมผสานกันในทุก ๆ ด้านให้เป็นหม้อแปลงคุณภาพในขนาดที่มีต้นทุนต่ำ ใช้แรงงานท้องถิ่นที่มีและสามารถพัฒนาแข่งขันได้ในตลาด

จากที่ทีมงานวิศวกรรมที่มีประสบการณ์หม้อแปลงไฟฟ้ามานาน จึงมีการรวมตัวกันขึ้นภายใต้ชื่อของบริษัท ควอลิตี้ ทรานสฟอร์เมอร์ จำกัด หลังจากก่อสร้างโรงงานแล้วเสร็จ และเริ่มผลิตในปี 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้บริษัทฯ ได้รับผลกระทบด้วย จนกระทั่งปี 2546 จึงได้รับการปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ และได้โอนขายกิจการให้บริษัท คิว.ที.ซี.ทรานสฟอร์เมอร์ จำกัด โดยคงไว้ซึ่งระบบเดิม ผู้บริหาร และบุคลากรชุดเดิมทั้งหมด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“มีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรให้สินค้าที่เราผลิตมีคุณภาพดี มาตรฐานสูงระดับ World Class สามารถแข่งขันได้ในตลาดทุกแห่งในโลก ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากร องค์กร รวมถึงคู่ค้าของเราด้วย ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานเป็นที่พึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า และจะต้องพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพนักงานในองค์กรให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและพอเพียง ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมในการทำงาน พร้อมกับการสร้างความมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร และปลูกจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติ”

คุณพูลพิพัฒน์ ตันธนสิน
ประธานกรรมการบริษัท

3. บริษัท ไชติวัฒน์อุตสาหกรรมการผลิต จำกัด

ปี พ.ศ.2503

เริ่มธุรกิจแพปลา ซื้อสินค้าทะเลจากชาวประมงเพื่อขายในตลาดสด

ปี พ.ศ.2504

เริ่มธุรกิจส่งปลาสดใส่น้ำแข็งส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ในชื่อแพปลา “เคียงฮวด”

ปี พ.ศ.2521

เริ่มธุรกิจห้องเย็น โดยใช้ชื่อ “บริษัท ห้องเย็นไชติวัฒน์ขนาดใหญ่ จำกัด” ปัจจุบันคือ บมจ.ห้องเย็นไชติวัฒน์ขนาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลิตและส่งออกกุ้ง และปลาหมึกแช่แข็ง

ปี พ.ศ.2524

เริ่มธุรกิจผลิตอาหารสำเร็จรูปบรรจุกระป๋องเพื่อส่งออก เนื้อกุ้งทะเลบรรจุกระป๋อง ปลาหมึกบรรจุกระป๋อง เนื้อหอยลายบรรจุกระป๋อง เนื้อปูม้าบรรจุกระป๋อง และเนื้อปลาโอดำ-โอลาย (ปลาทูน่า) บรรจุกระป๋อง

ปี พ.ศ.2531

ขยายกำลังการผลิตและก่อสร้างโรงงานแห่งใหม่ อยู่ที่ดินตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปัจจุบัน

ขยายกำลังการผลิตเป็น 300 ตัน/วัน โดยมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 3,800 คน สินค้าส่งออกครอบคลุมในหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ยุโรป และตะวันออกกลาง

หลักจรรยาบรรณธุรกิจกับบริษัทยึดถือ

“บริษัทมุ่งมั่นที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียในทุกด้าน รวมทั้งมีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการและสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสร้างคุณค่าให้ลูกค้า และเพื่อดำรงไว้เพื่อความเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืนขององค์กร”

คุณเจริญศรี เจริญกุล

รองกรรมการผู้จัดการ

4. บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด

“บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด” ถือกำเนิดขึ้นเป็นบริษัทประกันชีวิตแห่งแรกของคนไทย เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2485 โดยเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ (จิตร ณ สงขลา) พร้อมด้วยคณะอีก 9 ท่าน บริษัทฯ ให้บริการด้านการออมทรัพย์ประกันชีวิต ทั้งประเภทการรับประกันชีวิตรายบุคคล และการรับประกันชีวิตกลุ่ม ด้วยแบบกรมธรรม์ที่สามารถให้ความคุ้มครอง และให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทุกรายได้ และทุกอาชีพ

บริษัทฯ ได้ยื่นหยัดรับใช้ประชาชนชาวไทยตลอดมาจวบจนคณะกรรมการชุดใหม่ได้เข้ามาปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาระบบงานของบริษัทฯ นับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา จนบริษัทฯ สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของความเจริญก้าวหน้าในลำดับต่อมา

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“การดำเนินธุรกิจของบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด ยึดมั่นต่อการสร้างความแข็งแกร่งด้านการเงินสูงสุด ด้วยการแสวงหากำไรที่เหมาะสม ไม่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด ในขณะเดียวกันยังเชื่อมั่นในหลักมนุษยนิยม โดยถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร นอกจากนี้ ยังมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์หลักประกันที่มั่นคงให้กับครอบครัวไทย และคำนึงถึงความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้าเป็นสำคัญ ตลอดจนรวมถึงเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อร่วมสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

คุณไชย ไชยวรรณ
กรรมการผู้จัดการใหญ่

5. บริษัท ไทยอีสเทิร์น รีเบอรั จำกัด

“กลุ่มบริษัท ไทยอีสเทิร์น” ก่อตั้งโดย คุณสมชาย โกณฑาทิกรณ์ (ประธานบริษัท) ซึ่งได้เริ่มทำธุรกิจจากการทำไร่อ้อยและทำโรงงานน้ำตาลทรายแดง ที่ จ.ชลบุรี เมื่อคุณสมชายได้มีโอกาสเดินทางไปภาคใต้ก็เห็นความแตกต่างว่าเกษตรกรในภาคใต้จะนิยมปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชยืนต้น ในขณะที่การปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันใน จ.ชลบุรี ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย คุณสมชายจึงได้ศึกษาและทดลองปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันที่ จ.ชลบุรี และในปี พ.ศ. 2537 ก็ได้เริ่มก่อตั้งบริษัท ไทยอีสเทิร์น รีเบอรั จำกัด เพื่อรองรับผลผลิตน้ำยางสดที่สามารถเก็บเกี่ยวได้

บริษัท ไทยอีสเทิร์น รีเบอรั จำกัด ดำเนินธุรกิจในการผลิตน้ำยางชั้นเพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและส่งออก มีกำลังการผลิต 30,000 ตันต่อปี ปัจจุบันมีบริษัทในเครือ 8 บริษัท โดยมุ่งดำเนินธุรกิจในการผลิตและแปรรูปสินค้ายางพาราและปาล์มน้ำมัน มีพนักงานมากกว่า 500 คน ในการบริหารงานของบริษัทจะมุ่งเน้นการทำงานอย่างเป็นระบบ

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“ในอุตสาหกรรมการเกษตรที่ราคามีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา องค์กรที่ดีจะต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อคู่ค้า ซื้อ-ขายสินค้าอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใสและเป็นธรรม องค์กรจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงและคำมั่นสัญญาแม้จะทำให้เกิดผลขาดทุน แต่ในระยะยาวองค์กรก็จะได้รับความเชื่อถือและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน พนักงานควรได้รับการเอาใจใส่ มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี และมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเติบโต นอกจากนี้ องค์กรควรมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนเพื่อสร้างสังคมที่ดี”

คุณสินีนาฏ โกณฑาทิกรณ์
รองกรรมการผู้จัดการ

6. บริษัท น้ำตาลมิตรภาพสินธุ์ จำกัด

จากจุดเริ่มของรากฐานในปี พ.ศ.2489 ที่จังหวัดราชบุรี ในนาม “ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงงานน้ำตาลมิตรผล” ซึ่งเป็นเพียงอุตสาหกรรมภายในครอบครัวขนาดเล็ก จุดมุ่งหมายการก่อตั้งเพื่อผลิตน้ำตาลทราย โดยระยะแรกยังคงใช้แรงงานโคและกระบือในการหมุนเครื่องหีบอ้อยแบบไม้ ต่อมาจึงได้ขยายกิจการและเริ่มการผลิตเป็นน้ำเชื่อมเข้มข้นเพื่อส่งขายต่อไปยังโรงงานที่ผลิตน้ำตาลทรายขาว การขยายตัวอย่างกว้างขวางของอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายส่งผลให้กิจการของบริษัท เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว บริษัท ได้ก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำตาลทรายเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง ความเจริญก้าวหน้าของกลุ่มมิตรผลมาจากปรัชญาดำเนินธุรกิจที่เรายึดมั่นตลอดมา คือ “มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เพื่อในคุณค่าของคน ตั้งอยู่ในความเป็นธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพื้นฐาน”

กลุ่มมิตรผลเติบโตอย่างมั่นคงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยมาตลอดระยะเวลากว่า 50 ปี และเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคน้ำตาลหลากหลายรูปแบบ โรงงานน้ำตาลมิตรภาพสินธุ์ถือเป็นภารกิจสำคัญในการรับฟังและวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าเพื่อค้นหาความต้องการของลูกค้า รวมทั้งค้นคว้าพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสรรค์ความสุขและมอบทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภค

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“เป็นองค์กรต้นแบบที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตามมาตรฐานสากล”

คุณชัยยุทธ เล็กอ่อง
ผู้อำนวยการโรงงานน้ำตาลมิตรภาพสินธุ์

7. บริษัท น้ำตาลสิงห์บุรี จำกัด

มีชื่อเดิมว่า “บริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาลมหาคุณ จำกัด” ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2516 และมีวัตถุประสงค์หลักคือ การผลิตน้ำตาลจากอ้อยเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ และมีผลิตภัณฑ์พลอยได้คือกากน้ำตาลและกากอ้อย ตลอดระยะเวลาการดำเนินการ บริษัทฯ ได้มีการพัฒนาเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตให้มีประสิทธิภาพในการผลิตให้ดีขึ้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของบริษัทมีคุณภาพสม่ำเสมอทัดเทียมกับโรงงานที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ ทางด้านผู้บริโภค ในระบบอุตสาหกรรมอาหาร “คุณภาพ” เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก บริษัทฯ ตระหนักถึงความสำคัญของลูกค้าเสมอ จึงได้ขอการรับรองระบบมาตรฐานสากลเพื่อยืนยันถึงคุณภาพ แต่หากคู่ค้าต้องการพัฒนา มิตรผลพร้อมที่จะร่วมพัฒนาคู่ไปด้วยกันเสมอ เป็นองค์กรต้นแบบที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“เป็นองค์กรต้นแบบที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

คุณจำลอง ภูสวดสูง
รองผู้อำนวยการโรงงาน

8. บริษัท นู สกินเอนเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด

“นู สกิน” ได้เริ่มดำเนินการธุรกิจขายตรงในประเทศไทยเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2540 ด้วยความมุ่งมั่น และตั้งใจจริงที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทย โดยนำเสนอผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงในการดูแลสุขภาพและความงาม และโอกาสทางธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ซึ่งจะเป็นหนทางสู่จุดหมายสูงสุดในชีวิตของแต่ละคน จากความแน่วแน่ในการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม “นู สกิน ประเทศไทย” ได้รับการตอบรับเป็นสมาชิกสามัญของสมาคมการขายตรงไทย (Thai Direct Selling Association, TDSA)

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“สำหรับ นู สกิน แล้ว จรรยาบรรณคือสิ่งที่เราให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเราถือว่าการทำงานอย่างซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมต่อผู้บริโภค ผู้แทนจำหน่ายและพนักงาน เป็นการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และยังก่อให้เกิดเป็นความเชื่อมั่นระหว่างบริษัทและผู้แทนจำหน่าย เพราะสำหรับ นู สกิน แล้ว สิ่งสำคัญไม่ใช่แค่การทำยอดขายให้สูงเพียงอย่างเดียว แต่คือการเป็นพลังแห่งความดีที่แผ่ไปทั่วโลก เสริมศักยภาพให้ผู้คนสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น และเรายังสนับสนุนให้ผู้แทนจำหน่ายเคารพและทำงานภายใต้จรรยาบรรณซึ่งเป็นไปตามปณิธานของ นู สกิน”

คุณศุภพรณ ลิขุณินันท์
ผู้จัดการทั่วไป

9. บริษัท ยูพีดี โบรคเกอร์ จำกัด

“บริษัท ยูพีดี โบรคเกอร์ จำกัด” เป็นบริษัทนายหน้ารับประกันวินาศภัยระหว่างบริษัทประกันภัยกับผู้เอาประกัน โดยเน้นการประกันภัยรถยนต์ ทั้งประกันภัยภาคบังคับ (พ.ร.บ.) และภาคสมัครใจ (ประเภท 1, 2, 3) คัดสรรบริษัทประกันภัยชั้นนำ เช่น บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด, บริษัท อาคเนย์ประกันภัย (2000) จำกัด, บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด ฯลฯ

ธุรกิจนี้มีกฎหมายบังคับ จากการเริ่มต้นหาธุรกิจเสริมเข้ามาในกิจการสถานีบริการน้ำมันบางจาก ถ.รามอินทรา กม.14 โดยเริ่มเป็นตัวแทนขาย พ.ร.บ.ภาคบังคับ และประกันภัยภาคสมัครใจ คือ บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด มีสำนักงานขายตู้คอนเทนเนอร์เล็ก ๆ

ต่อมาเพื่อเป็นการเพิ่มบริการแก่ลูกค้าให้หลากหลาย จึงได้จัดตั้งเป็นบริษัทนายหน้าประกันวินาศภัย ภายใต้ชื่อ “ยูพีดี โบรคเกอร์” การขยายตัวของบริษัทฯ มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและจำนวนยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างให้บริษัทฯ มีความมั่นคงและแข็งแกร่งทางธุรกิจ เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของลูกค้า และบริษัทประกันวินาศภัยจนถึงปัจจุบันนี้

ฐานะบริษัทนายหน้า หน้าหลักคือ เป็นสื่อกลางเชื่อมระหว่างบริษัทประกันวินาศภัยและผู้เอาประกันภัย ซึ่งยูพีดีได้ยึดมั่นในจรรยาบรรณในวิชาชีพนายหน้าประกันวินาศภัยอย่างเคร่งครัด สามารถก้าวไปถึงความสำเร็จของธุรกิจ มีความมั่นคง และยั่งยืนสืบไป

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

ชื่อสัตย์ โปร่งใส (GOOD GOVERNANCE) ต่อผู้เอาประกันภัย บริษัทประกันภัย และพันธมิตรร่วมอาชีพ การบริการให้ลูกค้าพึงพอใจสูงสุด และชี้แจงให้ผู้เอาประกันทราบถึงเงื่อนไข ความคุ้มครอง สิทธิประโยชน์ให้ชัดเจน

คุณมนัญญา วิภัติภูมิประเทศ

กรรมการผู้จัดการ

10. บริษัท สยาม รีคอนดิชัน อินดัสตรี จำกัด

“บริษัท สยาม รีคอนดิชัน อินดัสตรี จำกัด” (Siam Recondition Industry Co.,Ltd.) หรือ “SRI” ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2544 มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจในการขาย-ให้เช่าอุปกรณ์ Office Automation ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ เครื่องแฟกซ์ และอุปกรณ์สำนักงานอื่น ๆ โดยเริ่มต้นจดทะเบียนในชื่อบริษัท ออฟฟิศ โปรเฟสชันแนล แอนด์ ซัพพลาย จำกัด (Office Professional and Supply Co.,Ltd.) หรือ “OPS”

เครื่องถ่ายเอกสารเป็นอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานที่มีราคาแพงและต้องการการบริการหลังการขายอย่างต่อเนื่อง OPS จึงมีแนวคิดที่จะทำอย่างไรให้ลูกค้ามีต้นทุนงานเอกสารภายในองค์กรที่ประหยัด ตลอดจนทำอย่างไรให้นักเรียน นักศึกษาสามารถมีต้นทุนงานเอกสารที่ต่ำ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษา ทางผู้บริหารจึงมุ่งไปที่การหาเครื่องถ่ายเอกสารที่ใช้แล้ว (Used Copier) จากภายในและต่างประเทศมาปรับปรุงสภาพให้เหมือนใหม่ โดยสามารถตอบสนองต่อตลาดในรูปแบบของ “Eco Copy” โดยมีนโยบายมุ่งเน้นทั้งด้าน Economy (ประหยัดเงิน) และ Ecology (รักษาระบบนิเวศวิทยา) ซึ่งเป็นการช่วยลดปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศและโลกของเรา โดยในปี พ.ศ. 2549 OPS ได้ก่อสร้างโรงงานปรับปรุง (Recondition) เครื่องถ่ายเอกสารที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ณ เมืองอุตสาหกรรมทองโกรว์ จ.ชลบุรี และเปลี่ยนชื่อจาก “OPS” เป็นบริษัท สยาม รีคอนดิชัน อินดัสตรี จำกัด

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“บริษัทจะดำเนินธุรกิจด้านเครื่องถ่ายเอกสารและเทคโนโลยีการจัดการงานเอกสารภายใต้ Concept “Eco Copy” โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ให้บริการ และประเทศชาติโดยรวมเป็นสำคัญ”

คุณธีระรัช รัตนกุลพร

กรรมการผู้จัดการ

11. บริษัท โอ. อี. โอ. พาร์ก จำกัด

“บริษัท โอ. อี. โอ. พาร์ก จำกัด” ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2536 ประกอบกิจการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์และเครื่องจักร บริษัทฯ ได้พัฒนาศักยภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ.2538 - พ.ศ.2550 มีการขยายทุนจดทะเบียนและได้รับมาตรฐานการรับรองระบบคุณภาพมาเป็น ISO/TS-16949 พร้อมทั้งได้เปิดบริษัทในกลุ่มบริษัทเดียวกันอีก 3 บริษัทอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเป็นบริษัท SMEs ที่เป็นของคนไทย 100% และเป็นบริษัทฯ ชื่อนำในการผลิตชิ้นส่วนโลหะที่มีความเที่ยงตรงสูง

บริษัทฯ ยึดมั่นในการดำเนินธุรกิจอย่างมีจรรยาบรรณ มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างคุณภาพให้แก่ผลิตภัณฑ์ มุ่งหวังให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านราคาที่เหมาะสม ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและรักษาความลับของลูกค้า นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญต่อพนักงานในการมอบผลตอบแทนด้วยความเที่ยงธรรม พัฒนาบุคลากรให้ได้รับองค์ความรู้ที่ทันสมัยเสมอ บริษัทฯ ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ในการควบคุมมลภาวะ พร้อมทั้งประกอบกิจกรรมสาธารณกุศลควบคู่กันไป

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

- ผลิตสินค้าดี มีคุณภาพ ด้วยราคาที่เหมาะสม ซื่อสัตย์ และรักษาความลับของลูกค้า
- สนับสนุนให้มีมาตรฐานในระบบการบริหารคุณภาพ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และซื้อขายด้วยความยุติธรรม
- ให้ผลตอบแทนด้วยความเที่ยงธรรม ยกย่องความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธ
- ไม่สร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนการศึกษา ศาสนา สาธารณสุข พัฒนาชุมชน ถวายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้กับผู้อื่นทั่วไป

คุณประสาทศิลป์ อ่อนอรรถ

กรรมการผู้จัดการ

12. บริษัท ไอเอ็นจีประกันชีวิต จำกัด

“บริษัท ไอเอ็นจีประกันชีวิต จำกัด” ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อปี พ.ศ.2540 เริ่มดำเนินการเมื่อ ปี พ.ศ.2541 เป็นบริษัทประกันชีวิตชั้นนำของประเทศไทยจากการรวมแนวคิดธุรกิจประกันระดับโลกของไอเอ็นจีกรุ๊ป ที่ประสานความเข้าใจในวิถีคนไทยของผู้บริหาร โดยบริหารและดำเนินงานโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านการเงินและธุรกิจประกันชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งได้รวบรวมแนวคิดประกันภัยระดับโลกของไอเอ็นจีกรุ๊ป ที่ประสานความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนไทย มุ่งเน้นการบริการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม และสร้างสรรค์บริการด้วยกรรมวิธีที่หลากหลาย ทั้งกรรมวิธีประกันชีวิต ประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ประกันทุนการศึกษา ประกันชีวิตแบบบำนาญ และยังคงคุ้มครองถึงรายได้หลังเกษียณอายุสำหรับคนไทยอีกด้วย

สำหรับการให้บริการของบริษัทในเครือไอเอ็นจี กรุ๊ป ในประเทศไทย ได้เน้นความสำคัญของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ เราจึงมุ่งมั่นที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าในทุกช่วงเวลาของชีวิต ให้บริการด้วยการใส่ใจในคุณภาพ เราจึงพร้อมให้บริการแก่ลูกค้าทุกระดับ ก่อปรด้วยการดำเนินธุรกิจโดยภายใต้หลักบรรษัทภิบาล

หลักจรรยาบรรณธุรกิจที่บริษัทยึดถือ

“The mission of ING Life Limited is to set the standard in helping our customers manage their financial future. Every employee represents our company values : Customer first, Simplicity and timeliness, High Quality and High ethical standards. We believe that our high ethical standards form the foundation of building our success and customer trust.”

Mr.Rajesh Sethi

President & Chief Executive Officer

ลักษณะและความหมาย ของตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย สำนักงาน ป.ป.ช.

ลักษณะและขนาดของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปทรงดอกบัวตูมหรือหยดน้ำ และมีขนาดกว้าง ๒ ใน ๓ ของความสูง ประกอบด้วยอุณาโลม และรัศมีโดยรอบ ด้านล่างเป็นโล่และพื้นที่ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ

-ส่วนบน เป็นพานรัฐธรรมนูญ

-ส่วนที่สอง จะอยู่ด้านล่างขวาของโล่ เป็นรูปตุลแขวนอยู่บนด้ามพระขรรค์ มีธรรมจักรประกอบอยู่ด้านหน้า

-ส่วนที่สาม จะอยู่ด้านล่างซ้ายของโล่ เป็นรูปกงจักรและมีลูกศรกับสายฟ้าไขว้สอดในกงจักร เบื้องล่างของโล่ เป็นริบบิ้นหรือโบรองอยู่ด้านล่าง และบนแถบโบจะมีข้อความพฤษภูษาไว้บนริบบิ้น

ความหมายของสัญลักษณ์

อุณาโลม หมายถึง มหามุขความยิ่งใหญ่

รัศมี หมายถึง การแผ่ไพศาล

โล่ หมายถึง การป้องกันอันเป็นหน้าที่พิเศษของงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้มีผู้กระทำการ

การทุจริต และในโล่ดังกล่าว ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๓ ส่วนคือ

๑. พานรัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายสูงสุดของประเทศเป็นศูนย์อำนาจรัฐ และก่อให้เกิดมีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้น

๒. ตูลหรือตาชั่งและธรรมจักร หมายถึง ความยุติธรรมและคุณธรรม

๓. กงจักร สายฟ้าและลูกศร หมายถึง ความรวดเร็วในการปราบปรามการทุจริต

โบและข้อชัยพฤษ หมายถึง ความมีชัยชนะที่มั่นคงตามแนวปณิธานแห่งความตั้งใจที่แน่วแน่และแข็งแกร่ง ของ ป.ป.ช. ทอดตัววางอยู่บนความอ่อนโยนที่นุ่มนวลของพื้นฐานองค์กร

- สีม่วง ใช้เป็นสีพื้นของโล่ หมายถึง วันที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศใช้ ซึ่งเป็นวันเสาร์
- สีเขียว ใช้เป็นสีของริบบิ้น หมายถึง วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ประกาศใช้ซึ่งเป็นวันพุธ
- สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความเป็นมงคลความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรีและความสง่างาม

บ่อสะอาด รายละเอียดสัญลักษณ์ ส่งเสริมคุณธรรมความดี

สัญลักษณ์ “บ่อสะอาด” มีแนวคิดมาจาก**ช่อดอกไม้** ซึ่งเป็นของขวัญที่นิยมมอบให้กันในวาระสำคัญ และครั้งนี้เป็นโอกาสที่จะร่วมมอบของขวัญอันยิ่งใหญ่แด่ผู้ตั้งมั่นและดำรงตนในความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยการทำความดี ไม่โกง ไม่ทุจริตต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อชุมชน สังคม ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประเทศชาติ โดยผ่าน**สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี** ซึ่งได้รวบรวมทุกล้านมือชาวใสสะอาดของคนบนแผ่นดินไทย ทั้งในและนอกราชอาณาจักร โดยไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ และศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น รวมเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกัน ผูกด้วยโบสีธงชาติไทย แสดงถึงการรวมพลังไทยทำดีทุกคนเข้าไว้ด้วยกัน

มือสีขาวสะอาดปรากฏรัศมีสีฟ้า กระจายออกมาโดยรอบหลากหลายขนาดและรูปแบบผูกมัดรวมเป็นช่อเดียวกันด้วยโบสีธงชาติไทย

แทนคนทั้งประเทศ ทุกเพศ ทุกวัย เชื้อชาติ ศาสนา ที่ร่วมกันทำความดี โดยเฉพาะในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ผลลัพธ์ที่ได้คือ พลังพิเศษที่เปล่งออกมาสู่คนรอบข้าง

โบสีธงชาติไทยที่ผูกช่อเอาไว้

แทนการรวมเป็นหนึ่งเดียวกันของทุก ๆ ความดี และนำพลังสะอาดเหล่านี้มอบเป็นของขวัญตอบแทนประเทศชาติ

คำว่า “บ่อสะอาด”

เขียนในรูปแบบลายมือ แสดงให้เห็นถึงชีวิตและอิสระ สื่อถึงความบริสุทธิ์ และจริงใจ

คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดทำเอกสารสื่อประชาสัมพันธ์ สำนักงานป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

นายโสภณ พรโชคชัย	ประธานคณะกรรมการ	
นายสถาพร โคธีรานุรักษ์	คณะกรรมการ	
นายพัฒนชัย กุลศิริสวัสดิ์	คณะกรรมการ	
นางสาวรัชมาลย์ สุจิตจร	คณะกรรมการ	
นายกิตติ ลิ้มพงษ์	คณะกรรมการ	
นายธีระกุล พุ่มอรุณ	คณะกรรมการ	
นายสมปราชญ์ พลับแดง	คณะกรรมการและเลขานุการ	
นางสาวคณพร โพธิจิตสกุล	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
นางยุพิน จินนะโสด	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
นางสาวอรรทัย พิบูลอาลักษณ์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
บรรณาธิการ	นายกิตติ ลิ้มพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน
กองบรรณาธิการ	นางนนทียา สุทธิพงศ์ นายสมปราชญ์ พลับแดง นางยุพิน จินนะโสด	นายธีระกุล พุ่มอรุณ นางสาวคณพร โพธิจิตสกุล นางสาวอรรทัย พิบูลอาลักษณ์
เผยแพร่	นางจันทน์ทิพย์ อนุกูล นางสาวทิพวรรณ ทามูล	นางสาววาสนา ใจประเสริฐ นางสาวไชยิตา กุลบุตร
จัดทำโดย	สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักงาน ป.ป.ช. 165/1 ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0-2282-3161-5 E-mail : nacc_info@nacc.go.th http://nacc.thaigov.net	

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

คุณธรรม นำธุรกิจ. – กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2552.

200 หน้า.

1. จรรยาบรรณทางธุรกิจ. 2. ธุรกิจเอกชน – การทุจริต. 3. ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ
I. ชื่อเรื่อง.

174.4

ISBN 978-974-7644-60-9

สังคมไทยมีวินัย และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม
ทุกภาคส่วนร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรือ ตู้ ปณ. 100 เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0-2282-3161-5